

چون وا که کسبک ده کاپیت شهر چیه که ده توی پیکات

دهروونزانی قه ناعه تیگر دن

د. دهیقل لیبرمان

خانی خاوری

2016

دەروونزانى قەناعەتپىكىردن

چۈن وا لە كەسپك دەكەيت ھەرچىيەك كە دتەوى بىكات

نوسىنى: دكتور دىقۇد لىبەرمان

لە ئىنگلىزىيەو: بىرھەم ناودەشتى

چاپى چوارەم

۲۰۱۶

له بلا وکراوه کانی خانې چاپ و په خشي رنما
زخيره: (۳۴۹)

ناسنامه ی کتب

oooooooooooo

د پروونزانی قه ناعه ت پهنان

ناماده کردن: د. دهیفا لیه رمان

وه رگیرانی: بهرهم ناوده شتی

بابه ت: د پروونزانی

نه خسته سازی ناوه وه: فواد که ولوسی

دیزاینی بهرگ: فواد که ولوسی

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبه ت و سالی چاپ: چوارهم ۲۰۱۶

شویني چاپ: چاپخانه ی کمنج

ناونیشان

سلیمانی — بازاری سلیمانی — بهرامبهر بازاری خه فاف.
ژماره ی موبایل: (۰۷۷۰۱۵۷۴۲۹۳) (۰۷۵۰۱۱۹۱۸۴۷)

ناوەرۆك

پیشہ کی

به شئی به کهم

وا له هدرکه سیک بکه که کدیفی پیت پیت، خوشی برنیت، یان تنیا وا هدرست بکات که

۷ که سبکی گدازدیت!

والله هدر که سیّک بکه که که یفی یست یست.. هه مور کاتنک

۲۲..... والہ ہدیرکے سینک بکے کہ بی رادہ توئی بہ لاوہ سدرغیراکنش سنت

.....۳۱ جۆن بۆچۈرئىكى يەكەمىسى بىۋىنە دروست بگەين

چۆن لە ھەموو بارودۆخێکدا ھێمن، بارووبەخۆ و ھارسەنگ دەربەگەوت ۵۱.....

بهشتی دووهم

با هدرگیز جاريکی تر به گه مژه دانه نرييت، درۆت له گه لدا نه کريت، فيلت لي نه کريتوه و

نستفلال نه کرتیت

تاقکردنەوی شەش نەستیرە بۆ بینینی نەمدی که ناخۆ که سیلک هارییه کی راسته قینه یه ۵۸.

چون یوزشتکی ساخته تهنیا له رینگه‌ی پرسیاریکه‌ره ناشکرا بکه‌ین..... ۶۲

چون بزانت که سټک ساخته چپیه له هەر باروډوڅینکدا بښت؟..... ٦٨

۷۲..... جۆن ناخی خەلک دەخوینیتهوه

۷۹.....والله هدر که سنک بکه نهو شته بلینت که به راستی بیری لی ده کاتهوه

به شى سیه م

کەنتۆز، ھەر بارودۆخێک بکە و وا لە ھەر کەسێک بکە ھەرچێک بتهوێ بیگات..... ٨١

۸۳.....وا له هدر که سَنک بکه که هدرنگای خیرا بنیت له هدر بارو دُخیکدا بیت

۹۳ والہ ہدر کہ سنک بکہ ناموزنگاریت ودر بگریٹ

۹۸.....وا له هدر كه سټك بكه كه په پيرهوې له پاڼنديهك به توره بكات

چون را له که سنجی که لدرهق ده که یت که رای له باره ی هدر شتیکده بگوریت ۱۰۷

۱۲۲..... وا له هدر كه سنك بكه كه چا كه يه كت له گدن بكات

مەھرەتەن: رازە ساپىگۈلۇيىيە كانى سەرگەردايەتى / والەھەرگەستىك بىكە دوات بىكەوى:..... ۱۳۶

١٤١..... ١. له هەر کهسێک بکه له ههرووشتیکی تیبگات

که مینه بالا دهسته: چۆن به ریگهی خۆتدا ده‌وژی، له کاتی کدا که هه‌ر که سیک به ریگایه کی تردا

ده‌ورات؟..... ۱۴۴.....

چۆن وا له هه‌ر گروپیکه خه‌لک بکه‌یت که له گه‌ل تۆدا بیت..... ۱۵۰.....

به‌ششی چواره‌م

چۆن له هه‌موو پێشپڕکییه‌ کدا بیه‌یتوه: هه‌ر که سیک بیت، له کار، له ده‌نک به‌ده‌سته‌ننان،

یان یاریدا بیه‌زینه..... ۱۵۵.....

رازه‌کانی بردنه‌وه له هه‌ر پێشپڕکییه‌ کدا..... ۱۵۶.....

ئه‌و هه‌له‌ ئه‌وه‌ یه‌ که‌ی زۆربه‌ی خه‌لکی له ژیا‌نیاندا نه‌جمای ده‌دن..... ۱۶۲.....

به‌ششی پینجه‌م

ژیا‌ن ئاسان بکه‌: فێربه‌ چۆن به‌ خێرای بارودۆخه‌ هه‌ره‌ بێزار که‌ر، نا‌ئومێد که‌ر و قورسه‌کان ی

ژیا‌ن بگرێته‌ به‌ر و هه‌موو جا‌ریک یارمه‌تی به‌ده‌ست به‌ی‌نیت!..... ۱۶۷.....

وا له هه‌ر که سیک بکه‌ که‌ ده‌سته‌بجی ته‌له‌فۆنت بۆ بکاته‌وه..... ۱۶۸.....

وا له هه‌ر که سیک بکه‌ بته‌وریته‌ له به‌رانه‌به‌ر هه‌رشته‌یکدا بیت..... ۱۷۲.....

باشترین ریگه‌ بۆ گه‌یاندنی هه‌والی خراپ..... ۱۸۳.....

به‌ خێرای و به‌بی هیچ ده‌مه‌قالبیه‌ک ئه‌و شته‌ به‌ ده‌ست به‌ی‌نه‌وه‌ که‌ به‌ قه‌رز داوته‌..... ۱۹۱.....

(نا) بلی، به‌بی نازاردان یان هه‌ستکردن به‌ گونا‌ه..... ۱۹۴.....

چۆن که‌سیکی عه‌بوس و قسه‌ره‌ق بکه‌ینه‌ باشترین ها‌ریمان؟..... ۱۹۹.....

چۆن ده‌نگۆیه‌ک به‌هه‌ستیه‌ت به‌ر له‌وه‌ی که‌ ناوت بزی‌یت..... ۲۰۵.....

ده‌سته‌بجی سه‌رکردنه‌سه‌ر به‌هه‌ستیه‌ت، وا له هه‌ر که سیک بکه‌ که‌ دا‌نیه‌شیه‌ت و ده‌می دا‌یخات!..... ۲۰۹.....

وا له هه‌ر که سیک بکه‌ ئه‌وه‌ی له‌ ناخیدا‌یه هه‌له‌پزیه‌ت..... ۲۱۲.....

وا له هه‌ر که سیک بکه‌ چیه‌ر برا‌وه نه‌بی!..... ۲۱۷.....

ده‌سته‌بجی ره‌فتاری ئه‌وه‌ی به‌هه‌ستیه‌ت..... ۲۲۲.....

چۆن باشترین نامۆژگا‌ری له هه‌ر که سیک به‌ده‌ست به‌ی‌نیت..... ۲۲۶.....

توندترین ره‌خنه‌ بگه‌ر به‌ بی بریندا‌رکردنی به‌رانه‌به‌ر..... ۲۳۰.....

وا له که‌سیک بکه‌ روو ت تینه‌کات و دان به هه‌موو شته‌یکدا بنی..... ۲۳۴.....

چۆن ده‌ست و په‌نج له گه‌ل په‌رسیا‌ره هه‌سته‌یا‌ره‌کان (یان پوچه‌کان) دا نه‌رم بکه‌ین..... ۲۴۰.....

له‌ نزیکه‌ی هه‌موو ده‌ستدری‌یه‌کی فیزیکی یان سیکی قوتا‌ر بیه..... ۲۵۴.....

پېشەكى

ئايا بى ئاقەت بوويت لەوھى كە ئىستىغلال بىكرىت و بەكاربەينىت؟ ئايا
ھەندى جار ھەست بەوھ دەكەيت كە گویت لى ئاگىردىت و بايى ئەوھندە رىزت
لى ئاگىردىت و ھاوکاری ئاكرىت كە قابىليت؟ ئەگەر تاكو ئىستا ويستوتە
توانائى ئەوھ بەدەست بەينىت كە كۆنترۆلى ھەموو گفتوگو و بارودۇخىك بىكەيت،
ئەوا ئىستا ئەو توانايەت بەدەست ھىئاوھ. بۆچى رىگە بەوانىتر بدەيت لە ژياندا
ئاراستەت بىكەن لەكاتىكدا كە تۆ دەتوانىت ئەو رازە سايكولوژىيە گەورانە
بەكاربەينىت كە بەھۆيانەوھ شتەكان بە كەيفى تۆ ھەلبسورپىن...وا لە
ھەركەسىك بىكەيت ھەر شتىك كە بتەوى بىكات...و جارىكى تر ھەست بە بى
دەسەلاتى نەكەيتەوھ !

لېرەدا دەچىتە ناو جىھاننىكەوھ كە تىايدا سايكولوژىا زالە، ھۆينەوھى فىل،
گۆپىنى ئەقلى كەسىك يان گۆپىنى بارودۇخەكان كورت دەكرىنەوھ بۆ ياسايەكى
ئاسان بۆ پىادە كردن - واتە زنجىرەيەك تەكنىك و تاكتىكى ئاسان.

تۆ دەتوانىت تەواوترىن و پېشكەوتوترىن ستراتىژى سايكولوژى
بەكاربەينىت بۆ گۆپىنى ئەقلى بۆ گەورەترىن چەكت. لە ھەمووى خۇشتر،
نابىت و ھا بزانىت كە ئىمە باسى ئەو فىلانە دەكەين كە ھەندى جار
كارىگەرىيان لەسەر ھەندى كەس ھەيە. ئەم كىتپە تەنبا ئەو تاكتىكە
سايكولوژىيە دىارىكراوانە لەخۇ دەگرىت كە تەھكوم بە رەفتارى مۆيىيەوھ
دەكەن كە وات لىدەكەن لە ھەر كەسىك، لە ھەر شوپىنىك و لە ھەر كاتىكدا،
زىتەتر، ھۆشيارتر و لىھاتووتر بىت. ئەمانە تاكتىكى زىرەكانەن لەسەر بىنەماي

پىرىنسىپى سايكۆلۆژىي دىيارىكرار و دەكرى له ھەر بارودۆخىكىدا پىيادە بكرىن. وىنئاي ئىو ھەكە كە ژيان چەندە ئاسان دەبىت كە بتوانى پىششىق و كۆنترۆل دەرەنجامى ھەر رووبەروو بوونە ھەكە بىت و لەبرى چاۋەپى ئىو ھەكە بىت كە بزانىت چى روو دەدات، تۆ تاكتىكە سايكۆلۆژىيە خىرا و كارىگەر سەلمىنراۋەكانت پىيادە كردوۋە بۆ بەدەستەينانى ھەماھەنگىي تەواۋ لە ھەمىر خەلكى و لە ھەر بارودۆخىكىدا بىت.

ئاي تارۋەكو ئىستا داۋاي يارمەتەت لە كەسىك كردوۋە كە ئىو ھەكە خۇشخالىيە ھەكە دابىتە ھەكە؟ يان رەنگە وىستەبىت بۆچوونىكى سەرەتايى كارىگەر لەسەر خۆت لاي يەكەك دروست بىت و ئىو ھەكە بە تەواۋى سەرى گىرتەبىت؟ بىر لە ھەكە ھەكە ھەكە ئاخۇ ئىو ھەكە بەخت بوۋە، مىزاجى كەسەكە بوۋە، يان بارودۆخەكە - ئىو ھەكە كەتەكە بە شىۋە يەكە واقىيە ئىو پىرىنسىپانەت پىيادە كردوۋە كە تەكەكوم بە رەفتارى مۇقەددەس كەن تەنانەت بى ئىو ھەكە بىزانىت. بۆ زانىارىت، تۆ دەتوانىت ئىو كاردانەۋانە بە شىۋە يەكە رىك و پىك لە ھەر كاتىكىدا و لەگەل ھەكە سىكىدا كە بىتەۋى دوۋقات زىاد بىت.

بۆئىو ھەكە بۆت ئاسان بىكە كە فىر بىت چۆن ئىو نەينىيە سايكۆلۆژىيە پىيادە بىت، كىتەبەكەم دابەش كردوۋە بۆ چىل بەندى بچوك، ھەكە يەك لەم بەندەنە تەكەكوم بە بارودۆخى جىا جىاي ژيانى واقىيە ھەكە دەكات. لە ھەمىشە باشتر ئىو ھەكە، كاتىك تۆ بەم پىرىنسىپ سايكۆلۆژىيە ئاشنا بوۋىت، ئىو بۆت دەرەكە ھەكە كە دەتوانىت تەكنىكەكان بەكاربەيتىت بۆ ئىو ھەكە كاتىك كە بىتەۋى و لە ھەر بارودۆخىكىدا كە خۆت تىا بىنىيە ھەكە، سەركەوتوۋ بىت.

ئامادە بە بۆئىو ھەكە ژيان ئاسان بىت و شەكان بە ئارەزوۋى تۆ ھەلسىرەن، كاتىك تۆ... ۋا لە ھەر كەسىك دەكە بىت ھەرجىيەك كە بىتەۋى بىكات... ۋە ھەرگىز ھەست بە بى دەسەلاتى ناكەيتە ھەكە!

به شئی به کهم

وا له ههرکه سیځ بکه که که یفی پیت بیت، خوشی بویت، یان
ته نیا وا ههست بکات که که سیځی که وره یتا

لیره دا تو نه و فاکتوره سایکولوژیانه نه دوزیته وه که کار ده که نه سر
ناستی بایه خدان به تو له لایه ن خه لکه وه. بو ت دهرده که ویت که چه نده ناسانه
وا له ههر که سیځ بکه یت که که حه زی پیت بیت (یان رقی لیت بیت). به
پیاده کردنی ستراتیژییه کی ناسان که په یوه ندی به سروشتی مروفه وه هیه، تو
ده توانیت متمان، هاوړتییه تی و په یوه ندی دریځخایه ن به وپه پری ناسانییه وه
دروست بکه یت. بیگومان نه مانه ریگا که لیک نین بو نیستیغلل کردنی خه لک
بو نه وه ی که یفیان پیت بیت. به لکو، تو نه و پره نسپ و شیوازانه پیاده
ده که یت که ده بنه هوی هاتنه کایه ی کیمیا به کی سروشتی.

لیره دا پرسپاری روون نه وه یه که: "بوچی من پتویستم به م ته کنیکانه هیه
له کاتیکدا که هه مو نه وه ی که ده یکم بریتییه له هینانه کایه ی کیمیا به کی
سروشتی؟ نایا له که ل نه قلدا کۆک نیه نه گهر نه و شته ی له ویت بیت له ویت و
نه گهر له ویت نه بیت نه وا له ویت نیه؟" ههرچه نده نه مه وه ها دیاره، له خواره وه
روونی ده که یه وه که بوچی وه لاهه که نه خیره.

لە سىروشتى ئىمەدايە ۋەكو مۇۋەككە سۇراخى لايەنگىرى بىكەين، ھاپى پەيدا
بىكەين ۋە بايەخ بەۋانىتر بدەين. بەلام دەشەت ھەندى جار بۇ كەسىك قورس بىت
كە خۇدى راستەقىنەى خۇى ۋە ھەستەكانى دەربخات. زۆربەى خەلگى
خۋازىيارى كەيف پىھاتن، خۇشەۋىستى ۋە رايەلبوونن لەگەل ئەۋانىتردا، بەلام
دەترسن. شتەلەك دىنە رىگەى ئارەزوۋيان، شتى ۋەكو ترس لە رەفەزكردنەۋە،
ھەستىارى، خۇپەرستى ۋە ئىرەىى تەنیا بىرىكى كەمى ھەست ۋە بىرۋاۋەر
جىاجىياكانن كە ناھىللن لەۋانىتر نىك بىكەينەۋە ۋە پەيۋەندىيان لەگەل دروست
بىكەين. لە رىگەى ئەم تەكنىكە سايكۆلۈزىيانەۋە دەتۋانىت كارىگەرى دروست
بىكەيت بۇدەرەكەۋتنى دۇخى سىروشتى كەسىك. ئىمە ھەست بە خۇشى دەكەين
كاتىك دەبەخشىن، خۇشەۋىستى دەكەين ۋە يارمەتى ئەخەينە پۈۋ. ئەمە بىرىتى
نە لە فشار خستەسەر مېشكى كەسىك بۇئەۋەى داۋاى بى چەند ۋە چۈنى تۇ
جى بەجى بىكات، بەلكو بىرىتىيە لەۋەى كە ھەستە شارۋەكانى كەسىك
دەربخەيت.

لەم بەشەدا، دەپىزىنە سەر ئاستى جىاجىياى پەيۋەندىيە نىۋانە
كەسىيەكان. ھەرچەندە لە ناۋەرۈكى ھەموو پەيۋەندىيەكدا كەيف پىھاتنىكى
دوۋلايەنە ھەيە، ھىچ كەسىك (بۇ ھىچ كاتىك) بەلاى يەككىدا بەكىش نابىت كە
خۇشى ناۋى يان رىزى ناگرىت. بۇيە ئەۋ تەكتىكانەى خۋارەۋە، لەكاتىكدا كە
كرۋنەتە چەند ستراتىژىكى جىاجىيا، پىۋىستە ۋە دەكرى پىكەۋە بەكاربەپىنرۈن.
لە ھەموۋى گىرنگىتر، بەندى يەكەم (ۋا لە كەسىك بىكە كە كەيفى پىت
بىت... ھەموو كاتىك) بناغەيە نەك تەنیا بۇ ئەم بەشە، بەلكو بۇ چەند بەندىكى
ترى سەرتاسەرى كىتەبەكەش. ئىمە دۋاىى باس لە گىرنگىى ئەمە دەكەين.

(1)

وا له هر كه سيڪ بگه كه كه يفي پٽ پٽ.. هه موو كاتيك

ٺو ره گهز و پٽڪهاته ٺالوڙانه چين كه هه ستي دوستايه تي و كه يف پٽهاتن له
كه سيڪدا دهه ٺينه كايه وه؟ ته نيا له خوله كٽڪدا بٽ دهرده كه وٽ كه به هيچ
شيوهيهك ٺالوڙ نين. له راستيدا ده كڙي بٽ ياسايهك كورت بگريته وه كه
يارمه تيت دهادت كيميائي كي سرويشتي له گهل هر كه سيڪدا به ٺينته كايه وه.

راستييه كه ي ٺو وهيه كه ٺيمه ريڪ له سر بنه ماي چهند پروسهيه كي زياتر
نااڳاياهه يه كيئمان حهز يان رق لٽيه. ٺمه به ريڪهوت روو ناداد. به لام به
حوكمي ٺو وهيه كه ٺيمه له و پروسانه به اڳا نين، وا دهرده كه وٽ كه بي هٽكار
روو بدهن. ٺمه ي خواره وه ليستيكي ته واو و قسه كردنه له سر ٺو وٽ ديارده و
ياسا ساڳو ٺوڙيانه ي ده بنه هٽي كاريگه ري خسته سهر و ته نانهت گورييني
ٺو وهيه كه ٺيمه له باره ي يه كٽكه وه بيري لي ده كه ينه وه بٽو وهيه بٽوانيت هر
كه سيڪت ويست كه يفي پٽ پٽ.

بيريشت نه چي، ٺو توڙينه وهيه پيشاني دهادت كه كه يفهاتنمان به كه سيڪ
دهه تواني كار بگاته سهر ٺمه ي كه پٽمان وايه ٺو چهند سهرنجراكيشه و
ٺمه ي كه كه يفيكي زياترمان به و كه سه پٽ كه به سهرنجراكيشي ده زانين.

.....سایکولۆژیای فەناات ھیکردن.....

بۆیە ئەم بەندە و ئەوەی بەدوایدا دێت هاوشانی یەکتەر و دەکری و دەکر ستراتیژییەکی تەواو مامەڵەیان لەگەڵدا بکری.

١- یاسای رایەلبوونەو

بە درێژایی کتێبەکە، یاسای پەیوەندیکردن قسە و باسیکی وردی لەسەر کراوە. بەلام لێرەدا تەنیا باسی بەکارھێنانی دیاڕیکراوی دەکەین. بە کورتی، لە ڕێگەی هاوتاکردنی خۆت لەگەڵ بزۆینەریکی خوشید، کەسیکی تەرتۆبەر ھەستە رایەل دەکاتەو. توێژینەوکان دەریدەخەن کە بۆ نموونە، ئەگەر تۆ خەریکی پلاندانان بیت بۆ روژانی پشوت، ئەوا تۆ ئەو ھەستە خوشانەت رایەل دەکەیتەو بە ھەرکەسیک کە لەو کاتەدا لای تۆو بوو و تۆ دواتر ئەو کەسەت زیاتر خوش دەوێت. بە پێچەوانەشەو، توێژینەوکان دەریدەخات کە کاتیگ تۆ ئازاری گەدەت ھەیە، ئەوانە ی دەورووبەرت دەبنە قوربانی ناناگایانی بارودۆخەکە و تۆ کەمتر کەیفەت پێیان دێت. ھەلبەت مەسەلەی کەیف پێھاتن زۆر زیاتر ھەلدەگرێت لەوەی تەنیا هاوتاکردنی بزۆینەریکی خوش بیت لەگەڵ کەسیگدا، بەلام دەتوانی ھەستی بەھێز، باش یان خراپ، لە بەرانبەر تۆدا بەرھەم بھێنیت.

بۆیە ئەگەر دەتەوی کەسیگ کەیفی پێت دێت، ئەو کاتە ھەول بدە قسە لەگەڵدا بکەیت کە میزاجی باشە یان دلی لەبارە ی شتیگەو خوشە. ئەم ھەستە لەنگەر دەگرن و بە تۆو رایەل دەبنەو و پاشان ئەم کەسە ھەستی پۆزەتیفی لە بەرانبەر تۆدا دەبێت.

خالى ھىز

ھەندى جار ئاسانە بزانىت ئاخۇ كەسىك مىزاجى باشە، بەلام ئەگەر دۇنيا نىت، بېروانە روخسارى.

✓ ئەگەر مىزاجى باش بىت، ئەگەرى ھەيەكە بە خەندەيەكى تەواو چاۋى كراۋە سلاۋت لىبكات. ئەگەر تەنبا بە خەندەيەكى بچوك "تەنبا لىۋەكان" سلاۋت لىبكات- ئەوا ئەمە "خەندەيەكى ناچارىى مجامەلەيە" و زۆربەى كات كەسىك پىشان دەدات كە مىزاجى باش نىە.

✓ پەيۋەندىكردن لە رىگەى چاۋەۋە پىشاندەرىكى بەھىزى مىزاجە. كاتىك ئىمە لە مىزاجىكى باشداين، ئەوا پەيۋەندىيەكى زياتر لە رىگەى چاۋەۋە بەرقەرار دەكەين. بە پىچەۋانەشەۋە، كاتىك لە مىزاجىكى خراپداين، ئەوا سەيرى خوارەۋە دەكەين يان سەيرى ئەۋكەسە ناكەين كە قسەى لەگەلدا دەكەين.

۲- دەرگەۋتنى دووبارە

پەندە كۆنەكە "نزيكايەتى، سوکبۈۋنى بەدۋاۋەيە" بە شىۋەيەكى گىشتى پەسەندىكراۋە، بەلام مايەى سەرنجەكە راست نىە. لە واقىعدا ئەمە پىچەۋانەيە. تۈۋىزىنەۋەيەكى بى شومار دەگەنە ئەۋئەجامەى كە چەندەى زياتر كارلىكت لەگەل كەسىكدا ھەبىت، ئەوا زياتر كەيفى پىت دىت.

بە گۈيرەى قسەكانى مۇرلاند و زاجۇنك (۱۹۸۲)، كەۋتنەبەر ھەر بزوۋىنەرىك بە شىۋەى دووبارە- لەم حالەتەدا كەسىك- ستايش و كەيف پىھاتنىكى

زۆرتیری لی دهکه ویتنه وه (ئەگەر کاردانە وهی یەکم نیگە تیف نەبوو بیت). ئەمە
بۆ هەموو شتێک راستە - کەس، شوێن، یان تەنانەت بەرەمیکیش: دەرکەوتن
چەندە زیاتر بیت، کاردانە وه که ئەوەندە پۆزە تیقتەرە. هەر بۆیە هەندێ جار
کۆمپانیاکان تەنیا ریکلام بۆ ویتنە ی بەرەمی که یان ناوە که ی دەرکەن بە بێ
تایبەتەندییەکی دیاریکراو یان سوودەکانی بەرەمی که. پتویستیان بە وه نی
پیمان بلین که چەندە باشە، تەنیا بیرمان دەخەنە وه. دەرکەوتن، لە رێگە ی
بوون بە پیکهاتە یەکی روونی دوبارە بوونە وه، بە تەنیا دەتوانی فروش یان
ریژە ی دەنگەکان زیاد بکات، هەربۆیە سیاسییەکان و ئەوانە ی ریکلام دەرکەن،
ئەم دیاردە یە قۆرخ دەرکەن. ئەم فاکتەرە ی رەفتاری مۆف ئەوەندە بە هیژە که
تویژنە وه کان پیشانی دەدەن پیتیکی ئەلفوبی که لە ناوی ئیمەدا دەرکەوت
زۆر سەرنجراکێشتەرە لە پیتیک که لە ناوی ئیمەدا نیە.

تەنیا لە رێگە ی ئامادەیی زیاترە وه، بە شیوە یەکی واقعی لە ناو و
کەسەدا "گەشە" دەرکەیت. هەندێ جار ئیمە هەلە ی وه کو نهیتنی ئامیزبوون،
گۆشەگیر دیاریبوون یان خۆ بە دوورگرتن لە کەسیک، ئەنجام دەدەین، بەلام بەم
شیوە یە ریژە ی کارلیکمان لە گەل ئەوانیتردا کەم دەرکەینە وه. تویژنە وه کان
دەلین، ئیمە لە گەل ئەوانەدا دەبینە هاوپی، و زیاتر کە یفمان پی دین که لە
رووی جەستەییە وه لە ئیمە نزیکترن بە هۆی ئەم ئاستە زیادبوو ی
کارلیککردنە وه. (بیرتان نەچیت، پتویست ناکات بۆ یاسای کەم دەرکەوتن
نیگەران بیت، مەگەر ئە وهی که بتهوی ئەو کەسە بەلای تۆدا بە کیش ببیت/
چونکه بنەمای کە یف پتھاتن پەیرەوی لە یاسایەکی جیاواز لە سەرنجراکێشان
دەکات. لەم بەشەدا شتی زیاتر فیژ دەبین لە بارە ی ئەم یاسایە وه).

خالی هیز

۴- هاوشیوہیہ کان

۱۲

ئاره زوویان ههیه. له وانهیه که سێک سه رنجمان رابکیشیت که جیاوازه له ئیمه، به لام نهوه هاوشیوهیی و خالی هاوبه شه که که یه پیهاتنی دوولایه نه دروست دهکات. هاوشیوه سه رنجی هاوشیوه رادهکیشیت. کاتیک تو قسه له گه له نه که سه دهکهیت، باسی هه رشتی بکه که هه ردووکتان هه زتان لییهتی و تیایدا هاوبه شن. له جه وه ردا، نه و خه لکه ی که به بارودۆخی بگۆری ژياندا تیده په پنه، په یوه ندییه کی گرنه دروست دهکهن. بۆ نمونه، سه رباره کانی جهنگ، یان نه وانه ی که له گروپی په یمانی برایانه دان زۆر جار دۆستایه تیه کی به هیز دروست دهکهن. هه روه ها نه مه شیوازیکی په یوه ندییه به هیزه ته نانه نه گه رچی نه زمونه که هاوبه شبوونی تیا نه بیت به لکو به شیوه یه کی هاوشیوه نه زمون بکریت. هه ر له بهر نه مه هۆکاره یه که نه و دوو که سه ی هه رگیز په کتریان نه بینیه وه به لام به هه مان نه زمونی پیشوودا رته بوون - جا نه مه برینه وه ی یانسیب بیت یان نه خوشی - ده توانن ده سبه جی بیه به هاوپی. نه مه روانگی "نه و له من تیده گات" ه که نه مه هه سته گه رم و گورانه بۆ یه کیکی تر به ره م ده هیئت که نه زمونیکی هاوشیوه ی هه بووه. هه مووشی په یوه ندی بهر راستیه وه هه یه که ده مانه ویت نه ویت لیمان تیبگات و له وانه یه نه م رووداره به هیزه یارمه تیده ر بوو بیت بۆ نه وه ی که سه که نه وه ی لی پیکبیت که نه مۆ هه یه، له م رووه وه نه و که سه ی تر "ده زانیت و تیده گات" که نه و کتیه و چه.

۵- چ هه سته کی لا دروست ده کهیت

نه مه ی که که سێک له به رانه ر تۆدا هه سته چۆنه، به شیوه یه کی به رچار په یوه ندی به وه وه هه یه که تو چ هه سته کی له باره ی خۆیه وه بۆ دروست ده کهیت. تو ده توانیت ته وای رۆژه که له هه ولی نه ودا به سه ر بهیت که وای

ليکڪه پٽ ڪه يلى پٽ پٽ و ٻيڪردنه وهه ڪي باشي له باره ته وهه بهي، به لام نه وهى جياوازيهه ڪه دروست دهڪات نه وهه ڪه ته ڇ هه ستيڪي لا دروست دهڪه پٽ ڪاتيڪ له نزيڪته وهه. تا ئيستا تيبيني نه وهت کردوه ڪه چهند خوشه له نزيڪ ڪه سيڪه وهه پٽ ڪه به سوز و گهرم و گور و به گفت و لغت؟ به پيچه وانه شه وهه، تا ئيستا بيرت له وهه کردوه ته وهه ڪه چهند ناخوشه پيئنج خولڪ له نزيڪ ڪه سيڪه وهه پٽ ڪه خه له له هه موو ڪه سيڪ و له هه موو شتيڪدا ده دوزيته وهه؟ وا ده رده ڪه ويٽ ڪه نه م ڪه سانه ژيان له تودا نه هيلن. بوون به و ڪه سهى ڪه وا له خه لڪي دهڪات هه ستيڪي باشيان هه پٽ يه ڪسانه به ڪه يف هاتنيان به تو.

٦- ليکتيگه يشتن

ليکتيگه يشتن متمانه دروست دهڪات، ريگهت ده دا پرديڪي ساڳو لورجي له گه ل ڪه سيڪدا بونباد بنييت. له وانه يه گفتوگو ڪه پوزه تيفتر و ئاسوده تر پٽ نه گهر دوو ڪه سه ڪه ڪوڪ بن له گه ل يه ڪتريدا. هه روه ڪو چوئن ئيمه ڪه يفعان به ڪه سيڪ ديٽ ڪه هه مان حه زى ئيمه ي هه يه، به هه مان شيوه ناٿاگايانه به لاي يه ڪيڪدا به ڪيش ده بين ڪه "وه ڪو ئيمه دياره". نه مه به و مانايه يه ڪه ڪاتيڪ يه ڪيڪ هه مان نه و نيشانانه ي ئيمه ي لي ده رده ڪه ويٽ، يان نه وشه و رستانه ي ئيمه به ڪارده هينيت وهه، نه وا ده چيته دلمانه وهه. شتي زياتر له باره ي دروست ڪردنى به هره ي ليکتيگه يشتنه وهه به دريژاي ڪتيبه ڪه باس ڪراوه. له ئيستا دا، دوو خالي به هيڙ بؤ بونبادناني ليکتيگه يشتن برتين له :

- گونجاندنى شيوه ي وهستان و جوله ڪان: بؤ نمونه، نه گهر ڪه سيڪ ده ستي خستبيته ناو گيرفانيه وهه، توش ده ستي بخره ناو گيرفانته وهه. نه گهر

به دهست ئاماژه یه بکات، ئه و تۆش پاش ساتیک و به بی ئه وهی روون بیت،
به شیوه یه کی هه پره مه کی هه مان ئاماژه پیشان بده وه.
- گونجاندنی قسه: هه ول بده ریتمی قسه کردنی له گه لدا بگونجینیت.
ئه گهر به شیوازیکی خاو، هیور قسه ده کات، تۆش وا بکه. ئه گهر خیرا قسه
ده کات، تۆش دهست بکه به قسه کردن به شیوازیکی زۆر خیراتر.

۷- یارمه تیدان

تویژینه وه کانی بواری سروشتی مڕۆڤ ده ریده خه ن که خه لکی پاش ئه وهی
نازاری یه کیک ئه ده ن رقی زیاتریان لێی ئه بیت. تکایه تیبینی ئه وه بکه ی
نه موت نازاری ئه وانه ئه ده ی که زیاتر رقمان لێانه، هه رچه نده ئه مه ش راسته.
مه به ستم ئه وه یه که، کاتیک نازاری یه کیکتر ئه ده ی، چ به ریکه وت یان
مه به ست، به شیوه یه کی نا ئاگایانه رقمان لێی هه لئه ستیت. ئه مه هه ولێکه بۆ
که مکردنه وهی ناکۆکبوون. (تیۆره ی ناکۆکبوونی ئیدراکی که لێره دا پیاده
ده بی، ده لیت ئیمه هه ست به نیگه رانی ده که ی کاتی شتیک ده که ی که ناکۆکه
له گه ل چۆنیتی بینینی خۆمان. بۆیه بۆ که مکردنه وهی ململانی ناخمان،
کرداره کانمان به ئه قلانی ده که ی بۆ کۆک مانه وه له گه ل شیوازی خۆبینیمان).
ئه و ململانی ناوه کییه ی که دروستبووه ئه مه یه، "بۆچی ئه مه م له گه ل ئه و
که سه دا کرد؟" پاشان به ئه قلانی کردنه که ده بیته، "له وانه یه له به رئه وه بیت
که له راستیدا خۆشم ناویت و شایسته ی ئه وه یه. ئه گینا ده بوومه که سیکی
خراب یان بیباک، ئه مه ش ناکرێ و هه ا بیت". ئه مه پێچه وانه که شی راسته.
که سیکنان زیاتر خۆش ده ویت ئه گهر چاکه یه کی له گه لدا بکه ی. ئه گهر چاکه

له گەل كەسيكدا بگەين، ئەوا لەوانەيە ھەستى پۆزەتيلمان لە بەرانبەريدا بۆ
دروست بېيت.

ئەگەر تۆ بتوانيت واى لى بگەيت چاكەيەكى بچوكت لەگەلدا بگات، ئەوا ئەمە
ھەستى گەرم و گور و بەسۆز لە بەرانبەر تۆدا بەرھەم دەھينيت.

زۆرجار لە ھەولئى ئەو ھەماندا كە وا لە يەكك بگەين كەيفى پيمان بېت، ھەلەى
ئەو ئەنجام دەدەين كە چاكەى لەگەل دەكەين. لەكاتيكدە كە لەوانەيە
ستايشى چاكەى تۆ بگات و پىي واييت كە تۆ كەسيكى باشيت، ئەمە واى
ليناكات زياتر كەيفى پېت بېت، ھەرچەندە رەنگە وا دەربكەويت كە زياتر لەبەر
دلانيت. ئەو ھى تۆ دەتەوى ئەو ھى كە ئەو ھەستى باشى لە بەرانبەر تۆدا بۆ
دروست بېيت، نەك تەنيا ئەمەى كە پىي واييت تۆ كەسيكى باشيت. ئەمەش
بەو ھەيسەر دەبېت كە وا بگەيت چاكەيەكت لەگەلدا بگات، نەك ئەمەى تۆ
لەگەلدا بگەيت.

۸- ئەو تەنيا مرقۇ

بينىنى كەسيك لە حالەتى كەردارىكى گەمزانە يان دەست و پىي سپيانەدا واى
لى دەكات تۆ زياتر كەيفت پىي بېت. بە پىچەوانەى بيروباو ھى باو ھە،
پىرفىكتىبون و باو ھەپەخۆبون، دەرەنجاميكي خوازراو نادەن بەدەستەو-
واتە بە دەگمەن دەبنەوى ئەو ھى كە زياتر كەيفيان پېت بېت و بە شىوازىكى
پۆزەتيلمانە بىرت لى بگەنەو. كاتيك تۆ دەتەوى وەكو كەسيكى خوشەويست
لېت بېوانرى، شتىكى موحريج ئەنجام بدە و بە خۆت پىيكەنە. ھەول مەدە واى

دهربخهیت که هیچ رووی نه داوه. سو عبه تیکی خۆبچوککردنه وه شینوازیکی دانسقهیه بۆ ئه وهی بجیته دلی هه ر که سیکه وه.

کاتیك تو پیشانی نه وانیتری نه دهیت که تو نه وهنده خۆت به جدی ناگریت. نه مه وایان لیده کات که هه ست بکه ن له تو نزیکترن و بیانه وی له لات بن. " که س چاره ی فشه که ریک یان به کیکی ناویت که زۆر به خۆی و رواله تی خۆبه وه سه رقاله به جۆریك که وا ده ریده خات پیژفیکته. ئیمه که یفمان به وانه دیت و به لای نه وانه دا به کیش ده بین که به خۆیانه وه نازان و خۆبه رست نین. " پیشاندانی نه مه ی که تو ده توانی به خۆت پیبکه نی، به شیوه یه کی بی پایان ده تکاته که سیکی خۆشه ویست. نه مه زۆر جار پیچه وانه یه له گه ل نه وه ی که پیمان وایه ده بی نه نجامی به یین. له هه ولماندا بۆ ده رکه وتن وه کو که سیکی "سارد" و "گرنگ"، نه وانیتروا لیمان تی ده گه ن که خۆمان زۆر به جدی وه رگرتووه و له وانه یه نه م ده رخستنه ی "باوه ربه خۆبوونی ساخته" ته واو نه شیواو بیته.

نه م لایه نه ی سروشتی مرقۆسه ر له زۆر که س ده شیویتنیت، چونکه راستیه که ی نه وه یه که ئیمه که یفمان به خه لکی باوه ربه خۆ دیت و به لای نه وانه دا به کیش ده بین که متمانیه کی زۆریان به خۆیان هیه. به لام ده زانیین که که سیك که باوه ری به خۆی هیه هه ست به پیویستی نه وه ناکات ریکه به جیهان بدات بزانی چهنده که سیکی گه وده یه، پیی وایه ده بی جیهان خۆی بزانیته.

بۆیه که سه له خۆباییه وشکه که به راستی که سیکه که له ناوه وه دا هه ست به بچوکی ده کات و ئیمه زۆرجار به شیوه یه کی غه ریزی ساردین له به رانبه ریاندا. نه و که سه ی که باوه ربه خۆ و سه لامه ته، نه و که سه یه که به لایه وه ئاساییه به

ھەلەكانى خۇي پېيىگە نىت و لەو ۋە ناترسىت بھىلىت خەلەك بزانى كە ئەۋىش مۇۋە. كەۋاتە تۆ بۆت دەرگەۋت كە، ئەمانە لەگەل يەكدا ناكۆك نىن. خۇ بەھەند ۋەرنەگرتن و بە ئاسايى ۋەرگرتنى ھەلە و كەموكۇپىيەكانمان، پىشانى جىھانى دەۋات كە ئىمە باۋەپمان بە خۇمان ھەيە.

۹- تىپروانىنىكى پۆزەتيف

ھەروەكو پىشتەر وتمان، كەيفمان بەۋانە دىت كە لە ئىمە دەچن. بەلام حالەتتىكى بەدەر لەم ياسايە ھەيە. كەس نايەۋى لە دەۋرى كەسىكى تورە، مىزاجى ۋە شىبىن بىت. ئىمە ھەموومان ئەۋانەمان بەلاۋە پەسەند و خۇشەۋىستە كە روانگەيەكى شادمان و پۆزەتيفيان لەبارەي ژيانەۋە ھەيە. بۆچى؟ چونكە ئەمە شىتەكە كە ھەموومان دەمانەۋىت و بىنىنى ئەم رۇخە دلىپەسەندە لەۋانىتردا وامان لىدەكات زىاتر كەيفمان پىيان بىت. لەۋانەيە كەسىك بىناسىت- يان كەسىك بىت- كە چارەي ئەۋانەت نەۋى كە ھەر لە خەۋە ھەستان مىزاجيان فولە و دەم بە خەندەن. لەگەل ئەۋەشدا راستى ئەمە، ئەۋەيە كە تاۋەكو ئاستىك لە ئاستەكان ئىمە بەرەۋ ئەۋ تىپروانىنە ۋەۋەكەسە بەكىش دەبىن. بىر لەۋ كەسانەي ناۋ ژيانەت بىكەرەۋە كە بە راستى ناتوانىت تەخەموليان بىكەيت. لەۋانەيە ئەۋان ھەمىشە لەسەر شىتەك بۆلەبۆلىان بىت، بە كەسىك ئىزعاج بن، ھەمىشە كەموكۇپى لە ھەموو شىتەكدا بىيىنەۋە. ۋەكو باۋەپەخۇ بوون، تىپروانىنىكى پۆزەتيف بەرانبەر ژيان، يارمەتيدەر دەبىت بۆلەۋەي بىتكات بە مۇۋىتىكى سەروو ئاسايى بۆ راكىشانى خەلەك و چوونە ناۋ دلى ھەر كەسىكەۋە.

به لڏام يهڪ دهقه بوهسته ! ٿايا خه مبار كه يفي به هاوتا نايهت؟ هه لبت به لئ. خه لڪي خه مباريش خه ز دهڪن له ده ورو به ري ٿه وانه بن كه وهڪو خويان له ڙيان بيڙارن. به لڏام ٽه تايه ته ندييه وايان لي ناكات كه زياتر كه يفيان بهم كه سانه بيت. كه سيڪ كه ههست به بيڙاري دهڪات، خه زي له وهيه كه بول بهول و ده ردهل له گهل كه سيڪي تري بيڙار بڪات، به لڏام هه رڪاتيڪ كه ميزاجي باش بو، ٿهوا ده سته رداري كه سه بيڙار كه ره ڙهه راوييه كه ده بيت. سڙاخي ٿا سودهي له گهل كه سيڪدا دهڪات كه وهڪو ٿه وهستي پي دهڪات، به لڏام ڪاتيڪ چيتر ٿه وهستي لا نه ما، ٿهوا ده سته جي له وهيه ندييه ده چيتر ده ره وه. ٽه مهش له به ره وهيه كه هه رگيز (لاني كه م له بهر خاتري هاوشيوهي) كه يفي بهو كه سه نه هاووه، ته نيا كه يفي به تيروانيه هاوبهش ڪردوه.

چاوخساندنه وه به ستراتيڙيدا

- + ٽه وهنده ي دهتواني له ده وري كه سه كه به، چونكه نزڪايه تي، كه يفي پيهاتن به رهه م ده هينيٽ نهڪ سوڪيون !
- + ڪاتيڪ تو قسه ي له گهل ده كه يت، ههول بده ڪاتيڪ ٽه مه بڪه يت ڪه ميزاجي باشه بو به رقه رارڪرني ياساي رايه ليوون. له باره ي ٽه وهه زو ٽه زمونه هاوبه شانه بدوي كه له گهل يه ڪريدا هه تانه وههول بده زياتر گوي بگريت و كه متر قسه بڪه يت.
- + بو به رقه رارڪرني ياساي سڙي دوولايه نه، ٽه گه ر تو له بهر شتيڪ ٽه وٽ به لاوه په سنده يان ريڙي ده گري، دلنيا به ره وه له وه ي كه ده زاني.

+ ريگه بده چاڪه يه كي بچوكت له گه لدا بڪات، به لام دلنيا به ره وه له وه ي كه نه مه به دهر له دؤخي ناچار كړنه. نه مه نه نگيزه يه كي ناڅاگايانه ي بؤ دروست ده كات كه زياتر كه يلى پيټ پيټ.

+ له ريگه ي گونجاندني څا ماژه كان، ريتمي قسه كړدن و كړداره زاره كييه كان، پرديكي ساڅو لوراي وليكتيگه يشتن بونيداد بني.

+ نيمه به لاي خه لكې باوه په خؤدا به كيش ده بين. له ريگه ي توانيني به خؤ بيگه نين و خؤ زؤر به جددي وهرنه كړتن، باوه په خؤ بووني خؤت نيشان بده.

+ واي ليبيكه هه ستيكي باشي له باره ي خؤيه وه بؤ دروست بپيټ. كه سيكي به گفټ و لغت به و له ناخه وه گرم گوړ و به پريز به.

+ تيروانيينيكي ده رووني پوزه تيفت هه بي. نيمه به لاي نه و خه لكانه دا به كيش ده بين كه شادمان، پرچؤش و خرؤش و دلخؤشن به رانبه رزيان و زيندوون.

+ سه يري به ندي ۲ بكه، وا له هه ركه سيك بكه كه بي راده توي به لاوه سه رنجراكيش پيټ، چونكه زياتر كه يلمان به وانه ديټ كه به لامانه وه سه رنجراكيشن- جا گرنگ نيه هه مان ره گزه يان نا.

(۲)

وا له هه رگه سيڪ بگه گه بي راده توڙي به لاوه سهرنجراگيش ڀيٽ

له کاتيڪدا كه هه مووان رواله تي جهسته بي جياوازيان هه يه، نه م تاكتيڪانه به شيوه يه كي به رچاو يارمه تيده رتن بڙ زيادگروني "سهرچاوه گانت" و له زڏريه کاتيڪدا بڙ زالوون به سهر بيڙوڪي بنچينه بي كه سيڪ له باره ي نه وه ي كه چ شتيكي به لاوه سهرنجراگيشه. نه مه چوڻ ده گري؟ نايا تا نيسيستا ژوانت له گه يه كيڪدا گرتووه كه ته نانه ت هيچ شتيكي له تووه نزيك نه بووه؟ نه بي بڙجي نه مه ت گروبي؟ چونگه نه و، رهنگه خويشي نه يزانبيٽ، نه م ياسايناه ي پياده كرووه، توش سهرنجي راگيشاويت. نه گهر ده ته وي به لاي يه كيڪدا به گيش ڀيٽ، ته گنيكه گاني به ندي پيشوو به كاريٽنه و پاشان روو بگه ره نه م به نده بڙ سهركه وتنئيكي زياتر. توڙينه وه يه كي بي شومار و هه روه ها ژياني واقيعيش پيشانمان ده دن كه چهنده ي زياتر كه يفمان به يه كيڪ ڀيٽ نه وه نده به لامانه وه سهرنجراگيشتر ده ڀيٽ. هه رچهنده نه و تاكتيڪانه ي له خواره وه خراونه ته پوهو بڙ حه زي رومانسي ديزاين گراون، ده بي بوتري كه نيمه به ده گهمن يه كيڪ به سهرنجراگيش ده بينين كه كه يفمان پي نايه ت. بڙيه، تاكتيڪه گاني به ندي پيشوو بخه ره ناو پلاني ياريه كه ت بڙنه وه ي ستراتيڙيه كي چروپري نه وه ستيئراوت پييدات.

۱- جولاني ههست

ئەم تاكە تاكتيكة بەرپرسیارە لەوەی دەرڤەتی خۆشەویستی وەهات بۆ بینیتە پیش که تا ئیستا هیچ ستایلیکی قژیان جل یان کاری موچه بەرز، ئەو کاریگەرییەیان نەبووی. ئەو بەناغە ی رەفتاری مۆفە که کاتیك جەستەمان هۆرمۆنی (ئەدرینالین) بەرەم دەهینیت، زۆرجار ههستی بەکیش بوون بەرەو ئەوانە ی لەوین و ئارەزووی سیکیسێ دروست دەبیئت. ئەدرینالین که لە هەر دۆخیکی جولاندا بەرەم دیت- ترس، حەماسەت، راهینان یان هەرشتیکی تر- ههسته سۆزییەکان دەهینیتە کایەو و توندیان دەکات. (ئەمە دەریدەخات که بەکیشبوون لە فۆرمیک لە فۆرمەکاندا و لە ئاستیک لە ئاستەکاندا دروست دەبیئت).

هەر کاتیك که کەسیك جولاً، بۆ نمونە بە فیلمی ترسناک، شەمەنەفەری ئەکرۆباتیک، یان تەنات راهینانی جەستەیی، بەشیکی جولانەکی دەگوازییتەو بۆ هەر کەسیك که لەگەڵیدا یە. لە کرداردا، لێرەدا دۆخیکی گۆپان هەیه که تیایدا ئەو حەماسە ی ههستی پێدەکات بە شیوەیەکی نا ئاگایانە دەبیئت ئارەزوویەکی سیکیسێ و وروژان. جاریکی تر که کچ و کوپیکت بینین که لە روالەتدا گونجاو نەبوون، پرسیار بکه ئاخۆ لە کوێ چاویان بە یەکتری کەوتوو. وا هەلە کەوێت که یەکتریان لە بارودۆخیکیا بینیبیئت که ئاستی جولان بەرز بوو... لەوانە یە لە هۆلیکی وەرزشی بووبیئت یان لە دۆخیکیا بووبیئت که یەکتیکیان (ئەو یان که دلگیرتر بوو) ترساو، نیگەرەن بوو یان لە بەرانبەر شتیکیا حەماسەت گرتوو یەتی.

خالي هيز

ڪٽومت لهر نه و راستيه به ڪه دهرو ناسه ڪان پهتا پهتا زياتر ل
به رانبر شه پولي - له باريه فيديويه ڪان، فيلمی سينه مایي و ته له فرزند -
سينکس و توندوتيزی په يوه نديداردا نيگه ران ده بن. ده شيت هاوتایي نه م يو
بزوينه ره - بابتهی سينکسي و توندوتيزی - جولانی هاندر او رووه و توندوتيزی و
ناره رووه شه رانگيزيه ڪان به رهه م بهتښ له رووه روو بوونه وه سينکسيه ڪاندا.

۲- ستايه ڪانی به رنگادا روښتن

زورچار گه نجان به فاکتري به کيشبونوی جهسته یی داده نرښ. به لام بڙ
زانباريت، مهرچ نيه گه نچ ديار بيت به لکو گه نجان ده ريکه ويت. ته نانه شتيکی
به روايت ساده ی وه کو شيوه ی جهسته و شيوازی به پندا روښتن، رڻيکی
به هيز ده بينيت له وه دا که تا چهند که سيک به گه نچ ده زانين. به دنيا ييه وه
ستايه ڪانی روښتن کارده که نه سر به کيشبونوی جهسته یی. خه لکی
دلخوازانه تر کاردانه وه يان له به رانبر نه وانه دا هيه که ستايلی روښتنيان
گه نجان تر دياره له وانه ی که پيرانه دياره به ده ر له ره گه ز و ته مهني
راسته قينه. چ شتيک ڪٽومت شيوه ی جهسته ی گه نجان ديارى ده ڪات؟
کشوکبون. تبيني منالیکي بچوک بکه و بزانه چنده کشوک به به راورد به
که سيک که پيره. يڙگا به شيوه يه کی به رچاو کشوکيت زياد ده ڪات و
جياوازيه کی دراماتيکی ده هيتيت کابه وه له تيکراي شيوه ی جهسته،
شيوازی روښتن و چوڻيتي بينيني نه وان بڙ ناستی سره نچراکيشی تر.

خالی هیژ

ژماره یه ک تیۆره ی باو هه ن له مه پ نه وه ی که بۆچی ئیمه به لای که نجدا به کیش ده بین. هه ره په سنده که یان ده لیت نه مه غه ریزه ی بایۆلۆژی پیشینانمانه. نه و ژنانه ی تایبه تمه ندیی که نجانه یان هه یه، نه گه ری هه یه که له ته مه نی سکپرپووندا بن- که حاله تیکی خوازاوه به لای پیاوانه وه. نه و پیاوانه ی که گه نجن، له لایه ن ژنانه وه به تواناتر و پر وره تر داده نرین بۆ خۆیان و منداله کانیا ن.

۲- سه رنجدانه ناو چاوه کانی که سیك

ده تزان ی که سه رنجدانه ناو چاوه کانی که سیك ده توانی وا له که سه که بکات که به راستی بکه ویته داوی خۆشه ویستی تۆوه؟ نه مه نه نجامگیری ژماره یه کی زۆری توێژینه وه کانه له باره ی سه رنچراکیشی و خۆشه ویستی رۆمانسی. له تاقیکردنه وه یه کی تایبه تدا، دوو غه ربه ی ره گه ز جیاواز داویان لیکرا بۆ ماوه ی دوو خوله ک چاو بپر نه چاوی به کتری. نه و توێژینه وه یه گه یشته نه و نه نجامه ی که کرداری ساده ی سه رنجدانه ناو چاوه کانی نه ویتر ته نیا بۆ ماوه ی چه ند خوله کیک، به سه بۆ به ره مه یینانی هه سستی سۆزداری بۆ یه کتری.

بۆ به کاره یینانی نه م تاکتیکه له کاتی گفتوگۆکردن له گه ل نه و که سه دا، نه و کاته ی که قسه ی له گه ل ده که ی و گوئی لی ده گری، راسته وخۆ چاو بپر نه ناو چاوه کانی. زۆربه ی کات ئیمه به شیوه ی گشتی روو ده که ی نه روخساری که سه که یان له کاتی گفتوگۆدا نیگامان په رت ده بیئت. له کاتی قسه کردن

لەگەلدا، بە سەرنجدانە ناو چاۋەكانى، ئەكەۋىتە ناۋ ئەم دياردە
سايكۆلۈجىيەۋە بەبى ئەۋەى روون بىت.

۴- ياساى بەراۋردكردن و پەيوەندىدار بوون

كاتىك ئەتەۋى كەسىك بە سەرنجراكىش بىبىنىت، باشتىن ريگە چارەن
ئەۋەيە كە لە سەرەتادا چاۋت بەۋ كەسە بگەۋىت، چ لەلايەن خودى خۆتەۋە،
يان بە ھاۋرپىيەتى كەسىكى سەرنجراكىشى رەگەزەكەى تر. ئەمەش بەھۋى
ياساى بەراۋرد و ياساى پەيوەندىدار بوون.

ئىمە زۆرجار بەھۋى خۆيەۋە حوكم لەسەر كەسىك نادەين، بەلكو بە بەراۋرد
لەگەل كەسانىتر ئەمە دەكەين. ئەمەش ئەۋ كاتە دەگاتە ترۆپك كە بۆيەكەم
جار كەسىك دەناسين. ئىمە بە بەراۋردكردن بە تايىبەتمەندىيە جەستەيىيەكانى
ئەۋ كەسەى لەگەلدايە، تايىبەتمەندىيە جەستەيىيەكانى ئەۋ دەبىنين و بىرى لى
دەكەينەۋە. تويۇزىنەۋەى زۆر ھەبوۋە لەم بۈارەدا، لەۋانەش ئەۋ تويۇزىنەۋانەى
كە دەلەين، ئەۋ پىۋانەۋەى بەم دۋايىانە چاۋيان بە مۆدىلەكانى جلوبەرگى مەل
كەۋتوۋە، ژنانى تريان- تەنەت ھاۋسەرەكانى خوشيان- بە كەمتر
سەرنجراكىش دەبىنين.

لىرەدايە كە ئىمە زۆرجار گەرەتتىن ھەلە ئەنجام ئەدەين. بەر لەۋەى
كەسىك دەرەتتى ئەۋەى ھەبىت كە تۆى راستەقىنە بىناسىت و بگەۋىتەزىر
كارىگەرى ئەم تاكتىكانەى ترەۋە، جوانىي جەستەيى يەكەم شتە كە بەھۋىۋە
حوكمت لەسەر دەدرى. كەۋاتە ئەگەرى سەر كەۋتن بخەرە لاي خۆتەۋە. كاتىك
دەتەۋى كەسىك كەيفى پىت بىت، نەكەى، دۋوبارەى ئەكەمەۋە، نەكەى
بگەۋىتە تەنىشت ئەۋانەى (ھى ھەمان رەگەن) كە لە تۆ سەرنجراكىشتىن.

كاتىك تۆ بەم كەسە ئاشنا دەبىت، بە شىۋە يەكى گىشتى تەنيا بۇ يەكەم جار، بە ھەمان شىۋە ھەول بىدە لەگەل كەسى ناشىرىنى ھىچ كام لە رەگەزەكاندا نەبىت. ئەمەش لەبەر ياساى پەيوەندىدار بوون - كە تىلىدا ئىمە گروپىك وەكو گىشتىك دەبىنىن نەك تاكە تاك.

بۆيە، جارىكى تر، باشتىن رىگە چارە ئەو يەكە تەنيا خۆت بىت يان لەگەل كەسىكى سەرنجراكىشى رەگەزەكەى تر بىت. ئەمە بە ھەمان شىۋە دەر فەتى ئەو ت بۇ دەرەخسىنىت كە تاكتىكەكانى تىرت بەكار بھىنىت بەبى پىچران. (ھۆكارى ئەو يەكە دەتوانىت لەگەل كەسىكى سەرنجراكىشى رەگەزەكەى تر دا بىت، ئەو يەكە ياساى پەيوەندىدار بوون پىش ياساى بەراوردىردن دەكەوئىت كاتىك كە ئەندامانى گروپىك زىاتىر جىاوازن لەو يەكە ھاوشىۋە بن. بە دەر بىرىنىكى تر، سەرنجراكىشىيەكەت بەھۆى ئەو كەسەى كە لەگەلتىدايە زىاد دەبىت، چونكە ئىۋە وەكو "يەكە" يەك دەبىنىن).

۵ - قەدرى خۇ زانين و بەكىشبوون

ئەمە تاكتىكىكە كە بەكارى دەھىنىت ئەو كاتەى كە جوانىيەكەت سنووردارە، رىگەت پىدەدات تا لە سەرەتاۋە زۆر لەو سەرنجراكىشتىر دىار بىت لەو يەكە پىچەوانەۋە دەر دەكەوتى.

تويۇنەۋە يەكى (ئىلاين والستەر ھاتفىلد) پىشانىدا كە ژنىك كە بە پىاۋىك ئاشنا دەكرىت، ئەگەر عزەت نەفسى بە شىۋە يەكى كاتى برىندار بىۋو بە بەراورد بە ژنىك كە عزەت نەفسى برىندار نەبوۋە، ئەو پىاۋەكە بە سەرنجراكىشتىر دەبىنىت. ئەگەرچى تۆ ناتەۋى زىادەپەۋى بىكەىت بەو يەكە وا لە يەكەك بىكەىت ھەستىكى خراپى بەرانبەر خۆى ھەبىت، ئەگەر بەئاگا

بەتایەتی تەوێکە بەم دواییە رەفزی وەرگرتوو، ئەوا بەلای ئەوێکە نەد
سەرئێچراکێشتەر دەبووێت بە بەراورد بەو حالەتە ی کە عزەت نەفسی لە ئاستێکی
بەرزدا بووایە. ئەمە ئەو یاسایە ی کە بەرپرسە لە (کاریگەریی پەرچەکردار) ی
بەھۆیەو، کە سێک خێرا خۆی لە پە یوھندییە کدا دەبینێتەو کە تازە بەکێک
کۆتایی پێ ھێناو، لە گەل کە سێکدا کە لە "ھەلومەرجی ئاسایی" دا ژوانی
لە گەل نەدەگرت. رێگایەکی تر بۆ "خزانە ژێر رادارە کەو" بریتی یە لە نزیک
کەوتنەو لێ کاتێک لە گەل خەلکی سەرئێچراکێشتەرایە. توێژینەوێکە کان دەگەن
ئەو نەجامە ی کە، کاتێک ئێمە لە دەوری ئەو کەسانە ی ن کە پێمان وایە لە ئێمە
جوانترن، ئەوا باوھ پەخۆبوونمان لەمە پ خۆمان و روالەتەمان کە مەرە. جارێکی
تر، کاتێک عزەت نەفسمان بریندارە، ئەوا خەلکی تر بە سەرئێچراکێشتەر
دەبینن.

کەواتە کاتێک کە سێک ھەستێکی باشی نی یە لە بارە ی خۆیەو، بە گەفت و
لەفت و دۆستانە بە لە گەلیدا. وریاکردنەوێکە لێرەدا بۆ ئەو یاسایە ی سروشتی
مەرفە کە دەلێت خەلکی ئەو شتانە یان دەوێ کە ناتوانن ھە یانبێت و کە یفێکی
زیاتریان بەو شتانە دێت کە دەبێت ئێشی بۆ بگەن. بۆ یە لە رێگە ی روون
نەبوونەو، مەھیلە ئەم یاسایە ئازارت بدات. بەسۆز و گرنگی پێدەر بە، بەلام بە
ئاشکرا نا. ئەمە ھەر لەم بەشەدا بە شیوہکی وردتر باس دەکری کاتێک
لە بارە ی پە یوھندییەکان و زالبوون بە سەریاندا دەدوین.

٦- کە یف پێھاتنی دوولایەنە

لە بەندە کە ی پێشوو باسی ئەمەمان کرد، بەلام لێرەشدا ھاتوو، چونکە ئەم
یاسایە لە ئاستی رۆمانسێشددا کاریگەری لە سەرمان ھە یە. توێژینەوێکەکان

دەريانخستوۋە كە، كاتىك بۆمان دەردەكەۋى يەككە كە كە يىفمان پىيى دىت بە سەرنجراكىش لە قەلەممان دەدات، ئەۋا ھەستى رۆمانسىمان تىادا دەبزوئىتت. جارىكى تر، نەك تەنيا كە يىفمان بەۋانە دىت كە كە يىفمان پىمان دىت، بەلكو بە ھەمان شىۋە ئەۋكاتەي كە زانىمان بەلای ئىمەدا بەكىش بوون، بەلایاندا بەكىش دەبىن. ئەمەش لەبەرئەۋەيە كە لايەنكى جەۋھەرىي ھەستە سۆزىيەكان بىرىتيە لە ھىۋا. ئەگەر كەسەكەي تر بە ھىچ شىۋەيەك كە يىف پىت نەيەت، ئەۋا لەۋانەيە بەلاتەۋە سەرنجراكىش بىت، بەلام ھەز و ئارەزوۋىەكى راستەقىنە و قوۋلت بۆي نەبىت. ھىۋا رىگا بۆ ھەستى رۆمانسىي قوۋل و بەھىزتر خۆش دەكات و كە بۆمان دەركەۋت كە سىك كە يىف پىمان دىت، ھىۋاي ئەۋەمان پىدەدات كە پەيۋەندى مومكىنە و ھەستەكانمان لەبەرانبەرىدا قوۋل دەكاتەۋە.

چاۋخشاندەۋە بە ستراتىزىدا

- + لەۋ شۆيئە شتىك لەگەل ئەۋكەسە ئەنجام بدە كە تىايدا ئاستى جولانى ھەستى بەرزە.
- + چۆنىتىي گەنجانە بىنن، سەرنجراكىشى زياد دەكات. شىۋەي جەستەت و ستايلى رۆيشتنت بە شىۋەيەكى بەرچاۋ كاردەكەنە سەر ئەمەي كە چەندە گەنج دەردەكەۋىت.
- + ئەۋانىتر لەۋكاتانەدا بە سەرنجراكىشتەر دەبىنن كە ھەست بە باۋەرپەخۆبۋونىكى كەمتر دەكەين لەبارەي خۆمانەۋە. نىزىككەۋتەۋە لەۋ ئەۋ كاتەي كە ئاگاي لە خۆيەتى، وات لى دەكات سەرنجراكىشتەر بىت.

(۳)

چۈن بۆچۈننىكى يەكەمىي بى وئە دروست بېكەين

پېئويست ناكات قەت جارىكى تر نىگەران بىت لە بارەى ئەوەى كە چۈن دەردەكەويت، چونكە كاتىك تۆ ئەم رازە سايكولوژىيەنە پىيادە دەكەيت، ئەوا دەتوانىت ھەموو كاتىك باشتىن بۆچۈننى يەكەمىي دروست بېكەيت. چ لە بارودۇخە كەسىيەكاندا بىت يان بارودۇخە پىروفيشنالەكاندا، ئەم نەيتىيەنە تواناي بردنەوەت پى دەبەخشن لە كىپر كىدا. لەبىرت بى كە ئەم تەكنىكانە و بەندى ۱، وا لە ھەر كەسىك بېكە كەيفى پىت بى... ھەموو كاتىك، لە بەرگىكى مۇجامەلەدا كاريگەرييان دەردەكەويت. چاوبە ھەردووكياندا بخشىنەرەوە بۆئەوەى ھەموو چەكىكى سايكولوژىتان لەبەردەست بىت بۆئەوەى بتوانن بە شىوہەكى ئاگانە ستراتىژىيەكەتان دابىرپژن.

تاكىكى نمرە يەك بۆ بەرھەمەينانى بۆچۈننىكى يەكەمىي خوازراو لاي ئەو لەبارەى تۆو، ئاسانترىنە: خەندە بخەرە سەرلىوت! خەندە چوار شتى بەھىز كامل دەكات: باوہرپەخۆبوون، خۆشەختى، تامەزىۋىي و لە ھەموو گىرنگىر، قبولكردن پىشان دەدات. ئەو كەسانەى خەندەيان لەسەرلىتوہ بە باوہرپەخۆ دەبىنرىن، چونكە كاتىك ئىمە نىگەران يان نادلىنباين لەبارەى خۆمان يان دەورپەرمان ئەوا خەندەمان ناكەويتە سەرلىتوان. بىگومان خەندەى سەرلىتو

خۆشەختى پېشان دەدات و ئىمەش روو و خەلگى خۆشەخت بەكئىش دەپىن:
واتە زياتر بەلامانەو پەسەئۇن. تامەزىۋى شتىكى جەۋھەرىيە بۇ دروستكردى
بۆچۈننىكى يەكەمى باش لاي ئەولە بارەى تۆۋە، چونكە شىيارى
گويزرانەۋەيە. خەندەكەت پېشانى دەدات كە تۆ دلت خۆشە بەوشوئەى ك
لىى و بە ناسىنى ئەوكەسە و لە بەرانبەردا ئەۋىش زياتر دلى بە ناسىنت خۇش
دەپىت. دواجار، خەندە قبولكردىن پېشان دەدات و رىگە دەدات كەسەكى تر
بزانى كە تۆ بى مەرج قبولى دەكەيت ئەوكىيە. قەت بىرت لەۋە كررۈۋەتەرە
كە سەگەكان بۆچى ئەۋەندە خۆشەۋىستىن؟ چونكە بە قبولكردىكى ئەۋاۋەرە
موخاتەبەمان دەكەن. ئەگەر كلكت ھەيە، بيجولئەنە. ئەگەر نا، خەندە بخەرە
سەر لىۋەكانت. بىگومان رىگەى زياتر ھەيە بۇ مسۆگەركردى بۆچۈننىكى
يەكەمى باش، دەبا بەردەوام بىن.

پەيۋەست بە بۆچۈنە يەكەمىيەكانەۋە، شتىك ھەيە كە پىى دەۋىرى
(كارىگەرىي ئەۋلەۋىت): پىۋسەيەك كە بەھۋىەۋە، بۆچۈنى يەكەممان لەبارەى
كەسىكى ترەۋە وامان لىدەكات رەفتارى يەك لەدۋاى يەكى بە جورىك لىك
بدەينەۋە كە پەيۋەندىدارە بە بۆچۈنە يەكەمىيەكە. لە كوردىدا، ئەمە بەر
مانايەيە كە بۆچۈنى يەكەممان لەبارەى كەسەكەۋە زۆر گرنگە، چونكە ھەر
شتىك كە دەپىنن يان دەپىستىن دواتر بەھۋى رەئى سەرەتايىمانەۋە
لەبىژنگ دەپىت. لە كىرداردا تۆ راستەۋخۇ دۋاى ئەۋەى كەسەكە دەپىنن
ۋىنەيەكى لى دروست دەكەيت و رەفتارە يەك لەدۋاى يەكەكانى لەۋ ۋىنەيەرە
دەپىنن. كەۋاتە ئەگەر بۆچۈنى يەكەمى لەبارەى تۆۋە خۋازراۋ بوۋ ئەۋالە
ھەلسەنگاندەكانى ئايندەيدا لەبارەى تۆۋە بەسۆزتر دەپىت.

گرنگی ئوله ویت ئه وه نده گرنگه که ئه و زانیارییه ش که له باره ی که سیکه وه وه ریده گرین بۆچوونمان له باره یه وه ده گۆریت. سه رنجیک بده ره ئه و دوو لیسته وشانه ی خواره وه:

ا- که سی ساردوسر، سه رقال، ره خنه گر، کرداری، مکوپ

ب- که سی گهرم و گوپ، سه رقال، ره خنه گر، کرداری، مکوپ

له م توژیینه وه یه دا که (هارۆلد کیتلی) نه جامیداوه، ئه و خویندکارانه ی که تایبه تمه ندیه کانی مامۆستای داها توویان له لیستی ئه لفدا خوینده وه، بۆچوونیکیان توندترین هه بوو له وانه ی که لیستی بایان خوینده وه. هه ره کو تییبینی ده که یت، وشه کان هاوشیوه ن، جگه له وشه ی یه که میان. هه ر که وشه ی یه که معان خوینده وه، هه موو تایبه تمه ندیه کانی تر له بیژنگی بۆچوونی سه ره تاییمان ده دریت له باره ی که سه که وه: واته ئه مه ی که یان سارده یان گهرم و گوپه.

چرکه ساتی سه ره تایي بکه به باشتترین و پاشماوه ی گفتوگۆکه ت به م فلته ره دا تیده په ریت. لیتره وه بۆچوونیکی یه که میی دلخواز دروست ده بی. جارنکی تر، هه ربۆیه خنده ئه وه نده گرنگه. تۆ ده توانی ده ست به جی بیکه ی و کۆمه لیک شت له باره ته وه به یان بکات- هه مووشی پۆزه تیف.

فاکته ریکی تر که ده توانی به شیوه یه کی دراماتیکی کار بکاته سه ر چۆنییتی وینا کردنی سه ره تایي ئه وان بۆ ئیمه، بریتییه له هه بوون و ناماده یی. ده رمانخست که ئه و بیژکانه ی به ئاسانی دینه یادمان، بۆچوونمان پیکه هینن.

له توژیینه وه یه که دا ها تووه که، ئه وانه ی وشه کانی (بی باک، نابە دل، سه ره قانه) یان ده رخ کردبوو، دواتر بۆچوونی نیگتیفیان له باره ی که سیکه

خەيالىيەت ۋە لا دروست بوو. ئەويان ۋە كۆكە سىڭكى دەرەق مېنى كەپ
شېۋە يەككى ناپېۋىست مۇجازەت دەكات. لەگەل ئەۋەشدا، ئەۋ كەسانى كى
يەكەم جار وشەكانى (سەرگەش، باۋەپەخۇ، سەرپەخۇ و مكوپ)يان دەرەخ كۆر،
دواتر بۇچوونى پۈزەتېفیان لا دروستبوو. جارىكى تر، ئەمە لەبەرئەۋەپە كە ئەم
وشانە و بېرۆكە گەيەنراۋەكانيان- ئەۋەى كە دەيگەيەنن- لە پېشى پېشەۋەى
ھۆشياندا بوو. ئەمەش بۇچوونيانيان لەبارەى ئەۋ كەسەۋە پېكھېناۋە كە بۇ
يەكەم جار "ئاشنا"ى بوون. ھەرچەندە ئەم وشانە ھېچ پەيۋەندىيان نەبوو بە
كەسەكەۋە، ئەم تايبەتمەندىيانە لە مېشكى خەلكدا بە ئاسانى ئامادەييان
ھەبوو و لېرەۋە ئەۋانېش بە شېۋە يەككى ئاناگايانە ئەۋ تايبەتمەندىيانە يان
خستە پال كەسېك كە ئەۋ كاتە ئاشناى بوون.

بۇيە ئەگەر دەتەۋى بۇچوونىكى خوازراۋ لەسەر كەسېك پەيدا بگەيت، لە
قازانجى خۆتە كە ئەۋ كەسە بەۋ دواييانە كەوتېتتە بەر وشەى پۈزەتېف.
ئەگەر تۆ داۋاى كارت پېشكەش كىردوۋە، پېۋىستە سى فى- يەكەت پېر بېت لە
ئاۋەلناۋى پۈزەتېفى ۋەكۆ (باۋەپەخۇ، چالاك، يەكلايىكەرەۋە، دلسۆز،
بەتوانا) لەبرى وتنى ئەمەى كە تۆ كىتت و چىت لە توانادايە، زمانى بەھىز،
دىارىكراۋ و پۈزەتېف بەكاربېنە بۆ گەياندنى دەقاۋدەقى بەھرە و تواناكانت.
دواتر ئەۋ كاتەى كە خاۋەن كارەكە گەتوگۆت لەگەل دەكات، ماۋەيەكى كورت
داۋى خويندەۋەى سى فى- يەكەت، ئەم تايبەتمەندىيانە ئىتر ئامادەن بۇ
پەيۋەندىداربوونەۋە بە تۆ. (بۇ پىادە كىردىكى تىرى ئەم ھىزەى زمان، بىروانە
بەندى ۲۶، باشتىرېن رېگە بۆ گەياندنى ھەۋالى خراپ).

خالي هيڙ

په ګڼک له ګوره ترين نه و هه لانه ي که پاريزه راني به رګري له تاوانبار نه دجامي نه دن نه و هيه که موه کيله کانپان ده به نه سر سه کويه که له کاتيګدا که ورده کاريي تاوانه که هيشتا "تازه" يه و به ناساني له هوشي دادوه ره کانداهرجه سته ده بيت. باشتري تاکتیک نه و هيه که شايه ټيک يان شاره زايه ک راسته وخو بهر له داناني موه کيله که له سر سه کويه که دابنييت که زمانيتکي پوزه تيف و جي متمانه به کارده هيښت.

له بارودوخه که سيبه کان و بارودوخې بزנסدا، به هه مان شيوه ده بي زه مينه يه کي ناناګايانه دابنييت بهر له و هيه بهوت بناسينن. نه ګر هاوکاريکي فروشتنت يان ياریده دهره که ت له باره ي ګه شتيکي نه م دواييه يان به سه رهاتيک که زمانيتکي پوزه تيف و ګه شبيني تيدا به کارده هيښت له ګه ل ميوانه که تدا بدويت، نه واکاريګه ريبه کي ګه وره ي ده بيت بهر له ناشنا بوونتان به يه کتري. بؤ نمونه له وانه يه نه و ده سته واژه ي وه کو "دیمه نې جواني نه و ناوچه دلرپينه... هه ستيکي ته واکو نارامبه خش و هيمن" به کاربه يښت. نه مه، نه و بيړوګانه راسته وخو ده خاته ناو ميښکي ميوانه که وه.

بارودوخه که سيبه کان وه کو ته حه ديبه ک وان و حاله تي وه کو پينا ساندني لايه ني سيبه م هه ميشه کرداري نين. بؤ دهر يازيوون له م ته ګه ره يه، پتويسته راسته وخو خوت له سه ره تاي گفتوګو که دا نه و وشانه دهر يپریت. هه رچه نده خوت سوود له (کاريګه ريبی نه وله ويهت) وه رناګريت، فاکتري کاريګه ري

+ (کاریگەریی ئەولەویەت) پیادە بکە و ئەو چرکەساتە سەرەتاییە (و پێنج خولەکی یەکەم) بکە بە باشترین و پاشماوەی گفتوگۆکەت لەو دۆخەدا لە قالب دەدریت. لێرەووە بۆچوونیکی تەواو خوازاو لەسەر خۆت دەھێنیتە کایەووە.

+ دیاردەیی سایکۆلۆجیی ھەبوون و نامادەیی دەتوانن بە شێوەیەکی دراماتیکی کار بکەنە سەر چۆنیتی ویناکردنمان لەلایەن ئەوانیترەووە. بەر لە چاپیکەوتن یان ناسنابوونەکەت، زەمێنە ناھاگایانەکە دابنێ.

سوودی خێرا لە ھەموو پەییوەندییەکان وەرگیرە

گەرەترین چوار ھەلەکە و چۆنیتی خۆلادان لێیان

دەزانم رقت لە گەمەییە. بەلام لە ھەموو حالەتیکدا تۆ کۆمەڵیک گەمە ئەنجام دەدەیت و لەوانەشە تیاياندا براوە بیت. چ بزنس بیت یان بواریکی کەسی، یاساکان ھەر یەکن بۆ بردنەووە لە ھەر پەییوەندییەکدا.

کاتیەک ژوان دەگری، تێبینی ئەوەت کردووە کە ئەوانەیی بە راستی کەیفەت پێیان نایەت ناتوانی لێیان دەرباز بیت و ئەوانەیی کە کەیفەت پێیان دیت لەو دەور و نزیکانە پەیدا نابن؟ ھۆکارەکەیی ئاسانە. خەتای کەسەکە نیە بەلکە شێوازی رەفتارکردنتە لەگەڵیدا.

ئەوێ کە حەز بەرەو کەسیک دەجولتێنیت شتێکی سێھراویە. زۆربەیی خەلکی لە دەستپێکی ھەموو پەییوەندییەکدا دوورەپەریزن. ئەمە بەو مانایە کە دەشیت ھەموو کاتی کەسیک بەلای کەیفەت پێھاتنت یان رق لێبوونەووەت یەکلایی بیتەووە. ئەو، پەییوەست بە چۆنیتی رایەل بوونت پێی بە یەکیک لە ئاراستەکاندا دەپوات - یان نزیکتر دەبیتەووە یان دوور کەوتەووە.

نمەش به هڙي نه وهه وهيه که نيمه وه کو مروڙ تاهه تايه به هڙي سره شني
مروڙيه وه ناراسته ده کريڻن و تهحه کوممان پڻوه ده کري. به کورتي، په يوه ندي
به وه وه نيه که ژوان له گهل کيدا ده گري، به لکو په يوه ندي به و شتانه وه هب
که ده يگه يت و ناستي که يف هاتني به تو دياري ده که ن. نه گينا، ريگه و تنگي
ناناسايي ده بي که که يفت به که سيگ هات و وا هه لکه وت "نه يه وي پابه ند بي" و
هر که سي که يفت پي نه هات بيه وي هاوسه رگيريت له گهل بکات. که واته نه گه ر
نه وه تو نه بوويت- نيگا کانت، که سايه تيت، باکگراوندت و هيتر- نه وا ده بي
ره فتارت بي له به رانبر نه وه که سه که ناراسته که و دواچار ده ره نجامي
په يوه ندي به که دياري ده کات.

نم ستراتيڙيه ساڳوڻوڙيه به هيز و ساده يه، ده کري له يه رسته دا کورت
بکريته وه: پڻويسته به و شتوه يه له گهل نه وه که سي که که يفت پي نايه ت
ره فتار بگي که له گهل نه وه که سي که که يفت پي ده هات ره فتارت ده کرد و به
پنجه وانه شه وه. هر چه نده ره فتاري که سيگ کومه ليک لايه ني هه يه، چوار
فاکته ري سه ره کي ده ناسرڻه وه که وا له خواره وه باس کراون.

له وي بوون

خه لکي نه و شتانه يان ده وي که ناتوان هه يان بيت. له ريگه ي ناماده بووني
به رده وامت، له راستيدا به هاي خوت که م ده که يه وه. نه مه فيلتيک نيه بان
که مه يه ک نيه بيگه يت، به لکو کردار تي ره فتاري مروڙه. به کي شيوون ته نيا
به هايه کي جيگير نيه. نه مه به و مانا يه يه که نه و شته ي که سيگ له باره ي تووه
بيري لي ده کانه وه، به شيني توڙي په يوه ندي به وه وه هه يه که چي ده که يت،
نه ک ته نيا به وه ي که تو کييت يان وه کو چي وايت. ياساي بزي سي باوه و

گونجاوه له هر رووبه ريكي ڙيانماندا، به تايبت ليرهدا. ٺهوشته ي كه زوره بهاي كه مه، ٺهوشي كه كه بزره يان دهگم نه زور به بايه خه و بهنرخ دهبيت. کاتيڪ تو له گهل يه کيڪ ڙوان دهگريت كه ٺهونده بايه خي پي نادهيت، ٺهوكاته ٺاماده دهبيت كه بوت گونجاوه. کاتيڪيش ڙوان له گهل يه کيڪدا دهگريت كه به راستي كه يفت پي ديت، ٺهوا به بهرده وامي له لاي ٺامادهيت. پيچه وانه كه ي ٺه نجام بده!

ٺهه به و مانايه يه كه، کاتيڪ له گهل يه کيڪدا ڙوان دهگريت كه زور كه يفت پي نايهت، ٺهگر كيكي بق دروست ناکهيت، دوو جار ته له فوني بق ناکهيت، پرسيا ري لي ناکهيت په يوه ندييه كه به رهو کوي بر دهکات و هيتر، ٺهوا ٺهه له گهل ٺهوه كه سه دا جي به جي بکه كه كه يفت پي ديت. بيريشته نه چي، ٺهگر پيچه وانه ي ٺهمانه له گهل ٺهوه كه سانه دا بکهيت كه كه يفت پييان نايهت، ٺهوا له ترسا راده کهن، كه واته تو ٺهه کيشه يه شته بنه بر دهبي.

به لام بوهسته! له بهندي ۱ دا، وا له هر كه سيڪ بکه كه كه يفي پيت بيت... هه موو کاتيڪ، وتمان ٺهگر به وي كه سيڪ كه يفي پيت بيت ٺهوا ٺاماده بيت له لاي زياد دهکيت، چونکه ٺهه كه يف پيها تن زياد دهکات. ٺهگر ٺهه وايه، له گهل ياساي بزري يان دهگم نيدا ناکوک نايبت؟ ليرهدا شتيڪ هه يه كه به هه له دهرك دهگريت. ٺهگر به وي كه سيڪ كه يفي پيت بيت، ٺهوا له راستيدا دهبي ٺهونده ي بگريت له لاي بيت. ٺهه راسته، به لام بيرت نه چي كه كه يف پيها تن بناغي هه موو په يوه ندييه كه. ٺهه به و مانايه يه كه کاتيڪ قوناغي كه يف پيها تن دهبري (ٺهوكاته ي كه سه ٺيتر كه يفي پيت هاتووه) و په يوه ندييه كه دهچيته قوناغيكي جدديتره وه، ٺهوكاته دهبي ٺاماده بوونت سنووردار بکهيت.

خالي هيڙ

پرسيارهه ڪه ٿه مهيه. ٿايا زورجار خه لڪي سه رنچراڪيش له گهل ڏوسني
سهرنچراڪيشدا و به پيچه وانه وه نابينين؟ نه گهر سهرنچراڪيشي په يوه ندييه ڪي
ڪه مي هه بيت به رواله ته وه، ٿه مه بق وايه؟ ٿه مه هوڪه ي ٿه وه به ڪه ٿيمه زياتر
له گهل ٿه وانه ٿا سوده ترين ڪه هه مان ٿا ستي سهرنچراڪيشيان هه به. (ٿه
له گهل ٿه توڙينه وانه دا ڪڙڪه ڪه ده لئين خه لڪي به گشتي له گهل ٿه وانه دا
هاورپڻ ڪه هه مان ٿا ستي سهرنچراڪيشيان هه به). ڪه سيڪي سهرنچراڪيش
هه ندي جار ده تواني وا له ڪه سيڪي ڪه متر سهرنچراڪيش ٿا ٿا سوده بڪات. بڙيه
ٿه ڪه ڪه متر سهرنچراڪيشه بڙچووني مه عقول له ده ست ده دات و به
شيوه به ڪي جياواز رهفتار ده کات- واته ڪه سه ڪه به پيرفيڪٽ له قه له ده دات و
چوار شته ڪي ناو ٿه به نده ٿه نجام ده دات ڪه نابي ٿه نجاميان بدات. به لام
ٿه مانه ٿه و شتانهن ڪه ٿه نجاميان ده دات ڪه ده بنه هڙي دروستيووني
جياوازيه ڪه، نه ڪ ٿه و خودي خڙي وه ڪو ڪه سيڪي فيزيڪي. ٿه مهش ٿه و
راستيه پشتراستي ده کاته وه ڪه هه ندي جار خه لڪي سهرنچراڪيش له گهل
خه لڪي ڪه متر سهرنچراڪيشدان. له په يوه ندييه دا، نه گهر ي ٿه وه هه به ڪه
ڪه سه ڪه متر سهرنچراڪيشه ڪه هه ست به ٿا سوده يي بڪات له باره ي
په يوه ندييه ڪه وه و ليروه به شيوه به ڪي جياواز له هاوتا ڪه متر
سهرنچراڪيشه ڪي رهفتار ده کات. (ٿه ٿه ٿا سوده يي" به ليروه دا دووقات ده بيت،
ڪاتيڪ ٿيمه چوار فاکته ره ڪان به سهر به ده سته پٽناني ڪاريگري له
په يوه ندييه ڪه دا پياده ده ڪه ين).

روانگە

لە پەيوەندىيەكاندا، پىويستت بە روانگە ھەيە. لە ژياندا، كاتىك كە خوشى تەنيا لە يەك سەرچاوەوە وەرەگرين، ئەوا پىداگرى لە سەر گرنگى و بەھاكەي دەكەين. پىويستت مانا لە ژياندا لە دەرەوہى پەيوەندىيەكەتدا بدۆزىتەوہ بۆئەوہى ئەو كەسە نەبىتە تەواوى جىھانى تۆ. گرنگە كە لە بوارەكانى تىرى ژيانىشدا ھەست بە قەناعت بکەيت بۆئەوہى روانگەيەكى مەعقول بەرقەرار بکەيت و پىشت بە سۆزى كەسيكى تر نەبەستىت وەكو تاكە سەرچاوەي قەناعت و خوشبەختىت. كاتىك تۆ ژوان لەگەڵ كەسيكدا دەگرىت كە زۆر كەيفت پىي نايت، ئەوا كۆمەلەك روانگەت ھەيە چونكە پىت وا نىيە كە "ئەمە تەنيا كەسيكە بۆ من، ئەگەر ئەوم نەبى ئەوا تياچووم. بەلكو پىت واىە، "باشە، با بزاني چى روودەدات، لەوانەيە زياتر كەيفى پىي بىم، لەوانەشە وا نەبى". ئەمەش كىتومت ئەو ئەقلىيەتەيە كە بە باشترين تىپوانىن لىكدەدرىتەوہ. ئەمە ئەو تىپوانىنە و رەفتارى پەيوەندىدارتە كە لە راستيدا تۆ سەرنجپراكىشتەر دەكات.

سۆز

ئەمەش ناوەرۆكى ئەمەي كە چۆن و بۆچى پەيوەندىيەكان سەردەكەون پان شىكست دىنن. ھەلبەت تۆ ناتوانىت گرنگى شتىك بزانيت كە ھەبوونى، منەتى تيا نىە. ھەر بۆيە خەلكى، بە شىئەيەكى گىشتى، لە ژيانى خوياندا دلەنگ دەبن. ھەميشە زياتريان دەوى، بەلام قەت سوپاسگوزارى ئەو نىن كە ھەيانە.

ئەگەر سوپاسگوزارىش نەبىت بۇئەۋەي كە ھەتە، ئەۋا لىيى بىي مەنەت دەبىت. كاتىكىش لىيى بىي مەنەت دەبىت، چىتر گىرنگى بۇ دانانىيەت. كاتىكىش گىرنگىت بۇ دانەنا، ئەۋا چىتر ھىچ خۇشپىيەك بۇ تۇ لەخۇ ناگرى. ئەمە بۇ پەيۋەندىيەكانىش راستە. ئەگەر كەسىك ھەبۈن و نەبۈنەت بە ئاسايى بېيىنى، گىرنگىت بۇ دانانى و بەدۋاي يەككى تىردا دەگەپى. بە ھەمان شىۋە، كە چۈۋىت بۇ لاي دىكتۇر و پىت و ترا كە لەۋانە يە ھەستى بېستىنت لە دەست بەدەي، ئەۋا گىرنگىپىدانت بە ھەستى بېستىن تازە دەبىتەۋە.

سوپاسگوزارى و ستايشمان لەۋەدايە بىرمان بىتەۋە كە نابى لەۋ شتەنە بىي مەنەت بىن. تۇش لەۋ شتە بىي مەنەت نابىت كە پىت وايە دەشىت لە ھەر كاتىكدا لە دەستت بچى. بە ھەمان شىۋە، ئەگەر ئالوگۇپى سۆز لە پەيۋەندىيەكەتدا مەترسى لەسەر بىي-ۋاتە جۆرە گومانىك ھەبىت- ئەۋا ناناسودەيەكەي ئەۋ نابىتە خۇپەرسىتى و بىي مەنتى. پىۋىستە جۆرە نادلىنپىيەك دروست بىكەيت ئەگىنا ئەۋ سۆزە لە دەست دەدەيت كە پەيۋەندىيەكە بە پىۋە دەبات.

خالى ھىز

لەبەرئەۋەي لە ھەر كاتىكدا ئەگەرى ئەۋە ھەيە كە كەسەكە لە دەستمان دەربچىت- بە رىكەوت، بە نەخۇشى- بۇچى دەبىت گومانى زىاتر دروست بىكەيت؟ ئەگەر تۇ عاشقىت، ئەۋا پىۋىست ناكات. ئەمە بۇ ئەۋكەسانەيە كە ھىشتا لەۋ قۇناغەدا نىن، بۇ ئەۋانەي كە بە شىۋەيەكى دەستكرد و كاتى ھەمان فەزاي "نادلىنپىي" يان بۇ دروست دەكەين.

جاریکی تر، بیگومان هەستیک هەیه لەبارە ی ئەو ی که "تۆ هەمیشە لەو ی دەبیت". ئیتر ئەو، ئەو نابیئیت که تۆ چەندە مەزنیت و سوپاسگوزارییه که ی بۆ تۆ لە دەست دەدات. ئیتر پەیتا پەیتا تۆ بە شتیکی ئاسایی دەبینیت و سۆز دەمری. بەلام تۆ، لە پەیوەندییه که تدا، دەتوانی لە چرکه یه کدا سۆزه که دابگیرسینیت و پەیوەندییه که لە رێگە ی تۆز ی گومانەو بەخیتەو هه گه پ. سۆز ئەو کاته دەکوژیت و هه که هیچ گومان ی لە ئارادا نیه، چونکه کاتی هیچ گومان ی لە ئارادا نیه ئەو بە شتیکی ئاسایی دەبینیت. رێک و هه کو نمونه که ی چوونه لای دکتۆر: قەت جاریکی تر بیرت لە ههستی بیستنت نه کردهو تە ئەو کاته ی که زانیت لەوانه یه چیر نه مین ی. کاتی که گومان هاته ناو هاوکی شه که وه، ئەو روانگەت ده گۆر ی! ناتوانم بایی پتویست جهخت لەمه بکه مه وه: تۆ ده بیتە شتیکی ئاسایی و نرخت نازان ی و سۆز لە پەیوەندییه که ده چیتە دەر وه ئەگەر تیکرای گومان لای بریت.

بەداخه وه، کاتی که ئیمه پەیوەندییه که مان مەترسی لەسەر هه، لە رێگە ی قیزه و نتربوونه وه زیانیکی زیاتر به پەیوەندییه که ده گه یه نین، چونکه ده مانه و ی دلتیا بکری نه وه. بەلام لەم کرداره دا، تۆ پێداگری لەسەر ئەو ده که ییت که تۆ تاهه تابه بۆ ئەو ییت و ئەو گومانە لە مێشکیدا ناهێل ییت که لەوانه یه هەمیشە لەو ی نه بیت. پاشان سۆز ده کوژیت و هه. ئەمه راستیه که ی سروشتی مرفه. بەلام ئیستا که تێده گه ییت، ده توانیت لە به رژه وه ندی خۆت به کاری به یینیت.

بیرت نه چی که ئەمه و فاکتەر هه کانی تری ناو ئەم به نده، ئەو بیرۆکه و فیلانه نین که هه ند ی جار کاریگه ر ییان هه ی. ئەمانه ئەو یاسایانه که ته حه کوم به رهفتاری مرفه وه ده که ن. ئەگەر تۆ به کاریان به یینیت و له چوارچێوه ی ئەم پێوه رانه دا بجولیت و هه، ده توانیت لە به ده سته ینان ی کاریگه ری ته واو له هه ر

.....سایکونویزی قەلەم بەکەر.....

پەيوەندییە کە سەرکەوتوو بێت. بەلام دواجار، جەخت بکەرەووە لەوێ ی
هەلەبەکی وەها نەنجام نەدەوێ کە زۆر کەس دەبکات کاتێک مەسەلەکی بێت
سەر ئەوێ کە... چ هەستیکی لا دروست دەکەیت.

خالی هیز

بۆچی من ناتوانم پەيوەندییەکی راشکاو، راستگويانە و بەمتمانەم هەبم؟
بێگومان تۆ دەتوانیت، بەلام دەبێ چاوەڕێ بکەیت تا بەکترتان خوش دەوێ.
با پێت بلێم بۆ. ئەو سێ تاکتیکانەی سەرەووە پەيوەندییان بە خۆبەینیووە
هەبە و بە شتووەیەک دایەزرلەون کە تۆ دەگەیتە ئەم خالە، بەلام دەبێ
بۆهەستینرێن بۆ ئەوێ بتوانی بەرەو پەيوەندییەکی پێگەیشتوو و درێژخایەن
هەنگاو بنییت. بە کورتی، خۆشەویستی بریتییه لە غیابی خودیان "من".
کاتێکیش خۆشەویستی رەگ دادەکوێ، داینامیکەکانی پەيوەندی دەگۆڕێن
بۆیە چەندەوێ کەسە کە نامادەیی هەبێت و چەندە زۆر بۆ بکات، زۆرتر خوشت
دەوێ. چەندەوێ سۆز زیاتر رێ بکات، پێویستت بە هێنانە کایەوێ جۆرە گومانێک
دەبێ ئەگەر هەستت کرد خەریکە دەبیت بە شتیکی ئاسایی.

چ هەستیکیان لا دروست دەکەوێ

کەسێک لەسەر ئەو بنەمایە کە بێ پێت نیت کە چ هەستیکی لەبارەو
خۆیەووە لا دروست دەکەیت. ئەمە ناکۆک نیە لەگەڵ ئەوێ سەرەووەدا. هەر
دەبێ ئەو رەفتارەوێ سەرەووە بەرقەرلر بکەیت - پەيوەستت بە روانگە و
نامادەبوونت - بەلام دەبێ مامەلەبەکی باش لەگەڵ کەسە کە دا بکەوێ.

هرچه نده زورجار ده وتریته وه، به لام شه شه نامورگارییه کی خرابه که نابی دلنیا بی له که سه که دا جیگیر بکه بیت و به ناشکرا گفت و لغت خوش بیت و بوی پان بکه یته وه له بهرته وهی شه و کاته ده زانیت که "تو که یفت پیی دیت" و پاشه کشی ده کات. ده زانین که له وانه یه شه مه نا راده یه ک راست بی، چونکه کاتی به کیک که یفی پیمان دی، کاتی بومان پان ده کاته وه، ههست ده که یین که متر له بهر دلمانه. شه کاردانه وه یه په یوه ندی به و یاسایه وه هه یه که ده لی: "شه ومان ده وی که ناتوانین هه مانبی و بریکی زیاترمان له وه ده وی که ده بی نیشی بۆ بکه یین".

به لام لیره دا جیاوازییه گرنگه که دروست ده بی له نیتوان گرنگی پیده و به سوز بوون له به رانه بر پی و تنی شه مه ی که شه و ته وای جیهانی تویه و ته نیا که سی تویه. (له بهرته وهی، هه روه کو باسماں کرد، شه گومان ناهیلیت و سوز ده سریته وه). شه وهی به که میان زیاتر واقعییه و به شیوه یه کی سه ره کی په یوه ندی به شه وه هه یه. شه وهی دووه میان په یوه ندییه که ی تو ده گریته وه و یاسای بزری یان ده گمهنی، ده خاته گه پ. تییبینی جیاوازی گرنگ بکه له نیتوان شه مه ی که چه نده که یفت به و که سه دیت- که وات لی ده کات کاریگه ری له دهست بدهی- و شه مه ی که شه و که سینی دلگیر و بی وینه یه. ته نیا به پی و تنی شه مه ی که شه و دلرفینه، ههست به گه وره یی ده کات و وات لی ده کات لای شه و گه وره ده ر بکه ویت. شه مه ناویته یه کی سبهرلوییه، چونکه ته نیا که سبکی باوه په خو به یه کیک تر ده لی که چه نده دلرفین و بی هاوتایه. نیمه ش که یفمان به که سانی پالپشت و باوه په خو دیت! زورجار جیاوازییه که ته مومراوییه و نیمه دینه سه ر شه وهی به وریاییه وه مامه له بکه یین و نامانه وی نیازه کانمان ناشکرا یین. شه مه شه نجامی که می ده بیت و له زایه کی نااسوده و

ساردوسر دروست دهکات. به لام ستایش بارانکردنی "ی واقعیانه" ی نور که سه، ده تخاته بهر روشنایی باوه پبه خوبوون و واله ویش دهکات که هست بکات که سیکی گه وره یه ! جاریکی تر، ده بیت ریگه بدهیت که بزانی تو بیت وایه که سیکی بی وینه یه، به لام نه که نه مه ی که نه و هه موو دنیای تویه و نر ناتوانی بی نه و بژی.

خیرترین ریگه بو له ده ستدانی کاریگه ری و له ده ستدانی که سیک که کفیت پیی دیت، نه نجامدانی پیچه وانه ی نه وه ی سه ره وه یه. واته ناماده بوونی به رده وامت، نه بوونی روانگه ت، نه هیشتنی هه موو جوړه گومانیک و به گفت و لغت نه بوون. نه مه بکه و تو ده توانی دلنیا بیت له وه ی که ده گه پیته وه بو ژوانی نه و که سه ی که زور که یفت پیی نایه ت. نه ویش لیت نریک ده بیت وه، چونکه شتی راست و دروست نه نجام ده ده ی.

چاوخساندنه وه به ستراتیژیدا

+ خه لکی نه و شتانه یان ده وی که ناتوان هه یانبی و بریکی زوریان له و شته ده وی که ده بی نیسی بو بکن. نه گه ر تو به ناسانی بیته پیشه وه، له وانه به به ناسانیش ویل بکرییت.

+ نه گه ر تو ژبانیکی نا هه وسه نگت هه بی، نه و دیدیکی شیواوت ده بی له باره ی په یوه ندیبه وه.

+ هاوسه نگی، روانگه ت پیده به خشی. روانگه ش وات لیده کات بریاری باشتر بدهیت له په یوه ندیدا.

+ کاتيک ھەموو گومانە کە رەوييەو، کەسە کە وەکو شتيکی ناساي دەتبيئي. تۆزیک گومان و نادلنيايی بخەگەر بۆ دەستبەجی داگیرساندەوہی پشکۆی سۆز.

+ بەشيکی کە یف پنهاتنی کەسيک پەيوەستە بەوہی کە چ ھەستيکی لەبارەي خۆيەوہ بۆ دروست دەکەیت. وای لی بکە ھەستيکی باشی ھەبيت، ئەويش لە بەرانبەر تۆدا ھەستی باشی دەبيت.

+ ئەو تاکتيکانەي بەندی دواتر بخوینەرەوہ، بۆئەوہی تیکرای ستراتيژییە کە ت بەھيژتر بکەیت.

وا لە ھەر کەسيک بکە کە وەکو ئالتونی بيگەرد بتينيٓت

ياسای نمرە يەکی خۆساغکردنەوہ لە ھەموو بواریکي ژياندا

ئەمەش يەکیک لە گەورەترین راستییەکان لە ژياندا: ئەگەر خۆت بەھايەک لەسەر خۆت دانەنيٓت، يەکیکی تر دايدەنيٓت. چۆن دەگەیتە باشتري مامەلە، چاکترین قازانچ، یان گەورەترین سوود لە ھەر شتيکدا؟ سەیرکە چۆن: داوای مانگ بکە و سازش لەسەر ئەستێرەکان بکە. لە بەندی پيشوودا باسی بەدەستھيٓنانی کاریگەریمان کرد لە پەيوەنديدا. بەلام کاتی تۆ لە ھەر جۆرە پەيوەنديیە کدا بيت، دەبی ھيژی ئەم ياسايە بخەیتە کار بۆئەوہی زۆدترین سوودت پی ببەخشيٓت.

نزيکەي ھەموو شتيک لە ژياندا خودییە. ئەمە بەو مانایەيە کە راستیی رەھا لەئارادا نییە و راوبۆچوونەکان لە زۆریی بارودۆخە نوێکاندا دەبنە کۆمەليک

راستی. ئەو كاتە ھەموو زانىارىيەكەى تر لە رېگەى ئەم بونىادە نوپىيەى بارەم
لە بېزنگ دەدرى. ئەگەر دەتەوئ بەھايەكى خېرا بە خۆت، يان بە ھەر شتېك
كە گرنگە، بەدەيت ئەوا پېويستت بەوھەيە وېنەيەكى دروست بەيئىتەكابەوھ. لە
دانوستانەكاندا زۆر بەرزەفرانە دەست پېبەكە، ئەگەرچى ئەمە كەمەك
نامە عقولېش ديار بېت. ئەمە گرنگە چونكە تۆ ئىقاعەكەت ديارى كېرەوھ.
(بېرت نەچى كە نابى تا ئاستى گەمژەيى بەرزەفر بېت، چونكە دەبى بە جدى
بېيىرئىت). ھەركاتېك كە تۆ لەگەل كەسېك يان شتېكدا مامەلە دەكەيتى
بەھاكەى نەزانراوھ، يەكەم كەس كە بەھاي لەسەر دادەنئىت، بەھاكەى ديارى
دەكەت. روونتر قەسە بکەين، كاتى قەسە لەسەر بەھاي كەسېك دەكەين،
مەبەستمان ئەو بەھايەيە كە ئەوانىتر وئىناى دەكەن نەك بەھاي تاكەكەس وەكو
مروؤ. بۆيە، بەھا بېرىكى نەزانراوھ كە دەشېت وئىناكردنى، بە پېى پىادەكردنى
دوو پرەنسىپى ساپكۆلۆژىي ديارىكراو بگۆرئ.

ھەركاتېك كە تۆ مامەلە لەگەل شتېكى نابەرچەستەدا دەكەيت، لەوشوئە
بەھاكەى ديارى بکە كە دەتەوئ و لەبەرئەوھى كە بەھايەكى ديارىكراو لەئارادا
نېە، بە نامە عقول نابېيىرئىت.

با بلىين تۆ فۆتۆگرافەرىكى پېگەيشتووئىت - وەكو ھىوايەت وئە دەگرى -
كەسېك دەبەوئ وەكو فۆتۆگرافەرىكى سەربەخۆ بەكرىت بگرى. چەندى لى
دەسەنى؟ باشە، ھەندى لە فۆتۆگرافەركان بۆ ھەر رۆژىك ۱۰،۰۰۰ دۆلار
وەرەدەگرن. ئايا تۆ لەو پېرەي؟ لەوانەيە نەخېر، بەلام ئەگەر تۆ ۱۰۰ دۆلار بۆ
ھەر رۆژىك وەربگىرت، ئاشكرايە كە بە يەكېك لە باشتىرېنەكان لەقەلم نالېن.
ئايا پېت پى دەكەنن ئەگەر وتت ۳۰۰۰ دۆلار بۆ ھەر رۆژىك؟ لەوانە نېە. ئەنانەت
ئەگەرچى پېت وابېت ناتوانن ئەو بېرە پارەيەت پى بەدەن، ئەواتۆ لە خالىكى

دەستېڭى بەرزەۋە دانۇستان دەكەيت - واتە ئەۋەى كە خۆت دياريت كىردۈۋە .
لە كۆتايىدا تۆ دەتوانىت زۆر كەمترىان لى بىسەنى و ئەۋان دىلخۇش دەبن چۈنكە
ئەۋان فۇتۇگرافەرېڭى ۵۰۰ دۆلارېيان نەگرتۈۋە . نا، ئەۋان فۇتۇگرافەرېڭى ۳۰۰۰
دۆلارېيان بە ۵۰۰ دۆلار گرتۈۋە !

با سەرنج بدەين لەۋەى كە چۆن ئەۋاسايە كار دەكاتە سەرمان لە ژيانى
رۆژانەماندا . با بلىين تۆ لە بازارپىت، چاكەتېكت دەكەۋىتە بەر چاۋ كە پىت واپە
نرخى مەعقولى برىتېيە لە ۶۹ دۆلار . لەبەر خۆتەۋە دەلئى زۆر خراپ نىە .
پاشان بۆت دەردەكەۋىت كە بايى ۶۹۰ دۆلارە ! لەپەر رەئىت لەبارەى چاكەتەۋە
بە شىۋەيەكى دراماتىكى دەگۆپى . پاشان درك بەۋە دەكەى كە ئەۋەى بەلای
تۆۋە كۋالىتېيەكى مام ناۋەند بوۋە ، بە راستى نايابە و تۆ "تېبىنى" ى ھەموو
ۋردەكارىيەكە دەكەيت و ئىستا دەتۋانى "تېبگەى" كە بۆچى ئەۋەندە
گرانبەھايە . لەۋانەيە بە ۶۹۰ دۆلار نەيكېرى . بەلام ئەگەر ھەفتەى ئايندە بە ۱۲۰
دۆلار فرۇشرا ، ئەۋا دەستى ئەدەيتى . بۆچى ؟ بەھۆى بەھاي وىناكراۋىەۋە .

ئىستا جگە لە نرخ، فاكەتەرىكى ترەھەيە كە يارمەتيدەرە بۆ ديارىكرىنى
بەھا . پىۋەرەكەى تر كە بەھا ديارى دەكات برىتېيە لە رادەى ھەبوۋى .
ئاشكرايە كە ، شتېك چەندە دەگمەن بىت ، خەلكى ئەۋەندە زىاتر بەھاي بۆ
دادەنىت . ئالتون ، نەۋت و مروارېيەكان زۆر لە ئاۋ ۋ ھەۋا بەھادارتىن ، چۈنكە
ئەمانە ئەۋەندە زۆر نىن . ھەرچەندە ئاۋۋەۋا جەۋھەرىن بۆ مانەۋەمان لە
ژياندا ، ئەۋە ئالتون و خىلى دەگمەنن كە بەھايان بۆ دادەنىين . (ھەلبەت ، تا
ئەۋكاتەى كە بۆ رۆژىك بى ئاۋ دەبىت ، ئىنجا دەگمەنىيەكەى لە سامانى
پاشايەك بەھادارتى دەكات) .

..... ساڳي ٿوري فطرت ٻيڪرڻ

ڪهه واهه ٿو چوڻ "بهه" ي خوت له په يوه ندي به ڪه سڀيه ڪاندا ديارى ده ڪه پت؟
ده تواني خوت به هادارتر بڪه يت له ريگه ي زور ناماده نه بونه وهه. سڀيه ڪه؟
نه وهه يه تيگي رهه ي پيڊه، بهه يه ڪي ڪم له سهري و له سهري ٿو داده نري.
نه وهه ڪو چوڻ ٻو ڙنان راسته، ٻو پيا وائيش راسته. له شويئي ڪار... ڪانه؟
نه ڪه به دريڙايي روڙ له به ردهم فينڪ ڪه ره وهه دابنيشيت، پيت وايه له لاپن
به پيو به ره ڪهت و ڪاره نده ڪانه وهه چوڻ ويئا ده ڪرييت؟ ٿيا به به هادار
حوڪمت له سهري ندر ي يان ده ي به ديناري؟

چاوخشانده وهه به ستراتيڙيدا

+ نرخ و هه بون زاترين فاکتري ساڳي ٿو ڙين ڪه ته قريبه نرخي هه سر
شتيڪ يان ڪه سڀيه ديارى ده ڪن. جله وڪردني نه وهه دوو فاکتري ده بيتي هه
نه وهه ڪه ويئا ڪردنمان ٻو بهه ي شتيڪ يان ڪه سڀيه به شيوه يه ڪي دراماتيڪي
زياد يان ڪم بڪات.

(٦)

چۆن لە ھەموو بارودۆخێکدا ھێمن، باوەربەخۆ و ھاوسەنگ دەربەگەویت

ئەم تەکنیکانە لەم بەندەدا ھاتوون، چونکە وەکو لە بەندەکانی تریشدا وتەمان، کە یەقینھاتن و باوەربەخۆبوون ھاوشانی یەکتەری دەپۆن. ئێمە ئەوانەمان بەلاوە پەسەندە و کەیفەمان پێیان دیت کە لە خۆیاندا ھاوسەنگ و ئارام. (کەس لە و مەزگەڵ ناسەرێچراکێشتەر نیە کە لە خۆی رازی نیە). لە کاتی کە ئەم بەندە خۆبەھەندزانینت پێی نابەخشی، تەکنیکەکان دەتوانن وات لێبکەن باوەربەخۆ و ھێمنتر دەربەگەوی و بەراستی ھەستی پێبکەن. ئەمە وات لێدەکات بچیتە ناو دۆخێکی نموونەییە وە لە ھەر بارودۆخێک یان گفتوگۆیە کەدا بێت.

یەكەم کاریگەری کە لە بەرچاوی دەگرین بریتیە لە لایەنی سایکۆلۆژیی شەژان. بۆ نموونە کاتێک ئێمە لە بەرانبەر و تاردانێک یان ئاشنا بوون بە کەسێکدا دەشەژنین، زۆربەمان ھیچ شتێک یان شتە خراپەکان ناخوین. ھەر کاتێک خۆراکی پێشکەش یان کاریۆھایدرا تی پالۆتە دەخوین، جەستەمان ئەدرینالین بەرھەم دەھێنێت لە ھەولێکدا بۆ رێکخستەن و ھە ئاستەکانی شەکرێ ناو خوینەمان. ئەمەش لە بەرئەوێکە ئەم خواردنە ئاستی شەکرێ ناو خوینەمان دادەبەزێنن و جەستە ئەدرینالین بەرھەم دەھێنێت بۆ قەرەبووکردنەوێ

سایکچوونیکو هه نامه ده بکریه
 هه لیه زودابه زه کان. نه درینالین که هه گه ری سه ره گیه له کاردانه وهی (راگردن
 یان رووه پرووونه وه) نه وه به که ده بیته هوی شله زان. هه بویه نه وه خه لگی
 که خورده بیکه پر شه مکر و کاربوها بدرانیه پالوته ده خون زورچار شله زانو یان
 هه لچو دیارن. نه مه تیگچوونیکو سایکولوزیه که له به نامه به کی خوراکیه
 لاوزه وه سه رچاوه ده گری.

خالی هیز

نوژینه وه تاره کان ده ریده خه ن که نه وانیه به ده ست تیگچوونی نه قلی،
 نوبه توقینه ره کان و نوبه کانی شله زانه وه ده نالین، له وانیه ناسوده یی له
 به نامه به کی خوراکیه که م کاربوها بدرانیه ببینه وه. له ریگی هاوسه نگ
 راگرتنی ناسته کانی شه کری ناو خوینه وه، ده کری نیشانه کانی په یوه ست به
 شله زان تا ناستیکو به رچاوه که م بکرتنه وه.

نایا قه تیبینی نه وه ت کردووه که دوا ی ژمه خوارده نیکو گه وره تا راده به ک
 هه ست به نارامی و ناسوده یی ده که یت؟ نه مه له به رنه وه به که ناستی شه کری
 ناو خوینت جیگیره و جهسته ریژه به کی زوری نه درینالین به ره م ناهینیت بو
 قه ره بو کردنه وهی هه لیه ز و دابه زه کان. هه رچه نده وا باشه که ژمه سی بچوکی
 ناپالوته بخویت. نه مه ناسته کانی شه کری ناو خوینت و نه قلیت به هاوسه نگ
 ده هیلینه وه و هه ست به خاوییه ک ناکه یت له بیر کردنه وه دا. (کتیبیکو زور هه به
 له باره ی نه م بابه ته وه که نیمه ناتوانین له م مه ودا به رته سکه دا باسیان بکه بن.

هر فروشگایه کی خوراکي تهن دروست که به شی کتیبی هه بیت ده توانی زانیاری ته واوت پی بدات له باره ی خواره مه نییه ناپالوته کان).

لایه نیکی تری بی هاوتا که له به رچاو بگیردریت نه وه به که نه و شتانه ی تو نه بکه یت بۆ نه وه ی هیمن و ئاسوده ده ربکه ویت، له راستیدا ده توان وات لی بکه ن که هه ست به هیمنی و ئاسوده یی بکه یت. بۆیه به نه جامدانی هه ندی ره فتاری دیاریکراو و خۆلادان له هه ندیکی تریان، ده توانیت هه ستیکی ئارامی و هاوسه نگی ناوه کی به ده ست به یتیت.

له ریگه ی گۆپینی فسیؤلوجیت، ده توانی کیمیای میشتکت بگۆپیت. بۆ نمونه، توژیینه وه کان پیشانی ده دن که کاتیک پیده که نین، له راستیدا خۆمان ده خه ینه ناو میزاجیکی باشتره وه. له میژوهه باوه پ وایه که نه و کاته پیده که نین که هه ست به خوشی ده که ین- که بیگومان راسته. له گه ل نه وه شدا، به لگه یه کی به هیژ هه به له مه پ نه وه ی که کرداره که خۆی ده توانی دۆخی هه ستیت وه ربچه رخی نیّت و وات لیپکات دلخۆشتر ببیت. به پیچه وانه شه وه، نه گه ر تو بۆ خوله کیك یان زیاتر رووت گرژ بکه یت، نه وا له وانه به هه ست به خراپتر بوون بکه یت. له کاتیکدا که میزاجمان ره نگده ره وه ی دۆخی جهسته ییمان، به هه مان شیوه خودی جهسته ییمان گۆپان له میزاجماندا دروست ده کات. له هه مووی گرنگتر، نه و هاکنه ره گرنگانه ی که کار له میزاج و دۆخی هه ستیمان ده که ن بریتین له:

- خه نده. نه مه نیشانه یه کی گه ردوونییه ده ریده خات که تو ئاسوده یت. جارنکی تریش، به پیی ژماره یه ک له توژیینه وه کان، کرداری خه نده هیمنت ده کاته وه و له راستیدا وات لیده کات هه ست به ئاسوده یی زیاتر بکه یت.

- هه ناسه دان! کاتیڤک ئیمه له حاله تی شله ژانداين نه واهه ناسه مان راده گرین. به قوولی و به شیوه یه کی ناسایی هه ناسه هه لیکیشه. نه ده سته جی هیمنت ده کاته وه و بیرکردنه وه، کاردانه وه و قسه کردنت به شیوه یه کی روون و باوه په خو ناسانتز ده کات.

خالی هیژ

ده ته وی بزانى ناخو که سى له باره ی شتی که وه شله ژاوه؟ سوراخی نه و دوو نیشانه یه بکه. نه گهر به شیوه یه کی ناسایی خه نده ناکه ن و هه ناسه ناده ن، نه واهه و شیوه یه ی که ویستوو یانه تو بزانى، هیمن نین! (ده توانى بزانى ناخو که سیک به شیوه یه کی ناسایی هه ناسه نه دات یان نا چونکه تو هه موو جارێک تیبینى نه وه ده که یت که هه ناسه یه کی زور قوول هه لده کی شیت بق وه رگرتنى ئوکسجین به خیرایی).

تویژینه وه ی نه م بواره ش شتی کی گرنگمان پیشان ده دات. نه ویش بریتیه له وه ی که، هه سته کان ته نیا له نه قلماندا نین، به لکو له راستیدا له هه موو خانه یه ک، له هه موو ئورگانیک و له هه موو ماسولکه یه کی جه سته ماندا هه ن. نه گهر ده ته وی هیمنى و هاوسه نگیه کی هه سته ی درێژخایه ن مسوگر بکه یت، نه واهه یوگا یان جوړه رۆتینیکی کشان و هاتنه وه یه ک نه دجام بده. ماسولکه کانمان، هه سته کانمان ده پارێزن. ئایا قهت تیبینى نه وه ت نه کردوه که بۆچی هه سته کی وه ها باشت لا دروست ده بیټ کاتیڤک جه سته ت له بهر یه ک

نەكىشيتەوھ؟ نىگەرانييە سايكولوژيەكان ھاوشانى ناپەھەتتە جەستەيەكان دەردەچن.

سەستەمى دەمارىي ناوھەندى، پىكدىت لە مۆخ و دەمارە پەتك. مەحالە بە تەواوى پشوو بەدەيت بە مەشكەت تاوھەكو دەمارەپەتكەش پشوو نەدات. يۆگا يارمەتەت نەدات ئەمە بەدەست بەيئەت. تەبىئىي ئەو بەكە چۆن خەلكى شەژاوە و ھەلچوو خۆيان بەرپۆھ ئەبەن. زۆرەي كات جەستەيان رەق و پرتەشەنوجە. كەرنە دەردەوھى تەشەنوجەكان لە جەستەي فيزيكى، بە پىرسەي كەرنەدەري ناپەھەتتە دەروونىيەكان دەست پى دەكات. وىراي پىكەنەن و ھەناسەھەلكەشانی قول، ئەمە بۆ سەرکەوتنى كورت مەودا و دوور مەودا رووھە كەرنەدەري ھەستە نىگەتەفەكان و پشووكان بەخۆت لە ماوھى چەند خولەكەدا، ھەموو كاتى تاقى بەكرەوھ.

چاوخساندەوھ بە سترائىژيدا

+ كاريگەري بەھيژى فسيكولوژيى ئاستەكانى شەكرى خوين ھەرامۆش مەكە. لە رىگەي خۆلادان لە شەكرەكان و كاريۆھایدرا تە پالاوتەكان، خۆت لە نووشبوون بە كاردانەوھى رووبەروو بوونەوھ يان راكەرن بپارىژە.

+ خەندە بخەرە سەر لىو! توپژىنەوھەكان پيشانى دەدەن كە كەردارى خەندە كەرن لە راستيدا وات لى دەكات ھەست بە ھيمنى و ئاسودەيى زياتر بەكەيت.

.....سايگۇلۇرئاي قەناەت بېكىردىن.....

+ بە قوۋلى ھەناسە ھەلبېكىشە. كاتىك دەشلە ژيىن، ھەناسە مان رادەگىرىن.
ھەناسە دانى قول دەستبەجى پشوو دەدات بە سىستەمى دەمارى ناۋەندى و
رىك دەمارەكانت ھيۋر دەكاتەۋە.

+ بۇ كەمكردنەۋەى پالەپەستۆى درىژخايەن، يۇگا بگە. سىستەمى دەمارى
ناۋەندى لە مۇخ و دەمارە پەتك پىك دىت. مەحالە ھەست بە پشوداننىكى
تەۋاۋ دەروون بگەيت ئەگەر پشوو بە جەستەت نەدەيت.

به ششی دووهم

با هه رگیز جاریکی تر به گه مژه دانه نریت، دروت له گه لدا نه کریت، فیلت لی نه کریته وه و ئیستیغلل نه کریت

ئاپا بی تاقت بوویت له وهی که به گه مژه دابنریت و ئیستیغلل بکریت؟ با
روبه پووی بینه وه، خه لکانیک له م جیهانه دا هه ن که ناماده ن هه ر شتی بلین یان
بکه ن تا به پتوه بچن. ئاخو که سه که فروشیارى ئوتومبیله، ده نکه که ته،
هاوکاریکته یان مدیره که ته، زانیینی نه مه ی که ئاخو سوراخی باشتیرین
به رژه وه ندیی خویان ده که ن یان هی تو، زور گرنگه. به م تاکتیکه
سایکولوژیانه، تو له ماوه ی چهند خوله کی کدا ده توانیت بزانییت که سیک نیازی
چی هه یه. نه گه ر تو له وه ماندوو بوویت که وه کو ده سه که لا مامه له ت له گه لدا
بکریت، نه م ته کنیکانه به کار بهیتنه و. هه رگیز جاریکی تر هه ست به بی
ده سه لاتی مه که !

(۷)

**تاقىکردنەۋەى شەش ئەستېرە بۆ بىننى ئەمەى كە ئاخۇ كەسىك
هاورپىەكى راستەقىنەىە**

ئايا ئەۋبە راستى تۆى بەلاۋە گىرگە؟ ئايا بەۋەفايە؟ ئايا تەنياۋا
دەرىدەخات كە كەيفى پىت دى؟ ھەندى جار بەلامانەۋە ئەستەمە ئەۋانەى وا
دەرىدەخەن كە ھاوپىن لەۋانە جىابكەينەۋە كە ھاوپى راستەقىنەن. بەلام
پىۋىست ناكات چىتر لە بىنەستى پەيۋەندىيەكى خۇپەرستانەدا كات بە فىرۇ
بەيت. لە رىگەى ئەم نەينىيە سايڳولۇرئايانەۋە، پىۋىست ناكات جارىكى تر
نىگەران بىت لەبارەى ئەۋەى كە ئاخۇ باشتىن بەرژەۋەندىيەكانى تۆى لە ناۋ
ناخىدا ھەيە-يان ھى خۆى! بىگومان دەتۋانىت ھەموو كاتى ئەمە بزانىت.
لەۋانەيە ئەمە شوئىنكى باش بىت بۆ ئەۋەى بىرت بىكەۋىتەۋە كە ھاوپىيەنى
بناغەى ھەموو پەيۋەندىيەكە. ئەگەر تۆ لەگەل يەككىدايت كە لەم
تاقىکردنەۋەيە دەكەۋى، لەۋانەيە پەيۋەندىيەكە ئەۋەندە گىرگ نەبى.

تاقیکردنەوهی شەش ئەستێرەیی بۆ زانینی ئەمەیی کە ھاوڕێیەکی

راستەقینەیه:

- بایەخ

پێوەریکی گرنگ کە پێناسەی ھاوڕێ دەکات ئەو یە کە ئەو کەسە تا چەند بایەخ بەو دەدات کە لە ژیاقتدا دەگوزەری. شتیکی گرنگی بۆ باس بکە کە لە ژیاقتدا دەگوزەری و بزانه ئاخۆ داوا دەکات کە بەردەوام بیت و بیهوی چی رووی داوه. ئەگەر نا، تەلەفونی بۆ بکە و بزانه باسی دەکات. دواجار، ئەگەر نەیهێنیتەوه بەر باس، ئاماژەیە کە دەربەرەوه و بزانه تەنانهت گفتوگۆی باسەکی لە بیرماوه.

- وەفا

نهیینی ھاوڕێیەکی هەردووکتان بدرکێنە و بزانه دەیبیسیتەوه یان نا. ھاوڕێ راستەقینەکان بەهای متمانه لە پەيوەندیدا دەزانن. تەنیا جەخت لەو بکەوه ئاخۆ ھاوڕێیەکی هەردووکتان مۆلەتت پێ دەدات کە نهێنییە کە لای ئەم کەسە بدرکێنیت.

- شانازی

هەموو کەسێک دەتوانی پێت بلی دلخۆش بە. ئەمە وایان لێدەکات هەستیکی خوشیان لادروست ببیت. بەلام بزانه کی لە پشتتەوه ستایشی کرداریکی داشت

دهکات. نهوانه ی که نیره بیان نیه، نه مه دهکەن. هاوپی راسته قینه کان شانزیه به دهستکه وته کانتیه دهکەن و نیره یی به سه رکه وتنت نابەن. بزانه هاوپیگەر دیتە لات کانتی هه والیکى خوش ده بیستی. نهك ته نیا نه و کانه ی هه والی ناخوشر ده بیستی. خه لکینکی نقره هەن که نامادهن "دلمان خوش بکن" کانتی وه زعی باش نیه. به لام قورسه که سیک بدوزینه وه که پیروزباییت لینه دهکات کانتی وه زع باشه.

- راستگویی

هاوپی راسته قینه نه و شتانهت پی ده لیت که تو ناتوی بیان بیستی. ناماده یه که تو لینی توپه ببیت نه گەر نه مه یارمه تیده ر بی بۆت. نایا نه ر شتانهت پی ده لی که له قازانجی تون نه گەرچی ده زانی که له وانه یه تو له ر توپه بکات؟

- ریز

پتی بلی که شتیکی خوش له ژیانندا ده گوزهری، به لام وات پی باشته ر که ئیستا باسی نه که ی و بزانه که زقوت لی دهکات بۆ وتنی. جیاوازییه که هه له نیتوان فزولی و بایه خپیدان. نه گەر "پتویسته بیزانیت" نه واته نیا گرنگی به شته تاییه تیه که ی ژیانته ده دات نهك تو. هاوپییه کی باش ریز له هیواکانت ده گری و بۆشایی تۆش بۆ خۆت ده هیلنیه وه - له ئیستادا. له وانه یه ناویه ناو بهیننیه بهر باس، چونکه بایه خ نه دات، به لام به به رده وامی و ده سته جی فشارت ناخاته سه رتا بیدرکینی نه گەر به کلاییت کره بینه وه که ناتوی ئیستا بیلینی. هۆکاری نه مه ی که تو نامازه به "راز" یکی پۆزه تیف نه ده بیت له بری

نیگه‌تیف، نه‌وه‌یه که نه‌گر هاورپیه‌کی باش هه‌ست بکات شتیکی خراب ده‌گوزهری یان نه‌می که تو وه‌زعت باش نیه، نه‌وا سوور ده‌بیّت له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که هه‌ر نیستا بیزانی، چونکه به‌لایه‌وه گرنکه. له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا، تو نابیّ به‌وشیوه‌یه "تاقی بکه‌یته‌وه"، چونکه نابیّ هاورپیکه‌ت له‌وه‌زعه‌وه بگلینیت.

- قوریانیدان

نایا ناماده‌یه واز له شتیک به‌یّنیّت نه‌گر به‌و واتایه بیّت که ده‌بیّته هوی دلخوشی تو؟ نایا له پیناو دلخوشی تودا ده‌ستبه‌رداری خوشی خوی ده‌بیّ؟ کیّ بریار ده‌دا تو چی ده‌که‌ی؟ نایا وشه‌ی سازش له قاموسه‌که‌یدا هه‌یه؟ کاتیکیش دۆخه‌که یه‌کلایی که‌ره‌وه‌یه و ده‌بیّ بریار بده‌یت، زۆربه‌ی خه‌لکی به‌رژه‌وه‌ندیی خویان ده‌پاریزن. تیبینی نه‌وه بکه ناخۆ نه‌وه‌که سیّکه که بیروکه و پلانی هه‌یه بۆ یارمه‌تیدانی هه‌ردووکتان بۆ "راکردنی سه‌لامه‌ت" یان ته‌نیا خوی نه‌جات ده‌دات و پاریزگاری له به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی خوی ده‌کات.

- چاو خشانده‌وه به‌ستراتیژیدا

+ نه‌گر نه‌و له چوار تاقیکردنه‌وه یان زیاتر له شه‌ش تاقیکردنه‌وه ده‌رچوو، نه‌وا له‌وانه‌یه هاورپیه‌کی باشت هه‌بیّت که ده‌توانی پشستی پیّ به‌ستی. نه‌گر سیّ خالّ یان که‌مه‌تر تۆمار بکات، نه‌وا له‌وانه‌یه پیّویست بکات که چاو به‌هاورپیه‌تییه‌که‌تدا بخشینیت‌وه یان له‌باره‌ی نه‌مه‌وه قسه‌ی له‌گه‌ل بکه‌یت. بیگومان کاتیکی نیّمه بارودۆخی ژیانمان ئالۆزه، ده‌شیّ به‌شیّوه‌یه‌کی نه‌خواروانه هۆشمان په‌رت بییّت و به‌بیّ ویست، بیّ هه‌ست ببین. بۆیه باشت‌ترین رنکه نه‌وه‌یه که له ماوه‌یه‌کی زه‌مه‌نیدا و نه‌ک ته‌نیا له ماوه‌یه‌کی بیست و چوار سه‌عاتیدا په‌یوه‌ندییه‌که‌مان به‌وشه‌ش فاکته‌ره‌ی سه‌ره‌وه به‌یوین.

(۸)

ئايا گىرانه وەكەي راستە؟

چۆن پۆزىشكى ساختە تەنيا لە ريگەي پرسىيارىكە وە ئاشكرا
بەكەين؟

ئايا تاوەكو ئىستا ويستووتە كەسىك بەختە بەر پىشكىنى قىسەكانى تا
بىزانىت راست دەكات يان درۆ؟ باشە، ئىستا بەم تەكنىكە دەتوانى دەستبەجى
بىزانى ئاخۇ گىرانه وەكەي درۆيە يان پۆزىشەكەي جگە لە كۆمەلى درۆ ھىچى نر
نىە. ئەو تەكنىكەي لىرەدا بەكاردى پىي دەوترى لوغز. بەلگەيەك دروست
دەكەيت و چاوەپى دەكەي بىزانىت "گومانلىكراو" دەكات چۆن مامەلى لەگەلدا
دەكات. بۆت دەردەكە وىت كە لە ريگەي پرسىيارىكە وە دەتوانى بىزانى ئاخۇ
كەسەكە راست دەكات يان درۆ. دەشتوانى ئەم تەكنىكە لە ھەموو بارودۇخىك و
لە ھەر كاتىكدا بەكار بەيىنىت كاتىك تۆ پۆزىشى كەسىك دەپىشكىنى.

با بلىين ژنىك گومانى ئەوەي دەكرد كە مىردەكەي لەگەل ھاوپىكانىدا
نەچووە بۆ سىنەما، وەكو ئەوەي خۆي وتوويەتى، بەلكو لەگەل
سكىرتىرەكەيدايە بۆ ژوانىكى درەنگانى شەو دەرچووە. ئەگەر ھەر پرسىيارى
ئەوەي لى بكات ئاخۇ بە راستى لە سىنەما بوو، ئەوا تەنيا وەلامى بەلى

ئەداتەو. ئەمەش لە بەرئەوێ کە، ئەگەر لەوێ بووایە دەبیوت بەلێ، ئەگەر لەوێش نەبووایە ئەوا لەسەر حیکایەتە کە ی خۆی دەمایەو و هەر دەبیوت بەلێ. بەم شێوەیە ژنە کەشی نەیدەزانی باوهری پێ بکات یان نا. لە رێگەی ئەم تەکنیکەو دەتوانی "راستییهك" ی ساخته دروست بکات و بزانی چۆن مامەلە ی لەگەڵدا دەکات.

بۆ نمونە، لەوانەیە ژنە کە بلیت، "ئۆ، بیستم کە رێک لە دەرەوێ سینەماکەو هاتوچۆیەکی چڕ هەبوو بەهۆی رووداویکی ئۆتۆمبیلەو". ئیستا تاکە شتێک کە ژنە کە پێویستە بیکات ئەوێە دابنیشیت و بزانی کاردانەوێ پیاوێکە چۆن دەبی.

ئەمەش لە بەرئەوێە کە پیاوێکە رووبەرووی لوغزێکی بێ چەندوچون بووئەو. ئەگەر لە سینەما نەبوویت، نازانی ئاخۆ دان بەوێدا بنی کە رووداویکی ئۆتۆمبیل هەبوو، چونکە لەوانەشە شتێکی وەها رووی نەدابی. ئەگەر بشلێت کە هاتوچۆیەکی چڕ بەسەر شوێنەکەو نەبوو و هەشبوویت، دیسان ژنە کە دەزانی کە لە سینەما نەبوو. بەلام بەدەر لە وەلامەکە ی، پیاوێکە یەك شت دەکات کە هەموو درۆژنێک دەیکات کاتی رووبەرووی لوغزێک دەبێتەو: دەشلەژیت - لە بریاری ئەوێ کە چۆن وەلام بداتەو.

بیرت نەچی، ئەگەر ئەو لە سینەما بووایە ئەوا دەستبەجێ دەبیوت: "هاتوچۆی چری بەسەرەو نەبوو. تۆ چی دەلێی؟" بەلام درۆژن دایا نیە، چونکە لەوێ نەبوو و بۆیە لە وەلامدانەوێکەیدا دەشلەژی. لەم کارەشیدا خۆی دەدزێتەو. لە سەرۆی ئەمانەو، لەوانە یە لە رێگەی کۆکبۆن لەگەڵ ئەوێدا کە نەیلێت، وەلامی هەلە بداتەو. چونکە ئەو نازانی رووداوەکە ت هەلبەستوو.

خالي هيز

هه موري له ورده ڪاريه ڪه دايه. ڇهنده بجيٽه ناو ورده ڪاريه وه، زياتر ده تواني باوه پر بڪي به وهي ڪه ده يئيٽ. زور جا ر گيڙانه وهي هه ليه سترلو ڪه ليني گه وره يان تي دايه، ته مومڙوي و گشتين. گيڙانه وه ڪي نه و ڇهنده ده قيقه؟

ڇا و خسانده وه به ستر اٿيڙدا

+ ٻو به ڪارهي ناني لوغز، به لگه يه ڪ هه ليه سته و بزانه ڇون ده ست و پهنجي له لگه لدا نه رم ده ڪات. ته نيا دنيا به ره وه له وهي ڪه نه گهر گيڙانه وه ڪي راست بيت نه و زانياري راسته وڃي ده بيت له باره ي نه وهي ڪه ده يئيٽ. جهخت بڪه ره وه له وهي ڪه نه "به لگه" يه شتي ڪي مه عقوله به لام راست نيه. پاشان دابنيشه و بزانه وه لامه ڪه خيرا و دروسته. نه گهر بشله ژنت، باب ته ڪه بگورنت و وه لامتي هه له بدانه وه به پرسياهه ڪت، نه و راستيه ڪي نيه ڪه چنگت ده ڪه وي.

ڇون بزانيت ڪه يه ڪيٽ ههول نه دا ئيستيغلالت بگات

حهوت فيلي ڪوشنده ڪه ناگاداريان بيت

هر له ٿوري خهوتنه وه تا ٿوري ڪوبونه وه، فيريه ڪه ڇون زانياري به رووني ببينيت و به ناساني هه ليه سنگينيت به بي نه وهي ڪه له لاهن خاره و به رڙه وهنده خوپه رسته ڪان و نياز ناپاڪه ڪانه وه پاشقوت لي بگيردنت. جانناي فيلي موسته غيله ڪان پر ڪراوه له و ههوت تاڪتي ڪه ڪوشنده به ي ڪه

بەھۇيەۋە دەتوانن بىتەنە سەر ئاۋ و نەتەيىننەۋە. بۇ زانىيەت، بە زانىيىنى ئەم
فېلانە، دەتوانى لىيان ئاگادار بىت و ... ھەرگىز جارىكى تر ئىستىغلال
نەكرىت! ئەۋ نامرازانەي ئىستىغلال بىرىتىن لە: گوناھ، ترساندن، پەمپدان،
ترس، فزولى، ئارەزوومان بۇ ئەۋەي خۇش بوىستىرىن، خۇشەۋىستى. ھەر
كەسىك كە يەككە لەۋانە بەكار بېيىت ئەۋا ھەۋل دەۋات لە لۆژىكەۋە بەرەۋ
ھەست بىجولنىت - بەرەۋ رووبەرىكى يارى كە ئەۋەندە تەختان نىە. ئەۋ
دەزانى كە ناتوانى لەسەر بىنەماي راستىيەكان بىياتەۋە، بۇيە ھەۋل دەۋات
ھەستەكانت بەكار بىيات لە رىگەي يەككە يان ئاۋىتەيەك لەۋ تاكتىكانەي
خوارەۋە.

- گوناھ: "چۆن دەتوانى تەنەت قەسەي ۋا بىكەي؟ پىم ناخۇشە كە
مىتەنەم پى ناكەي. ئىتر من تۆ ناناسم."

- ترساندن: "چىە؟ ناتوانى بېيارىك بەدەي؟ ئەۋەندە باۋەرت بەخۇت
نىە كە شتىكى ۋا بىكەي؟"

- پەمپدان: "دەتوانم بزانم كە تۆ كەسىكى زىرەكىت. بەش بەحالى
خۇم ھىچ شتىكم پى لە تۆ ناشاردىتەۋە. چۆن دەتوانم؟ لە يەك چىركەدا پىم
نەزانىت."

- ترس: "دەزانى چىە، لەۋانەيە تەۋاۋى ئەمە لە دەست بەدەي.
ھىۋادارم بزانىت كە چى دەكەي. من پىت دەلېم كە لە ھىچ شوېنىكى تروەھا
باشىرت بۇ ھەلناكەۋىتەۋە. ئەمە دوايىن ھەلە بۇ تۆ كە ئىشەكەت بۇ بېۋات
بەپىۋە، بۇ مۇجازەفەي لە دەستدانى خۇشەختى دەكەي؟"

- فزولئی: "سهیرکه، تهنیا جاریک دهژی. تاقی بکه ره وه. هه میسه ده توانی بکه پئیته وه بۆ دۆخی پئیشوو. له وانه یه خوش و دلگیر بیئت- موغامه ره یه کی راسته قینه بیئت. قهت نازانی تاوه کو تاقی نه که یته وه. له وانه یه له وهش په شیمان نه بیته وه که تهنانهت بزانی چی رووده دات."

- ئاره زوومان بۆئه وهی که یغیان پیمان بیئت: "وامزانی زۆر موهمی. هه موو که سیک وایده زانی. ئه مه نا ئومیدییه کی راسته قینه ی لی ده که ویته وه ئه گه ره به قسه مان نه که ی. ده ی، که س که یفی به یه کیک نایه ت که پاشگه ز ده بیته وه.. ده شی ئه مه بیته ده رفه تیگ بۆ ئه وه ی بیسه لمینیت که تو کیت."

- خوشه ویستی: "ئه گه ره تو منت خوش بو یستایه ئه واپرس یارت لی نه ده کردم. بئگومان تهنیا خه می تو م له دلدا یه. درۆت له گه ل ناکه م. ده زانی چی له ناخدا هه یه، وانه؟ ده توانین په یوه ندییه کی بی وینه مان هه بی ئه گه ره تهنیا رینگه به خۆت بده ی و ئه و مو فاجه ئانه ئه زموون بکه یت که ئاینده ده یهینیته پئیشان."

چاوخساندنه وه به ستراتیژیدا

+ به شیوه یه کی بابته ی (واقیعی) ببینه و گو ی بگه- نه ک تهنیا له وشه کان به لکو له په یامه کانیش ورد به ره وه. ئه م مانۆره به کار به رانه یه توانات بۆ هه رسکردنی راستیه کان په ک ده خات. کاتیگ ئه م هه ستانه دزه ده که نه نار بیرکردنه وه ت، به شیوه یه کی کاتی هه سته کانت رابگه ره و به روانه خاوه ن په یام و په یامه که ش. ئه گه ره گو ی بیستی هه ر شتی بوویت که له و ئامرازانه ی

نیستیغلاکردن ده چن، نهوا بوهسته و بارونوخه که هه لیسه نگینه ره وه. به
خیرایی و له سه ر بنه مای هه سته کان هه نگاو مه نی. چاوه پوان به و به
شینوه به کی بابنه تی راستیه کان گولبزیتر بکه بۆنه وهی نه بیتنه بوکه له به ک
به ده ست خراپه کاره وه.

(۱۰)

چون بزانيت ڪه سڻڪ ساخته چيه له هر بارودوڻيڪدا بيت؟

چون ده زانيت ڪه نو ڪه سڻي له و بهر ميڙي ياري ڪونڪه نه وه دانيشتوره
نامادهيه دابه زينت يان نا؟ يان ناخو به پڙوه بهر ڪه ت جدييه له باره ي
وازهينانه وه نه ڪر ته ريفعيڪي پي نه دري؟ هه موو ڪاتيڪ ريگايه ڪ هه به بڙ
زانيني نه نه ڪر ڪه سڻڪ به درو شتي بڪات، چونڪه بارودوڻيڪه ڪرنگ ني،
نه وه ي ڪه ڪرنگ نه وه يه ڪه هه موو ساخته ييه ڪان خالتي ڪي هاوبه شيان هه يه.

بڙنه وه ي تيبيگين ڪه نه نه چون ده ڪري، با بزانيين ساخته چيني به راستي
چيه. ساخته يي نو ڪاته رووده دات ڪه ڪه سڻڪ به راستي له دري شتيڪه به لام
وا دريده خات ڪه له ڪه ليدايه. يان ڪاتيڪ له ڪه ل شتيڪدايه به لام وا دريده خات
ڪه له دريه تي. سه ره نجام، ڪاتي ڪه سڻڪ ساخته يي ده ڪات، زورجار هه ول
ده دات وا دريڪه ويٽ ڪه باڪي ني له ڪاتيڪدا ڪه وا ني و وا دريده خات ڪه
خه ميه تي ڪه چي له راستيدا خه مي ني.

له هر حاله تيڪدا بيت، هه ول ده دات رواله تيڪي ساخته دروست بڪات بڙ
په رده پوڻ ڪرڻي باوه په راسته قينه ڪي. ڪليله ڪه ليڙه دايه: نه و خه لڪي ڪه
ساخته يي ده ڪات به شيوه يه ڪي گشتي قهره بو ڪرڻه وه ڪه يان زياده په وي تيڊايه
به هر لايه ڪدا بيت، نه ڪر تيبينيش بڪيت ناڻ ڪرايه.

ده توانی ده سته جی به تبیینی کردنی نه می که یه کیک هه ول نه دات چون
دهریکه ویت، ده توانی ساخته یه که ی ناشکرا بکیت. یاریکه ریکی کونگه ن
گره وی گوره ده کات، پاره ی گره وه که به رز ده کاته وه. ئایا نه و کارته کانی
پیه یان ته نیا جورته تی هه به؟ نه گره نه مه ته نیا ساخته یی بیت- بۆ نمونه
له م حالته ی ده سته یاریکه ره که دا- ده یه وی و ده ریخات که ناترسی، بۆیه به
خیرایی پاره که ی داده نی. به لام نه گره به راستی ده سته کی باشی هه بوایه چی
ده کرد؟ راسته، که می به وردیه وه ده پروانی، به هیواشی پاره که ی داده نا
بۆنه وه ی پیشانی بدات که به راستی دلنیا نیه له باره ی ده سته. کاتیک خه لکی
له هه ر شتیکدا

ساخته یی ده که ن له یاریی کونگه ن یان جیهانی واقعییدا، چۆنیتی
باوه رپه خۆبوونیان به کارده بن. نه مه به و مانایه یه که هه ول ده دهن رواله تیکی
پیچه وانه ی هه سته راسته قینه یان دروست بکه ن.

جاریکی تر، له کاتی ساخته چیتیدا و له هه ولی باوه رپه خۆبوو ده رکه وتندا،
که سه که به خیرایی گره و ده کات. کاتیکیش به راستی ده سته کی باشی هه بی
نه و ساتیک چاوه ری ده کات بۆنه وه ی و ده ریخات که بیر له وه ده کاته وه چی
بکات. نه مه بۆ هه موو بارودق خه کان راسته. نه گره زۆر به خیرایی و دلنیا ییه وه
کاردانه وه پیشان بدات، نه و هه ول نه دا پیشانی بدات که باوه ری به خۆیه،
له کاتیکدا که له زۆربه ی حالته کاندایه راستی و نیه.

با نمونه یه کی تر وه ربگرین، هاوکاریک له کۆمپانیایه کی یاسا ده لیت نیازی
وایه به وات نه گره ریگی پی نه دریت که یسیکی دیاریکراو بگریته نه ستر. ئایا
نه مه هه ره شه یه کی پوچه یان راسته؟ نه گره راسته قینه بوایه نه و له وانه بوو
تبیینیه ک نه گه به نیت له باره ی باوه رپه خۆبوونیه وه. له گه ل نه وه شدا، ره نگیکسی

زیاده پره ویی باوه پره خویوون به ناسانی تییبینی ده کری نه گهر نهو به ساختن
وا بکات. نه مەش له بهر نه وهیه که ده بی وای دابننن نه گهر نهو
کومپانیا که یه، نهوا ده یه وی له وی بیت و نه گهر نه وهی ده ست نه که وی که دوی
ده کات نهوا ته نیا "ناچار" ده کری کومپانیا که جی بهیلتیت. بویه لوزیک پینار
ده لیت نهو ده میتیت وه و که یسه که ورده گرتیت نه که نه مهی وهی نه گرت و
بپوات. بویه، نه گهر وه ها ده ریکه وی که زور زیاد پابه نده به بیروکی جیهیشت
نه گهر که یسه که ی پی نه دری، نهوا به ساختن وای ده کات- چونکه نیی
ده زانین که نهو به راستی نایه وی بپوات، به لکو ته نیا ده یه وی نهو رولان
دروست بکات.

نه گهر راستگو بیت له وه دا که نه گهر بی دلی بکری نهوا ده پوات، نهو کات
ته قریب نه نابه دل دیار ده بی نه که زیاد له پتویست باوه پره خول
هه لویسته که یدا، چونکه دلی به وه خوش نیه که مه سه له که بهو حال
که یشتوه. نهو زیاتر جدیه، چونکه ده زانی که ده بی بپوات نه گهر مه سه له که
بهو حال بکات. به لام نه گهر به درو وایکرد، مه سه له که به هیچ بۆخیک ناگات،
چونکه ناپوات! هه ربوو باری سه رنجه که تهواو جیاوانن و روونی بکهر وه ناخو
درووده له سه یه یان راسته قینه.

بق تیگه یشتن له سایکولوژیای پشت نه م مه سه له یه، ته نیا پتویستمان
به وهیه که بپوانینه نه وهی که چون خه لکی به شیوهیه کی گشتی ره لفلو
ده کن. که سیک که ناستیکی به رزی خۆبه هه ند زانینی هه یه و باوه پره خویوون
هه یه، نهو که سه نیه که بیت و ده چی و پیشانی جیهانی ده دات که چاهه
مه زنه. نهوه که سیک لوازیه که بۆیاخی باوه پره خویوون، ته قریب
خۆبه رستی، له خۆی ده دات بق نه وهی نهوه قه ره بوو بکانه وه که چ هه ستنکی

راستی لەبارەى خۆیەوه ھەیه. لە راستیدا ئەو دەیهوێ "خودیکی ساختە" پیشان بدات. ھەروەکو وتیشمان، ئەمە بۆ بارودۆخە دیاریکراوەکانیش ھاوشێوە و راستە.

لە دانوستانیکیدا، ئەو کەسەى کە بەردەوام شتی وەکو "من ئەو دەپۆم، پێویستە کاریکی دروستم لەگەڵدا بکەیت، من لەسەر ئەمەیان یەکلایی نابمەوه: ناوا تۆ من لە دەست دەدەى" بۆ ھیچ شویتێک ناپوات... ساختەچییه. باوەرپەخۆبوون لە حالەتى کەسیکیدا، زۆرجار خۆى بۆ خۆى دەدوێت. ھەروەکو چۆن متەانەى کەسیک بە خۆى، خۆى دیتەگو. ئەو کەسیکی لاوازه کە دەبێ پێت بلى چەندە باوەرپى بەخۆى ھەیه، چونکە ئەمە تاکە رێگەى کە پێى دەزانن. لەگەڵ ئەوەشدا، ئەگەر دەستەواژەى لە بابەت ئەمانەى خوارەوه لە دانوستانیکیدا ببیستیت، لەوانەى کەسیک پیشان بدەن کە راستگۆیە و ساختەچى نیە: "بمبۆرە کە ھەستێکی وەھات ھەیه، وا بە قورسى مەگرە، پێم وانیه، بەلام رێگە بدە بیرێکی لى بکەمەوه". بیرت نەچیت کەسى باوەرپەخۆ- ئەو کەسەى کە ساختەچى نیە- بایەخ بەو نادات کە چۆن دەبینرێ. خەمى چۆن دەرکەوتنى نیە، بە پێچەوانەى ھاوتا ساختەچییهکەى کە مەراقى بۆچوونى ئەوانیترە لەبارەى خۆیەوه.

پیداچوونەوه بە ستراتیژیدا

+ لە رێگەى تێبینیکردنى ئەمەى کە کەسەکە ھەول دەدات چۆن خۆى دەربخات، دەستبەجى ساختەییەک کە شەف بکە. کەسیک کە بە ئەوەیک خۆى دەرەخات ھەمیشە زیادەپەرەى دەکات لە قەرەبوکردنەوهدا بۆ ئەوێ وەھمى ئەو بەئینتەکاىو کە ۱۰۰٪ لە پشت بیروباوەرپەتێ.

(۱۱)

چۆن ناخى خەلك دەخوئىتەۋە

لە ماۋەى دوو خولەكدا ۋا لە ھەر كەسىك بگە نىيازى راستەقىنى
خۆى دەرىخات:

ئەگەر تۆ بى تاقەت بوويت لە ئىستىغلال كردنت و بەكاربردنت، ئەم تەكنى
سايكۆلۇرىيە رىگەت پىدەدات تا بچىتە ناۋ ئەقلى كەسىكەۋە بۇ زانىنى ئەمى
كە ناخۇ شتىك ئەشارىتەۋە.

تاكتىكە كە كە يەكەم جار لە وكتىبەمدا بە ناۋى (با جارىكى تر درۆت لەگەلدا
نەكرىتەۋە) ناساندم، گەرەنتى ئەۋەت پىدەدات كە لە ماۋەى چەند خولەككىدا
بۆت دەربكەۋىت ناخۇ ئەۋ شتىكت لى ئەشارىتەۋە. ئەمە پىنى دەۋترى
(سىنارىيۇ ھاۋشېۋە) كە ۋەكو تاقىكردنەۋەى (رۇرسچاچ) يان ئەۋەى كە پىنى
دەۋترىت تاقىكردنەۋەى پەلە مەرەكەب، كارىگەرى ھەيە. تاقىكردنەۋەى
رۇرسچاچ پىكدىت لە دوو پەلە مەرەكەبى ھاۋتا. تىۋرەى پشت تاقىكردنەۋەى
ئەۋەيە كە لىكدانەۋەى كەسەكە بۇ شېۋەكان ھەلۋىست و تىۋوانىنى ناناگابانەى
پىشان دەدات. لە رىگەى (سىنارىيۇ ھاۋشېۋە)ۋە ھەمان تىۋرە بە شىۋازىكى
تەۋاۋ نوۋ پىادە دەكەين- بە شېۋەى زارەكى.

نه وهی که ده بی تو بیکهیت، ناراسته کردنی پرسپاریکه که راسته و خۆ که سه که به هیچ شتیک تۆمه تبار ناکات، به لکو ناماژهی پیده کات. پاشان ته نیا به پیوانه کردنی کاردانه وه که ی، ده توانی بۆت ده ریکه وی ناخۆ شتیک له هه گبه دایه.

بۆ نمونه با وایدابنپین که ژنیک گومانی نه وه له میرده که ی ده کات که له گه ل سکرته ر که یدا ده خه ویت. به ریکه وت، له وانه یه ژنه که له کاتی نانی ئیواره دا بلت: " نه زانی چیه نازیزه که م؟ مودیره که م، جیم، وا بزانی که ی و به ینی له گه ل سکرته ر که یدا هه یه ". ئیستا تیبینی کاردانه وهی نه و ده کات. نه گه ر پرسپارگه لیک بکات و بایه خ به گفتوگۆ که بدات، نه و ژنه که ده توانی دلنیا بیت که نه و هه مان شت ناکات. به لام نه گه ر نااسوده ببیت و بیه وی بابه ته که بگۆی، نه گه ری نه وه هه یه هه مان که ی و به ینی هه بیت. ژنه که ش ده توانی ده سته جی تیبینی گۆرانی که له ره فتار و تیوانینی نه و دا بکات.

خالی هیز

به شیوه یه کی گشتی، کاتی ده که وینه بارودوخیکی وه هاوه رووبه رووی که سه که ده بینه وه، که نه مه ده یخاته دۆخیکی به رگریکردنه وه. نه گه ر ده رکه وت که ئیمه هه له یین، نه گه ریکی زۆر هه یه که ئیمه به گومان یان به ئیره یی ده ریکه وین و له وانه یه په یوه ندیه که مان زیانی پی بگات. به م ته کنیکه ئیمه ده توانین بابه تیکی دیاریکراو به یئینه به ر باس و بزانی ناخۆ گرنگی به بابه ته که ده دات یان پیی نااسوده یه و هه مووشی به بی تۆمه تبار کردن نه نجام ده دری.

با بىروانىيە نەمۇنە يەككى تىر. تۆ پىتت واپە يەككىك لە فروشسپارەكانت كەل و
پەلى ناو ئۇفېس دەدزىت. ئەگەر راستەوخۇ پرسىياری ئەوئى لى بگەيت: "ئایا
ئەوئى شىتى كۆمپانىيا دەدزى؟" دەستبەجى دەيخاتە حالەتى
بەرگىردنەوئى و تەقربەن مەھال دەبى بگەيتە راستىيەكەى. ئەگەر تاوانبار
نەبىت ئەوئى پىتت دەلەتت كە ئەوئى ھىچى نەدزىوئى. ئەگەر ئەوئى پىتت، ئەوئى
ئەگەر ئىككى زۆر دىرۇ دەكات و دەلەتت مەن نەبووم. بۆيە، تەنیا بلى: "ئەرى جىل،
دەتوانى يارمەتیبەكم بدەى. وا بزانم كەسىك لە بەشى فروشتەن ھەندى كەل و
پەلى ئۇفېس دەبات بۆ بەكارھىتانی شەخسى. ھىچ فېكرەيەكت لایە چۆن ئەم
بوئەستىنن؟"

جاریكەت، ئەگەر بى تاوان پىتت لەو تۆمەتەنە، ئەوئى ئەگەرئى ھەيە پىشنىياری
خۆى بخاتەپوئى و دلخۇش پىتت بەوئى كە تۆ داواى رەئى لى دەكەيت. بەلۇم
ئەگەر تاوانبار پىتت تىببىنى ئەوئى دەكەيت كە زۆر ئاناسودە دەپىتت و لەوانەپ
دلنیات بكانەوئى كە ئەوئى ھەرگىز شىتى وای نەكردوئى. ھىچ پاساوتك نىە كە خۆى
بخاتە ناو مەوزوئەكەوئى ئەگەر ئەوئى كەسە نەپىتت كە ھەست بە تاوان دەكات.

دەبىنى كە ئەم تەكنىكە چەند كاریگەرە؟ با نەمۇنەيەككى تروەرىگىرین كە
تىايدا بەپۆئەبەرتكى نەخۇشخانە گومانى ئەوئى دەكات دىكتۆرىك لەكاتى دەوامدا
دەخواتەوئى. لەوانەيە بلىت: "دىكتۆر ماركوس، دەمەوئى لەسەر شىتىك ئامۇزگارى
تۆ وەرىگرم. ھاوکارىكم لە نەخۇشخانەيەككى تىر كىشەى لەگەل يەككىك لە
دىكتۆرەكاندا ھەيە. وا ھەست دەكات كە لەكاتى دەوامى ئاسايدا دەخواتەوئى.
ھىچ پىشنىياریك ھەيە كە چۆن لەگەل ئەو دىكتۆرەدا مامەلە بكات؟"

جاریكە تىر، ئەگەر بە ھەمان رەفتار تۆمەتبار پىتت، ئەوئى زۆر ئاناسودە
دەپىتت. ئەگەر لەكاتى دەوامدا نەخواتەوئى، ئەوئى دلخۇش دەبى بەوئى كە دلواى

ناموڙگاري لي دهڪهي و به و پهري نامادهي و خوشحالييه وه قسهي خوي دهڪات. كهواته هر کاتيڪ كه بتهوي بزاني كه سيڪ نيازي چي هيه، (سيناريوي هاوشيوه) به كاريينه و به دنيايهيه وه بيزانه.

چاوخشانده وه به ستراتيڙيدا

+ تافيكردنه وه يه كي ساڳوڻوڙي خيڙاي بكه. پرسيارتيڪ بكه كه سه كه به هيچ شتيڪ تومه تبار ناكات، به لكو ناماڙهي پي دهڪات. پاشان به ناساني كاردانه وه كه ي بپيوه و ده سته جي ده زانيت ناخو نه و كه سه شتيڪ ده شاريتته وه.

(١٢)

وا له هەر کهسیک بکه ئەو شتە بلیت که به راستی بیری لی دهکاتهوه

تا ئیستا هیوای ئەو هت خواستوو که بجیتە ناو میشتکی که سیکەرە
بۆئەوهی بزانی که به راستی چۆن بیر له تۆ، بیروبۆچوونت، پرۆژە کهت یان
دهنکه کهت دهکاتهوه؟ ئیستا دهتوانی ئەمه بکهیت، له رینگهی تهکنیکی
چڕوپڕهوی خویندنهوهی ئەقلهوه که له راستیدا به کارهێنانی ئاوێته به که ل
کۆمهڵێک پره‌نسیپی سایکۆلۆژی. کاتی که پیت وایه که سیک راستیه کهیت پی
نالیت، ئەم تهکنیکه کردارییه میتۆدیکی نایابه بۆ ده‌رخستنی هه‌ست
راسته‌قینه‌کانی که سیک له هەر باروبۆخیکدا بی‌ت.

له‌وانه‌یه ده‌ستخستنی ره‌ئی راسته‌قینه له که سیک سه‌خت بی چونکه ناتوانی
راسته‌وخۆ به درۆزن ناوی ببه‌یت به‌و پاساوه‌ی که به راستی باوه‌پی به‌وشته
نیه که ده‌بلیت. بۆئەوه‌ی ئەم تهکنیکه کار بکات، ته‌نیا ده‌بی‌و له‌و که‌سه
بکه‌یت که پابه‌ند بی به که یف هاتن به‌ بیرۆکه‌که، که‌سه‌که، هیت. (نگه‌ر
که‌ی‌لی پتی نه‌یه‌ت، ئەوا پتویست ناکات نیگه‌ران بیت له‌ باره‌ی هه‌ل‌دان بۆ
ده‌ستخستنی راستیه‌که، چونکه تۆ هه‌نوکه به‌ ده‌ستت هه‌ناوه‌).

هر که وتی که یغی پی دیت، مشتومری له سر مه که یان لشاری مه خه ره سر. ریک لی‌ره دایه که زۆربه‌ی خه‌لکی تی‌کیده‌ده‌ن. نه‌وان پرسسیارینکی وه‌کو "دلنای له‌وه‌ی که که یغت پیی دیت؟ به راسته؟" ده‌کن، که سه‌که‌ی تر نیتر نالیت: "نه‌وه‌ی راستی بیت، نیستا که بیری لی ده‌که‌مه‌وه..." به‌لکو زیاتر جه‌خت ده‌کاته‌وه له په‌سه‌ندکردنه‌که‌ی و له‌وانه‌یه نه‌گیت به‌قیقه‌تی بیرکردنه‌وه‌که‌ی.

به‌م ته‌کنیکه، تی‌ده‌گیت که نه‌و وشانه‌ی له کاردانه‌وه‌که‌تدا به‌کاری ده‌هینیت پیشانی ده‌ده‌ن که تو هاوپایت و مه‌جال هه‌یه بق چاکبون. نه‌ویش هه‌ست به ناسوده‌یی ده‌کات له به‌رانبه‌ر ره‌خنده‌ا، چونکه هه‌ست به‌وه ده‌کات که تو چاوه‌پوانی نه‌وه‌ی لی ده‌که‌یت. نه‌و دوو تاکتیکه سایکولوژییه سه‌ره‌کییه‌ی که لی‌ره‌دا باسی لی‌وه ده‌که‌ین بریتین له به‌رده‌وامی (مروغه‌کان پی‌ویستیان به به‌رده‌وامییه له بیرکردنه‌وه‌ی‌اندا) و پیشبینی (خه‌لکی زۆربه‌ی کات نه‌وه ده‌کن که لی‌یان چاوه‌پئی ده‌کریت). هه‌ردوو چه‌مکه‌که له به‌شه‌کانی دواتردا به شی‌وه‌یه‌کی فراوانتر به قسه‌یان له‌سر ده‌کریت.

نمونه‌ی یه‌که‌م

تو دلنیا نیت ناخۆ هاوکاره‌کات بیرۆکه‌ی تو‌ی به دل له‌باره‌ی هه‌لمه‌تی نو‌یی بازارپه‌پی، هه‌رچه‌نده ده‌لی به دله.

پرسیار: که یغت به په‌ره‌نسیپی بیرۆکه نو‌یکه‌ی من دیت؟

وه‌لام: به دلناییه‌وه. زۆر ره‌سه‌نه.

پرسیار: چی تر بکریت باشه بۆنه‌وه‌ی سه‌رسام بیت پیی؟

نمونه‌ی نوه‌م

ده‌ته‌وی بزانی ناخو کوره‌که ت نیازی نه‌وه‌ی هه‌یه شه هاوینه بچی بۆکمپ
پرسیار: دلخوشت به که‌مپی مانگی نابنده؟

وه‌لام: به‌لی. تۆر خووش ده‌بی.

پرسیار: بیت وایه چی پئویسته بۆنه‌وه‌ی به راستی دلخووش بیت.

چوونت؟

نمونه‌ی سنبه‌م

پرسیار: حه‌وشه‌که‌ی منت به ده؟

وه‌لام: بینگومان، باشه.

پرسیار: به بۆچوونی تۆ چۆن باشتی بکه‌م؟

هه‌روه‌کو تیپینی ده‌که‌یت، هه‌موو شه‌و که‌سانه هه‌ست به ئاسوده‌یی ده‌که‌ن
به وه‌لامدانه‌وه‌ی راشکاوانه، چونکه پرسیاره‌کانت له‌وان، روونی ده‌کاته‌وه‌ی
تۆ ده‌زانیت شه‌کان به ته‌ولوی له‌ جیتی خو‌یان نین. له‌ رنگی فشار
نه‌خستنه‌سه‌ریان بۆنه‌وه‌ی که‌یغیان پی بیت، وه‌لامه‌که‌یان به شه‌وه‌یه‌کی
سروشستی وه‌کو درێژکروه‌یه‌کی نه‌وه‌ی هه‌ر ئیسته‌ وتیان، ده‌رده‌که‌وی
راستییه‌که - نه‌وه‌ی که به راستی بیر لێ ده‌که‌نه‌وه - که‌شف ده‌بی.

خالی هیژ

نایا له هه وێی نه وه دایت بزانی بیر له چی ده کاته وه به لام نایه وێ شتیکی خراب له باره ی شتیک یان کاره که ی بلێ؟ کی شه نیه. له بری وتنی: "هزت له چ شتیکی نه بوو؟" یان "چۆن چۆنی شکستی هینا؟" به م شیوه یه پرسیار بکه: "چۆن چۆنی بووایه ده تکرد؟" یان "تۆ بوویتایه به چ شیوه یه کی جیاواز ده تکرد؟" نه م شیوه دارشتنه ته رکیزی لاده دات له سه ر نه واته وای یان هه له یه که سه که ی تر نه نجامیداوه و له بری نه مه پرسیاره که ده لیت نه گر نه م که سه خۆی بووایه چی ده کرد بۆ نه وه ی وه زعه که با شتر بکات. به لام هه روه کو تیبینی ده که یت، هه مان زانیاری به ده ست ده هینیت.

چاوخشاندنه وه به ستراتیژیدا

نه نیا پابه ندی بکه به وه ی که یفی به بیرو که که، که سه که یان شته که بیت. باشان پرسیار ی نه وه ی لی بکه ناخو بۆ چوونی چیه له مه ر نه وه ی با شتر بکرن.

.....سایکولوژیای قضات بیکرین.....

,

بەشى سىيەم

كۆنترۆلى ھەر بارودۇخىك بگە و وا لە ھەر كەسىك بگە ھەرچىەك بتەوى بىكات

سەرکەوتن لە ژياندا زۆرجار پەيوەندى بە کاریگەرى خستنه سەر بیروباوہ،
ھەلوئىست و ئەفکاری کەسانی ترەوہ ھەيە. ئەمە سەرکەوتن نیه لە رىگەى
ئىستىغلال کردنەوہ، بەلکو سەرکەوتنە لە رىگەى پىادەکردنى ستراتیژی
سابكولۇزىي دیاریکراوہوہ. لێرەدا جیاوازییەکی گەرە ھەيە. ئەم کتیبەکە
لەسەر ئەو بنەمایە ئیش دەکات کە زۆربەى خەلک باش، شایستە و راستگۆن.
(بىگومان خەلکانى ھەن کە ئەوہندە گەرە نین و ئەم کتیبە لەوان ئەتپارێزیت
و ناھێلێت ئىستىغلال بکرییت و بەکاربیرییت). بەلام ھەرەکو لە ژيانى خۆتەوہ
دەیزانیت، زۆرجار ترس و نىگەرانی دیتە سەر رىگای ئەجامدانى ئەو شتەى کە
بۆ ئیمە و بۆ ئەوانیتر دروستە. زۆربەى خەلکی دەیانەوێ یارمەتیدەر بن: ئەمە
وايان لى دەکات ھەستىکی باشیان لا دروست ببیت کە یارمەتى ئەوانیتر بدەن.
بۆیە لەبرى ئەوہى کە خەلک ناچار بکەیت کە بە ئیرادەى تۆ بجولێنەوہ، ئەم
بەشە پىشانەت دەدات کە چۆن بە شتوہیەکی سروشتى ئارەزوو و نیازى باش و
پاک لەوانیتر بە دەست بھێنیت بۆ ئەوہى یارمەتیت بدەن و کارت لەگەل بکەن.

دەتوانى لە رىڭگى بىر و كىردارتەو، بە ئاسانى رەفتار و بىرى خەك ئاراستە بىكەيت. بە گۆپىنى ئەو شتەنى لە بەرانبەر ئەوانىتدا دەيكەيت و دەيلىت، دەتوانىت رەفتار و تېپوانىنىان لە بەرانبەر خۆتدا بگۆپىت. ئەمە ھەروا ئاسانە. خەلكى لە ناو بۆشايىيە كدا رەفتار ئاكن، بەلكو لە كاردانەو ياندا لە بەرانبەر جىھانەكەيان بىر دەكەنەو و رەفتار دەنۆينن. جىھانىان بگۆپە تا كاردانەو يان بگۆپىت.

پەيوەست بە بارودۇخەكەو، تو دەتوانىت ھەر ستراتىيەك بەكاربېنىت كە بە باشترىن شىو پىادە دەيىت. ئەگەر تەنبا دەتەوئ كەسىك لە شتىكدا يارمەتت بىدات، ئەو بېرە بەندى ۱۷، ۱۸ ھەر كەسىك بىكە چاكە يەكت لەگەلدا بىكات. لەگەل ئەو شىدا، ئەگەر پىويستت بەو بىت كە يەكە مجار پاي كەسىك لە بارەى شتىكەو بگۆپىت، ئەو پىويستت بىچىتە بەندى ۱۶، چۆن ۱۹ ۲۰ كەسىكى كەلەپەق دەكەيت پاي لە بارەى ھەر شتىكەو بگۆپىت. ئەم تاكتىكانە بە شىو يەك رىكخراون كە بە تەنبا و ھەكو بەشىك لە ئەو ستراتىيە گشتىيەى كە تاكتىكى جىاجىا لە بەند و بەشە جىاجىاكان بەكاردەيىت، كارىگەرييان ھەبى.

(۱۳)

۱- ھەر كەسنىڭ بىكە كە ھەنگاۋى خىرا بىتت لە ھەر بارودۇختىكدا بىت

تۆ بىم قۇرمىيولايە خوارەۋە كە شەش تاكتىكى سايكولوژى جىاۋاز
بەكار دەھىتت، دەتۋانى ھەر كەسنىڭ بىجولتېت بۇئەۋە ھەنگاۋ بىت لە ھەر
كاتىكدا بىت. ئەم ستراتېژىيە كە لە خوارەۋە گەلە كراۋە، ھاۋكارى و
ھەماھەنگى لەلەن ھەر كەسنىڭ ۋە مەسۇگەر دەكات لە ھەر كاتىكدا بىت.

۱- رىگە چارەكان سنووردار بىكە

بەكەم شت كە دەبى بىكەت ئەۋەيە رىگە چارەكانى كەسەك بەرتەسك
بەكەتەۋە بەر لەۋەي بىانخەيتە بەردەمى. ژىرىسى باۋ دەلەت، بە ھەبۋونى
رىگە چارەي زۆر، ئەۋ دۇنيا دەبىت لەۋەي كە شتەك دەۋزىتەۋە كە ھەزى
لەيتەي ۋە ئەمە دەبىجولتېت بۇ ھەنگاۋنان. پىچەۋانەكەي راستە! ئەگەر ئەۋ
شەي دەتەۋى بىكات ئەلەرناتىقى ھەبى، ئەۋا لەۋانە نىە ھىچيان ھەلېژىرەت.
كەس ھەز ناكات بە ھەلەدا بچىت ۋ ھەز ناكەين سەركۆنەي خۇمان بەكەين.
نېختىيارى كەمتر بەۋ واتايە دىت كە خىراتر بېريار دەدات ۋ لەۋانە نىە دواتر
ھەلۋەستەي لەسەر بىكاتەۋە.

زنجىرە فرۇشگايەكى ئەساسى بەناوبانگ ھەيەكە بۆ ماۋەي ۷۲ سەعات لەسەر داۋايەكى كېرار ئەۋەستىت بەر لەۋەي بۆي بخاتە شوئىنى خۆي. بۆچى؟ چونكە بۆي دەرگەۋتۈۋەكە زىاتەر لە ۶۰٪ى خەلك، لە ماۋەي سى رۇزى كېرىنكى گەۋرەدا، دەرگە پېنەۋە بۆ گۆپىنى رەئىيان لە بارەي رەنگ، ماددەكە يان دىزايىن. بە ھەبۈنى ئىختىاراتى رۇز، رۇبەي خەلكى جام دەبن و كاتىكى بى پايانىيان دەۋى بۆ بېياردان. مېشكىيان بەۋەۋە قال دەبى ناخۇ بېياريكى دروستيان داۋە. ئەگەر تۆ لە بارودۇخى كېرىنى و رەدەدا نەبىت كە كېپرەكى ئىختىيار كەرنەكە دىارى دەكات، لە سى ئىختىيار زىاتەر مەخەرەپوۋ، بە جۆرەكە دوانيان نمونەيى بن. ھىچ ئىختىيارەك ناپېتە ھۆي ئەۋەي كە كەسەكە ھەست بكات ئازادىيەكەي سنووردار بوۋە و پاشەكشى بكات. ھەر ئىختىيارەك، تەنەنەت يەككىش، ھەستىكى بە ھىزبۈنى پى دەدات و تۆ دەتەۋى (باۋەپى) وا بىت كە بالادەستە.

۲- دوامۆلەتلىكى پى بدە

پىدانى دوامۆلەتلىك بۆ كەردارەكە، سى جولتەرى سابكۆلۈزى جيا و ئد گىرنگى لىدەكەۋىتەۋە بۆ ھاندانى كەردار.

- ئەركىك لەسەر ئەۋەنەمايە فراۋان دەبىت يان دەچىتەۋە يەك كە تۆ چەندە كاتى پىدە دەيت بۆ راپە پاندنى. جىھان لەسەر دوامۆلەتەكان و بەرۋارەكانى بەسەرچوون ئىش دەكات، چونكە ئەگەر پىۋىستىۋونىكى خىرا نەبىت بۆ بەرەۋېشچوون، رۇبەي خەلكى ناچولتەن. سىرۋىتى مۇۋەۋابەكە چاۋەپوان بىن تا ئەۋەكەتەي كە ھەلومەرچەكە خوازۋوتەر دەبى يان تا ئەۋەكەتەي كە زانىارىي زىاتەرمان دەبى، يان تا ئەۋەكەتەي كە مېزاجىكى باشتەرمان

دەبىي بۆ ھەنگاۋنان. گرنگە كە دوامۇلەتتىكى روون و ئاشكرا بخەيتەپو و با كەسەكە بزانى كە دەبىي ھەر ئىستا ھەنگاۋ بىنى چونكە دوايى دەرفەت نارەخسىتەو.

- ئەمە بە ھەمان شىۋە جولئىنەرىكى سايكۆلۆژىي تر دەھىنئەكايەو، لەوۋدا كە خەز ناكەين ئازادىمان سنووردار بىرئىت. ھەر كاتىك كە پىمان وترا ناتوانىن شتىكمان ھەبىت يان بىكەين ئەوا زىاتر خەزى لى دەكەين. بۆيە ئەگەر رىگە بە كەسەكە بدەيت بزانى كە لەوانەيە دەرفەتى ئەوۋى بۆ ھەلنەكەۋىتەو لە ئايندە ھەنگاۋ بىنى، ھاندەرىكى گەۋرەتر بۆ ھەنگاۋنان لە ئىستادا، دەھىنئەكايەو. فرۆشگايەكى وردەي بەناۋبانكى تر ھەيە كە نوسراۋى "فرۆشراۋە" لەسەر ئەو شەكەنى دادەنئىت كە دەيەۋى لىيان رىگار بىت. ھەر لەبەر ئەۋەش ئەو نوسراۋەيان لەسەر دادەنى. كاتى نوسراۋى "فرۆشراۋە" لەسەر شتىك دەبىنن، ئەوا بە شىۋەيەكى ئاناگايانە زىاتر ئارەزوۋى دەكەين. پاشان كاتى بۆمان دەردەكەۋى كە لەوانەيە شتىكى تر "ى رىك ۋەكو ئەوانە" بۆ فرۆشتىن بى، ھەلى ئەۋە دەقۆزىنەو كە بىكەين.

- توۋزىنەۋەي تىرى بى شومار ھەيە كە لەگەل ئەو ياسايەدا دىنەۋە و پىشانى دەدەن كە مۇۋەككەن كاردانەۋەيان لە بەرانبەر ئەو شتانەدا ھەيە كە كەمن و بەرەكەمەترى دەپۇن. مەن دلىنام كە بۆت دەردەكەۋى ئەمە لە زىانى خۇتدا راستە. كاتىك شتى تازەترىنە ۋ ھەموو كەسىك ئەيەۋى دانەيەكى ھەبىت، ئەوا زىاتر دلىپەسەند دەبىت. كاتىكىش دەرگاي دەرفەت بۆ ھەنگاۋنان ھەر لە بەرتەسكېۋنەۋەدا دەبى، ئەوا زىاتر و زىاتر ئارەزوۋى دەكەين. ئىمە بەھا بۆ ئەو شتانە دادەنئىن كە كەمن. مروارى، ئالتون و نەۋت شتى جەۋھەرىن بۆ ئاسودەپىمان لەگەل ئەۋەشدا ئەمانە بەھايەكى بەرزيان ھەيە - بەلام تەنبا

.....سايكولۇزىي قىناەت بېكرىن.....

بەھۇي ئەو وىتايەي كە ئەمانە كەمن. بىرى لى بگەرەو، پلاتىنيۇم بەھاي نەز
لە ئالتون زىاترە و ئالتون لە زىو و زىو لە كۆپرە بەھادارتەرە. ھەمووش بەھۇي
ئەوھى كە تا چ ئاستىك بوونيان ھەيە.

۳- ياساي بەردەوامى بەكاربەيتنە

يەگەم جار سىر ئىسحاق نيوتن پىي وتىن كە ئەو تەنانەي لە جولەدان ھەر لە
جولەدا دەمىننەو و ئەو تەنانەي كە كپن ھەر كپ دەبن. لەوانەيە ئەمەشى بىز
زىاد بگردايە كە ئەو خەلكانەي لە جولەدان، لە جولەدا ئەمىننەو و نەر
خەلكانەي كە كپن بە كپى دەمىننەو. ئەگەر بتوانىت كە سىك بە ئاراستەيەكى
دروستدا بخەيتە جولە، چ لە رووى فیزیكى يان دەروونىيەو- بە جۆرەك كە بە
شىتىكى ئاسان و خۆش دەستپىكەيت- ئەوا ئەگەرى ھەيە بەو شىرەيە
بەردەوام بى. بۆچى ئەمە وایە؟

مروڤەكان ويستىكى زۆريان ھەيە بەوھى كە لەگەل كردارەكانياندا بەردەوام
بن. چەند توۋىژىنەوھەيك لەم بوارەدا بە روونى دەريانخستووھ كە ئەم ھاكتەرە
سايكولۇزىيە چەندە كاريگەرە كاتى بۆ جولاندنى كە سىك پىيادە بكرىت. ئەوان
پىمان دەلەين كە، كاتىك داوايەك دەخەينەپووى كە سىك و ئەويش جىبەجىي
دەكات، ئەوا ئەگەرىكى زۆر ھەيە كە بە داوايەكى گەرەتريش رازى بىت- ئەو
شەي كە ھەر يەكەمجار ويستوومانە بىكات- شتىك كە بە راستى ويستوومانە
بۆمان بكات. لەگەل ئەوھشدا، ئەگەر يەكەمجار داوايەكى بچوكترى نەخرىتەپو
و دواتر جى بەجىي نەكات، ئەوا ھاندەرىكى ئاناگايانەي نىيە بۆ بەردەوامبوون.
بە تەكنىكىك كە پىي دەوترى "پى لەناو دەرگا" ئەو توۋىژىنەوھەيە
خوارەوھ ئامادەي رازى بوونى ئەو خەلكە پىشان دەدات بۆ جىبەجىكرىش

داواکاری گەورەتر لە دواتردا کاتی پێشتر بە داواکاری بچوکتەر رازی بوون. لێریدمان و لێرەیزەر داویان لە خاوەن ماله کان کرد ناخۆ رێگەیان پێدەدەن تابلۆیەکی گەورە "بە ھیواشی لێبخۆرە" لەبەردەم ماله کانیاندا دابنێن. تەنیا ۱۷٪ رێگەیاندا. لەگەڵ ئەوەشدا، ئەوانەیتەر داوایەکی بچوکتریان خرایەپوو. داویان لێکرا نیشانەییەکی سی ئینچی "شۆفێرێکی سەلامەت بە" لە پەنجەرەکانیان بدەن. تەقربەن ھەموویان دەستبەجێ رازی بوون. کاتیەک چەند ھەفتەیەک دواتر ھەر ئەم خاوەن مالانە داویان لێکرا تابلۆ گەورەکە لە ناو لێرەکانیان دابنێن، ئەوا زۆربەیان - ۷۶٪ - رازی بوون بەوەی ئەو تابلۆ ناشرینە لەبەردەم حەوشەکانیاندا دابنێن.

کاتیەک ئێمە ھەنگاویکی بچوک لە یەک ئاراستەدا دەنێین، ئەوا دەکەوینە ناو ھەستیکی بەردەوامی لە رێگەی رازی بوون بە داوی گەورەتر. ئەوانەیی کە بە دلوا بچوکە کە رازی ببوون، تیگەیشتنی خودییان داپشتبوووە بۆ گرتنەخۆی ئەو پێناسەیی کە، ئەوان جددین لەبارەیی سەلامەتی شۆفێرەووە. بۆیە رازی بوون بە داواکاری گەورەکە تەنیا ئەنجامدانی شتیەک بوو بۆ قەزیەیک کە ئەوان تازە و مکوڕانە "باوەریان" پێ ھێنابوو. کۆمەک کۆکەرەووە کاریگەرەکان یاسای نمرە یەک دەزانن بۆ کۆکردنەووی کۆمەک. ئاسانتەین کەس کە بکری کۆمەکی لێ بسەنرێت ئەو کەسە یە کە پێشتر پارەیی داوە.

خالی ھێز

مۆسیقا کاریگەری ھەیە لە خێرای کردارەکانماندا. ئەو توێژینەوویە لەبەرچاو بگرە کە میلیمان ئەنجامداوە. ئەو دەریخست کە ئەو موسیقا خاوەی لە فرۆشگاکانی میووە و سەوزەدا لێ ئەدرێت، فرۆش زیاد دەکات، چونکە

کریاره‌کان هیواشتر به مامه‌په‌کاندا دپۆن. پیچه‌وانه‌ی ئەمه‌ش راسته. موسیقای خیرا جولاندنیک‌کی ناڤاگایانه دروست ده‌کات بۆ کرداری خیرا. رۆبالی و ئەوانیتر، بۆیان ده‌رکه‌وت که ئەگەر له‌کاتی‌کدا که خه‌لکی نان ده‌خۆن موسیقای خیرا لی بدریت، ئەوا له‌هر خوله‌کێ‌کدا ژماره‌یه‌کی زیاتری پاروو ده‌که‌ن. ئەگەر ده‌کری، موسیقایه‌کی ریتم خیرا له‌باک‌گرواند دا لی بده بۆ زیادکردنی هه‌ست و زه‌رووره‌تی هه‌نگاوانان. بۆ زیادکردنی سووده‌کانی ئەم یاسایه‌هه‌ول بده خیراتر قسه‌بکه‌یت. تیپینی ئەوه ده‌که‌یت که ئەگەر به‌هیواشی پرسیار له‌یه‌کێ‌ک بکه‌یت، به‌هه‌مان ریتم وه‌لام ده‌داته‌وه و به‌پیچه‌وانه‌شه‌وه. ئەوانیتر به‌دۆخی ته‌نگه‌تاویی تو‌ئاراسته ده‌کری‌ن و قسه‌کردنی خیرا هه‌ستی زه‌رووره‌ت زیاد ده‌کات.

٤- پیشبینیکردن

یاسای پیشبینیکردن ده‌لێت، خه‌لکی ئەوه ده‌که‌ن که تو‌چاوه‌پوانیان لێی ده‌که‌یت. قسه‌بکه و راسته‌وخۆ، روون و به‌دنیایی هه‌نگاو بنی. هه‌روه‌ها، کرداری‌کی فیزیکی گونجای په‌یوه‌ندی‌دار ئەنجام بده. ناخۆ رۆیشتن بێت به‌ره‌و ده‌رگا، تاودانی قه‌لم یان ته‌له‌فۆن‌کردن بێت، خه‌لکی وه‌لامی دنیاییه‌که‌ن ده‌ده‌نه‌وه و به‌و پێیه هه‌نگاو ده‌نێن. به‌ده‌ربهرینی‌کی تر، تو‌ده‌توانیت زیاتر له‌ وشه به‌کاربه‌ێنیت- کرداره‌کانیشت به‌کاربه‌ێنه- بۆ بزواندن کردار. بۆ نمونه، ئەگەر بته‌وی که‌سیک- کتومت- به‌دوات بکه‌وی، ده‌ست بکه به‌رۆیشتن به‌ی ئاو‌پدانه‌وه " بۆ دنیابوون له‌وه‌ی که ئه‌ویش دیت ". پتویسته وشه و کرداره‌کانت ئەو دنیایی و پیشبینیه بگره‌خۆ که که‌سه‌که له‌گه‌ڵاندا کۆکه.

۵- ده کارڪردني زانياري

ٻو ٺهه پروسهيه گرنگهه كه بزانيت چئون خه لڪي زانياري ده كار ده كه ن. شاپهني باسه كه هه موومان به يهك شيوه ده يكهين. له كتيبهي كه مدا (باقات جاريكي تر دروت له گه لدا نه كرتيه وه)، باسي ٺهه چه مڪم كردوه و وتوهه چئون ٺهه چه مڪه تيگه يشتنيكي دراماتيكي مان پي ده به خشي له باره ي رهفتاري مزييه وه. بيرته پيشتر باسي ده ستيپيكر دنمان كرد به شتيكي ساده و ٺاسان ٻو به رقه رارڪردني ياساي به رده وامي. با پرواينه پياده كردنيكي تري ٺهه ياسايه. كاتي ديينه سر ٺهه شته ي كه حه زمان ليه تي، ٺهه شته ده كهين كه پي ده و تري (تاكه ٺرك)، كاتي بير له و شته ده كهينه وه كه نامانه وي بيكهين، ٺهه و ٺهه شته ده كهين كه پي ده و تري (فره ٺرك). ٺهه هه مووي چي ده گه به ني؟ كاتي تو ٺهه پي پاره ي فاتوره كانت بدهيت، به لام قهت حه ز ناكه ي ٺهه نه نجام بدهيت، به كام پروسانه ي بيركردنه وه دا رت ده بيت؟ تو بير له وه ده كهينه وه كه، ده بي هه موو فاتوره كان پي كه وه كو بكه مه وه و بيانكه مه چهند ته ٻولكه يه كي جياواز، دهفتري حساباتم بيئمه ده ره وه، به حساباته كه مدا بجه وه، ٺهه دريسي هه ر يه كه يان ديار ي بكه م، چه كه بنووسم و هيتر. كاتيڪ ليهته سر شتي كه حه ز ٺهه كي بيكهيت ٺهه و هه نگاهه كان له گروه ي گه وره تر دا رٺك ده خهيت. ٻو نمونه كه حه زت له چيشتلينان بيت له وانه يه هه نگاهه كان بريتي بن له چوونه فروشگا، هاتنه وه مال و نان ٺاماده كردن. ٺهه گر رقت له چيشتلينان بوو، هه موو شتيك، هه ر له وهستان له ريزي پاره دان له ناو سوپه رماركيته كه دا تا پا ككردنه وه ي ده فره كان و دواتر، پيري لي ده كرتيه وه.

باشە، بەلام بەكارهيتنانى كردارىيانهى ئەم چىە؟ باشە، ئەگەر بىتەوى بەكەن
هەنگاوى دەستبەجى بنىت، ئەوا دەبى پىشاشى بدەى كە سادە و ئاسانە.
ئەگەر بىتەوى لە رەفتارىك بىپرنگىتتەو، ئەوا تەنیا پىويستت بەو بەى
ژمارەى هەنگاوەكان درىژ بەكەتتەو، بۆ پرۆسە بەكى درىژى تاقەتپروكەن.
ئەمەش هەمان شتە، بەلام پەيوەست بەو بەى كە چۆن ئەيخەيتە خەيالتەو، تۆ
تېروانىيىكى تەواو جىاواز لە بەرانبەر ئەمەدا پىادە دەكەيت.

٦- هاندەرى زيادە

بەلام بوەستە... ئەمە هەمووى نىە! چەند جار لە رىكلامىكى بازىرگانىي
كۆتايى شەودا گوئىيىستى ئەم دەستەواژە ئاشنايە بوويت؟ "زيادە" ئامرازىكى
نۆد كاريگەرە بۆ بەرەمەيتنانى كردار جا چ لەسەر تەلەفون، بە شىواى
كەسى يان لە رىگەى تەلەفونەو، بىت. مەزەندى ئەو دەكرىت بەكارهيتنانى
ئەم تەكنىكە رىژەى كاردانەو بەى ئەم پرۆگرامانە ٣٥٪ زيادە بكات. ئەمە
سوودىكى زيادە بە كەسەكە دەگەيتەنيت بۆ هەنگاونان. لە هەمووشى خوشەر
ئەو بەى كە گرنگ نىە ئەو چىە. ئەو كاتەى كە لە رىگەى پىادەكردنى
تاكىكەكانى سەرەو، داواى خۆت خستەپوو، "زيادە" بەك بەكارهيتنە. ئەمە
دەشيت هەر سوودىكى زيادەى بچوك بىت كە كەسەكە بەدەستى دەهيتنيت بۆ
هەنگاونان لە ئىستادا. بۆ نمونە، "دەتوانىن ئايسكرىم بىكرىن"، "ئۆتۆمبىلەىكى
كرىم بۆ تۆ هيتاوه"، "دواتر دەچىن بۆ رىستورانتيك نانى ئىوارە دەخوين" و
هيتەر. تۆ سەرت دەسوپمى لەو بەى كە ئەم ئامرازە سايكولوژىيە چەندە بەسوود
دەبىت.

خالی ہیژ

دہشیت نہو زمانہی کہ توش بہکاری دہہینیت یاسای بہردہوامی پیغامہ بکات. وشہی بہ رواالت سادہی وہکو: لہکاتیگدا، نہوکاتہی، لہواموہیہدا کہ، جولینہری نہوہندہ بہہیژن کہ زورجار لہ ہیپنوتیزمدا بہکار دہہینرین. بیرت نہچی کہ نہو ساتہی کہسہکہ لہ جولہدایہ - چ لہ بیریان جہستہدا - بڑی ٹاسانہ کہ بہردہوام بی. بڑ نمونہ نہگہر تو ہاوپاییت بوی، نہوا باشترہ کہ بلتیت: "نہوکاتہی کہ لہ دہرہوہین با سہریک لہ مالی جیم - یش بدہین، باشہ؟" لہ بری نہوہی کہ بلتیت: "کاتی چوینہ دہرہوہ حز نہکے سہریکی جیم - یش بدہین؟". تیبینی نہوہ دہکےیت کہ رستہی یہکہم چہند پپرہ لہ بیرکےی بینینی جیم؟

چاوخساندہوہ بہ ستراتیژیدا

+ ریگہچارہ و ٹیختیاراتی کہسہکہ بہرتہسک بکہرہوہ بڑ خولادان لہ بیرکردنہوہی دریژخایہن. مہبہست لہ ٹیختیاراتی کہم نہوہیہ کہ خیراتر بریار دہدات و دواتر کہمتر ہلہوستہی لہسہر دہکات.

+ دوامولہتیک بخرہ پروو بڑ ہہنگاونان. دوامولہت نازادی سنووردار دہکات و نارہزوومان زیاد دہکات بڑ بہدہستہینانی نہوشتہی کہ کہمہ و بہرہو کہمتر دہچی. نہمہ بہ شیوہیہکی بہرچاو دہمانجولینیت بڑ ہہنگاونانی خیرا.

+ لہ ریگہی نہوہی کہ وا لہ کہسیک بکہیت یہکہم جار پابہند بیت بہ داوایہکی بچوکہوہ، یاسای بہردہوامی بہرقہرار بکہ. کاتیک ٹیمہ لہ

ئاراسته یه کدا ههنگاوێکی بچوک ده نێین، ئهوا به رازیبوون له سهرداواي گه وره تر ده که وینه دۆخیکی بهردهوامیهوه.

+ وشه و کرداره کانت به کار بهینه بۆ بهرقه راکردنی یاسای پیشبینیکردن.
+ له رێگه ی که مکردنه وه ی ئه وه ی که ده تهوێ که سیك بیکات، یاسای بهردهوامی بکه به چهند ههنگاوێکی ئاسان بۆ ئه وه ی وای لێ بکه یت به ئاقاریکی دروستدا بپروات.

+ هه ر سوودیکی بچوکی زیاده به ی بۆ ههنگاوانان، بیخه گه پ. ئه م به شیوه یه کی به رچاو ده رفه ته کانی هاو پراییت بۆ زیاده کات.

+ بیخه ره میشکته وه که ئه و یاسا سایکۆلۆژییه نمره یه کی ئه وه دیاری ده کات ناخۆ که سه که شتیکت بۆ ده کات یان ته نانه ت شتیکت له گه لدا ده کات ئه وه یه که، پێویسته تا راده یه ک که یفی پێت بێت و به شیوه یه کی باشتر، متمانه ی پێت هه بێت. بۆیه بپروانه به ندی ١، و له هه ر که سیك بکه که یفی پێت بێت... هه رکاتیك بێت، بۆ ئه وه ی ستراتیژیی سایکۆلۆژییت بۆ ئه م به نده چڕ و پڕ بکه یته وه.

(۱۴)

وا له هه ڪه سيڪ بڪه ناموژگاريت وهه بگريت

تو ٻيڙو ڪه به ڪي ڪه ورهت هه به، به لام ڪه س ڪويت لي ناگري! له وانه به زور
ناخوش بيٺ، به لام بهم ستراتيڙيه ساڳو لٽوريه ديار ڪراوهي خواره وه، وا له
هه ڪه سيڪ ده ڪه يت ڪه ڪوي له وه بگري ڪه ده بيٺ بيليت. سي فاکته ره ڪه
دروست ڪرڻي ڪاريگري ليره دا بریتين له:

(۱) هه سته کان، (۲) ستراتيڙي، (۳) ده ره نجامه کان.

له ريگه ڪه چهنده ها توڙينه وه وه پيشاندر وه ڪه له هه وڻانته دا بڙ
قه ناعه تپيهٺناني ڪه سيڪ ده بيٺ ٻيڙي ته سهر هه سته ڪاني. گرنگ نيه
به لگه ڪانت چهنده نه قلاني و لٽريڪين، نه گه رتو هه سته ڪاني نه بزوئيت، نه وا
ته گه ره ڪي ڪه ورهت له به ردهم دروست ده بيٺ بڙ قه ناعه تپيهٺناني.
۹۰٪ نه و بريا رانهي ڪه ده ڏيهه، له سهر بنه ماي هه سته ڪانن. پاشان لٽريڪ
به ڪارده هينين بڙ پاساوداني ڪرداره ڪانمان. نه گه رتو به ديار ڪراوي له سهر
بنه ماي لٽريڪ موخاته بهي ڪه سه ڪه بڪه يت، نه وا هه ليڪي ڪه مت ده بيٺ بڙ
قه ناعه تپيهٺناني. ده بيٺ تو راستيه ڪان ته رجهه به بڪه يت بڙ ده رپريٽيڪي
بونبادنراو له سهر هه ست - و سوودي روون و ديار ڪراو بخه يته ٻو ڪه ڪار
ده ڪانه سهر هه سته ڪاني ڪه سه ڪه.

توږينه وه کان پيشاني ددهن که، وپړاي بزواندنې هه سستی به هيز، تو به
تايبت نه و کاته کاريگر ده بيت که پلانيکي ياري ديار يکړاو به کردارنگي
روشنه وه که لاله ده که یت بؤ به وه وپيشچوون. کاتيک نيمه به سوز وه
ده جولینرین بؤ هه نگانوان و به وه و پيش ده چين، شتيکي جه وه ريبه که ل
ناراسته و شتوازي به وه وپيشچوونه که تيگه يين. زانيني نه مه ی که رپه وه ی
روون و تهخته، وامن لیده کات هه ست به ناسوده یی و سه لامه تی بکه يين. کاتيک
ده ته وی که سيک گوی له ناموزگاريه که ت بگری، له نامانجه دلخوازه که زياتر
دابين بکه، نه خشه يه کيشی پی بده بؤ که یشتن به نه وی.

پيشاندر او ه که کاتي جه خت بکه یت وه له وه ی که چوون بيرو که که ت رنگر
ده پی له دهره نجامی نيگه تيف يان ناخوش، نه و به دلنیا ييه وه له هه وله که ندا
بؤ قه ناعه تپه يتيان سه رکه وتوتتر ده بيت. کو مپانيا يه کی به ناوبانگی قومار نه م
دروشمه ی هه بوو: نه توانی براوه بيت! بؤ ماوه يه کی زور به م دروشمه وه نذر
کاريگر بوو. به لام پاشان، دلنيام به راویژ له که ل دهر و نواسيک يان دووان،
دروشمه که ی گوپی بؤ، له وانه يه هه ر نئسته براوه يه ک بيت. نه مه به شيوه يه کی
به رچاو سه رکه وتنيانی زياد کرد. بؤچی؟ چونکه نئستا که که سه که زه دل
نامه که وهرده گری تر ساوه له وه ی که شتيک که تا نه و چرکه ساته هه يپوه
له ده سستی بدات. زه رفیکی نامه فري دده ی که سامانی نه درکيتراوی تېدا ب؟
مه حاله! نه مه جياواز بوو له به ده سته يتيانی شتيکی نوی به و شيوه يه ی که
کونه دروشمه که نامار ه ی پیده کرد.

نئستا موجه فیه ی له ده سته دانی شتيکی ده کرد. نه مه جولینه رتکی نذر
به هيزتره. بؤيه ته رکيز بخاره سه ر نه وه ی که له وانه يه خوی لی رزگار بکان،

ٻي نمونو (دل ٽيڻ، پارو، وزو، هيتو) له ٻري ٺوڙي ڪه ده ٻي له گوڙگرتني له
تو به ده ستي ٻيئي.

ڇوار ڦاڪتوري ساڳو ٺوڙي تو ڪه ده ٻي ره ڇاو ٻڪرڻ

- خالڪي به شيوڙهه ڪي دلخوازانو تر وه لامي ٺو ڇاره سهرانو ده ده نه وه
ڪه پٺيان وايه پلاني ڪرداره ڪه يان ليوه هاتووه. ههول بدو بير ڪه سه ڪه ي
بخه ٻه وه ڪه نه وه تو بوويت ڪه به ڪم جار بيرو ڪه ڪت هه بوو، يان توڙي خسته
سهر ريگا راسته ڪه، هيتو.

- با نه وهش بزاني ڪه، نه م شيوازه ي بير ڪردنه وه به راستي ڪو ڪه له گه
ٺهه ي ڪه نه و ڪييه. نه و شتانه ي تري بير بخه وه ڪه ڪردوني و ڪوڪن له گه
باوه پيان ڪرداري هه نوڪه يي. له وانه يه له به ندي پيشو وه بيرت بڪه ويته وه ڪه
هه موو مروفه کان پٽويستيه ڪي غه ريزيان هه يه به سيستم و به رده وامي.
نه گه نه و، نه مه به دريڙ ڪراوه يه ڪي بير ڪردنه وه ڪه ي ببينيت نه ڪ داپرانڪ ليئي،
ٺو هه لي به ده سته ي ناني هاوپاي زياد ده ڪه يت.

- ڪه س نايه وي ٺاموڙگاري له ڪه سيڪي "خو به فهيله سوف زان"
وه ريگريٽ. يه ڪيڪ له باشتري شيوازه ڪاني پيشڪه شڪردي ٺاموڙگاري نه وه يه
ڪه وا بڪه يت ڪه سه ڪه بزاني تو پيٽ وانيه هه موو وه لامه ڪانت لايه. وه ها تو به
ڪه سيڪي به متمانو تر و دلسوزتر ديته به رڇاو. ريگايه ڪي گه وره ٻو داپشتني
ٺاموڙگاريه ڪت نه مه يه: "هه ندي شت هه ن ڪه پيم وايه ده يان زانم وهه ندي
شتيش هه ن ڪه ده زانم ده يان زانم. نه مه ش شتيڪه ڪه ده زانم ڪه ده يان زانم."

- سهرياري هه مو نه مانه، بيرت نه چيٽ كه تامه زوري وهكو په تابلو ده بيته وه. چندهي زياتر به جوش و خروش و تامه زور بيت له بارهه وه وهي ده يليت، نه وانه وهنده به جوش و خروش ده بيت بؤ وه رگرتني.

په پرهويي نه م ستراتيڙيه بكه بؤ سه ركه وتني دلنيا، به لام بهر له وهي نه مه بكهيت، با بپروانيه به كيك له كه وره ترين نه وه لانهي خه لكي ده بكه ل كاتي تاموژگار يكرندا. نه م لايه نه ي سروشتي مروؤ به رپرسه له بيركرنه وه زور "كه له ره قانه". توڙينه وهي رهفتاري مروؤ پيشانمان ده دات كه، كاتي هه ست به وه ده كهين كه نازاديمان سنووردار ده كريت، نه وانه زياتر به ره و قولا ي نه وه ده چين كه سنووردار ده كريت.

ناوي نه مه (دڙه شه پؤل) ه و نه و كاته روو ده دات كه هه ست ده كهين به كيك هه ول ده دات سه ربه ستيمان سنووردار بكات. نه مه ش ده شي نه وهنده به هيز بيت كه (رؤديؤلت و دافيدسؤن) بؤيان ده ركهوت كه له وانه به خه لكي پيچوانه ي نه وه بكهين كه تو داواي ده كهيت - نه مه ش ته نيا له بهر دڙه شه پؤل.

له و بارو دؤخانه دا كه له وانه به دڙه شه پؤلي لي بهر هم بيت، رو به پروي بهر نه گاري به كي كه وره ده بيته وه نه گهر بهر وه به ساغكرنه وه به كي پر فشار بدهيت.

كه س به ميشكيكي كراوه وه گوي له وه ناگري كه ده بي يليت نه گهر نه هه ست به وه بكات ناچار ده كريت. له راستيشدا نه مه مه عقوله. بؤچي ده بي گوي بگريت كاتي هيو اكانت له بهر چاو ناگيرد رين؟

بؤيه، باشتري ريكه چاره نه وه به كه كه سه كه له پيشدا بزاني كه دوا قسي لايه له مهر نه وهي سه ره نجام چي نه كات، پاشان به پيشانداني هه رند

لایەنەکە، راستییەکان بخەپوو- کۆک و ناکۆکەکان (لە بەندیکی تردا ئەزانیت
کە بۆچی ئەمە پێویستە) و سۆراخی تاکتیکەکانی تری ئەم بەشە بکە.

چاوخساندەوێ بە ستراژیدی

+ ٩٠٪ی ئەو بڕیارانەی ئەیدەین لەسەر بنەمای ھەستەکانن. پاشان لۆژیک
بەکار دەھێنین بۆ پاساودانی کردارەکانمان. پێویستە ھەستەکان ببزویتیت بۆ
قەناەت پێھێنان.

+ پلانێکی دیاریکراوی گەمە بە کرداریکی رۆشنەوێ بخەپوو.
+ جەخت بکەوێ لەوێ کە چۆن بپڕۆکەت رێگر دەبێ لە دەرهنجامی
نێگەتێف یان ناخۆش، ئەمە زۆر کاریگەرترە لە روونکردنەوێ ئەمە کە
بکەسەکە چی بە دەست دەھێنێت لە ئەنجامی گوێگرتن لە تۆ.
+ ئەگەر راست بوو، بیری بخەرەوێ کە چۆن ئەو بە شێوەیەک لە شێوەکان
یەکەم جار بپڕۆکەت کە ی بە تۆداوێ.

+ بەبشزانیت کە ئەم شێوازە نوێیەکی بپرکردنەوێ بە راستی کۆکە لەگەڵ
ئەمە کە ئەو کێیە. باسی ئەو شتە بکە کە کردوونی و کۆکن لەگەڵ ئەم
باوەڕیان کردارەکی ئێستە.

+ وەک کەسیکی "ھەموو شتی زان" دەرمەکەوێ و لەم بارودۆخەدا تۆ بە
کەسیکی بەمتمانەتر و دڵسۆزتر دیتە بەرچاو. بێرێت نەچیت کە تامەزۆدی
وێکە پەتا بڵاو دەیتەوێ. ئەگەر تۆ تامەزۆ نەبی لەبارەکی بپڕۆکەتەوێ،
ئەویش وەھا نابیت.

(۱۵)

ۋا لە ھەر كەسك بگە كە پەپرەۋى لە پابەندىيەك بە تۆۋە بگات

"بەلام تۆ بەلئىندا !" ئەگەر ماندوو بوويت لە وتنى ئەمە، ئەو ستراتېژىيەى خوارەۋە يارمەتيدەر دەبىت بۆ زامىنكىدىنى ئەمەى كە بتوانىت ۋا لە ھەر كەسك بگەيت كە پەپرەۋى لە ھەر شت بگات كە بەلئىنى لەسەر داۋە.

كارىگەرترىن نامرازى سايكولوژى بۆئەۋەى ۋا لە يەككە بگەيت كە بەكرار بىت، ئەۋەيە كە رىگەى بدەيت بزانى كە تۆ پىت ۋايە ئەۋ لەۋ جۆرە كەسانەبە كە كەسكى كىردارىيە. بەكارھىنانى دەستەۋازەى ۋەكو: "تۆ لەۋ جۆرە كەسانەيت كە..."، "ھەمىشە مىنت سەرسام كىردووۋە بە تواناى..."، "ھەمىشە خۇشحال بووم بەۋ راستىيەى كە تۆ... "دەبىتەھۋى بەرقەرارىيۋنى ياساى سايكولوژى بەھىزى (بەردەۋامىي ناۋەكى).

ئەۋ دەستەۋازانە ۋا لە كەسەكە دەكەن كە بەردەۋام بىن لەسەر پابەندىيەكەيان، چۈنكە تۆ خۇبىنىن دەھىنىتە ناۋەسەلەكانەۋە ۋەستىكى ئارەزۋوكرىنى بەردەۋامبوون دەھىنىتەكاپەۋە. خەلكى پىۋىستىيەكى بىنچىنەبىيان ھەيە بە رەفتاركىرنىكى كۆك لەگەل چۈنىتىيى بىنىنى خۇيان ۋە ئەمەى كە ئەۋانىتر چۈن دەيانبىن. بۆيە يەككە لەۋ ھەلە ھەرە گەۋرانەى خەلكى دەيكەن، برىتىيە لە وتنى ھەندى شتى ۋەكو، "دەى، دە بە قىسم

بکە، "دەمزانی ئەمە کیشە ی لێدە کە وێتە وە"، "دەمزانی ئەمە ناکەیت" یان "نازانم بۆچی خۆم بە وە وە ماندوو کرد متەناەت پێ بکەم". ئەمە هیچ نەنگێزە کە بە کۆی سایکۆلۆژی دروست ناکات بۆ ئەوەی بیسەلمێنێ کە هەلەیت. ئەم قسانە موخاتە بەی کردارەکانی کە سە کە دە کەن نە ک شوناسی و وایە وێژدانی دە کەن کە پاساو بێتێتە وە بۆ رەفتاری، نە ک بۆ گۆڕینی.

بۆ نموونە، تۆ داوات لە یەکیەک کردووە کە لە ماوەی دوو هەفتەی ئایندە دا کار لە سەر هەندێ فایل بکات. مەلێ، "ئیشە کە بە کۆی گەیشتووە؟" یان "نە دە بووایە تا وە کۆ ئیستا دەست پێ بکە ی؟" ئەمە تەنیا دەر فەتێک دا بێن دە کات بۆ پۆزش یان بۆ سارد بوونە وە. لە بری ئە وە، بلی، "سالی، ستایشی یارمەتیدانە کە ت دە کەم لەم فایلانە دا. بە و راستییە دە زانم کە تۆ لە و کە سانی کە نە ک تەنیا ئامادە ی یارمەتیدان، بە لکو لە سەر ئیشە کە ش بە ر دە وام دە بن تا تە وای دە بیّت". بە م قسانە ت، لە خۆتێگە یشتنی کە سە کە دە بە ستیتە وە بە تاکە قەزیه ک. چۆنیتی بینینی تۆ بۆ ئە و، رایە ل دە بیّتە وە بە رەفتاری ئە و بە و پڕۆژە یە وە. دە توانی دلتیا بیت لە وە ی کە لە گە ل ئیشە کە دا کۆ ک دە بیّت و بە ر دە وام دە بیّت لە سە ری بۆ ئە وە ی وێنای تۆ بۆ ئە و خەوشی تی نە کە ویت.

ئە مە وای لی دە کات ئە ستە م بیّت بۆی کە بلیت، "من زۆر سە رقالم یان حە ز ناکە م". چونکە نە ک تەنیا دە کە ویتە بە ر دە م پرسیاری تۆ لە بارە ی ئە مە ی کە ئە و کتیه، بە لکو لە سەر سورمانیشدا ئە یه یلێتە وە. حە ز دە کات وە کۆ کە سیێک خۆی ببینیت کە "پا بە ند دە بیّت بە شتە کانه وە... و دە کری متەناە ی پێ بکری"، هیتەر. ئە گەر ئە و دە ستبە رداری ئە م پڕۆژە یە بیّت، ئە وای دە بی ل خۆی بپرسیت کە "من چ جۆرە کە سیێکم؟" ئە مە شتیکە کە خە لکانیکێ کە م دە توان یان ئامادە ن دە ریدە بێن.

وینه یه کی تری ئه م تاکتیکه - که ده کری له گه ل تاکتیکه یه که مدا به کاریت - بریتیه له پیاده کردنی (شوناسی به های گشتی). بۆ نمونه، تۆ ده توانی بابه تی وه کو هاوپییه تی، پابه ندی به کاره وه، ههستی شایسته یی بخه یته بهر باس - هه موو ئه و تاییه تمه ندییانه ی که زۆربه خه ی خه لکی ئاوانیان پیی بناسرینه وه. پرسیاریکی وه کو، "سه یر نیه هه ندی که س نازانن پیناسه ی هاوپییه تی چه ؟" زۆر به هیزه. ته نیا به م دهسته واژه یه، سیسته می به هاکی - شتی که گرنگه بۆ - ده خه یته ناو ئه رکه که یه وه. ئیستا ئه مه کاریکی دابراو نیه، به لکو شتی که که به راستی پیناسه ی هاوپییه تیت ده کات. ئه و نه ک ته نیا به دهسته رداربوون له ئیشه که بیزارت ده کات، به لکو په یوه ندیی ئیوانتان ده خاته مه ترسییه وه. له بری ئه وه ی که ئه مه ته نیا ئیشیکی دابراو بیت، تۆ ده توانیت ته واوی په یوه ندیه که ت و ئه و هیزه ی تیایه تی، بخه یته ناو به ک ئه رکه وه.

ئه م دهسته واژه سایکۆلۆژیانه، یارمه تیده ر ده بن بۆ ئه وه ی له گه لئا به رده وام بیت، به لام کاتی ده ته وی که سه که به رده وام بیت، گرنگه که زه مینه یه ک دابنئی کاتی بۆ یه که م جار داوی چاکه یه ک ده که یت. سه یریکی ئه و توژیینه وه یه ی خواره وه بکه، پاشان قسه ی له سه ر ده که ین.

ئه نجیلا لیبسیتز و ئه وانیتز ده لئین، کۆتاییه یان به په یوه ندیه ته له فۆنییه بیره یته ره وه کان به، "جا پشتمان به بینینی تۆ قایمه ئه و کاته، باشه ؟" و پاشان وه ستانی که بۆ وه لام، ئاستی ده رکه وتنی که سه که ی ۶۲ بۆ ۸۱٪ زیاده کردووه. ته نیا ئه م دهسته واژه یه ریژه که ی به ۲۰٪ زیاده کردووه. کاتی تۆ له سه ره تاوه داوی چاکه یه ک ده که یت، دلنیا به له وه ی که دهسته واژه یه کی ته نکید کردنه وه ی خیرا ده رده بریت. ئه مه ئاستی به رده وامی ناوه کی به

شپڙهه يهڪي ڊراما تيڪي زياد دهڪات لهڪاتيڪدا كه تڙ دهرهه تهڪاني پابه نديبوني
كه سهڪه تڙكهه دهڪهيت.

خالي هيڙ

بيرت نه چي كه ڪرداري خڙبه خشانه، نه گهري نه وه زياد دهڪات كه كه سهڪه
له پابه نديبهي كه ي بهرده وام بيٺ. نه گهر نه رڪيڪي ديار يڪراو به سر كه سهڪه دا
سه پا، نه وا ريگه له پاساويڪي ناوهڪي دهگريٽ - پاساويڪي وهڪو "نه گهر
له سر پابه نديبهي كه بهرده وام نه بهم نه وا له وانهيه توڙه بيٺ. ههست به گونا
دهڪم يان به دهست خوشزادانه وه ده نالينم". نه گهر نه وبتواني چارهه سري
ململاني ناوهڪيه كه ي بڪات، نه وا تامه زڙويي بڙ ته واوڪرڻي نه رڪه كه ي
ناميٺيٺ. به دهربرپينيڪي تر، ڪاره كه بڙ نه وه ناکات كه كه سيڪي بي ويٺيه،
به لڪو له بهر نه وه ده يڪات كه (نه بي) بيڪات. بڙ زال بون به سر نه م
بيرڪرڻه وه يه دا (ڪاتي پٺت وايه كه له وانهيه ڪيشه بيٺ)، ته نيا پٽويست
به ويه كه دهسته واڙه كه به ڪار بهيٺيٺ، "دهزانم كه بهه تواني ليٽي بيٺه
دهره وه نه گهر بتويستايه".

نه مهش له بهر نه ويه كه، ڪاتيڪ ڪاريڪي خڙبه خشانه دهڪهين، ناسازگاري
نيدر اڪي بهم بيرڪرڻه وه بهرده وامه كه م دهبيٺه وه: "به راستي پٽويسته نه مه
بگه م"، تاڪه بيرڪرڻه وه يهڪي تر نه مه يه: "من گه مڙهه و نه ده بوويه هه رگيز
به مه رازي بهم". دهر ووني زڙبه ي خه لڪي به بيرڪرڻه وه ي دووهه ماسوده يه.
هه بڙيه زڙجار ده بينين خه لڪي نه و شتانه دهڪن ته واو سهير دياره يان هي
كه سايه تبيان نيه.

به لام بوه سته! شتي ترمان هه يه. كاتيڤك تو له سه ره تادا داواي چاكه له
كه سيڤك ده كه يت په پيره وي له پرۆسه ي پيښج قوناغي بكه بو بته وكردني نيازى
يارمه تيدانى.

بو نمونه، تو به هاوړپيښه كت ده لتي كه كو مپيوته ره كه ت گرفتى هې،
نه وېش به خو شحاليپه وه ده لتي هه ول ته ده م شه ممه ي ناينده سه ريكه لي
بده م. ئيستا له وانه يه نه و ته نيا له بهر نه وه گفتي داييت كه خو ي ره زا سوك
پيشان بدات يان له بهر نه وه ي كه نيازى وايه سه رت لي بدات. به لام تو به راستى
پتويستت به يارمه تيبه كه يه تي و بو دلنيا بوونه وه له وه ي كه يارمه تيبه كه ي
به ده ست ده هيتيت، ده بي له ناخه وه بيجوليتيت و پيشنياريكي هه په مكي
بخه يته پروو بو پابه نكردني ره هاي. بو ت ده رده كه وي كه له ريگي پرۆسه يه كي
زنجيره يي سايكولوژيپه وه، پيشنياريكي ته م و مژاوي بخه يته پروو و بيكه بت
پابه نديپه كي دياريكراوي تو كمه.

پرۆسه ي پيښج هه نكاوي

۱- وای ليښكه بيليت: كاتي تو ده يليت، ته نيا يه ك شته، به لام كاتيڤك
نه و ده يليت، پابه نديپه كه ي ده باته ئاستيكي ته واو نوپوه. تو ده ته وي وشه كان
بدركيښت. بويه ده لتييت، "نایا نه وه به راسته؟" يان "به جدديته؟"
نه گه ريكي زور هه يه كه له وه لامدا بليت، "به لي، روژي شه ممه ديم يارمه تبت
ده ده م".

۲- چوارچپوه يه كي زه مه ني دابني: تو ده ته وي به كاتيڤكه وه پابه ند
بيت كه تيايدا يارمه تيت ده دات و به كاتيڤكه وه كه ده يخابه نيت تا نه ركه كه ي

تەواو دەگات. لەم نمونەیدا تۆ دەتێت، "زۆر باشە! چ کاتیەک؟" و "بێت وایە چەندی پێ دەچیت؟"

۲- هەستیکی ناچاری دروست بکە: گرنگە کە رنگی بدەیت بزانی کە بەهۆی یارمەتییهکەیەوە، بە جۆریک لە جۆرهکان ئەوەی نیازت بوو بیکەیت نەبگریت. پیشاندانی یارمەتییهکەی وەک ئیمتیازێک، تەنیا بەشیکی مەرزەکەیه. ئەو دەیهوێ ئەوەش بزانییەت کە کێشەکان لە یارمەتیدانەکی پشێوی لێدەکهوێتەوه. ئەگەر پاشگەز بوووە بینی کە هیچ دەرەنجای نیە، ئەوا وادەزانیت کە پیش یارمەتیدانەکی و دوا یارمەتیدانەکی هیچ جیاوازییهکی دروست نەکردووە. لەم حالەتەدا دەبێ وا بکە کە بزانی تۆ مەوعیدەکان تەڵەوهشیینیتهوه و جەدووەکەت دەستکاری دەکەیت بۆ ئەوەی لەگەڵ ئەویدا بگونجێ.

۴- هەستیکی وێژدان: دەبێ ئەوەش پیشان بدەیت کە ئێستا پشت نەستوری بەو بۆ یارمەتییهکەی. ئێستا کاتی ئەوەیه وا بکەیت بزانی یارمەتییهکەی بە راستی چەندە گرنگە. هەر دەرەنجامێک کە پێویستە پیشان بدە لەمەڕ ئەوەی کە لەوانەیه بە دەستییهوه بنالێنی ئەگەر بە هاناتەوه نەیت. لەم نمونەیدا، رەنگە یەکیک لەو دەرەنجامانەی پیشانی دەدەیت ئەو بێت کە کۆمپیوتەرەکەت راپۆرتێکی پێویستی پێ دەگات کە ئەگەر لەکاتی خۆیدا دەری نەگریت ئەوا خۆت ئەخەیتە ناو ئاوی کۆلاوەوه - یان شتیکی لەو بابەتە کە کاریگەر بێت.

۵- بینین باوەڕهێنانە: هەلسۆراوانی کپین و فروشی خانوو و زەوی لە هێزی ئەم تاکتیکە دەزانن. کاتیەک ئەوان خانوویەکی پیشانی کەپار دەدەن،

دەيانەۋىت كەسەكە ۋە ھاۋىيىنى بىكەت كە ھى خۆيەتى. كىردىنى خانۋىي بەكەت
بە مالى كىپارەكە خۆي، تەكنىكىكى ۋىيىيى بە ھىزە. بۆيە كاتىك خانۋىي
پىشەنى كىپارە دەن، ئەۋان ھەندى پىرسىيەر دەكەن ۋەكە، "پىتە ۋاي
تەلەۋزىۋن لە كۆي دائەنىت؟" ۋ "ئەي قەنەفەكان لە كۆي بىن؟" لەم
نمۇنەيەدا لەۋانەيە تۆ پىرسىيەر لە ھاۋىيىكەت بىكەيت: "يەكەم جار چى دەكەي؟
مۆنىتەرەكە لە دىۋارەكە قايم ئەكەيت يان سەيىرىكى كە تەلۋگەكە ئەكەيت؟"
دەبىي ۋاي لى بىكەيت خۆي لە ھالەتى ئەنجامدانى ئەۋ كىردارەدا "بىيىت" كى
دەلىت ئەنجامى دەدەم.

خالى ھىز

جادوۋگەرى گەۋرە، ھارى ھۆدىنى، روۋنكىردنە ۋەيەكى سادەي خستەپە
كاتىك پىرسىيەر لىكرا كە چۆن تۋانىۋىيەتى بە ئاسانى لە خەزەنەيەكى قىلدراۋ
رابكەت. ئەۋ ۋتى، "خەزەنەكان بۆ ئەۋە درۋستىكرۋن كە رىگە لە ھاتنەناۋەرە
نەك ھاتنە دەرەۋەي خەك بىگىر". ئەگەر دەتەۋى بە ۋردى چاۋدىزى ئەۋە
بىكەيت ئاخۇ كەسەكە بە راستى پابەندە، ئەۋا ئەم تەكنىكە خىرايە بەكاربەتتە.
دەرگايەكى سايكۆلۆژى ھەيە كە ئىمە دايدەخەين ۋ پاسەۋانىتى دەكەين
بەلام ھەمىشە دەرگايەكى پىشتەۋە ھەيە كە دەتۋانىن راستەۋخۇ پىيادا بېچتە
ئۆۋدەۋە. ئەم تەكنىكەي (دەرگاي پىشتەۋە)، تەكنىكىكى پىرسىيەر كىردىنى سادە
تۆر كاريگەرە. لەبەرئەۋە تۆر كاريگەرە چۈنكە، گىرنگ نىيە كەسەكە چەندە
پىرۋەي كىردۋە لە قەنەت پىيەننى تۆ لەبارەي راستگۆيىيەكەي، دۋاجار سازد
ئامادە نىيە بۆ ۋەلامدانەۋە لەبەرانبەر ئەم تاكتىكەدا.

دهسته واژه سهره كييه كه نه مه يه: "ده بوويه چي روويدات بؤنه وه ي نه مه سهر نه گري؟" نه مه زؤر كاريگه ره چونكه ته واوي فيكري له سهر نه وه نيه كه (بؤچي شتيكي نه ده كرد) به لكو له سهر نه وه يه كه (بؤچي كردي). نه وه له سهر وه لامدانه وه ي پرسيازي وه كو، بؤچي نه و شته ده كات كه ده لئيت ده يك م، رها توه. به لام وه لامدانه وه ي رووني نه مه ي كه چ شتيك ريگر ده بي له به رده م به ده سته يناني نامانجه كه ي، پيويستي به وه يه كه سهره تا نيازي راستي هه ييت بؤ به ده سته يناني. به كورتي، نه مه داوا كردنه لي ي كه وه كو كه سيك بير بكاته وه كه باوه رپكي جياوازي هه يه. له ژيژر بارودوخى ناساييدا- نه گهر نه و راستگو بوو له نيازه كانيدا- نه مه كي شه نابيت، به لام نه و كاته ده بيته كي شه كه كه سه كه راستگو نه بيت.

پاش نه وه ي تو نه م پرسيازه ده كه يت، تاكه وه لاميك كه ده بي پيشبيني بكه يت، "نه خير" يكي خيرا يان به ربه ستيكي مه عقوله- شتيكي دياريكراو كه له دهره وه ي كو نترولي نه و دايه. هه موومان نيگه رانيما ن هه يه و دانپيدانان يان نابيته له مپهري پابه نديمان. نه مانه ته نيا واما ن ليده كه ن راستگو بين. به لام نه گهر تو پرسياز له (جه يك) بكه يت ناخو چ شتيك ده بيته به ربه ست له به رده م ماره كردني هاوپي كچه كه ي له سالي ناينده دا، نه وا به خه نده يه كه وه ده لئيت: "نازانم... نه گهر شته كان بگورين... يان شتيكي له و بابته". جه يك پابه ند نيه. نه گهر تو ته نيا پرسياز بكه يت: "تو جه ين ماره ده كه ي، وانيه؟" نه وا به باليه كي باوه رپين وه لام ده داته وه و هه موو پاساويكت پيده دات كه بؤچي خوشي ده وييت. چونكه نه م پرسيازيك بووه كه به به رده وامي رووبه رووي كرلوه ته وه و ده تواني به ناساني و به شيوه يه كي مه عقول وه لام ي بداته وه. بېچه وانه كه شي، شتيك نيه كه چاوه پرواني بكات يان خو ي بؤ ناماده كردي.

چاوخشاندىنەۋە بە سترايىدا

+ كاتىك تۆلە سەرەتادا داۋاي چاكيەك دىكەيت، ئەۋەندەي بۆت دىكرى
ئەم خالانە بىكە بە ئامانچ: (ئەلف) ۋاي لىيكە بىلەيت. (ب) چارچىۋەبىكى
زەمەنى دىارى بىكە. (ج) ھەستىكى ناچارى بۆ دروست بىكە. (د) ھانا بۆ خۇبىنى
ۋىژدانى بىكە. (ه) ۋاي لىيكە پىت بىلەيت شەكان بە چى دىگەن.
+ پاشان بە دەرپرېنىكى جەختىردىنەۋە ۋە دىستەۋازىيەكى سادە كۆتالى بە
گفتوگۇكە بېيىنە، "ھەلبەت شەممەي ئاينىدە ھەر دىتېنىم، ۋانىيە؟"
+ دىۋاجار، كە رۆژەكە نىزىك دىبىتەۋە، با بىزانى كە تۆ سوپاسگوزارىت كە
ئەۋكەسىكە بە راستى پابەند دىبىت ۋە ئەمەي كە تۆ خۇشحاليت بەۋەي كە
بە ھاي راستەقىنەي ھاپىيەتى، بەرپرسىيارىتى ۋە فا-يان ھەشتىكى
گونجاۋى تر - دىزانىت.

(۱۶)

چۆن ۋا لە كەسكى كەللەرق دەكەيت كە راي لەبارەى ھەر شتىكەو ە بگۆرپت

كەم شت ھەيە كە ئەو ەندەى ھەلەدان بۆ كەرنەو ەى مېشكى داخراوى
كەسك تاقەتپروكتېن بېت. بەلام بە پەيرەويكەرن لەم تاكتىكە سايكولوژىيە
ديارىكراوانەى خوارەو ە، تۆ دەتوانيت بە شىۋەيەكى عادىلانە ۋ بابەتى ۋا لە
ھەر كەسك بەكەيت كە گوى لەو شتە بگريت كە تۆ دەبى بېلئيت. لەو ەش
زىاتر، ئەم ستراتىژىيە رېگا خۆش دەكات بۆ ئەو ەى ۋا لە يەكك بەبى
بەرەنگارىكەرن، بەكەيت تىروانىنى بگۆرپت:

۱- ئەم كەسە زۆر جار لە بەرانبەر ھەموو شتىكدا دەلئيت نا، بىرۆكە كە
ھەرچىيەك بېت نوئيە، تۆقېنەرە ۋ كەيفى پېنايەت. دروشمەكەى برىتبيە لە
"گۇپان خراپە".

۲- ئەم كەسە كېشەى لەگەل ھەندى خەلكدا ھەيە- لەم حالەتەدا تۆ. تۆ
بۆت دەردەكەويت كە گرنگ نىە بىرۆكەكەت چەندە باو ەپېئېئە، چەندە
ھەقۇلە، ئەگەر لە تۆى بېيىستىت، ئەوا بە فلسىك نايەوى.

۳- ئەم كەسە لە بارودۆخىكى ترەو ە، ھەرچەندە ناپەيوەندىدار، ھاتو ە
كە تبايدا ھەستى كەردو ە بەكار دەبرىت ۋ ئىستىغلال دەكرى ۋ برىنەكانى ھىشتا

ساپىز نە بوونەتەو. ھەر شتىك كە لە بىر كىردنەو ۋە باۋەكەى لابتات ئۇرا
پىشۋانى لى ئاكرىت. ھەست ناكات كە دەتۋانى بىر پار بىدات ۋە بەرە
زەمىنەيەكى سەلامەت پاشەكشى دەكات بۇ خۇدوورگرتن لە كارتىكران.

۴- ئەم كەسە رقى لە حالەتەكە ھەيە. ئەمەش بەو واتايەيە كە، ھىچ
پەيۋەندى بە تۆۋە نى، بەلكو پەيۋەندى ھەيە بەو شتانەى كە لەگەل خۇيدا
ئاگونجىن. بىرۈكەى تۆ لەگەل تىگە يىشتى خۇيى ئەودا- چۈننى بىننى خۇي-
نايەتەو.

ئەگەر رۇزى لە رۇزان روۋبەروۋى كەسىكى ۋە ھا بوۋىتەو، ئەزانىت كە
مىشۋمىكرىن لەگەلئان بە ھىچ شىۋەيەك بە ھىچ شۋىنىكت ئاگەيەنى. چەندەى
بەلگە ھىنانەو كەت بە ھىز بىت، رەتكرىنەو ھىان بە ھىزتر دەبى. لۇزىك لە
پەنجەرەكەو دەچىتە دەرەو، ھىچ شتىك لەو شتانەى كە دەيلىت يان
دەيكەيت جىاۋازىيەك دروست ناكات. ھەلبەت تا ئەو كاتەى كە شتە (راستەك)
دەلىت.

ئەگەر باۋەپت ۋابى كە بەرەنگارىي كەسەكە بەھۋى ئەلف، ب، ج-دەيە،
ئەۋا تۆ پىرۋسەى دوو قۇناغى بەكار دەھىنىت بۆئەۋەى ۋاى لىكەبت
بىر كىردنەۋەى خۇي لە بارەى ھەر باۋەپىك، بەھايەك، بىرۈكەيەك، كەسىك بان
شتىك ھەلبەسەنگىنىتەو.

قۇناغى ۱:

تۈيۈنەو جىا جىاكان پىشانى دەدەن كە ئەگەر پىش داۋاكرىنى چاكەكە،
قەسەيەك بىكات كە كۆكە لەگەل ۋە لامدانەۋەى داۋاكەت، ئەگەرى ھەيەك

گۇرپپىكى لە تېرۋانىندا و پاشان پابەندىبونىدا، بەدى بىكەيت. ئەۋەى كە دەبى
تۆبىكەيت ئەۋەىە كە رازى بېت لە سەر بىرۆكەيەك يان شىۋازىكى بىر كىرەنەۋە
كە ناپازىبونەكەى ناھىلەيت.

گىرگ نىە تېرۋانىنى ئەۋكەسە چۆنە، تۆ دەتۋانىت بىر كىرەنەۋەكەى تەنبا بە
يەك تاكتىك بە شىۋەيەكى بىنەپەتى و خىرا دەستكارى بىكەى. بۆ نمونە،
دەتەۋى بەپىۋەبەرەكەت لە بارەى بىرۆكەيەكى نوپۇە گۇيت لى بگىرت. بلى،
"بېت وانىە كە مىشكداخراۋى، خاسىەتتىكى ناپەسەندە؟" پاشان، دۋاى
ماۋەيەك كورت كە بابەتەكەت دەخەپەۋو، بۆت دەردەكەۋىت كە بەشىۋەيەكى
نائاساىى ھەماھەنگ و كراۋەيە لە بەرانبەر پىشنىارەكانتدا. چۈنكە ئەۋكەتەى
بەپىۋەبەرەكەت بە شىۋەيەكى ئامادە لە بەرانبەر ئەۋ بابەتەدا رازى دەبى، ئەۋا
بە شىۋەيەكى نائاگايانە دەپىرژىتەسەر ھەنگاۋنان بە شىۋازىكى جىگىر و
بەردەۋام.

ئەم تاكتىكە زۆر كارىگەرە، چۈنكە مۇۋەكەن پىۋىستىيەكى بەھىزىيان ھەپە
بە كۆكبۈۋن لەگەل تېرۋانىنەكان، باۋەپەرەكان و كىردارەكانىاندا. چۈنكە ئەگەر
كەسك بىر لە شتى بىكەتەۋە و شتىكى تىر بىكات ئەۋا بە سەرلىشىۋاۋ و سەرشىت
لەقەلم دەدرىت. ئىمە خۇشمان ۋەھا وينا دەكەين. كاتى بەشىۋەيەكى ئاشكرا
پابەند دەبىن بە ھەلۋىستىكەۋە، تېرۋانىنمان لەگەلدا كۆك دەبى و پاشان كار
دەكەتەسەر كىردارە يەك لە دۋاى يەكەكانمان. ھەرۋەكەلە خۋارەۋە بۆمان
دەردەكەۋى، بەپىى بارودۇخەكە، تۆ دەتۋانى پىرسىارى زۆر دىارىكراۋتر بىكەيت
بۆرۈستىردىنى بەردەۋامىى ناۋەكىى زىاتىر لە كەسەكەدا.

قۇناغى ۲:

بە شىۋەيەك لە شىۋەكان تواناكەي سنووردار بگە بۆ كىردنى ئەۋەيى
نايەۋى بىكات. بەلى. كاتى كەسىك كەللەپەقە، لەبەرئەۋەيە كە دەزانى
دەتوانى شتەكە بكات، بەلام نايكات. ئەگەر تواناكەي بۆ كىردنى شتەكە
بەرەست بگەي، ئەۋا ھاۋكىشەكە نامىنى، چونكە چىتر بېيارەكە بە بېيارى
خۇي نابىنىت و ئەگەر تۆ نەتوانى شتىك بگەيت، ئەۋا ھىچ پاساۋىكت نىب
بۆئەۋەي كەللەپەق بىت. ئەۋەي راستى بىت، ئەمە ئارەزوۋ بۆ كىردنى زىاد
دەكات! ئەمە بە خىرايى دىۋارى كەللەپەقى دەپوخىنىت. ئەمە ۋەكو ئەۋە ۋايە
كە بلىنى، كى حەز ناكا سەفەر بكات كە تۆ ۋا ناتوانى ھەرگىز شارەكەت جى
بەتلىت. لەناكاۋ، كە ئەبىنى ئازادىيەكەي سنوورداربوۋە، خۇبىنىيەكەي بەرز
دەبىتەۋە و ئارەزوۋيەكى ناڭاگايانە دروست دەكات بۆ توانىنى رۆيشتن. پاشان
ئەۋكاتەي كە ئارەزوۋى توانىنى رۆيشتن پەيدا دەبى، ئەۋا ئارەزوۋى رۆيشتى
بەدۋادىت بەھۋى ناكۆكبۈۋى ئىدراكىيەۋە. بىر كىردنەۋەكە ئەمەيە، "دەمەۋى
بتوانم بېۋم چونكە پىۋىستە بەمەۋى بېۋم". پاشان ئەقل دەست دەكات بە
پىشېركى بۆ رىگاكانى كىردنى ئەۋشتەي كە ھەست دەكات پىۋىستە بىەۋى
بىكات".

دەشېت ئەم سنوورداربوۋە ھەر قۇرمىك بگىتە خۇي. بۆچى كارتەكانى
بەنزىن بەرۋارى ئىكسپايەربوۋىيان لەسەرە و ساغكىردنەۋە بۆ "ماۋەيەكى
سنووردار"؟ ئەگەر ئىختيارەكە ھەموو كاتى كراۋە بىت بۆمان، ئەۋا
ئەنگىزەمان بۆ ھەنگاۋنان ئەۋەندە بەھىز نابىت. بەلام ئەۋكاتەي شتىك

ئىستا بېروانە چى بە دەست دىنيت، كە سىكى مېشك داخراو ھەبوو كە گوئى
لە بىرلەكەت گرت، كۆك بوو لەسەر ئەو ھى لە جىي خۇيەتى و بەردەوام تانەو
شۈيەنى تىگە يىشت كە پىشنىارەكە چۆن بە باشترىن شىۋە جىيە جى بىكرىت.
ئەمە، ئەگەر لەگەل ئەو شەش تىبىنىيە ھى خوارەو ھە پىدادە بىكرىن، ئەو
دەرھەتت پىدەدات بۇ گۆرۈنى دل تەنەت لە مېشك وشكىترىن كە سىشدا. دەش
ئەم تىبىنىيانە ۋەكو بە شىك لە ستراتىزىيە دوو قۇناغىيەكەت بە كارىبېئىزىن،
ھەرچەندە پىۋىست نىە ھەموويان بە كارىبېئىنى.

شەش تىبىنىيەكە ھىز

۱- كاتىك كەسەكە لەبارە ھەلوئىستىكە ۋە زۆر كەللە رەقە، شىك بىكرى
كە دەتوانىت- فسىۋلۇجىيەكە ھى. دۇخى ھەستى كە سىك پەيۋەندى
راستەوخۇ ھەيە بە دۇخى جەستەيە ۋە. ئەگەر لە دۇخى لارىكرىن يان
رەتكرىنە ۋە داگىرى كرى، ئەو ۋا ۋاى لىيكە جەستە ھى بىجولنىت. ئەمە رىكرىدە ھى
لە ۋە ھى كە پىي دەلەن جامبوونى ئەقل و گۆرۈنى دۇخى سايكۆلۇجى ئاسان
دەكات. ئەگەر لە ھالەتى دانىشتندايە، ۋاى لىيكە ھەستى و بە ناو زوورەكە دا
بىت و بچى. ئەگەر بە پىۋەيە، ۋاى لىيكە دانىشىت. كاتىك جەستەمان لە
ھالەتلىكى جىگىردايە، دەشىت ئەقلىشمان بە ھەمان شىۋە جام بىت.
ژمارەيەكى زۆرى توئىزىنە ۋەكان پىشانى دەدەن كە ھىچ رىگابەك ئەۋەندە ھى
ھاندانى كەسەكە بۇ جولاندنى لەشى ئاسان نىە بۇ ھىنەنەدەرە ۋە ھى لەو شىۋە ۋاى
بىركرىنە ۋەيە ھى تىايەتى.

خالي هيز

هيزي فسيؤلوجي له سر ههسته كانمان سيجراويه. ده تواني نه مه له سر خوت
تافي بگه يته وه. له په نايه كه وه چوارم شقي دابنيشه، شانكانت بهر وه پيشه وه
بچه مينه وه و سهرت دانه ويته. بۆ چنه د خوله كيڅ وه ها بمينه ره وه. نيسنا
هست به چي ده كه يت؟ وا ري ده كه ويته كه ههستيكي زور ناخوشت لادروست
بي. به لام نيسنا ههسته سهرپي، باله كانت بگه ره وه و جهسته بجوليته.
تيبيني نه وه بگه كه چون ته واوي دؤخي ههستيت گوراني به سر دا ديت.
له ريگي چه مانده وه و جولاندي جهسته كانمان، نه قلشمان زور نرم و كشوك
دهبي له بهرانبه ريروكه و شيوازي تري بيركرده وه دا. ثايا قهت بيرت له و
باوه رده كړوه ته وه كه خهلكي به ته مه ن له شيوازه كاني خوياندا نه گورتر ديارن
له گه نجان. ثايا ده كرا شتي له بهرانبه رته و راستييه دا بكرت كه له گه
به ته مه ندا چوونمان جهسته مان به كشوكي و نهرمي بمينيته وه؟

۲- زانياري زياده به دهسته وه بده بهر له وه ي داوا له كه سه كه بگه يت
چاو به هلويس ته كه يدا بخشي نيته وه. كه س نايه وي وه كو كه سيكي "ناجيگر و
په پوت" وينا بكرت. واته نه گه به بي هيچ زانياريه كي نوئ بيركرده وه ي
بگري له وانه يه به كه سيكي ناجيگر له قه له م بدرئ و خوي له قه له م بدات.
له بري نه مه، بهر له وه ي داواي ليكه يت رازي بيته، هه موو كاتي برگه يه ك داتاي
بهري يان شتيكي بير بخه ره وه كه له وانه يه بري چويته وه. به م شيوه يه

لەۋانەيە بېرىلگەن نۆي بىلەن لەسەر بىلەن ماى زانىيارىيى زىادە لەبرى تەنيا گۆپىنى بىر كىرگەنەۋەي.

۲- تويۇنەۋەكان پىشانمان دەدەن كە كاتى خودئاگايى زىاد دەيىت، ئەۋا ئاسانتر دەچىنە ژىر كاريگە رىيەۋە. ئەمە دەرىدە خات كە كاتىك ئىمە دەتۈنن خۇمان لە ويىنە دانەۋە يەكدا بىيىنن، ئەۋا ئەگەرى قەناعە تىپھاتنمان زىاترە. ئەدجامدانى گىفتوگۆيەك لە نزيك ئاويىنە يەك يان پلىتتىكى ويىنە دەرەۋە، ھەلى كۆكۈبۈن زىاد دەكات.

۴- قەناعە تىپھاتنى دوولايەنە، سيالدىنى، روش و گرىن، بۇيان دەركەن كە، ئەگەر كەسىك پىشتىر تۆي قەناعەت پىپھىنايىت بۇ گۆپىنى بىر كىرگەنەۋە، ئەۋا كە داۋاي لىبىكەيت، بۇ قەناھە تىپھاتنەۋە نەرمتر دەبى لە رىگەي گۆپىنى تىپۋانينە كانى لە بارەي شتىك. بە ھەمان شىۋە، ئەگەر تۆ بەرەنگارىت كىرەيىت لە بەرانبەر داۋاكەي و بىرۈپاكەت نەگۆپىيىت، ئەۋا دەشىت لە رىگەي رەتكىرگەنەۋەي گۆپىنى بىر كىرگەنەۋەكەي، ھەمان كاردانەۋەي ھەبى. تۆ بە ئاسانى دەتۈنەت ئەم تەكنىكە لە بەرژەۋەندى خۆت بەكاربەيىنىت، لىرەدا دەلئىت، "بىرەم لەۋ شتە كىرگەنەۋەكە تۆ (لە گىفتوگۆيەكى پىشۋو كە تىايدا بۇچۈنۈ خۇي رۈن كىرەيىتەۋە) وتت و ئىستا من لەگەل تۆ ھاپرام. تۆ راست بوويت."

۵- تويۇنەۋەكان پىشانى دەدەن كە كاتىك كەسەكە دىدىكى پىچەۋانەي ھەيە، ئەۋا دەبى بەلگەيەكى دوولايەنە بخەيتەپۈۋ. كاتى تۆ مامەلە لەگەل كەسىكى كەللەپەقدا دەكەيت، دەشىت وايدابىيىن كە ئەۋ بۇچۈنەكەي، لانى كەم بەشىۋەيەكى رىژەيى، لەسەر راستىيەك بونىاد ناۋە. بۇيە بەلگەيەكى بەك لايەنە بەلەي ئەۋەۋە ۋەھا دەردەكەۋى كە تۆ بۇچۈنەكەي لەبەرچاۋ ناگىرەت. سەرەنجام، لەم حالەتەدا ھەردوولايەنەكە بخەپۈۋ (بە سۇراخكردنى ياساي

ئەرەلەویەت، دانیایە لەوێ کە یەكەم جار لایەنەکی خۆت بخەیتە پوو) و بۆت دەردەگەوی کە لە بیرکردنەوە کەیدا نەرمترە.

٦- وای لێبکە کە، بە شیوەیەك لە شیوەکان، وایزانی بەرپرسە لە بیرۆکە کە. ئەمە چەند شتی دەبینیتە کایەو. لەهەمووشی گرنکتر ئەمە کە زیاتر خۆی لە واقعیە کەدا دەبینیتەو. بەم شیوەیە، کردارەکانی هەماهەنگ دەبن لە گەڵ هەندی لایەنی سیستەمی باوەڕ و بیرکردنەوەی. هەر کە تۆ بەرەنگارییە کەیت نەهێشت، ئەوا دەبێ لە رێگەی جولێنەرە ساپکۆلۆژییەکانەو بەردەوام بیت بۆ هەنگاوانان. بۆ چڕۆپرکردنەوەی ستراتیژیە کەت، ئەو تەکنیکی بەندی ١٢ بەکاربێنە، وا لە هەرکەسیک بکە دەستبەجێ هەنگاو بنییت لە هەر بارودۆخێکدا بیت.

نێستا، ئەمە بەشە ئاسانە کە بوو. بەلام لەبیرت بێ کە چەند لاپەرەیک پێشتر وتەمان چوار ئەنگیزە هەیە لە پشت بیرکردنەوەی کەللەپەرەقانەو. ناکتیکەکانی پێشوو، پاساوی ئەلف، ب و ج-ی گرتەو. بەلام ئەو ئەگەر کەللەپەرەقییەکی پەيوەندی بە "د" هەبوو؟ (بیرت نەچی کە. "د" رق لێبونەوێ حالەتە- بەو مانایە کە ئەم بیرۆکە نوێیە ناکۆکە لە گەڵ تێگەشتن لەخۆی کەسە کە- چۆنیتی بینینی خۆی).

بۆئەوێ وا لەیەکیک بکەیت کە بەهۆی "د" یەوە مێشکی وشکە، بیرکردنەوەی بگۆریت، ستراتیژییەکی جیاواز پێویستە. هۆکارەکی ئەوێ کاتێ ئێمە خزاینەناو باوەڕێکەو، ئەوا زۆرجار پەيوەندی دەبێ بە شوناسمانەو. ئەمەش بەو مانایە کە گۆرپینی راوێچوونمان ناچارمان دەکات چۆنیتی بینینی خۆمان و روانینمان لە جیهان، هەلبەسەنگێنینەو.

ئەم كەسە مېشك داخراۋە خۇي لەگەل باۋەپەكەيدا ھاۋىيۈە كىرۈۋە و بەم شىۋەيەش خۇي دەبىنىت. بە خىستەنە ژىر پىرسىيەرى بىرۋاۋەپەكەنى، ناچار دەبى كە شۇناسەكەى بخاتە ژىر پىرسىيەرەۋە. بۇ نەۋنە، با بلىين دەتەۋى بەپۈۋەبەرەكەت ناۋى تۆ لە لىستى جىبەجىكارەكان بۇ ۋەرگىرتنى پاداشت بخاتە پىشەۋە. ئەۋىش بە مكوپىيەۋە داۋاكەت رەت دەكاتەۋە، چونكە پىنى ۋايە كە كەسىكى دادپەرۋەر و راستگۈيە و سىستەمەكە گەندەل ناكات. ئەگەر ئەۋنەمە بۇ تۆ بىكات، بەۋاتايەيە كە تەۋاۋى لەخۇتىگەيشتىنى - چۆنىتى بىنىنى خۇي - بخاتە ژىر پىرسىيەرەۋە. گىرنگ نىيە بەلگەكەى تۆ چەندە بەمىزە بۇ داۋاكەت، قەسەكەى خۇي ناگۇپىت، چونكە پەيۋەندى بە تۆۋە نىە، بەلكى پەيۋەندى بە خۇي و چۆنىتى وىناكردنى خۇيەۋە ھەيە.

ھىچ تەكنىكىكى قەنەت تېپىنەن كارىگەرى نىە تا ئەۋكاتەى كە ئەم مەسەلەيە چارەسەر دەكەى. كلىلەكەش لەۋەدا نىە كە خۇي لە كىردارى جىا بىكەيتەۋە. ئەمە شىتەكە زۆرجار ھەۋل دەدەين بىكەين، بەلام شلەۋانى ئەم كەسە بە دورگەۋتەۋەى كىردارەكانى لە خۇبىنىنى، زىاد دەكات. لەبرى ئەمە، ئەم شىۋازە ساپكۆلۆزىيە تەكنىكىك دەخاتەكار بۇ ئاۋىتەكردنى خۇبىنىنى و رەفتارى.

با لەگەل ئەۋنەۋەيەى سەرۋە بەردەۋام بىن كە تىايدا تۆ دەتەۋى بەپۈۋەبەرەكەت چاكەيەكت لەگەلدا بىكات كە ئەۋپى ۋايە "نابى بەھىچ شىۋەيەك بىكات". زۆربەمان خۇمان بە خەلكانى باش دادەنەين و ئاسايە كە بلىين، ناگاتە سەر ئەۋەى كەسىك بكوژىن. لەگەل ئەۋەشدا، لە چ بارودۇخىندا تۆ ئەمە بە رىگەپىدراۋ دەزانىت؟ ئەى ئەگەر ژيانى خۇت و ژيانى ئەندامانى خىزانەت كەۋتەبەر ھەپەشەى چەكدارىكى سەرشىت؟ ئىستە دەتوانىت كەسىك

بکوزیت و هیشتا تیگه یشتنت له خۆت وه کو خۆی بهیلینه وه. له ریگی گۆرینی پتوره کانه وه، ئه و ره فتاره ده هیئینه کایه وه که په سه نده و ته نانه ت پیویسته.

ئه م تاکتیکه به شیوه یه کی بی پایان ئاسان کراوه له ریگی به کاره یێنانی هندی بیروکی به رزه فرانه له ره فتاری موفدا- که شیوازیکی نمونه ییه به هۆیه وه هه موومان هه ز ده که یێن بیر له خۆمان بکهینه وه. بۆ نه بجامدانی ئه مه، ته نیا خۆت له گه ل به هایه کی گه و ده تر و گرنگتر له وهی ئه و که سه هه لیگرتوه ریگ بخه.

له چ بارودۆخیکدا ئاسایی ده بیته که ناوی جیبه جیکاریته بخریته سه روی ناوی به کیکی تروه له لیسته که دا؟ له وانه یه په سه ند بیته که ئه م جیبه جیکاره نووشی جوړیک له ده ره نجامی ناخۆش بیته نه گه ر پادا شته که وه رنه گری. ئیستا ئیمه روومان کرده وه، نابی پاساوێک هه لبعنیت، نه پیویستیش ده کات ئه مه بکهی. نه گه ر به راستی ده ته وی که سیك شتیک بکات، ئه و ده بیته پاساوی راسته قینه ی تو بریتی بیته له هه موو نه و شته ی که پیویستت پییه تی. بیریشته نه چی، ئه و نه ده گرنگ نیه که پاساوه که ت چیه نه گه ر به شیوه یه کی دروست بیخه یته پوو. ئه مه ش بریتییه له وهی که ئاره زوی خۆت بخه یته ناو بیر کردنه وهی ئه و له نه خلاقیات و چۆنییتی بینینی خۆی. بزانه، له بری ئه وهی که هه ول بدهی هه ستی شایسته یی کۆنترۆل بکهی، هانای بۆ ده بهی. ئیستا ئیمه یه کی که له هه ره سه خترین نمونه کان ده خه یته پوو. به ده گمه ن حالت هه یه که تیایدا پیویست بکات ده ست و په نجه له گه ل که لله په قیی وه هادا نه رم بکهیت. به لام ئه مه ت کرد، ئه و بۆ مه به سه که ت ئاماده ده بیته.

بەلام بولمىسى، ئايا شىۋازىك ھەيەكە بىزانىت كەسەكە چەندە كەلگەن
لەبارەى شىۋىكە؟ ئايا بە دۇنيەيە ۋە ناتوانىت بىر كىرىدە ۋە كەسەكە لەبارەى
ھەر شىۋىكە ۋە بىگىرەت؟ ئەۋەى راستى بىت ھالەت ھەيەكە تىيادا كەسەكە بە
ھىچ شىۋەيەك قەسەى خۇى ناكۆرەت، بۇيە بۇئەۋەى ھەندى كات ۋەزە بۇخۇن
بىگىرەتە ۋە، ئەۋ تەكنىكەى خوارە ۋە بەكاربەتتە نەك تەنبا بۇئەۋەى بىزانىت
ئاخۇ نەرمە، بەلكو بۇ رەخساندى زەمىنەيە كىش بۇ گۆرۈنى بىر كىرىدە ۋە كەى
ئەگەر ھىچ نەرم بىت.

تېلا

ئايا رىك نەكەتەۋە كە ھەزەت كىرىدە بىتوانى بىزانى ئاخۇ كەسەكە ئامادە بە
شىۋى بىكات؟ چەندە مېشىكى كراۋەيە بۇ كىرىدە شىۋىكى نۆى؟ ئايا تا ئىستە
ۋىستەۋە بىزانى ئاخۇ كەسەكە تەنبا دىۋارىكى بىتەۋە دادەنەت، بەلام ئامادە بە بۇ
داۋاكەى تۆمەل بىدات؟ ئەم تېلا سايكۆلۆژىيە بەكاربەتتە بۇ ھەلچىرىنى نەقلىكى
داخراۋ ۋە بىزانە بە راستى بىر لە چى دەكەتەۋە. ئەمە تاقىكىرىدە ۋەيەكى كامەل بۇ
ئەۋەى بىزانى كەسەكە چەندە مېشىكى كراۋەيە. سەرەبارى ئەمەش، ئەمە
يارمە تىدەرە بۇ رىكە خۇش كىرىدە بۇ ئەۋەى ۋاى لىبەكە بىت تەۋاۋ بىرۈكەكە
بىگىرەتە خۇى.

ھەندى جار خەلكى لەبەرئەۋە دىۋارىكى بەھىز دەدانىن، چۈنكە دەزانن
ئەگەر پىۋىست بىكات بەرگى لە پىگەكەيان بىكەن ئەۋا تىكەدەش كىن. ۋەراۋە كە
ئاسانترىن خەلك بۇئەۋەى شىيان پى بىرۈشى ئەۋانەن كە تابلۋى (لەۋشبارە
دەلالمان ناۋى)يان ھەلۋاسىۋە. ھۆكارەكەش ئەۋەيە كە ئەم خەلكانە لە

ناخيانه وه نه زانن نه گهر فرو شياريڪ بگاته لايان نه وا هر شتيڪ كه بيويستايه
بيفرو شيت لتيان نه ڪري.

به ته ڪنڪه پي ڏه لئي كه تو ده ته وي نه و رازي بيت له سر نه وهي كه
داوي ده ڪي، به لام ته نيا نه گهر بتواني نه رڪيڪي زور قورس و سه رنجراڪيش
نه بجام بدهيت. بق نمونه، تو به يه ڪيڪ ده لئي كه پارچه كاغه زيك بيتيت و له
ژماره يه ڪه وه تا سه د بنووسيت و پي بلئي تاقيم بڪه وه شاخو ده توانم بلنم
(هه لبيتم) نه وه چيه، نه گهر توانيت نه وا ده بي نه و رازي بيت له سر نه و
شتهي كه تو ده ته وي. له وانه يه رازي بيت، چونكه باوه پي وايه كه نه گهر ريڪي
وه ها له نارادا نيه بتواني نه و شته نه زانراوه هه لبيتم. نه گهر له سر نه و هرجه
رازي نه بو، نه وا رهنگه له سر هه لويسته ڪي سور بيت.

ستراتيزيه ساڳوڻوڙيه كه ليڙه دا له راستبووندا نيه (نه گهر تو راستيت نه وا
باشتر) به لڪو له رازي بوني نه ودايه بق مجازه هه ڪرڻه ڪه. جاريڪي تر، نه گهر
نه و له خاله تدا به شيوه يه ڪي ره ها رهي ڪرڻه وه، نه و کاته تو ده زانيت كه
نه سته مه مل بدات. له گهل نه وه شدا، نه گهر رازي بو، نه وا تو توانيوته ڪه ميڪ
ده ستڪاري سيسته مي بيرو باوه پي بڪه يت- نه مهش هه مو نه و شته يه كه تو
پتيوست پتيه تي. تو له (نا) وه نه يگه يه نيت (له وانه يه). ئيستا ده بي نه و
سيسته مي باوه پي بگوي بق نه وه ريڪه به و ده رفته - هرچه نده لاوازه -
بدات كه نه مه روويدات. بق ڪه مڪرڻه وهي ناڪو ڪبون، نه و به شيوه يه ڪي
ناناگايانه ده ستڪاري بيرڪرڻه وه ڪي ده ڪات و ئيستا زور ڪراوه تر ده بي.

ئيستا باوه پيشي وا ده بيت كه له و جوڙه ڪه سانه يه كه مجازه هه ده ڪات -
كه ڪتومت نه و ويته يه يه كه ده ته وي نه و بيگريته خوي چونكه داواڪي تو
ده ڪه ويته ده ره وهي رووهر ي ناسوده ي نه و.

+ بەلگە يەككى دوولايەنە بەكاربەينە بۆ زيادکردنى متمانەت، بۆ ئەوئەي دۇنيا
بىت لەوئەي كە يەكەم جار بەلگەكە بۆ پىشتىگىرىي ھەلوئىستى خۆت
دەخەيتە پوو. ئەگەر دەكرى، پىشانى بدە كە چۆن ئەو بە شىئە يەك لە
شىئەكان لە سەرەتادا بەرپرس بوو لە بىرۆكەكە.

+ تاكتىكەكانى بەندى ۱۳ بەكاربەينە، وا لە ھەر كەسىك بەكە كە. دەستبەجى
ھەنگار بىت لە ھەر بارودۆخىكدا بىت. ئەگەر بىرۆكەكە لە دژى سىستەمى
بارەپى ئەو بىت، پىئەرەكانى داواكەت بگۆپە، بۆئەوئەي رەفتارەكەت پەسەند
بىت.

(۱۸)

وا له هر ڪه سيڪ بڪه ڪه چاڪه يه ڪت له ڪل بڪات

هه زده ڪي چون هه ماهه نڱي ته واوت له ڪه سيڪ پي بڪات له هر بارود ڇيڪدا بيت؟ نيتا ده توانيت نه ڪر په پره وي له و ريشوينا نه وي خواره وه بڪيت بڙ هه ماهه نڱي له باره وي هر شتيڪه وه، له هر ڪات و شوينا ڪدا بيت. نه مانه ده فاکه رن ڪه ڪاريگري له سر نه و ڏوڏه دروست ده ڪن ناخو ڪه سه ڪه يارمه تيت ده دات يان به ريزه وه (يان نه وهنده به ريزه وه نا) داواڪت رت ده ڪات وه. (نه ڪر نيگه راني نه وهيت به يارمه تي راني بييت به لام دواتر پابه نه بي، نه وا ته ڪنيڪه ڪاني بهندي ژماره ۱۵ به ڪاربيته، وا له هر ڪه سيڪ بڪه ڪه به رده وام بي له سر پابه نديبون ڪ به توه).

۱. پيڪهاته ي ڪات

چ ڪاتيڪ باشتريه بڙ داواڪرني چاڪه يه ڪ؟ نايا ده بي له و ڪات وه نزيڪ بيت ڪه تيايدا ده ته وي ڪه سه ڪه هه نڱا و بنيٽ يان چه نده وي بڪريت له پيشدا بيت؟ وه لامه ڪه نه وه يه ڪه ڪاتيڪي دور بيت له ناينده دا. ڪه ڪات ڪي نزيڪ ڪه وته وه، شله ژان زياد ده بيت و "واقعيبون" ي نه وه ي ڪه ده بي بيڪات، نزيڪ نه بيت وه و نه ڪري ده سته و تني هاوڪاريت ڪه متر نه بيت وه. له ڪل نه وه شدا،

ئەگەر دەتەوئى بىق شىتېك راستەوخۇ يارمەتى بەدەستېھىت، توپۇزىنەوہەکان پېمان دەلېن، لەم کاتەدا دەبىي گەسىك بدۇزىنەوہ گە بە شىتېكى ترەوہ سەرقال نىہ. توانای بەدەستېھىتانی ھاوکاری لە گەسىکەوہ گە لە ژىرکۆت و بەندى کاتدا نىہ، بە شىوہىەكى دراماتىكى زياد دەبىي بە بەراورد بە گەسىك گە سەرقالە.

۲. ئالوگۆر

تا ئىستا بىرت لەوہ کردووەتەوہ گە بۆچى گروپە ئايىنىيەکان گول يان ديارى ئەدەنە رېبواران لە فرۆکەخانەکاندا؟ ئەوان دەزانن گە زۆرىەى ئەو گەسانەى گە ديارىيەگە وەردەگرن، ھەست بە ناچارىيەك دەگەن بە بەخشىنى کۆمەكىكى بچوک. دەزانى گە پتويست ناکات، بەلام دەشى نانا سودە ببين، ھەرچەندە ھەر لەسەرەتاوہ داواى ديارىيەگەمان نەکرد. کاتېك گەسىك شىتېکمان پى دەدات، ھەست بە قەرزاربىيەك دەگەين لە بەرانبەريدا. ئەگەر تو شىتېك، ھەر شىتېك بىت، پىشکەش بە گەسى ئامانچ بکەيت، ئەوا ئەگەرى ملدانى لەبەرانبەرتدا بە شىوہىەكى بەرچاوى زياد ئەکات. "ديارى"ى تۆ دەشىت لۆرمىكى کات، بايەخپىدان، يان ئامازەىەكى پۆزەتيف يان ستايش بگريتە خۆى.

۳. ئائەزەوومەندى لەبەرانبەر ئامادەبووان

توپۇزىنەوہىەكى زۆر لەبارەى يارمەتيدان دەريدەخەن گە لەکاتېکدا ژمارەى ئامادەبووان زيادى کردووە، رىژەى سەدىي ئەو تاکەگەسانەى يارمەتیی خاوەن

پتویستییه کانیان داوه، کهم بووه تهوه. ئەمه پیتی دهوتری "کاریگری
 ئاماده بووان" که تاییدا رهفتار ده که ویتنه ژیر کاریگری بلایوون دهی
 بهرپرسیاریتی. ئەمهش له هه موو بارودۆخه کاندای راسته. کاتیکی تۆ دهتوی
 که سه که شتیکی بۆ بکات، با بزانییت که که سیتیکی تر نیه رووی تی بکیت.
 ئەگەر پیتی وابییت که تۆ دهتوانی بچیت له لای هه که سیتیکی تر و پتویستی ناگان
 خۆی به پیاوچاک دابنێ، ئەوا ئەو کاته ههستی بهرپرسیاریوونی کهم دهیتنه
 وههست به هیچ واجبیکی نه خلاقى ناگات بۆ یارمهتیدانت.

٤. میزاج

ئایا وا باشتره له میزاجیکی باشتردا بییت بهر له وهی داوای لیبکهیت؟ مهج
 نیه. له راستیدا داینامیکی جیاواز و لیتره وه ستراتیژیی سایکۆلۆژی هه
 په یوهست به میزاجی که سه که وه. توێژینه وه کان پیشانی ده دهه که، کاتیکی
 ئەو له میزاجیکی باشدايه، دهبی تۆ وا بکهیت به روونی بزانی که دهتوی چیت
 بۆ بکات و ئەمه ی که ئەو به جۆری له جۆره کان پیتی باشه. ئەمهش
 له بهر نه وهیه که دهشی ههسته پۆزه تیغه کان ههستیکی یارمهتیدانی که مه
 بهرهم بهینن ئەگەر پتویستییه که ته مومزاوی بییت یان دهره نجامه گانی
 یارمهتیدان ناخۆش بن. کاتیکی ههستیکی خوشمان ههیه، ئەوا نامانێ
 میزاجمان تیک بچیت.

ههروهها توێژینه وه کان دهریده خه که ههسته نیگه تیغه کان دهتوانن
 ئامادهیی که سه که زیاد بکهن بۆ یارمهتیدان، چونکه یارمهتیدان وا له خه لکی
 دهکات که ههستیکی باشیان لا دروست بییت و ئەوانه ی که میزاجیان خراب
 بهر وه نه وه ههنگاو دهینن که وا له خۆیان بکهن ههستیان باشتر بن.

لێرەدا ھەندێ حالتی ناوازه (نیستسنانی) ھەیە، بەلام تا ئاستیکی زۆر دەبێ رەفتاری خوازاو تا رادەیەك بە ئاسان و بە کاریگەر و ڕیگێردریت و دەبێ روون بێت کە کرداری یارمەتیدەر سەردەکیشتیت بۆ ھەستی پۆزەتیقی زیاتر. بۆیە ئەو کاتەی کە میزاجی زۆر باش نیە، داینا بە لەوێ جەخت لەو بەکەیتەو کە ئەوێ تو لیت دەوێ، تەقەلایەکی زۆری ناوێت و لە راستیدا ئەو، ئەو کاتە ھەستیکی باشی لا دروست دەبێ کە ئەو شتێ کرد کە تو داوای لێ دەکەیت.

۵. نائارەزوومەندی یان ھاوسۆزی

ئەگەر کەسە کە پێی وابێت بارودۆخی تو بە ھۆی نەتوانین یان نەزانێوە بێت، ئەوا تو نائارەزوومەندی دەھێنیتە کایەو نەك ھاوسۆزی. وە ئەگەر تو ھاوسۆزی یان بەزەیی کەسە کە نەبێ، ئەوا بە دەستھێنانی یارمەتی لێیەو زۆر زەحمەتترە.

توێژینەو ھەکان دەریدەخەن کە تو ئەو کاتە ھەلی یارمەتی درانت بۆ دەپەخسیت کە کێشەکەی خەتای خۆتی تیا نەبێت. ھەر بۆیە، زۆرێك لە ئێمە تامەزۆی دا بینکردنی یارمەتین بۆ ئاژەلی بریندار یان نەخۆش - بۆ نموونە سەگ. ھەستیکی ناخۆشمان لادروست دەبێ چونکە پێمان وایە ئەمە شتێکە لەبەرانبەر سەگە کە کراوە و خۆی بە سەر خۆی نەھێناوە. پێچەوانەی ئەمە، ئەو تێپوانینە ئاشکرایە کە زۆرێك لە خەلکی شارە گەورەکان ھەیە کاتێ بەلای مۆفێکی بێ مال و حالی سەر جادەدا تێدەپەڕن. لەوانە بە لەبەر خۆیانەو بڵێن، ئەو کابرایە تریاکییە یان سەرخۆشە. چۆن "ئەم بەلایەیان بە سەر خۆیاندا" ھێناوە؟ کاتێک کەسە کە بەرپرس نیە، ھەست بە ھاوسۆزی دەکەین، کە

ناره زوویه کی به هیز له ناو ئیمه دا ده بزوتنیت بۆ یارمه تیدان. ئه مهش له رنگی به ناگاهینانی ئه و که سه ی ده ته وی یارمه تیت بدات- ئه گه ئه مه حاله ی بیټ- له باره ی ئه وه ی که ئه و بارودوخه ی تیاپدایت به هۆی روودای ده ره کییه وه دروست بووه و له حاله تی قوربانیه یونی بارودوخه که دایت، ئه بچام ئه ده یت.

٦. هاوشیوه یی

به کورتی، ئیمه زیاتر یارمه تی ئه وانه ئه ده ین که که یفمان پێیان دیت و که یفیشمان به وانه دیت که هاوشیوه ی ئیمه ن. (بۆ روونکردنه وه ی زیاتر به وانه ی به ندی،) و له هه ر که سێک بکه که که یفی پیت بیټ... له هه ر کاتیکدا بیټ). راستیه که ی ئه وه یه که، ئیمه هه میشه یارمه تی ئه وانه ئه ده ین که که یفمان پێیان دیت و زۆرجار له به ر ئه وه که یفمان به یه کێک دیت که "رێک وه کو ئیمه یه" یان له هه ندی رووه وه به ئیمه ده چیت.

٧. به رده وامیی ناوه کی

توێژینه وه ی سه رنچراکیش له باره ی یاده وه ی و ره فتاره وه ده گه نه ئه نه بچامه ی که که لکی زۆرجار خۆبینی خۆیان له سه ر (له وییوون) بونیاد ده نین یان ئه مه ی که که چنده ئاسان ده توانن زانیاری بکه یه ننه میشک. بۆ نمونه، ئه گه ر تو پرسیا رت لیکرا که به ر له و چهند جاره بکه یته وه که تیاپدا به هه ر مه کی شتیکت کردوه و توانیت تا راده یه ک به ئاسانی ئه م رووداوه به ر خۆت به ینیته وه، ئه و خۆت به که سێک ئه بینیت-لانی که م به شتیه به کی

کاتی- که هه پهمه کییه. له گه ل نه وه شدا، نه گه نه توانی به ئاسانی نه و
 رووداوانه بیر خۆت بخه یته وه که تیا یاندا هه پهمه کی بویت، نه و خۆبینیت
 له گه ل نه توانینی خیرا بیر هاتنه وه دا کۆک ده بیته و - هه م له ناستی ناگایی و
 هه م نا ناگایه نه - ده گه یته نه و نه نجامه ی که تو که سیکیته به وردی هه له وه سته
 له سه ر کرداره کان ده کات بهر له وه ی که جیبه جییان بکات.

ئەم ياسايەى رەفتارى مەرفەئىش كۈنجاۋە، چۈنكى لەگەل ياساي
پەشپەننى كەندە دېتەۋە: بە پەيى چۈنئەتتى بىننى خۇمان رەفتار دەكەين.
ئاۋەكۇ ئىستا لە رەگەى بەندەكانى ترەۋە لە ھەزى خود و پەيۋىستىمان بە
بەردەۋامىي ئاۋەكى بۇ چۈنئەتتى بىننى خۇمان و چۈنئەتتى رەفتار نواندەنمان
تەگەىشتۋىت. بۇيە لە سەر لۆژىكە كە بېرۇ لە رەگەى: ئەگەر خۇبىننى كەسەكە
بگۈرەت، ئەۋا رەفتارى دەگۈرەت. ئىستا دەزانىن كە چۈن خۇبىننى كەسەكە
دەگۈرەت: لە رەگەى ئاسانى يان زەھمەتتى بېرەتتەۋە.

لەبەرئەوێ حوكمەكانمان لەسەر ئاسانیی بیرهاتنەوێ بونیاد دەنێین،
تەکنیکێکت هەیه بۆ ئەمەى كە یهكێك چۆن شیوازی بینینی خۆى دەگۆڕیت.
ئەركاتە كردارەكانى بە شیوەیهكى ئۆتوماتىكى خۆیان لەگەڵ ئەم خۆبینینە
چاربێداخشیبێنراوێهەدا رێك دەخەن. ئەمە زۆر بەهێزە، چونكە یاسای سییەمى
بەردەوامى دەگرتەوێ. بە كورتى، بەردەوامى، ئارەزووى نائاگایانەى
مرووفەكانە بۆ هەنگاوانان بە شیوازیك كە كۆكە لەگەڵ خۆبینینیان. بۆ نموونە،
ئەگەر تۆ خۆت بە كەسیك خۆشەویست، بەبەزەبى ببینیت، ئەوا تۆ رادەیهكى
ئۆدزەحمەتە بۆت كە بە شیوازیكى دلپەقانه و رەزاقورس رەفتار بكەیت لە
هەركاتێكدا بێت.

ئىستا ئەگەر دەتەوى كەسىك توپە ھىمەن و لەسەرخۇ بىت، بەلام پىت وانى
زۆرىك لە و كاتانەى بىر پىتەو كە تىياندا زۆر ھىمەن بوو، كىشە نى.
توۋىنەو كەن دەلەن تۆ دەتوانى ئەنجامى خوازدا بەدەست بەيىت- راي
لېكە بەشۋەپەكى كاتى خۇى وەكو كەسىكى ھىمەن وينا بكات- لە رىگەى
ئەوۋى كە قسە لەسەر كاتىكى دىارىكراو بكات كە تىايدا ھىمەن بوو. ئەمەش
لەبەرئەوۋى كە وىنەپەكى ئەقلى بۇ حالەتى خۇى دەكىشىت. ھەرەكو
پەندەكەش دەلەت "وینەپەك ھەزار وشە ھەلدەگىت". ئەو كاتەى كە بە
بىرھىنانەوۋى رووداوەكە بەسەرى دەبات بەدىلىكى باشە بۇ ژمارەى ئەر
جارانەى ئەزمونى كىدوۋە.

خالى ھىز

ھەر بۇيە ھەندى كەس روانگەى سەپىريان لەبارەى خۇيانەوۋە ھەپە. بۇ
بىرھاتنەوۋەى شىكست و ھەلەكانى ژيان يادەوۋەرى وەكو كۆمپىوتەريان ھەپە:
بۇيە بەم شىۋەپەپە كە خۇيان دەپىن- وەكو فاشىل. تەنەت ئەگەرچى
سەرکەوتنەكانمان زۆر زىاترن لە ھەلەكانمان، ئەو شتەپە كە بىرمان دىتەوۋە،
واتە شىكستەكان، كە چۆنىتى ھەستمان لەمەر خۇمان دەسەپىن.

بۇئەوۋەى وا لە كەسىك بىكەت چاكەپەكت لەگەلدا بكات، ئەمە بەم تاكتىك
زۆر ئاسانترە، چونكە ئىمە بە گوۋرەى چۆنىتى بىنىنى خۇمان رەفتار
دەكەين. ئەگەر شىۋازى كەسىك بۇ بىنىنى خۇى بگۇرپىت، ئەو دەتوانى
دەستبەجى رەفتارى بگۇرپىت.

۸. ریشه‌ریتی کردن به نمونه

زانینی نه‌مه‌ی که نه‌وانیتر "کاره دروسته‌که‌یان نه‌جام داوه" ناره‌زویه‌کی نا‌اگا‌یا‌نه ده‌بزویی بۆ نه‌جامدانی هه‌مان شت. له‌وانه‌یه به راستی بیته‌ه‌وی زیاد‌بونی ناستی خوین به‌خشین، هه‌روه‌کو ئیروین ساراسۆن و هاوکاره‌کانی بۆیان ده‌رکه‌وت پاش خستنه‌پووی داواکاری له به‌ران‌به‌نزیکه‌ی (۱۰,۰۰۰) خویندکار له خویندنگه ناماده‌یه‌کاندا. ئه‌و خویندکارانه‌ی که سی و هه‌شت وینه‌یان پیشاندرا که تیا‌ی‌اندا خویندکارانی ناماده‌یی خوین ده‌به‌خشین، نه‌گه‌ری خوینبه‌خشینی لای نه‌وانه به ریشه‌ی ۷٪ زیاد کرد که وینه‌کانیان بینیبوو به به‌راورد به‌وانه‌ی که وینه‌ی وه‌هایان نه‌بینیبوو. بینینی وینه‌ی خه‌لکانی خوینبه‌خش وای له ژماره‌یه‌کی زیاتر خویندکاران کرد که هه‌مان شت بکه‌ن. نوێژینه‌وه‌یه‌کی زۆر، هه‌ر له به‌خشینی کۆمه‌کی پاره به یه‌کیک تا یارمه‌تیدانی که‌سیک که تایه‌ی سه‌یاره‌که‌ی بگۆریت، هه‌مان شت دووپات ده‌که‌نه‌وه. به‌لگه‌که روونه که نمونه کۆمه‌لایه‌تیگه‌راکان له‌خۆ‌بووردوویی زیاد ده‌که‌ن.

زۆرجاری تر ده‌بی‌ت که تیا‌یدا ناتوانیت وا له یه‌کیک بکه‌یت که ته‌ماشای ئه‌و کرداره‌ی نه‌وانیتر بکات که تۆ داوای لی ده‌که‌ی بیکات. نه‌مه‌ کیشه‌یه چونکه تۆ ده‌توانی نه‌م یاسایه به‌بی نه‌وه‌ی وا له که‌سه‌که بکه‌یت به واقعی یارمه‌تی که‌سیکی تر ببینی‌ت پیاده بکه‌یت. له واقعی‌شدا، ده‌شیت نه‌مه‌ کاریگه‌رت‌ر بی‌ت، چونکه هه‌روه‌کو نه‌وه‌ی تۆ له یاساکه‌ی ژماره‌ی سیی سه‌ره‌وه‌دا خویندته‌وه، بۆ هه‌نگا‌وانان ده‌بی خۆت له بلا‌و‌کردنه‌وه‌ی به‌رپر‌سیاری‌تی کۆمه‌لایه‌تی لایه‌تی لایه‌یت. بۆیه، نه‌گه‌ر که‌سیک له هه‌موو نه‌وانه‌ی تره‌وه فی‌ر بی‌ت که یارمه‌تی پیشک‌ش ده‌که‌ن، له‌وانه‌یه نه‌مه‌ نه‌جامیکی پیچه‌وانه‌ی لی بکه‌وینه‌وه. له‌بری

ٿهه، خوازه (ميتافور) و به سهرهات بگيڙهه رهوه ڪه ٿامرازي به هيڙن بڙ
قهناعتي پيڙهينان. باسي ٿهوانه بڪه ڪه له بارودڙخي هاوشيوه دا يارمه تبيان
پيشڪهش ڪردوه (مهرج نيه هر ٿهه يان بيت) بڙ ده سته و تني ٿه نجامي
ساڀڪڙوڙي خوازاو.

۹. خود

تويڙينه وه ڪان پيشاني ده دن ڪه خه لڪي مه به ستيانه يارمه تي هاوڙي
بدن، ٿه گهر ٿه هاوڙي هه پشه نه بيت بڙ سر خوبه هه نذراني خويان. هر
بڙيه له وانه يه ٿيهر زياتر يارمه تي غريبيه ڪ بدن نه ڪ ڪه سيڪ ڪه ده يناسين.
دلنيا به رهوه له وه ڪه ڪه سه ڪه هه ست ناکات هه پشه تي توي له سره يان تو
به شيويه ڪ له شيوه ڪان له پيشپر ڪيڏايت له گه ليدا. هه روه ها، ٿيره يي له هر
ناستيڪدا بيت ده شيت بيته هوي ٿه وه ريگر بيت له فه زاي هاوڪاري. هه ول
بدن هر برڳهه يڪي پيشپر ڪي له نتيوان خوت و ٿه ودا لابهيت. پتويسته برهوبه
(تو و من) بدويت له به رانبر (شتيڪي تر) دا نه ڪ توي يارمه تيده ري من بڙ
به ده ستهيناني ٿه و شته ي من ده مه وي.

۱۰. هيڙي سووربوون

تويي خه لڪي ده لئين نا چونڪه له به رانبر گڙپاندا به رهنگاري ده ڪن.
له بري داوا ڪردن له يه ڪ دوو جarda، واز مهينه تا شهش جار داوا ده ڪه بت.
به پي توڙينه وه ڪان، ٿه مه ڙماره يڪي سحر اوييه. تويي خه لڪي له هه موو

شوپنیک، ئەو کاتە لەسەر شتیک رازی دەبن کە زیاتر لە شەش جار داویان
لێکرا.

خالی هیز

دەبی ئەو بە روونی بایەخ بە تۆ و بارودۆخەکەت بدات. ئەگەر تۆ کاریکی
باشت بە تاکتیکەکان ئەجامدا ئەوا ئەویش کارەکە بە باشی ئەجام دەدات.
لەگەڵ ئەوەشدا، ئەگەر ئەو بە ئاشکرا تەمەرزۆ نەبوو بۆ یارمەتیدان،
توێژینەوهکان دەریدەخەن کە کاتی ئاستی ناارەزوومەندی نزمە ئەوا ئێمە
زیاتر نیکەرائی خێر و زەرەیین. بۆیە ئەگەر لە کۆتاییدا هیچ گرنگیەک نەدات،
پێویستە روونی بکەیتەوه کە لە بەرانبەر یارمەتیدانی تۆدا چی دەست
دەکەوێت. ئێستا ئەمە بابەتیکی سادەی شەرحکردنی ئەمەیه کە چۆن
سوودەکانی یارمەتیدانەکان لەو کێشەیه بالاترین کە پەیدا بووه.

چاوخشانەوه بە ستراتیژیدا

+ ئەگەر دەتەوێ شتەکەت بۆ لە ئایندەیهکی نزیکدا بۆ بکڕیت، ئەوا
پرسیاری لێکە ئاخۆ بە شتیکی ترهوه سەرقال نیه. ئەگەر بۆ شتیک نیه کە
دەست بەجێ بکڕیت، ئەوا چەندە ی زوو داواکە بکە زۆر دوورتر لە و کاتە ی کە
دەبی جێبەجێی بکات.

+ یاسای ئالوگۆڕ بخرەکار لە رێگە ی ئەجامدانی شتیک بۆی. دەشت
"دیاری" ی تۆ لە شیوه ی کات، بایەخدان، ئاماژە یە ک یان ستایش بیت.

+ له ریگهی زیادکردنی بهرپرسیاریتی که سییهوه، خۆت له نانارهزوومهندی لایده. ئەمه لهوهدا ده‌ربخه که جگه لهو که سیکی تر نیه روی تی بکات.

+ پێویسته داواکهی تو سی پیکهاتهی هه‌بی: (ئه‌لف)، کتومت ئه‌وهی که ده‌ته‌وی. (ب)، چۆن به شیوه‌یه‌ک له شیوه‌کان هه‌ستیکی باشی لادروست ده‌بی نه‌گه‌ر نه‌و چاکه‌یه‌ت له‌گه‌لدا بکات. (ج)، نه‌و ئاسانییه ریژه‌یه‌ی که ده‌بیته‌وه‌ی ئه‌وه‌ی ئه‌رکه که رابه‌په‌رینیت.

+ نه‌گه‌ر بارودۆخی تو به‌وه‌ی نه‌توانینه‌وه‌یه، نه‌وا تو نانارهزوومهندی به‌رهم ده‌هینیت، نه‌ک هاوسۆزی. ته‌رکیز بخه‌ره سه‌ره‌ر بره‌یه‌کی نه‌و کیشه‌یه‌ت که خه‌تای خۆتی تیا نه‌بووه.

+ خۆبینینی جاریکی تر دابه‌رژه‌وه‌ بوئه‌وه‌ی نه‌و بیرۆکه‌یه‌ بگریته‌وه‌ که یارمه‌تی پیشکه‌شکردنه‌که‌ی شتیکی کۆکه له‌گه‌ل ئه‌مه‌ی که کتیه.

+ زانیینی ئه‌مه‌ی که ئه‌وانیتر "کاریکی دروست" یان ئه‌نجام داوه، ناره‌زوویه‌کی ناناگایانه ده‌هینیته‌ کایه‌وه‌ بو ئه‌نجامدانی هه‌مان شت. وای لێکه که نه‌مه‌ ببینیت، یان باسی ئه‌وانه‌ بکه که له‌هه‌مان بارودۆخدا یارمه‌تیده‌ر بوون.

+ توێژینه‌وه‌کان ده‌ریده‌خه‌ن که، نه‌گه‌ر نه‌و هه‌ست به‌هه‌رپه‌شه‌ بکات له به‌رانبه‌ر سه‌رکه‌وتنه‌که‌ی تو‌دا، نه‌وا هاوکارییه‌که‌ت ده‌ست ناکه‌وی. وه‌ها بارودۆخه‌که‌ روون بکه‌وه‌ که هه‌ردووکتان به‌ره‌و ئامانجیکی هاوبه‌ش کار ده‌که‌ن که تیا‌یدا هه‌ردووکتان براوه‌ ده‌بن.

+ له‌هه‌مووی گه‌رنگتر، به‌رده‌وامبوونه له‌ داواکردن. زۆرجار خه‌لکی ته‌نیا له‌به‌ر نه‌وه‌ ده‌لێن نا چونکه ئاسانه‌ و له‌سه‌ری راهاتوون. سووربوون له

داوا ڪرڻ - به گوڙهي ٿم ياسايانه - هه موو دهرفه تيڪي به دهسته ٿيڻاڻي
هاوڪاريت پي ڏهه دات.

+ دواچار ڪه رازي دهبيت له سه ريارمه تيدان، گرنگه ڪه پابه ند بي. بويه
ته ڪنيڪه ڪاڻي به ندي ۱۵، وا له هر ڪه سيڪ بڪه ڪه له سه ر پابه ند بوونيڪ به تووه
به رده وام بيت، به ڪاريه ٿنه بق دلنيا بوون له وهي ڪه ٿو ريارمه تيبه به دهست
دهه ٿيڻيت ڪه به ٿيڻت پيدراوه.

(۱۸)

گه وڙهه ترين رازه ساڳو لؤڙيه گاني سه رگرڊا يه تي

وا له هه ركه سيڪ بكه دوات بكه وي:

تو ٻيڙوڪي گه وڙهه، روڻيائي زير هڪانه هه يه و ناماده ي بؤ گؤڙيني جيهان.
ڪيڻه يه هه يه... تو رڻيه رايه تي نه ڪه يت، به لام ڪه س دوات ناهه وي. رڻيه رايه تي
بؤ نه وانه زؤر ناسانه ڪه تيايدا سه ركه وتوو بوون و بؤ نه وانه ش زؤر قورسه ڪه
ناره زووي ده ڪن. له ڪه ل نه وه شدا، رڻيه رايه تي به ڪي ڪاريگر، نه وهنده ي
زانستيه نه وهنده هونه رڻيڪ نيه. له م بهنده دا، نيمه نه وهاڪتاره جه وهه ربيانه
تاووتوي ده ڪه ين ڪه ڪه سيڪ ده ڪن به سه رگرڊه يه ڪي تامه زؤر، ڪاريزمي و
به نمونه يي ڪراو.

چهند هاڪتاره رڻيڪ هه ن ڪه دايناميڪه گاني رڻيه رايه تي به ڪي ڪاريگر پيڪده هينن
و ده بن به دوو لقه وه: ڪه سايه تي رڻيه رايه تي و ميڪانيزمه گاني رڻيه رايه تي.

ئەلف: کەسایەتیی رێبەراییەتی

هاوخەمی

رێبەراییەتییەکی کاریگەر، واتە بێرکردنەوێ لە سۆنگەی کەسەکی ترەوێ. تۆ دەتوانیت کردار لە ھەر کەسیکدا بچوڵینیت ئەگەر پێویستی بەکەنی، ئارەزووەکانی و داواکانی لە بەرچاوی بگریت. بەلام بەر لەوەی ئەمە بکەیت، بیرت ئەچێ کە خەلکی باکی نیە کە تۆ چی دەزانیت تا ئەو کاتەی کە دەزانن کە باکت ھەیە و بایەخ ئەدەیت. خەلکی دەتوانن ھەست بەوێ بکەن ئاخۆ تۆ قەسەکانت دەکەیت بە کردار و تۆ ناتوانی رێبەراییەتی بکەیت تا ئەو کاتەی باوەر نەھێنیت. لە بەرھەمە کلاسیکەکی (تاو-تیی چینگ)دا ئەم چەند دیڤەر پێشنیاردارە ھەیە لەبارەی رێبەراییەتییەوێ: "رێبەرە پێشگەیشتووەکان، پشتگیری و متمانەی خەلک بە دەستدەھێنن لە رێگەی هاوخەمیەکی تەواو لەگەڵیاندا. بەرژەوێندییەکانی خەلک بە شیوەیەکی سێرۆشتی برەویان پێ دەدرێت، چونکە دەبنە بەرژەوێندییەکانی سەرکردەش". بۆ پیادەکردنی هاوخەمی، نابێت خۆت لە جەماوەر جیا بکەیتەوێ، بەلکێر وەک کەسیکی ناو خەلکی رەشۆکی بھێنەرەوێ.

خاکیوون

ئەوێندە بەس نیە کە بۆ خەلکی بکەیت، پێویستە بەشێک لە خەلک بیت. بە پێچەوانەی ئەوێ کە بیری لێ دەکەیتەوێ، خۆبەگەرەزانی بە تەنیا رێبەر

گه‌وره ناکات. نابی له مهاتما گاندی و مارتن لوتەر کینگ جونیه‌ر دورتر بره‌وانین بۆ زانینی ئەمە‌ی که خاکیبوون شوینکه‌وته په‌یدا ده‌کات. با جارێکی به‌روانیه‌ چه‌ند دێرێکی (تاو-تی چینگ): "کاتیڤ له وشه‌ و کرداره‌کانیاندا روون ده‌بیته‌وه که رێبه‌ره‌کان هه‌ست به‌ بالایی ناکه‌ن به‌سه‌ر شوینکه‌وته‌وه‌کانیاندا، ئەوا خه‌لکی خۆیان له رێبه‌ره‌کانیاندا ده‌بیننه‌وه و هه‌رگیز لێیان بێتاقه‌ت نابن".

ئه‌وانه‌ی که به‌ خۆبه‌گه‌وره‌زانینه‌وه فه‌رمانه‌وه‌ایه‌تی ده‌که‌ن، به‌ ترس و توپه‌یه‌وه ئەمه‌ ده‌که‌ن و کاتیڤ ئەم شتانه‌ نه‌مان، ئەوا کاریگه‌ریشیان نامینیت. میژوو پره‌ له‌ و دیکتاتۆر و تاکره‌و و جه‌نگاوه‌رانه‌. ده‌لێن باشترین که‌س که رێبه‌رایه‌تی بکات، ئەو که‌سه‌یه‌ که رۆلی رێبه‌رایه‌تی به‌سه‌ردا ده‌سه‌پیت، نه‌ک که‌سیڤ که له‌ به‌رئه‌وه‌ی ئاره‌زووی له ده‌سه‌لاته‌ سه‌ر‌خای رێبه‌رایه‌تی ده‌کات. خۆت به‌ باشتر له‌وانیتر دامه‌نی. ته‌نیا خۆت وه‌کو که‌سیڤ دابنێ که له‌وانیتر ئاماده‌تره‌ بۆ رێبه‌رایه‌تی و ئاماده‌یه‌ ئەوه‌ بکات که پێویسته‌.

ستایل

له‌گه‌ڵ ئەوه‌شه‌دا، ده‌شیت گه‌رنه‌گه‌رن ئامراز بۆ دروستکردنی کاریگه‌ری و رێبه‌رایه‌تی له‌ به‌ک وشه‌دا کو بکریته‌وه: ساده‌یی. که‌س هه‌ز ناکات دوا ستراتیژییه‌ ئالۆز و رێکه‌نه‌خراوه‌کان بکه‌وێت. ئەمه‌ش چه‌ند دێرێکی تر له (تاو-تی چینگ): "ئه‌و رێبه‌رانه‌ی که ستراتیژی ئالۆز به‌سه‌ر خه‌لکدا ده‌سه‌پینن، ده‌بنه‌هۆی کاردانه‌وه‌ی کۆمه‌لایه‌تی وه‌ها که بونیادی رێکه‌خراوه‌که‌ لاوازه‌کات، چونکه ستراتیژییه‌ زیه‌ره‌که‌کان ئاوازیکی وه‌ها لای خه‌لک دروست ده‌که‌ن که کاردانه‌وه‌ی خوازداو ئاراسته‌ ده‌که‌نه‌وه". ئەگه‌ر له‌بری ئەمه‌ رێبه‌ره‌کان

رېڭخراۋەكە بە سادەيى و راستە وخۇيىيەۋە ئاراستە بىكەن، ئەۋا زىرەكىيى سىروشتىي خەلك دەستەمۇ دەكرىت."

زىرەك و رېڭخراۋ بە لەگەل پلانەكەتدا كاتىك ئىلھام بە خەلكى ئەدەي تا خۇيان لەگەل شىۋازى بىر كىردەنەۋەكەتدا رىك بىخەن. ئەگەر بىرۈكەكانت ئاۋىتە كىردا بە ژمارەيەكى نۆرى حالەتى ئىستىسنائىي و تەركىزىيان لەسەر چەند بابەتلىك بوو، ئەۋا بايەخ و دواتر پىشتىگىرىي خەلك لەدەست دەدەيت. روون بە، سادە بە، راستە وخۇ بە. تىكايە تىببىنى ئەۋە بىكە كە لە ھىچ شۈبھىكى ئىرەدا ئالېم وشك بە. ئەگەر بە كەللەپەق بىنرايت ئەۋا بە ئائەقلىنى و ئابەجى لەقەلم دەدرىت. ئاستىك لە نەرم و نىانەت تىيا بىت، بەلام تەنبا ئەۋكاتەي كە مەقۇلە، نەك ئەۋكاتەي كە تەنبا ئاسانە.

دەسلەتلى كەسى

كەۋاتە ئىستا سىتراتىژىيى كارىگەر بۇ رىبەرايەتى كىردن دەزانىت، بەلام ھەۋەكە ھەمۇ رىبەرىكى باش دەزانى، ھەندى جار پىۋىستت بەۋەيە كە بىتوانىت كارىگەرى بىخەيتەسەر تاكە تاكى ئەندامان، بۇ بەدەستەننى ھاۋكارى. بۇيە با ھەنگاۋىك زىاتر بىۋىن و باسى ئەۋە بىكەين كە چۇن ۋەكەسىك و ۋەكە رىبەرىك خۇت بىخەيتەپو.

لېرەدا ھەندى (كىردن) و (نەكىردن) تايىبەتىمان مان ھەيە بۇ رەفتار كىردن ۋەكە رىبەرىكى بەرپىرس و بەدەسلەت. يەكەم، قەت سۆز لەگەل دەسلەتدا نېكەل مەكە. بە ئاشكرا كەسىكى ھەستى مەبە. ھەست سۆز دەگەيەنى، كە كېشە نىبە، بەلام ئەمە مۆركىكى ئاسودەيى يان مۆركىكى دەسلەت پى ئابەخشىت. سەركىردە بە ئاشكرا سۆزىيەكان باۋەپىكرەۋن، بەلام كەس ئابەۋى

دوايان بىكەوى. دووھم، قەت دەنگىت بەسەر كەسدا بەرز مەكەوھ. ئەمە وات
لېدەكات رېز لە دەست بەدەيت. ئەگەر نەتوانىت رېبەرايەتى خۆت بىكەيت ئەوا
ناتوانىت رېبەرايەتى ئەوانىتر بىكەيت. ھەروھە ئەگەر نەتوانىت كۆنترۆلى
ئەوانىتر بىكەيت ئەوا ھىچ پاساويكىيان نىيە بۆئەوھى گویت لى بگرن. سىيەم، رېز
لە ھەموو كەسىك بگرە. بە ھەرامۆشكردنى كەسەكە، پىشانى نادەى كە چەندە
گەرە و گرنىگىت، بەلكو چەندە بچوكىت. لە رىگەى پىدانى بايەخ و رېز بە
كەسەكە، شتىك بە دەست دەھىنىت كە پىكھاتەيەكى گرنىگ و بى وىنەى ھەموو
رېبەرىكى گەرەيە: كارىزما! ئەم تايبەتمەندىيە دەگمەنە لە رىگەى پىشانىدانى
خەلك كە چەندە گەرەن، بە دەست دىت، نەك لە رىگەى پىشانىدانى ئەمەى كە
تق چەندە بى وىنەيت. خەلكى دواى ئەو كەسە دەكەون كە وایان لېدەكەن
ھەست بە باشى و بەنرخى بگەن نەك كەسىك كە وایان لىبكەت ھەست بگەن
سوكن. رېبەرە گەرەكان ھەول نادەن وا لە خەلك بگەن باوھریان پى بىنن،
بەلكو پىشانى خەلكى دەدەن كە چۆن باوھر بەخۆيان بىنن.

دواجار، توژىنەوھەيەكى زۆر ئاماژە بەوھ دەكەن كە، كاتىك دوو كەس يان
تىم بەيەكەوھ كار دەكەن بەرەو ئامانجىكى ھاوبەش، ئەوا مەملانى كەم
دەبىتەوھ. ئەگەر ناكۆكى و نەبوونى يەكپىزى لەئارادا بى، ئەوا سەرنجيان
دەبىنە ھىزىكى دەرەكى. بۆ زانىارىي زياتر لەسەر ئەم بىرۆكەيە، بىروانە بەندى
۲۱، چۆن وا لە ھەر گروپىكى خەلك بىكەيت كە لەگەلتا بگونجى.

ب- مىكانىزمەكانى رېبەرايەتى

ئەو كاتەى كە سۆز و پشتگىرىي خەلكت بە دەستھىناوھ، ھىشتا پىويستت بە
بە دەستھىنانى پابەندىيەكى تۆكەيە لە رىگەى پىدادەكردنى تەكنىكە

سابکولۆزیه کانه وه. بپگهیه کی هه ره گرنگی پیکهاته ی رێبه رایه تی بریتیه له زانیانی ئه مه ی که چۆن و چ کاتی ک داوای سه رچاوه بکه یه. زۆر جار رێبه ره کان په یوه ست به مامه له کردن له گه له مه سه له یه دروست ده بن و ده شکین.

- پرسپاره که ئه مه یه، چ ئاستیکی به شداری کردن نمونه یه بۆ رێبه رایه تی؟ ئایا ده بی شتیکی وه کو دیموکراسی یان مۆنارکی به پتوه ببه یه؟ توێژینه وه که ی خواره وه پیشانی ده دات که ده بی رێبه رێک چۆن ره فتار بکات په یوه ست به به شداری گروپه که وه. ئه و رێبه رانه ی رێگه به به شدارییه کی عادیلانه ی شوێنکه وتوووه کانیا ن ده دن به شیوه یه کی گشتی کاریگه رتر ده بن له و رێبه رانه ی که رێگه به به شدارییه کی زۆر زۆر یان زۆر کم ده دن. توێژینه وه کانی تری پیشانی ده دن که ئه گه ر رێبه ر پتووییستی به پشتگیری شوێنکه وتوووانی نه بیته و به شاره زایه تییه که ی خۆیه وه بتوانیت بریار بدات، ئه و نابێ داوای یارمه تی بکات. له گه له ئه وه شدا، ئه گه ر پتووییستی به پشتگیری خه لک بیت، ئه و ده بی داوای بکات. ستایلی رێبه رایه تییه که سه که پتووییستی به نهم و نیا نییه، بۆ ئه وه ی له م بارودۆخانه دا رێگه به جیاوازی بدات.

چاوخساندنه وه به ستراتیژیدا

+ رێبه ره کان له رێگه ی هاوشیوه بوون له گه لیاندا، متمانه و پشتگیری خه لک ده به نه وه. خۆت له جه ماوه ر جیا مه که وه، به لکو که سیکی ناو جه ماوه ر به.

+ خاکیبوون به هیژترین تایبه ته ندی کاره کته ره بۆ رێبه رایه تییه کی کاریگه ر. خۆبه گه و ده زانییه کی زۆر ده بیته کۆسپ له نیتوان رێبه ر و خه لکدا.

+ پێویستە روئیاکەت روون، سادە و رێکخراو بێت. کەس کە یلغی بە ستراتیژی ئالۆز و پەپپوت نایەت.

+ سۆز لە گەڵ دەسەلاتدا تێکەڵ مەکە. رێبەرە بە ئاشکرا سۆزبێهەکان باوەرپێکراون، بەلام خەڵکی کەم دوايان دەکەون.

+ قەت بە ئاشکرا سەرکۆنە کەس مەکە. ئەمە دەبێتە هۆی ئەوەی کە ریز لە دەست بدەیت.

+ دەستبەجێ تاییبەتەندییەکی زۆر دەگەن و زۆر گەرنە بە دەستبێنە، واتە کاریزما. ئەمەش لە رێگەی ئەوەی کە وا لەوانیتر بکەیت هەست بە گەرنە و تاییبەتبوونی خۆیان بکەن.

+ خەڵکی دواي ئەوانە دەکەون کە وایان لێ دەکەن هەست بە باشی بکەن لەبارەي خۆیان.

+ لە میکانیزمەکانی رێبەرایەتی و ئەمەي کە چ کاتیێک باشتەینە بۆ داواکردنی سەرچاوە و چ کاتیێک باشتەینە بۆ توندبوون، تێبەگە.

(۱۹)

ۋا لە ھەر كەسك بگە لە ھەمووشتىك تىبگات دوو نەينىي گەورە بۇ روونكر دنەوھى ھەموو شتىكى ئالۆز

ئەگەر دەتەوئ كەسك رازى بگەيت بە شتى يان بە ھەنگاۋنان، يەكەم ياسا
نەوھە كە رىك تىبگات لەوھى كە تۆ باسى چى دەكەى و كتومت داۋاى چى لى
دەكەى. لەوانە يە دووبارە و سى بارەكردنەوھى شتىك ئىزعاچ بىت. بەلام بە
بەكارھىنانى ئەو دوو تاكتىكەى خوارەوھ دەتوانىت بە ئاسانى ھەر شتىك بۇ
كەسكە روون بگەيتەوھ.

يەكەم، پىۋىستە كەسكە كۆنتىكست (سياق)ى زانىارىيەكە بزانى. بۇ
روونكر دنەوھى خالىكى قورس، پىۋىستە تۆ يەكەم جار سەرەداۋىكى بدەيتى لە
رىگى روونكر دنەوھى تەواۋى وىنەكە.

چاۋخشاندىكى خىراى بەرى بۇئەوھى لە كۆنتىكستى بارودۇخەكە تىبگات.
بۇنمۇنە، تۆ لەبەرئەوھ دەتوانى گوى لە رستەيەك بگريت و لەبەرى بگەيت
چونك واتاى وشەكانى رستەكە دەزانى و لىيان تىدەگەى. بەلام دە وشەى
لەپەمەكىي وەكو، شەمشەمە كويرة، دەپوات، دەفرىت، چۇن، بۇ،
دەستىنكەر، ھەرگىز، گەرم، گەورە، مريشك، ھىشتەنەوھىيان لە مېشكدا قورسە.

له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا، رسته‌یه‌کی روون که ده وشه‌ی تیدا بیت، ئه‌وا زۆر ئاسانتره.
(چوار کۆپه‌که له سوچیکی ژووره‌که شه‌کسپیریان ده‌خوینده‌وه). ده‌توانی ئه‌م
رسته‌یه چه‌ند جاری دووباره بکه‌یت‌وه و زۆر به‌ئاسانی له‌به‌ری بکه‌یت. به‌لام
چه‌ند ده‌خایه‌نی تا ئه‌و ده وشه هه‌په‌مه‌کییه‌ی سه‌ره‌وه له‌به‌ر ده‌که‌یت؟
رسته‌که ئاسانتره چونکه تۆ له کۆنتیکست و سیسته‌می وشه‌کان و چۆنتیتی
په‌یوه‌ستبوونیان به‌یه‌کتریه‌وه تیده‌گه‌یت.

روونکردنه‌وه‌ی ته‌فاسیل و ورده‌کاری به‌بێ یه‌که‌م جار دلنیا‌بوونه‌وه له‌وه‌ی
که که‌سه‌که له چه‌مه‌که‌که، وینه‌گه‌وره‌که، تیده‌گات وه‌کو ئه‌وه وایه که
پارچه‌کانی وینه‌یه‌ک رێک بخه‌یت‌وه به‌بێ ئه‌وه‌ی که بزانیته‌ وینه‌که‌هی چه‌.
ئه‌وانه‌ی که تیگه‌یشتنیکی به‌هیزیان له شتێک نیه، ئه‌وا زۆر جار له وینه
به‌رفراوانه‌که تیناگه‌ن.

فاکته‌ری دووهم له دلنیا‌بوونه‌وه له‌وه‌ی که تۆ تیگه‌یشتوویت په‌یوه‌ندی به
پیشبینیه‌وه هه‌یه. ئه‌و تووژینه‌وانه‌ی رۆلی به‌هیزی پیشبینی پیشان ده‌ده‌ن له
تیگه‌یشتندا، گه‌یشتونه‌ته ئه‌و نه‌جامه‌ی که، ئه‌لف- ئه‌و کچانه‌ی پێیان
وترابوو که له تاقیکردنه‌وه‌ی بیرکاری خراپ ده‌بن، خراپ بوون. ب- ئه‌و
کرێکارانه‌ی پێیان وترابوو که نیشه‌که‌یان قورس و ئالۆز ده‌بێ له‌و ئه‌رکه‌دا
چالاک نه‌بوون به‌هراورد به‌وانه‌ی که هه‌مان ئه‌رکیان پێ سپێردراو پێیان و ترا
که نیشه‌که‌یان ئاسان ده‌بێ. ج- ئه‌و پێگه‌یشتووانه‌ی که جه‌دوه‌لی ئالۆزیان
پێدرا خیراتر شیکاریان کرد که پێیان و ترا هی ئاستی قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تاییه.
پیشبینیه‌کانی ئێمه و پیشبینیه‌کانی ئه‌وانیتر رۆلیکی گرنگ ده‌بینی له‌وه‌دا
که چۆن زانیاری هه‌رس ده‌که‌ین و له‌سه‌ر ئه‌دا و کردارمان. ئه‌گه‌ر ده‌ته‌وی
که‌سه‌که له شتێک تیگه‌ت، ئه‌و کۆنتیکسته روون بکه‌ره‌وه که زانیارییه‌که‌ی

تېدا دەگونجى و ئەو راستىيە بگەيەنە كە پېشېبىنى دەكەيت كە ئەو لىنى
تېگات و زانىنى ئاسانە. سەرەپاي ئەمەش، ھاندانى پۆزەتېف بەدرىزايى
كردارەكە، يارمەتيدەرە بۆ بەرقەرار كىردنى تامەزىۋىيەكەي بۆ فېرېوون و
تېگەيشتىن. ئەگەر تۆ پەيرەۋى لەم شىۋازە بگەيت، ئەوا تواناي ھەر كەسنىك
زىاد دەكەيت بۆ تېگەيشتىن، بەكارھىنان و ۋەرگرتنى ھەر زانىارىيەك.

چاوخشاندىنەۋە بە ستراتىژىدا

+ چاوخشاندىنەك بەدە بە دەستەۋە بەر لەۋەي كە بچىتە ناۋ وردەكارىيەۋە.
ئەمە زانىارىيە نوپكە دەباتە ناۋ كۆنتىكىستىكى ئاسانەۋە.
+ ياساي پېشېبىنى بەكارىيەنە. ئەگەر بلىنى تۆ پېشېبىنى ئەۋە دەكەيت كە ئەو
بە خىرايى و ئاسانى لە زانىارىيەكە تى دەگات، ئەوا ۋەرگرتن و تېگەيشتىن زۆر
ئاسانتر دەگات.

(۲۰)

که مینه بالادهسته

چون به ریگی خوتدا دهرووی، له کاتیگدا که هر که سیگ به
ریگایه کی تر دا دهرووات ؟

میژوو پر به نمونهی نه و که سانهی که بیرکردنه و هیان نایندهی پیگهیناره.
به هوی تهقلیدی نه بوونیان، نه روئیگاهریان به یارمه تیدهر بوون بۆ پیگهینانی
جیهانیگ که هیشتا له دایک نه بووه. نه بیرمهنده سهربه سستانه به شیک نین له
تیگرای بی به کومه ل، به لکو نه و ژن و پیاوانه بوون که له دهست نه ریت رایان
کرد و به مەش ریگیان خوشکرد بۆ گۆپان، بۆ به ره و پیشچوون و بۆ نازادی. نه
پیاو و ژنانهی که به مکوپیه وه باوهریان به قه زیه یه کی راست و باش هه بو،
قه نه یانهیشت بکه ونه ناوه پاسته وه، رووبه پرووی چهنده ها مه ترسی بوونه وه
بۆنه وهی سۆزی خویان ده رینپن و کومه لگه یه کی ویزدان بجولینن.

به لام چی ده بیت نه گهر تو ته نیا سوشی داوا بکهیت و نه وانیت خواردنی
نیتالی؟ کیشه نیه ده توانی به ریگی خوتدا بروی.

کاتیگ تو ژماره یه کی زیاتر و دهنگی زیاتر هینا، نه و نه تاکتیگه زۆرینهی
به لای تودا ده خزینیت. چ نه وهی به وی بیرۆکه کانت له ئوفیسدا پیاده بکرن
یان به وی فیلمیک ببینیت که که سی تر نه یویستوه ببینیت، نه و نه شبنوازه

ئۆزىگە لىكت دېت. ئاخۇ دە ھاۋپە يىمانت ھەيە يان ھىچ، ئەم ياسايانەي
سروشنى مرقۇب بە شىۋەيەك بە ستراتىژى كراون كە يارمەتت ئەدەن تا
كارىگەرى بخەيتە سەرئە ھىزانەي كە لە ھى تۆگەۋرە ترن. (تەكنىكەكانى
بەندى ۱۴ و ۱۶ بۇ ئەۋەي وا لە ھەر كەسىك بەكەيت ئامۇزگار يىكەت ۋە رگىت و
گۆپىنى بېر كەرنەۋەي كەسىك، بە دۇنيايىيەۋە دەشەت بەكاربەنترىن بۇ
چەركەنەۋەي ستراتىژىيەكەت).

شەش بېرگە ھەن بۇ دىيارى كەرنى ئەمە كە تۆ چەندە كارىگەر دەبىت لە
ھىنانى زۆرىنە بۇ سەر شىۋازى بېر كەرنەۋەي خۇت.

۱- جىگىرىيى

يەكەم، پىۋىستە تۆ و/يان ئەندامانى گروپەكەت جىگىر بىن لە نە يارى كەرنى
بۆچۈن و راكانى زۆرىنە. تۆيۈنەۋەكان دەرىدەخەن كە ئەگەر تۆ ھەندى
ئامازەي ملدان بۇ دىدى زۆرىنە پىشان بەدەيت، ئەۋا كارىگەرىيەكەت كەم
دەبىتەۋە. بە دەربېرىنكى تر، ھەندى قسەي ۋەكو، "لەسەر بىنەماي ھەموو
زانبارىيەكان، ۱۰۰٪ لە پشت ھەلۋىستەكەمانەۋەين" كۆكە لەگەل ئەم ياسايەدا.
فسەپەكى ۋەكو، "ھەمم، نازانم... ھەروا باشترە... بەلى" خراپە.

۲- نەرم و نىانى

تۆيۈنەۋەكان پىشانى دەدەن كە پىۋىستە ئەندامەكان خۇيان لە دۆگم و
لەشكېۋون بىپارىزن. كەمىنەيەك كە بە بى لەبەرچاۋگرتنى زانبارىيى نوئ و
باردۇخى گۇراۋ دەست بە ھەمان تىپۋانىنەۋە دەگرى، ۋەكو ئەۋكەسە
كارىگەرنى بېرەك نەرم و نىانى پىشان دەدات. ئەمە لەگەل ياساكەي پىشۋودا

ناڪڙڪ نيه. پٽويستہ له ناو تاکہ تي پروانين کدا يہ کگرتوو و نہ گور بيت، بہ لام کاتي بہ لگہ يہ ک يان بارود ڏيکي نوٽ رو بہ پيووہو، پٽويستہ چاوہ پوان بيت (يان وہ ما دہ ريکہ ويت) بڙ لہ بہ رچاو گرتني ٿمہ و ہل سہنگاندني. دہستہ واڙہ يہ کي کڙڪ لہ گہل ٿمہ ياسايہ دا بريتيہ لہ، " ٿمہ بيڙڪہ يہ کي جوانہ کہ تاوہ کو ٿيستا ہل وہستہ ي لہ سہر نہ کراوہ. بڙ چي کہ ميڪ لہ سہري نہ وہستين و ہلنہ سہنگين؟ " دہستہ واڙہ يہ کي ناڪاريگہر دہستہ واڙہ يہ کي لہم بابہ تہ دہ بيت، " نا، نا، نا... باکم پٽي نيه ! ٿمہ بارود ڏي ٿي مہ و ٿوہش ٿوہ يہ "

۳- پهرتڪہ و زال بہ

ٿڙيڪ لہ توڙينہ وہ کان دہ گہ نہ ٿو ٿنجامہ ي کہ کاتيڪ ٿي مہ هاوہ يمانئڪمان مہ يہ، ٿو زال زياتر پہ يوہستين بہ مہ بہستہ کہ مانہ وہ. واتہ، ٿگہر جيم بزانيٽ بڙ بيش لہ دڙي بيڙڪہ کي توہ يہ، ٿو پاشگہ زبونہ وہ ي لہ سہر قسہ کي سہختر دہ بي. لہ گہل ٿوہشدا، ٿگہر جيم بزاني لہ بيڙڪہ کي دا تہ نياہ يہ، نہ ک تہ نيا ٿگہري مہ يہ کہ تي پروانينہ کي بگوريت، بہ لکو ٿڙ ٿاسانتر لہ سہر شتہ کان رازي دہ بي ٿگہر بزاني کہ تہ واوي گروپہ کيش لہ گہل ٿو شيواڙہ داہ يہ. ريگہ مہدہ لہ ريگہ ي ٿمارہ کان يانہ وہ باوہ پہ خوبونيان زياد بيٽ. ہر کاتيڪ شيواو بوو بہ شيوہ ي تاکہ کسي قسہ بک و کاريگہري داہني.

۴- کيف پٽھان

وہ کو کرداريڪي ناڪڙڪبون، کاتي تو لہ گہل ٿڙينہ دا نايہ يتہ وہ ٿو ٿڙجار بہ ناحہ زلہ قہ لہم دہ دريت و لہ وانہ يہ کيفيان پٽ نہ يہ ت. کيف پٽھان ٿڙبہ ي کات پٽکھاتہ يہ کي جہ وہريي کاريگہري خستہ سہر خہ لکہ. بڙ

کاتی‌ک خوێندکارانی کۆلیج په‌یامی‌کی ناچار‌ییان پێ‌گه‌یشت له‌مه‌ر پشت‌گیر‌یکردنی تاق‌یکردنه‌وه‌یه‌کی به‌شه‌که به‌ر له‌ ته‌خه‌روج‌کردن، ئه‌وا پاساوه به‌هێزه‌که به‌لایانه‌وه باوه‌ر‌هینتر بوو له‌ پاساوه‌ لاوازه‌که. سه‌یر نیه. به‌لام که هه‌مان په‌یام هه‌یج کاری‌گه‌رییه‌کی نه‌بوو له‌سه‌ر خوێندکاره‌کان - لایه‌نگه‌ری‌کردنی نه‌مه‌ی که به‌رنامه‌ی تاق‌یکردنه‌وه‌ پاش ده‌ سال‌ پیاده‌ بکری‌ت - چۆنایه‌تی پاساوه‌که جیاوازییه‌کی وه‌های دروست نه‌کرد. له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا شاره‌زایه‌تی و متمانه‌ی سه‌رچاوه‌که گ‌رنگ بوو.

بۆیه کاتی‌ک تۆ پاساوی‌کی براوه‌ت هه‌یه، هه‌ول‌ بده پشت‌گیری له‌وانه‌وه به‌ده‌ست به‌ی‌نیت که راسته‌وخۆ له‌ناو مه‌وزوعه‌که‌دا نین، چونکه ره‌نگه‌ ئه‌م خه‌ل‌کانه که متر بایه‌خ بده‌ن به‌ چۆنایه‌تی خاله‌کانی تۆ.

چاوخ‌شاندنه‌وه‌ی به‌ س‌تراتیژیدا

+ پتویسته تۆ و/یان ئه‌ندامانی گ‌روپه‌که‌ت جی‌گیر بن له‌ نه‌یاریی راوب‌چوونی زۆرینه. هه‌یج ئاماژه‌یه‌کی در‌یژ‌داد‌پ‌ی مه‌خه‌پوو.

+ وشک و دۆگم ده‌رمه‌که‌وه. له‌به‌ر رۆشنایی زانیاریی نوێ‌دا، که‌مینه‌یه‌ک که ده‌ست ده‌گری‌ت به‌ هه‌مان تی‌پروانینه‌وه به‌بێ له‌به‌رچاوه‌گر‌تنی بارودۆخه‌که، نه‌وه‌نده‌ی ئه‌و که‌سه کاری‌گه‌ر نیه ب‌رێ‌ک نه‌رمی پ‌یشان ده‌دات.

+ په‌رتکه و زال به. زۆرێ‌ک له‌ توێژینه‌وه‌کان ده‌گه‌نه ئه‌و ئه‌نجامه‌ی که کاتی‌ک هاوپه‌یمانێ‌کمان هه‌یه، ئه‌وا زۆر زیاتر سوورین له‌سه‌ر تی‌پروانینه‌که‌مان.

+ ئه‌و کاته‌ی که له‌گه‌ل زۆرینه‌دا نا‌کۆکی‌ت ئه‌وا ناحه‌زیت و لێ‌ره‌وه کاری‌گه‌ریت له‌سه‌ریان سه‌خت‌تر ده‌بێ. پیاده‌کردنی تاکتی‌که‌کانی به‌ندی ١، و له هه‌ر که‌سی‌ک بکه که که‌یفی پ‌یت پ‌یت...هه‌موو کاتی‌ک، توانات پێ‌ ده‌دات.

.....سایکولوژیای قهانات بیکرم.....

+ داوا له که سه که مه که بیرکړنه وکه ی بگوږی تا نه وکاته ی زانیاری
زیاده ی پی نه ده یت.

+ کاتی تر هیچت نیه، یاسای (به لگی کومه لایه تی) به رقرار بکه له ریگی دزیږه وی خه لك له دهره وهی گروپه که تدا که هه مان دیدی تویان هه په .

+ بەندى ۱۸، گەۋدە تىرىن نەيىنىيە سايكۇلۇزىيە كانى سەركىردايە تى،
بۇيۇنە رەۋە بۇنەۋەى بەلگە كەت نەۋە نەۋەى بىكى كاريگەر بىت.

(۲۱)

چۆن وا له هەر گروپیکی خه لک بگهیت که له گه ل تۆدا بیت

ناخۆ له ده مه قالیی هاورپیاندا بیت یان ناکۆکی ناو خیزان، ئه م ته کنیکانه به خیرایی ناکۆکی له ناو ده به ن و جۆریک له یه کپارچه یی له نیوان هه موو نه ناماندا ده هیئنه کایه وه .

تویژینه وه یه کی زۆر ده گه نه ئه و نه نجامه ی که کاتیک دژه هه په شه یه کی ده ره کی په یدا ده بی، ناکۆکی له نیوان خه لکدا نامیئیت. رووداوه ده ره کییه کان، پیویستیمان بۆ لایه نگیری ده بزویئن و ئیته سۆراخی پشتگیری و هه سستیکی زیادبووی یه کگرتووی ده که یه ن. مملانیی مه ده نی، گرژی کۆمه لایه تی و پشیوی ناوخۆیی زۆرجار نه و کاته ده وه سستی که دوژمنیکی ده ره کیی هاوبه ش دینه گۆپه پانه که وه . به پیچه وانه شه وه، تاکه کان نه و کاته دوژمنایه تییا ن ئاراسته ی یه کتر ده که ن که هیه هیزکی ده ره کی ئاماده یی نه . خیراترین رینگه بۆ چاندنی تقوی هاوکاری بریتییه له (۱) دروستکردنی هه په شه یه کی ده ره کی یان (۲) گروپه که ت رووبه پووی گروپه کیکی تر بکه ره وه له شیوه ی پیشبرکێیه کدا. دوژمنیکی هاوبه ش خیزاتر له هه ر جۆره ته کنیکیکی تری یه کگرتووی گروپ، لایه نه دژه کان کۆ ده کاته وه .

ئەم ديار دەيە، تايىبە تەندىي چۆنىتىي كاردانە وەي خەلكىشە لەناو ژيان و ئەقلىاندا. كاتىك ئەقلىت ھېچ شتىكى نىيە تەركىزى لەسەر بىكات، ئەوا لە بەرانبەر خۇيدا دابەش دەبىي و كەشىكى لەبار دەخولقېنىت بىل نىگەرانى و شەژان. لەگەل ئەو دەشدا، كاتى تۆ ئامانجىكى روونى ديارىكراوى دەرەكى بە دەست دەھىنىت، ئەم دابەشبوونانە دەوەستن. ئايا تېبىنىت كىردووە كە ئەمانە لە ژيانى راستەقىنە خۇتدا ھەبن؟ كاتى تۆ ئامانجىكى ديارىكراوت ھەيە ئەوا لە مىزاجىكى باشتردايت و ھۆشت روون و تەركىزى زىاترە. لە پىر "شە بچو كەكان" ئەو دەندە لەلات گىرگى نىن. تۆ روانگە يەكت ھەيە لەمەر ئەوەي كە چى بە راستى گىرگە.

ئەقلى، وەكو گروپىك، كە شتى نەبىي بىگىر تەخۇ ئەوا لە دىنى خۇي ھەلەگە پىتەو. كاتىك ئىمە ھېچ شتى نەبىي تەركىزى بخەينەسەر، ئەوا ئەقلىمان پىشوى خۇي دروست دەكات و ترس بەرەبەرە رەگ دادەكوتىت. بەلام ھەر كە شتىكى گىرگ ھەبوو كە ھۆشى ئىمە بگىر، ئەقلىمان ئارام ئەپىتەو.

ھەر بۆيە زۆر كەس ھىوايە تەكان بە ئارامبەخش وىنا دەكات. تەركىزىمان دەرەكپىيە و ئەقلىمان بە تەواوى بە شتىكەو قال ئەپىت و خۇمان لە دەست ئەدەين. ھەر لەبەر ئەم ھۆكارەيە كە ئەوانەي كە شتىك لە ژياناندا لە ئارادا نىيە، ئاسايى نىن. بەبىي تەركىزىكى دەرەكى كە ھۆشيان بگىر، ئەوا ئەقلىان لە خۇي ھەلدەگە پىتەو. بەلام ھەر كە ئامانجىك دروست بوو، ئەوا ھۆشمان روو دەكاتە دەرەو. ھەر ھەم ھەروەھا ئەو گروپانەش كە رووبەرووى كىشەيەكى گىرگ

ئەبنەو، بۆیان دەردەکەوی کە ناکۆکی بە خێرای رێگە بۆ ئەم ئامادە نوێیە دروست دەکات.

هەروەها توێژینەوێک کە لەلایەن رۆس و ساموئیلزەو ئەنجامدراوە مایەی سەرئەنجام. ئەوان بۆیان دەرکەوت کە ئەو ناوێ لە یارییەکان نراوە کاریگەرییەکی گەورەتری هەیە لەسەر توانای پیشبڕکێتی لەچاوەسایەتی تاکەکان خۆیان. ئەوان بۆیان دەرکەوت کە کاتیەک بەشداریان یارییەکیان کرد کە بپروایان وابوو بە (وۆڵ ستريت) ناو بپریت، زۆر بە توانا تر بوون لەو تیمە بەرانبەریان لە هەمان یاریدا کە پێیان وابوو بە (کۆمپونیتی گەیم) ناو دەپریت. ئەم زۆر سەرچراکیشە، چونکە دەتوانین بگەینە ئەو ئەنجامە کە لەناو گروپەکاندا، پێویستە لەبەرچاوەگرتنی ئاگایانە بۆ ناوی لێکەکانی گروپ و هەروەها ناوی گروپ خۆی. بۆ نموونە ئەگەر تۆ دوو بەشی گروپەکەت هەبیت بە ناوی (راست-رایچەس) و (سەرکەوتوان-فیکتەس) لەوانە ئەوەندە ئیلهامبەخش نەبێ بۆ هاوکاری ئەگەر بەراوردی بکەین بە ناوێکە (گۆرەپانی هاوێش-کۆمەن گراوند) و (بیرمەندە نەرم و نیاڵەکان-فلێکسبڵ تینکەن).

خالی هێز

ئەو ستراتیژییانەی کە لەسەرەوێکە لالە کراون یارمەتیت دەدەن تا ئارامی یەکگرتویی و هاوکاری بەرەرار بکەیت. بەلام لەم حالەتەدا، لەوانە کە سێک یان دووان بەدی بکەیت کە سایەتیان لە ناکۆکیدایە لەگەڵ ئەوانیتردا. لە

به رانبهر نه مانه دا، گرنگه که تیبینی سی یاسای تر بگریت بۆ هاوکاری و هه ماههنگی بۆ زامنکردنی نارامی.

- لایه نه دژه ریکبخه بۆ نه وهی که له تهک یه کتریدا بن، نهک نه مهی که بکونه به رانبهر یه کتری. کاتی که ئیمه له رووی فیزیکییه وه دژی یه کترین، نه وایه ئیروانییمان زیاتر شوینی خۆی دهگریت له کاتی که که نه قلبیه تی "ئیمه له به رانبهر نه وانیت" که لاله ده بیت. وه ستان له تهک یه کتریدا باشترین فهزای یه کگرتویی و هاوکاری ده هیئتیه کایه وه.

- په یوه ندی و نزیکایه تی: لایه نه کان له یه کتری نزیک بخه ره وه و به به رده وای له په یوه ندیدا بهیله ره وه له گه له یه کتریدا. هه ره کوله نوێینه وه یه کی زۆر دا بینوو مانه که له کتیبه دا ئاماره مان پیکردوون، نزیکایه تی که یه پیهاتن زیاد دهکات. ده بی له وه دا زیرهک بیت که که سه نه خه یته سه رووی که سیکی تره وه به لکو ئاستیکی نزیکایه تی گرنگه بۆ نه وه پی هاوکاری.

- ده ست لیدان. هه رگیز هیزی ده ستلیدان به بی بایه خ سه یر مه که. نه گه ده کری، بارودۆخیک دروست بکه که تیایدا نه دامه کان ته وه بکه ن یان بکونه په یوه ندی له گه له یه کتریدا. ده ستلیدان هه ستی نزیکایه تیمان به شیوه یه کی به رچاو زیاد دهکات. هه ست به نزیکایه تییه کی سایکولۆژیی زیاتر ده که بن له گه له نه وانه دا که په یوه ندیه کی جهسته بیان له گه لدا دروست ده که بن.

چاوخساندنه وه به ستراتیژیدا

+ نوێینه وه یه کی زۆر ده که نه نه وه نه جامه ی که ناکۆکی نیوان خهک نامینیت، نه و کاته ی که دژه هه ره شه یه کی ده ره کی له ئارادایه.

.....سايگۇلۇرئاي قەناەت يېڭىدىن.....

+ دۇنيا بەرەۋە لەۋەى كە گروپەكەت خۇى لە وىنەيەكدا دەبىنئىتەۋەى
كۆكە لەگەل رۇحى ھاۋكارى نەك پىشېرېكى. ئەۋناۋەى كە بە گروپ يان
تىمەكەت دەدرىت، بە شىۋەيەكى بەرچاۋكار دەكاتە سەرئاستەكانى
ھاۋكارى.

به شنى چوارهم

چۆن له هه موو پيشبرگييه كدا بيه يته وه:

هه ر كه سيك بيت، له كار، له دهنگ به ده سه تيان، يان ياريدا بيه زنه

به سه رهاتيكى سه رنجراكيش هه يه له باره ي دوو پياوه وه كه له گه شتى
كوله پشتن له دارستان، شيريكى برسى ده بينن. يه كيك له پياوان چوك دائه دات
ويلاوه كانى راكردن له جانتاكه ي ده رده هيئييت و پوتى هه لزان له پي
دائه كه نى. هاوپيكيه ي پرسيار ده كات، "ئه وه چى ئه كه ي؟" پياوه كه به هيمنى
ده لام ئه داته وه، "گرنگ نيه پيش شيره كه بكه ومه وه گرنگ ئه وه يه پيش تو
بكه ومه وه." ته نانه ت ئه و كاته ش كه مامه له له گه ل خه لكى باش، راستگو و
شايبسته دا ده كه يت، كاتى وا ديته رى كه تو رووبه پووى ئه و ده بيته وه. ئه م
تاكتيكه سايكولوژييانه، پيشانت ده دن كه چۆن دلتيا بيته وه له وه ي كه له
هه ر شه ريكا بيت سه ركه وتوو بيت، جا شه ريكي جه سته يى بيت يان مملانيى
زيره كي.

(۲۲)

رازەكانى بىردنەوە لە ھەر پىشېر كىيە كدا ستراتىژىيە كانى بەزاندنى ھەركەسىك لە ھەر شتىكدا

چ ئەو ەى شەپرى جەستەيى بىت يان ئەقلى، ستراتىژىيەكان تەقريبەن وەكو يەك وان. ئەمە لەبەرئەو ەيە كە ھەموو شەپرەكان يەكەم جار لە ئەقلىدا روو دەدەن، لىرەدايە كە ئەيىبەيتەو ە يان ئەيدۆرپىنىت و ئىنجا دەرەنجامەكە لەسەر ئەرزى واقىع بەرجەستە دەبىت. چ ئەو ەى يارىيى تىنس بىت، مەتەل يان كىيەركىي دوو پىاو بۆ راكىشانى سەرنجى ژنىك بىت، پىشېركى ھەر پىشېركىيە. ھىرش بىكەرە سەر ئەقلى نەيارەكەت، ئەوا لە بەرانبەر خۆيدا دابەشى ئەكەيت، ئىنجا تەنيا بە پەنجەيەك لەبەردەمتدا ئەكەوئە خوارەو ە.

پىويست ناكات باشتىن يان زىرەكتىن بىت بۆئەو ەى بىيەيتەو ە، تەنيا پىويستە شتى دروست ئەنجام بدەيت. چ ئەو ەى شەپرىكى جەستەيى بىت يان مەملانىيەكى ئەقلى، ئەوكەسەي كە لە رووى ئەقلىيەو ە ئامادەيە ولە رووى سايكولوژىيەو ە ستراتىژ دادەنىت جارىك و دووبارە ئەيىاتەو ە. لەكاتىكدا كە بارودۆخەكە بىرپار دەدات لەو ەى چەند لەم تاكتىكانە گونجاون، ئاوئەيەكى ئەمانە سوودىكى بى وئەت پى دەبەخشن.

دو رووبەرى ستراتىژىيە جياواز ھەن بۇ جەنگىكى سەرگە وتوو:

۱. تۆ: نەيىنپىيەكانى بوون بە جەنگاۋەرىكى دەروونىي كامىل
- رايەلگەردنەۋە بە سەرگە وتن. ھەرۋەكە پېشتىر باسماق كىرد، زۆرچار
رايەلەكان لە ھېيىنۆتىزىمدا بە كاردە ھېيىنۆتىزىن بۇ پېكەۋە رايەلگەردنەۋە رىۋوداۋ يان
ھەستە ئاپەيۋەندىدارەكان. ھەر بۇ بېر ھېتەنەۋە، رايەل پەيۋەندىيەكە لە نىۋان
كۆمەلە ھەستىكى دىيارىكراۋ يان دۆخىكى ھەستى و بىزۋىنەرىكى ئاۋازە - ۋىنە،
دەنگ، ئاۋ، تام و ھىتر. ئىمە نىۋەنە لە كاردانەۋە رىۋىركراۋ لە زىيانى رۆژانەى
خۇماندا بەدى دەكەين. لەۋانەيە بۆنى قۇدكا تىكت بدات، چۈنكە تۆ چەند
سالىك لەمەۋبەر ئەزمۇنى خراپت لەگەلدا ھەبوۋە. يان گۇرانييەكى دىيارىكراۋ
لە رادىۋوۋە بىت و ھارپىيەكت بىر بخاتەۋە كە زۆر لەمىژە لە بىرت چۈۋەتەۋە.
ئەمانە رايەلن. ھەر ۋەكە چۆن لەۋانەيە ھېيىنۆتىستىكى نىمايشكار بىتۋانى بە
چەقەنەيكە كەسىك بخاتە خەۋ، تۆش بە ھەمان شىۋە دەتۋانى رەفتارىكى
دىيارىكراۋ "سې" بىكەيت.

تۆ دەتۋانىت ھىزى رايەلگەردنەۋە بە كارىيىت بۇ باشكردى ئەداكەت. با
بلىين تۆ يارى تىنس ئەكەيت. ھەر كاتىك تۆ لىدانىكى زۆر باش ئەنجام
ئەدەيت، دەستەۋازەيكە كورت بۇ خۆت دووبارە بىكەرەۋە يان ئامازەيكە بە
دەستتە بە كارىيىنە. ئەمە رايەلەيكە بۇ كىردارەكەت. پاشان، كاتىك دەتەۋى لەۋ
دۆخە ھاندەرەدا ئەدايكە بىكەيت، دەستەۋازەكە بە كارىيىنە رەۋە يان ئەۋ
ئامازەيكە بىكەرەۋە، ئەمە مېشىكت دەخاتەۋە ئاۋ ئەۋ دۆخە زىيىيەكى كە تىايدا
بىۋىت ئەۋ كاتەكى كە لە باشتىن حالەتدا بىۋىت. ئەمە ئامرازىكى بە ھىزە كە

كاتىك بەشپۈەيەكى دروست بەكارتەپنا ئەوا وات لى دەكات كە بىكەيتە دۇخى
لوتكەى ئەقلىت يان ئەداى جەستەيىت لە ھەركاتىكدا بىت. تۆ دەتوانىت ھەر
كاتىك ويىستت خۆت بە شپۈەيەك پىرۇگرام بىكەيت كە لە باشترىن دۇخدا ئەدا
بىكەيت. ھەر كاتىك كە لە رووبەرەكەدا و لە لوتكەى ئەداكەدايت، دۇخكە رايەل
بىكەرەوہ بۆنەوہى زۆرتىن ئەنجام لە ئەداكەت بەرھەم بېيىت.

- تەركىز. ئەمەش راستىيەكى نىكولى نەكراو لەبارەى سىروشتى مۇقۇوہ: ئەر
شتەى تەركىزى لەسەر دەكەى، ئەو شتەيە كە سۇراخى دەكەى. ھەرگىز بە
ترسەوہ ھەنگاۋ مەنى. بىرت نەچى كە ھەموو شەپەرە گىرنگەكان يەكەم جار لەئار
ئەقلىدا خراۋنەتەكەر. ئەگەر ھەست بەوہ نەكەيت كە لە روۋى ئەقلىيەرە
ئامادەيت و لە باشترىن حالەتدايت، و ئەگەر دەتوانى دوايىخەيت، ئەوا ھەنگاۋ
مەنى.

- دۇخى نىمۇنەى. دۇخى نىمۇنەى ئەقلىت ئەوہيە كە خۆ بە گەرەزانىت
نەبى و تەنيا و تەنيا تەركىز بىخەيتەسەر ئامانجەكەت. ئەمە وات لىدەكات كە
كەمتر بايەخ بەدەيت بەوہى كە چۆن دەرەكەويت و خۆت لە سەرزەنشتىردى
خۆت بپارىزىت. ھەر سەرقال بوويت بە ئامانجەكەتەوہ ئەوا "من" يان خۇبىنى
نامىنىت و تۆ دەتوانىت بى وچان سۇراخى ئامانجەكەت بىكەيت. تەنيا تەركىز
بىخەرە سەر دەرەنجامەكە نەك خۆت.

- پىرۇقەى ئەقلى ئەنجام بەدە. بىيىنە و ھەست بەوہ بىكە كە لە چى ئەكەيت و
وہا رەفتار بىكە كە لە دۇخى نىمۇنەيىتدايت. لەو شوپنەى كە پەيوەندى بە
ئەداوہ ھەيە، توپىزىنەوہكان پىشانى دەدەن كە پىرۇقەى ئەقلى دەشت
ئەوہندەى مومارەسەى واقىيەى كاريگەر بىت. ئەقلىت بەكاربىنە بۆنەوہى
وینەيەكى كاملى ئەوہت لادروست بىيىت كە چۆن ھەز دەكەى ئەدا بىكەيت.

لهڃي نه ڪهيت و چوڻيت؟ نه وان چوڻ ده تبينن؟ ويٺه يه ڪي ته واوي نه و واقيعه.
بيٺه بهرچاوت ڪه خوت ده ته ويٺ. پٽويسته خوت ببينيت ڪه له نه ڦلندا
سرڪه وٽو ده بيت، بهر له وه ي بتواني به چاوه ڪاني خوت نه مه تيپيني بڪه يت.
- هه ميشه پلانيڪي دووه ميت هه بيت. نه ڪ ته نيا روانگه ڪت ته ندروستتر
ده بيت، به لڪو ده رفعتي سرڪه وٽنيشت زياد ده ڪه يت. له گه ل نه وه شدا،
ته ڪه دي نه ڄامداني نه مه نه وه يه ڪه خوت ناخه يته ده ستي شڪست له ريگه ي
ده سته رداربوون له پلانه بنچينه يه ڪت به خيرايي. ڪه واته ته نيا نه و ڪاته
بچره سر پلاني دووه مي (پلان بي) ت ڪه جيٽه جيڪردني پلاني بنچينه بيت
مه حال بيت. له هيزه ڇه ڪداره ڪاندا، له ڪاتي هيرشيڪدا، نه گه رگرفتنيڪ
دروست بيت، نه وا هه ميشه پلانيڪي ئيحتيمالييان هه يه بڻ به ره وپيشچوون.
بيرت نه چيت، گرنگ نيه ڪه چي رووده دات، نه گه ر ٺاماده بيت نه وا هه ميشه
ده تواني به ره و پيشه وه بجولتي.

۲. شهره ڪه: به ڪارهيناني ساڳوڻوڙي

بڻ به ده ستهيناني تواناي برندنه وه.

نه گه ر قرشيڪ و شيړيڪ به شهر پيڻ ڪاميان ده ييات وه؟ بيگومان نه مه
به يوه سته به وه ي ڪه له ڪوي شهر ده ڪن. له هه ر ڪوييڪ ڪه شياو بيت،
سوڊي گرهه پانه ڪه به ڪاريٺه. له و شوينانه ي ڪه لاي ٺاشنان، تو زياترو
نباره ڪت ڪه متر ٺاسوده ده بيت. هه ر ڪاتيڪ ڪه شياو بوو، له پيشدا ڪاتيڪ
له و شوينه به سر به ڪه "رووداوه ڪه" ي تياڊا رووده دات، بڻه وه ي له به رانهه
شوينه ڪندا ٺاسوده تر بيت.

- ئاسانكارىي كۆمەلەيەتى ئەو "ورۇژان" ھەيەكەلە بەرھەم ئېت
 كە خەلكانى تر ئامادەيىيە ھەيەكەلە دەكرى ئەدامان ھەلبەسەنگىزىت.
 تويۇنە ھەكەن پېشانى دەدەن كە ئەم وورۇژانە لە ئەركە سادەكاندا پەرە بە
 ئەدامان ئەدات، بەلام لە ئەركە ئالۇزەكاندا ئەدامان پەك دەخات. ھەروەھا
 تويۇنە ھەكەن ھەر لەو بارەيە ھەلەن، كاتى تۆ لەشتىكدا شارەزائت، ئالۇز
 بېت يان نە، ئەگەر خەلەك لەو دەورە ھەيەكەلە ئەدات باشتر دەبى. كاتى تۆ
 باوہ پەخۇبوونت كەمە و شارەزاش نېت، ئەو كاتى ئەوانىتر تەماشات دەكەن،
 ئەدایەكى ئەو پەرى خراپت دەبى. كاتى تۆ پېشېركى لەگەل كەسىكدا دەكەت
 كە لە تۆ شارەزاترە، ئەمە كردارە بەبى ئامادەبوونى ئەوانىتر ئەنجام بدە.
 لەگەل ئەو شەدا، ئەگەر تۆ لېھاتووترىت، ئەو وا بکە خەلەكى تەماشابكەن،
 چونكە ئەمە يارمەتیدەر دەبېت كە ئەدایەكى باشتر و نەیارەكەشت ئەدایەكى
 خراپترى ھەبى.

- با لېرەدا قسەكانمان بە دەستەواژەيەكى گەورەترین جەنگاورو
 رېبەرى ستراتېژىيە كە "سەن تزو" يە پوخت بکەينە ھەكەلە دەلېت، "ھەر كاتىك
 كە گونجاو بوو، كردارى چاوەپواننەكراو ئەنجام بدە و ھۆشدارى مەدە. فرېودان
 و سورپرايس، دوو پەرەنسىيە سەرەكەن بۆ سەرلېشىۋاندنى نەیارەكەت. لە
 رېگەي نەمەشېكى پەپوتە ھە، ھاوسەنگىيەكەي تېك دەدەي و نەمەش
 لە كاتىكدايە كە دەبى سەختەين ھېرش بکەيت. كاتى ھۆشى كەسەكە پەرت
 دەكرىت، ئەو تەركىزى روون نابى. كاتىكەش تۆ يەكەم جار ھېرش دەكەت
 ئەو رېگەچارەكانت زياترن. ھېرش جولەي تېدايە، بەلام بەرگى سستە. كاتىك
 تۆ ھېرشەكە دەكەيت، مەھىلە ھەستىتە ھە. ئەقلى نەیارەكەت لە كار بىخ.
 شەپۇلېك ھېرشى خۇگىرى بەردەوام ئەقل و جەستەي پەك دەخات.

ڄاڻ ڏانهن وه به ستر اٿڻ ڏا

- + هر ڪاٺيڪ شياءِ ٻو، سووڊي ڳوڙهه پان بقوڙهه وه.
- + وا بڪه نه وائڻ ته ماشا بڪه ڪاٺيڪ هه ست دهه ڪيت تو له نه يارهه ڪهت
- + لڳهه ورتڻ. ڪاٺيڪ ڪه متر ٿا سووڊهيت، هه ول بد به بي ٿا مادو ٻووان ڪيڙي ڪي
- + بڪه ڪيت.
- + ٻو پهريه پڻڊان و باشڪردني ٿه ڊاڪهت، سهه رڪه وٽنه ڪانت "رايه ل" بڪه وهه
- + ٻو وهه ٿه گهر ويست ٿه وا بچي ته دؤخي نمونه يي ته وه.
- + هه رگيز به ترسه وه هه نڱاو مهني. ته رڪيز بخه ره سهه ٿا مانجهه ڪه نه ڪ
- + خوت.
- + له ٿه قلي خوتدا، پروفه له سهه ٿه ڊاڪهت و ٿه وهه دهه نه ڄامه بڪه ڪه
- + دهه وهي.
- + هه ميشه با پلانيڪي پالپشت هه بي. ٿه گهر تاڪتيڪه ڪانت ڪاريگه ريبان
- + نه بي، دنيا به ره وه له وهه ڪه دهه تواني به ٿا ساني دهه توانيت بچي ته سهه
- + پلانيڪي تر.
- + شتي ڇا وهه پوانه ڪراو بڪه و ٿا گاداري مهه وه. به هه نڱاوان به
- + شپوهه يڪي پهه رپوت، هاوسه نڱي نه يارهه ڪهت ٿيڪ دهه دهه ڪيت.

(۲۳)

ئو ھەلە نمرە يەكەي زۆربەي خەلگى لە ژياناندا

ئەنجامى دەدەن

ئەمە ھەر ئو ھەلە گەورە يەكەي قومارچىيە كانىش دەيكەن!

شىۋازى قوماركردنى خەلگ و چۆنىتى ژيانان زۆرجار ھاوتەرىپىن. چونكە لە راستىدا ژيان زنجىرە يەك قومار و بېيارە و ئەوەي كە بېيارى موزازەفەي لەسەر ئەدەين و ئو دەرەنجامەي بەدوايدا دىت، زۆرجار جۆرى ژيانمان ديارى دەكات. زۆرىك لە خەلگى بە شىۋە يەككى سىستەماتىكى ھەمان ھەلە لە ژياناندا ئەنجام دەدەن. ئەمەش دەتوانىن بە روونى لە نمونەي قوماركردندا تېبىنى بىكەين.

گازىنۆكان تەنيا كار لەسەر رىژەي ۲٪ دەكەن بۆ قومارەكانى وەكو (بلاك جاك) و (بەكارات). ھەندى لە يارىيەكان - پەيوەست بە شارەزايتى يان نەزانى قومارچىيەكان - ھەندى لە قومارەكان دەشى قازانجى ۲۰٪ يان زياتر بەدەن بە گازىنۆكان. كەواتە ئەي بۆچى لە رۆژىكى ئاسايىدا ۸۰٪ خەلگ پارە دەدۇپىن؟

بازاپى پىشكە دارايىيەكان دوو ئاراستەي ھەيەكە دەتوانى تيايدا بچولئى: بەرد و نزم. ژىرىي باو پىمان دەلئىت تۆ چانسى پەنجا بە پەنجات ھەيە بۆ بردنەو

ئەي ئەۋكاتەي كە دەيىپىنەۋە؟ ھۆكارىكى تىرى ئەمەي كە گازىنۇكان
شەمعدانە كارەبايىپەكان لە بەردى بە نرخ كە دەگەنە مليۇن دۇلار ھەلدەۋاسن،
ئەۋە نىپە كە حكومەتى پرۇگرامى كۆمەكى بۇيان تەرخان كىردۈۋە، بەلكى
ئەۋەيە كە قومارچىپەكان نازانن كەي بۈەستىن. تا چەند درىژخايەنتر قومار
بەكەيت باشترە بۇ خانەكە. كاتىك تۆ پارەت لىدەپرېت دەۋەستىت. بەلام كاتىك
كە ئەيىپەيتەۋە كەي دەۋەستىت؟ زۇرجار ناۋەستىت، چونكە ھىچ ھۆكارىك نىپە
كە وات لىبكات. بۇيە بەردەۋان ئەبىت تا ئەۋكاتەي كە دۇخەكە لەدۇت
ئەۋەستىتەۋە. ئەدۇرپىت، پاشان ناچار دەكرىت كە بۈەستىت.

كەۋاتە كاتىك زىادكرىنى برەپارەي گەرۋ لە بەرانبەر دۇراندە چارەسەر نەبى
ۋەكەمكرىنەۋەي برەكە لەكاتى دۇراندە ھەمدىس چارەسەر نەبى، ئەۋا چارەسەر
چىپە؟ تويۇنەۋەكان دەلىن، كاتىك ئەدۇرپىت ئەۋا شتىك بەكەيت كە
قومارچىپەكان خەز بە كىردىنى ناكەن-ۋەستان. لەگەل ئەۋەشدا، كاتىك تۆ
دەيىپەيتەۋە يان خەرىكە بىيەيتەۋە، ئەۋا ستراتىيەكى عادىلانە ئەۋەيە كە
كەمىك برى يارىيەكەت زىاد بەكەيت.

راستىيەكى سەرنجراكىشى تر ئەۋەيە كە ھەموو ستراتىيە
سەرنەكەۋتۈۋەكانى قومار بە ترسەۋە دادەپۇرۇن. كاتىك تۆ بە ترسەۋە ھەنگاۋ
دەننى، برىيارەكانت لۇزىكى نىن، بەلكى ھەستىن. ئەمەش بوونت بە لايەنى دۇرپاۋ
مىۋگەر دەكات. ھەرگىز ھىچ شتىك بە ترسەۋە ئەنجام مەدە. ئەگەر پىۋىستت
بەۋەيە بىيەيتەۋە، ئەۋا دەدۇرپىت. تەنبا دەبى تەركىز بەكەيتەسەرگەمەكە نەك
دەرەنجامەكەي. ئەگەر دوعا دەكەيت بۇ بىردنەۋە، ئەۋا لە دۇرپان دەترسى.
باشترىن ئەقلىت ئەقلىتە خۇ جىاكرىنەۋەي بىگەردە - كە تىايدا تۆ بە

ته‌واوی باب‌تی و ناه‌ستیت. نه‌گه‌ر تو‌گه‌مه به‌و پاره‌یه ده‌ک‌ه‌یت که ناتوانیت
بید‌پ‌نیت، نه‌وا مه‌حاله نه‌و برگه مه‌ستیه له پرۆسه‌ی بریار‌دانت لابه‌یت.
ده‌توانیت نه‌و جارانه بیر خۆت بخه‌یت‌وه که به ته‌واوی له رووبه‌ره‌که‌دا
بویت؟ له‌وانه‌یه نه‌وه‌ت بیر بیه‌وه که ترس ناماده‌یی نه‌بوو. ته‌نیا کرداری
بی‌گه‌رد مه‌بوو که تیایدا ته‌نانه‌ت ناگات له خۆشت نه‌بوو، ته‌نیا ناگاداری نه‌وه
بویت که نه‌تکرد. نه‌مه‌یه شی‌وازی بردنه‌وه‌ت له قوما‌ر و له ژیاندا. مه‌روه‌کو
په‌نده‌که ده‌لی، نه‌وه‌ی بی‌باکه، براوه‌یه! نه‌گه‌ر ده‌ترسیت، چاوه‌پ‌ی به تا نه‌و
کاته‌ی ئاسوده‌تریت به‌ر له‌وه‌ی مه‌نگاو بنییت. نه‌گه‌ر هه‌ست به ئاسوده‌تر
ناکه‌یت، مه‌نگاو مه‌نی- ده‌نا ده‌د‌پ‌رییت. مه‌روه‌کو بینیمان، ستراتیژی ئیمه
له‌کاتی قوما‌ردا ته‌ق‌ریبه‌ن هاوشی‌وه‌یه له‌گه‌ل شی‌وازی مامه‌له‌کردنمان له‌گه‌ل
ژیانی واقعی‌دا. که‌واته له ری‌گه‌ی گ‌ز‌پ‌ینی تاکتیکه‌کانت، نه‌وا ده‌توانیت له‌گه‌ل
نه‌گه‌ره‌کاندا برۆیت نه‌ک هه‌سته‌کانت و نزیکه‌ی هه‌موو جارێ براوه‌ بیت.

چاوخساندنه وه به سترا تئزیدا

+ کاتیک شته کان به دلی تو ده پون به پړوه - کاتئ تو به ناراسته ی
 سه رکه وتن ده پړی - ناساییه که قورساییه کی زیاتر به دڅخه که بدهیت و که میځ
 موازه له که ت زیاد بکه یت. کاتیکیش به ره و به هیزی ده پړیت، ده بی بزانی که ی
 ده وه سستی، خوت ناچاری کشانه وه ی پیش وخت مه که. به لام کاتئ شته کان
 له دزی تو ده بڼه وه، بوه سته و نارام بگره.

+ هه‌رگیز هیچ شتێك به ترسهوه نه‌نجام مه‌ده، نه‌گه‌ر ده‌توانی خۆتی لێ
 دوود بخه‌رهوه. ترس بێرکردنه‌وه‌ت داده‌پۆشی و ته‌ركیز ده‌باته‌سه‌ر
 ده‌ره‌نجامێکی نێگه‌تیف نه‌گه‌ر پێویستت به‌ بردنه‌وه‌ بێت، نه‌وا ده‌دۆزیی،

..... ساڳو ٺوڙي ڦهنا هت ٻيڪرين

چونڪه ته رڪيزت ده چيٽه سهر مه ترسييه كه نه ك واقيع. خوت له ٿامانجه كه جيا
بڪه رهوه و وه رهوه ناو روو به ره كه بهر له وه ي كه هه نگاهو بنييت.

بەشى پىنجەم

**زىيان ئاسان بگە: فېر بە چۆن بە خىرايى بارودۇخە ھەرە
يىزارگەر، ئاۋمىدكەر و قورسەكانى زىيان بگىتە بەر و ھەموو
جاريك يارمەتى بەدەست بەيىت!**

ئەم بەندە گەرەتە ستراتىيى ساپكۆلۈرلۈك دەگىتە خۇي بۇ مامەلەكەردىن
لەگەل بارودۇخ و كاتە ھەرە قورسەكانى زىيان دا. ئەگەر دەتەوى زىيان سادە
بگىتە ۋە يان تەنبا شەكان ئاسانتر بگىت، ئەوا تەنبا ئەم تاكتىكانە بەنرخ
دەبن بۇت. بۇ نىگەرانى و پىشۋىيە بچۈكەكانى زىيان، كىتومت فېر دەبىت كە
چىن دىنبايىتە ۋە لەۋەى كە ئاخۇ شەكان ھەموو جاريك بە دلى تۇن.

(۲۴)

۱۰ لە ھەر كەسىڭ بگە كە دەستبەجى تەلەفۇنت بۇ بگاتەۋە

چەند ستراتېژىكى جىاۋاز ھەن كە خەلكى بەكارى دەھىنن بۇ ئەۋەى
مىسجەكەيان ۋەلام بدىتقەۋە. يەككە لەو كىردارانەى كە زۆر بە كەمى
سەرگەۋتەۋە بەلام زۆر بەكار دىت برىتتېيە لە مىسجى "بە راستى ئەمە زۆر
گىرگە". ئەمە لەم دەستەۋازەيە دەچىت، "ۋا باشترە تەلەفۇنم بۇ
بگەيتەۋە.." "يان" ئەمە حالەتتىكى بەپەلەيە...". ئەم مىسجانە تەنبا كەسى
پشت تەلەفۇنەكە بىزار دەكەن ۋە بە شىۋەيەكى ناپىۋىست نىگەرانى دەكەن.
بىگومان بارودۇخەكە پىۋىستى بە جۆرە مىسجىكە كە گونجاۋترىنە، بەلام ئەم
دەستەۋازانەى خوارەۋە باشترىن تاكتىكى سايكولوژىن بۇئەۋەى كەسەكە
تەلەفۇنت بۇ بگاتەۋە. ئەمانە پەيۋەندىيان بە لايەنى بىنچىنەيى سىروشتى
سەرەتايىيەۋە ھەيە: ۋاتە ويستى زاننن.

- ۱- بۇم دەرگەۋتەۋە ۋەدرەنگىش نىيە! كە تەلەفۇنت كىردەۋە پىت دەلەيم.
- ۲- زۆر دلخۇشم لەبارەى مەسەلەكەى تۆۋە. تەلەفۇنم بۇ بگە، قىسەى
لەسەردەكەين.

- ۲- ئەۋەندە قەرزارى تۆم. كە تەلەفۇنت بۇ كىردىمەۋە پېت دەلېم.
۴- تۆ راست بوۋىت. كە تەلەفۇنت كىردەۋە باسى دەكەين.
۵- دەزانم كە يىفت بەمە دىت! كە تەلەفۇنت كىردەۋە پېت دەلېم چۆن.

بەلام چ مىسجىك لەۋىتر خىراتر كاريگەرى دەبى بۇ ۋەلامدانەۋە؟ ئەم شانزە
ۋەبە لەسەر ھەر ئامىرىك يان لاي ھەر سكرتېرەيەك بەجى بەيلىە و چاۋەپنى.
زەنگى تەلەفۇنەكەت بكة.

"دەستخۇشيت لى دەكەم لەۋەى كە كىردت... تەكايە تەلەفۇنىكم بۇ بكة.
دەۋەى بە شەخسى سوپاست بكةم".

ئەمە تەۋاۋى مىسجەكەيە. ئەۋكەسەى تەلەفۇنەكەى بۇ كراۋە دەزانى كە بە
مىسجىكى لەم شىۋەيە، ھىچ گىرفتىك لەئارادا نابى- نە روونكىردنەۋە و نە
سەرىئشە. ئەمە وىستى زانين لەگەل سوپاسگوزاريدا ئاۋىتە دەكات. ئەمە
پىشانى دەدات كە تۆكەسىكى باشىت لە بەرانبەر داننان بەۋەى كە
ئەنجامبداۋە (ھەرچىەك بىت) و ئەمەش ھەستىكى باشى لادروست دەكات:
ئەمەى كە ستايش بىرىت. لە ھەمۋى گىرنگىر، ئەمە سەرلى شىۋىنەرە. گىرنگ
نە مىسجەكە چەندە سەرنج رادەكىشىت، ئەگەر روون بىت كە تۆلەبارەى
چىۋە ئەۋىت، كەسەكە ھەمىشە بىرپارىك ئەدات لەبارەى ئەۋەى كە ئاخۇ
باى پىۋىست گىرنگە كە تەلەفۇنت بۇ بكات. ئەگەر نەتوانى بىرپارىك بدات
لەبەرئەۋەى زانىارى پىۋىستى لانيە، ئەۋا ناتوانى بگاتە ئەۋ ئەنجامەى كە
تەلەفۇنت بۇ بكاتەۋە. ئايا تا ئىستا مىسجىكى سەرلىشىۋىنەرت لەسەر
ئامبىرەكەت پىگەيشتۋە كە لەگەل مىسجە ئاسايەكانى تردا تىكەل بوۋىت؟
ئەگەر ئەمەت بەسەرھاتۋە، لەۋانەيە ئەۋە بىر خۆت بەينىتەۋە كە ئەۋەيان كە

هیچ مانایه کی نیه وات لیده کات ته له فۆنی بۆ بکهیت بۆ ئه وهی بزانی چی
هیه - چونکه بۆی هیه گرنگ بیته. ئه گهر که سه که له میسجه که تیبگات، ئه و
خۆی بۆی خۆی نه توانی بگاته ئه و نه نجامه ی که ناخۆ
گرنگه یان نا و تق ناتهووی ئه و بریاره که بدات.

ئه وهی که نازانری پتویستی به روونکردنه وه هیه. ههر له بهر ئه م هۆکاره یه
که زۆریک له خه لکی گفتوگۆیه کی ته له فۆنی خوش له گه ل هاوپی باشه که یان
نه پچرینن بۆ وه لامدانه وهی زهنگیکه نادیار که چاوه پوانه. بۆچی؟ چونکه
نازانن کییه و له وانه شه گرنگ بی! نه زانراو هۆشداریمان ئه داتی. بیگومان
له بهر ئه وهی ده ته وی میسجه که ت وه لام بدریته وه، ده بی بلایی که تۆ کییت،
به لام ههرچی په یوه ندی به به شه که ی تری میسجه که وه هیه، لییان گه پی با
خۆیان بزانی. لیکنانی هه موو ئه م فاکته رانه له میسجیکدا ریگایه کی دلیایه
بۆ ئه وهی وا له ههر که سیك بکهیت وه لامت بداته وه.

چاوخساندنه وه به ستراتیژیدا

+ میسجیک به جی بهیله که به شیوه یه ک له شیوه کان سوپاسگوزاری تۆ
پیشان ئه دات به لام روون نه بیته ناخۆ له باره ی چیه وهیه. مرۆفه کان فزولیه کی
سروشتییان هیه و به ته مومزاوی کردنی میسجه که ت، ئه و که سه ی ده ته وی
ته له فۆنت بۆ بکات ناچار ده بیته سۆراخی روونکردنه وه بکات.

(۲۵)

۱۱. ھەر كەسىڭ بگە بىئوريت لى ھەرانبەر ھەشتىڭدا بىت

باشە. تۆۋەن زەكەت تىڭدا ۋە ھەست بە گوناھ دەكەيت. بەلەن ئەدەيت كە
بويارەي نەكەيتەۋە. ئەگەر ئەمە بەسە بۆ راستكردنەۋەي شتەكان، زۆر باشە.
بەلام ھەردىۋىكەمان دەزانين كە تەنيا "داۋاي لىبىۋوردن دەكەم" بەس نىە بۆ
راستكردنەۋەي دۆخەكە. با بزانين چۆن سايكۆلۆژى ۋەكو يارمەتيدەريڭ
بەكاردەھىنين بۆ بەدەستەھىنانى لىبىۋوردن، بەخىرايى.

ھەلبەت ستراتىژى سايكۆلۆژى بۆ سۆراخكردنى لىبىۋوردن لى ھالەتى
خەبانەتكردن لى ھاۋسەرەكەت جىياۋازە لى ھالەتى دواكەۋتن لى كۆبۈنەۋە
لەگەل بەرپۈۋەبەرەكەت بەھۆي قەرەبالغىي ھاتوچۆۋە. (ھەرۋەھا تاكتىكەكان
بە پىنى ئەۋەي ئاخۇ وشەكانت يىان رەفتارەكەت توۋشى گىرەتتى كىردۈۋى،
ئەگۈپىن. سەرەتا تەركىز ئەكەينە سەر راستكردنەۋەي كىردارە ھەلەكان، پاشان
لەينە سەر ئەۋەي چۆن پۆزىش بۆ قسە ھەلەكانت بىننيتەۋە). لى ۋە ھالەتانەدا كە
نېازت پاك بۈۋە بەلام كاريگەرىيە دەرەككىيەكان ھاتوۋنەتەناۋەۋە، ئەمەي
خولارەۋە بەكاربىنە.

تۆرۈنەۋەكان دەلەن ئەگەر پۆزىشەكەت بەھۆي بارۋىقخىكى دەرەۋەي
كۆنترۆلى خۆتەۋە بۈۋ، ئەۋا بە شىۋەيەكى زۆر پەسەندىر ۋەردەگىردىت لى ۋە

پۆزەشی که تەنیا ئەو ھۆکارانە دەردەبەری که کۆنترۆلت بەسەریاندا ھەبوو. بۆ
نموونه، تەنیا وتنی "تاقەتم نەبوو" یان "بەتەواوی بیرم چوووە" لەوانەیە قەین
و رقیکی زیاتر لە بەرانبەر تۆدا بەرھەم بهێنێت. لەگەڵ ئەوەشدا، ئەگەر
گرفته که رووداویکی گەورە یان پەنچەربوونی تایە گرفته که بێت، ئەوا
دەستبەجی ئەبووردییت. ھۆکاری ئەمە، ئەوەیە که کەس نایەوێت ھەست
بەوە بکات که بەکار دەبەری یان وا بیر بکاتەوہ که تۆ "بیباک" بوویت. بۆیە لە
رێگەی لۆمەکردنی سەرچاوەیەکی دەرهکی، ئەو تیروانییە لا دەبەیت که وای
لێدەکات ھەست بە توپەیی و بی بەھایی بکات.

کەواتە، ئەگەر ھەلەکەت لە دەرهوہی کۆنترۆلی خۆتدا بوو، با کەسە
بزانی. شتێک که پێویستە لەبەرچاوی بگریت، ئەوەیە که پێویستە تۆش رێگە
بدە یان بزانێ که تۆ پلانت بۆ ئەم ئەگەرە داناوە بەلام سەرکەوتوو نەبوویت. بۆ
نموونه، ئەگەر قەرەبالی ھاتوچۆ بوو ھۆی دواکەوتنت، پێویستە قەسە پێ
بپریت، چونکە لەوانەیە بلی، "ئەزانیت که ئەمە بۆ من گرنگ بوو ئەو بۆ
کاتیکی زیاتر لەبەرچاوە نەگرت؟" لەکاتی روونکردنەوہی بارودۆخە کەدا ئەر
راستیش باس بکە که تۆ ئەگەری ئەو کێشە یەت پێشبینی کردووە - بۆ نموونه
قەرەبالی ھاتوچۆ - بەلام زۆر گەورە تر بوو لەوہی که خۆت بۆ ئامادە
کردووە.

شتێکی تر که پێویستە لەبەرچاوی بگریت، ئەوەیە که دەبی پۆزەشە کە
دیاریکراو و راستگۆیانە بێت. توێژینەوہکان دەریانخستووہ که خستە پەڕی
ھۆکاریکی دیاریکراو بارودۆخە که لەبری ھەندێ شتی گشتیی تەمومژاوی، ئەد
کاریگەرە لە کەمکردنەوہی توپەیی کەسە کەدا. ھەموو مەسەلە کە لە
وردە کاریدا یە!

پٽيسته ٺهه بهس بٽ، بهلام ٺهگر بهس نه بو ٺهوا ده توانيت بجيٽه سر
ٺهوا ٺاڪتيڪانهي خواره وه كه بڙ حاله تي توندتري شڪاندي مٽانه و
بهه نده رگرتن و بڙ ٺهوا ڪاهي كه بارودوخه كه له ڪونٽولي تودا نيه
داريڙاون.

ڪاتي تو شتيڪي هلهت ٺه نجام داوه، ٺه ڪه سه به جوريڪ له جوره ڪان
هست ده ڪات غه دري ليڪراوه. هه ستيڪي ناپاڪي به رانبه رڪران دروست بووه.
هست ده ڪات بايي پٽيسته ريڙي لي ناگريت، باڪت پٽي نيه و هيتر. بڙيه
ٺه نيا وتي "داواي ليڊوردين ده ڪه م" بارودوخه ڪه راست ناڪاهه وه، چونڪه تو
هستي شڪوه نديت بڙ نه گه رانده وه ته وه. ڪرداره ڪاني به شيڪ له هيڙي ٺه
ده بن. بڙيه وهي هست به باشتري بڪات، پٽيسته بيگه پٽيسته وه دڙي
ساڳي ٿوري پيشووي. ٺه مه ي خواره وه ڪالبيڪه بڙ پروسه يه ڪي چوار قوناغي
كه سر ڪه وتنت له به ده ستهي ناني ليڊوردين خيرا و ته واو مسوگر ده ڪات.

قوناغي ۱: بهرپرسياري تي، پڙش و راستگويي

به پڇه وانهي بارودوخ ي پيشووه وه، لي ره دا گرنگه ڪه بهرپرسياري تي به ڪي
ٺهوا له به رانبه رڪرداره ڪانت بگريته ٺه ستو. لومه له سر خوت لامه به يان
پڙش به لايه نيڪي تره وه په يوه ست مه ڪه وه، ٺه ته نيا بارودوخه ڪه خراپتر
ده ڪات. ڪه سه ڪه چاوپٽي ٺه وه ده ڪات ڪه، تا راده يه ڪ، لومه ي ٺه وانيتري بڪه يت.
ٺه سووي نيه، چونڪه ڪه سه رزه نشت خرايه سر ڪه سيڪ يان شتيڪي تر،
ٺهوا ته نيا ٺه ڪه سه يان ٺهوا شته ده تواني ههستي گرنگبون بڙ ڪه سه ڪه
بگه پٽيسته وه. ٺه گر بهرپرسياري تي به ڪه بخيه ته ٺه ستوي خوت ٺهوا هيڙي ٺه وه
بهيدا ده ڪيت ڪه دڙه ڪه راست بڪه يت وه. جاريڪي تر، پٽيسته هاوسه ننگي

بدرىتەۋە بە ھەست بە گىرنگىكىردنى كەسەكە. پىۋىستى بەۋەيە كە بزانى
بەكارنە براۋە ۋە ھەستەكانى لە بەرچاۋگىراۋن.

پاشان پۆزش بۆ رەفتارەكەت بەينەرەۋە. ناۋبە ناۋ بىرمان دەچىت كى
ۋەشەكان بە راستى دەربېرىن، "داۋاي لىبۋوردن دەكەم". لەكاتىكدا كە زۆر جار
ئەم ۋشانە بە تەنيا بەس نىن، بۆ تىكپراي ستراتىژىيەكەت زۆر جەۋھەرىن بۆ
بەدەستەينانى لىبۋوردن. ھەندى جار وتنى ئەمە قورسە، بەلام ئەۋەندەي
قورسىيەكەي، گىرنگىشە بۆ بەدەستەينانى لىبۋوردن.

دۋاجار، جەخت بىكەرەۋە لەۋەي كە راستگۈيىيەكەت شوپىنى خۆي دەگرى.
ھەر پۆزشىك كە راستگۈيانە نىيە، باۋەرى پىناكرىت. ئەگەر باۋەرىشت پى نەكرا
ئەۋا لىت نابوردىت. ئەگەر بە راستى بە داخ نەبىت، ئەۋا لەۋانەيە جارىكى تر
ئەۋە بىكەيتەۋە كە كرەۋتە ۋە كەسەكە بخەيتەۋە ناۋ ئىش ۋە خەمى زىاتەرەۋە.
بۆيە، ئەگەر بە راست نىيە، مەيلى. ئەگەر بە راستى ھەست بە ئەسەف ناكەيت
ئەۋا لەۋانەيە كاتى ئەۋە بىت كە جارىكى تر بە بارودۇخەكە بان
پەيۋەندىيەكەتدا بچىتەۋە.

قۇناغى ۲: ھەستى پەشىمانى ۋە سزا

قۇناغىكى گىرنگى ئەم پىرۇسەيە ئەۋەيە كە بزانى نامادەي روۋبەپروۋى ھەمۇر
دەرەنجامەكانى كىردارەكانت بىتەۋە ۋە قىبولىيان بىكەيت. پۆزش بەبى ھەستى
پەشىمانى ۋەكو ئۆتۈمبىلى پىشېركى ۋايە بەبى بەنزىن: زۆر ناياب دىيارە بەلام
ھىچ ناكات. پىشاندانى ھەستى پەشىمانى ئەۋەشتەي بۆ دەگەپىننەۋە كە
لەدەستى داۋە: ھىز.

لهوانهيه هيچ نهڪات يان هيچي وهها نهڪات نهگه ر چاره نوسي بخيته ناو
دهسته ڪانهيه وه. بهلام بيرت نهچيٽ ڪه هه رچوئيڪ بيٽ لهه خاله دا چاره نوسي
تر له دهستي نهودايه.

بهلام نهگه ر به شيوهيه ڪي سه به ستانه هيڙي پي بدديت- وه ڪو هيڙي
خوي داني پيدا بنيت- بو نهوهي چاره نوست ديارى بڪات، زور گرنگه. نهو
دادپهروهري دهوي بو نهوهي ڪه ڪردووته. نهو دهيهوي وه ڪو مرؤفيڪ
مومارهسي مافه ڪاني بڪات وهو ريڙهي لي بنيت ڪه شايسته يهتي. نهوهي
ڪه ليت سه ندوهه بيدهوه، نينجا ليپور دن به دهست دههيت. تو به وتني
شتيڪي وه ڪو "من دهزانم ڪه نهوهي ڪردم هه له بوو، هه موو مافتيڪي نهوهت
هه به ڪه ليٽم تورپه بيت. نامادهم دههه نجامي ڪرداره ڪانم قبول بڪم" دهست
پيٽڪيت.

خالي هيڙ

توڙينه وه ڪان پيشاني دههه ن ڪه، ته نانهت له ڪه يسه ڪاني دادگاشدا نهگه ر
هستي په شيماني نه خه يته پوو نهوا لهوانهيه حوڪميڪي توند تر وه ريگريت.
پٽويسته هاوسهنگي بدديت وه به وشه ڪانت، نهگينا وه ڪو ريگايه ڪي
راست ڪردنهوهي شته ڪان، سزا دههريت. له هاوسهنگيدا دادپهروهري
دههه نيهوه. له دادپهروهريشدا ليپور دن دههه نيهوه.

له حالت ته تونده ڪاندا، لهوانهيه پياده ڪردني نهه ته ڪنيڪانهي خواره وه
پٽويست بيت ڪه يارمه تيت دههه ن دههه نيهه جي تورپه يهه ڪي هيور بڪيه وه.

لېرەدا، تۆ ھەنگاويكى زياتر دەچىتە پېش و لە راستىدا پېشنىيىرى سزادان دەكەيت - سەختىرىن سزايەك كە بە خەيالتدا بېت. ئەو كاتە ئەو ناچار دەبېت رازىت بىكات كە باسى سزادان نەكەيت، چونكە لەوانەيە ھەست بەو بەكات كە تۆ شايسىتەي سزايەكى ئەو ھەندە قورس نيت. بەم كارەش، ئەو بە شىۋەيەكى ناڭاگايانە كاريگەريەكى سايكۆلۆژىي دروست دەكات كە پېشى دەوترىت ناھەماھەنگى ئىدراكى. (ئەمەش بە دۆخىكى شەلەژان دەناسرىتەو كە ئەو كاتەي كەسەكە دوو تېپوانىن يان بىرۆكەي ناكۆكى ھەلگرتوۋە، سەرھەلدەدات. بۆ كەمكردنەو شەلەژانەكە، دەبېت كەسەكە ناچىگىريەكەي پاساوبدات). ئەو كاتەي كە تۆي رازى كەرد كە خۆت لەو سزا قورسە نەدەيت ئەو دەبىي ئاشت بېتەو لەگەل ئەو واقعەي كە ئەو ھەي كە كىرەوتە "ئەو ھەندە خراپ نەبوۋە كە پېشى وابوۋە" ۋەكو رىگايەكى ناڭاگايانە دەر كىردنى ھەستە ناكۆكەكانى. بە دەر بېرىنكى تر، ئەو بە شىۋەيەكى ناڭاگايانە بەلگەيەكى ئەقلاڭى بۆ خۆي دەھىيىتەو، "ئەگەر ئەو ھەي كىرەوتەي ئەو ھەندە خراپ بېت، بۆچى دەمەوى لەم سزا قورسە بېھىنمە دەرەو؟"

قۇناغى ۳: دووقاتكرىن و روونكرىنەو

تاۋەكو ئىستا، تاكتىكەكان تۆيان خستوۋەتە سەر پوۋى ئاۋ، بەلام بۆئەو ھەي بگەينە وشكانى، ئەو دەبېت زياتر بېرۆيت و ئەمەي خوارەو پىادە بگەيت. بۆي روون بگەو كە چۆن ئەو بارودۆخەي ئەم رووداۋەي دروستكرىدەو جارىكى تر رووناداتەو. بەشىكى تۈپەيىكەي لە رەفتارەكەت ئەو ھەي كە چاۋەپوانى ئەو كىردارەكانەي لېت نەكرىدەو. بۆيە، ئەمە شتىكە روویداۋە و دەشېت جارىكى تىرىش بەبىي ئاگادارى يان ھۆشدارى روویداتەو. ئەگەر بىتوانى

دلنباى بکه یتوه که جارێکی تر ئەم رووداوانە روو ناده نەو، ئەوا بە شتێکی زۆری نینگە رانییه که ی نامیئت. بە کپکردنی رووداوه که، تۆ کاریگەرییه که ی وهکو شتێکی چاره پوانه کراو له سه ر ژیا نی که م ده که یتوه نه ک وهکو شتێک که ده شی جارێکی تر رووبه پووی بیته وه.

ئێستا کاتی ئەوه یه که تۆ وه لām بده یتوه، "بۆچی؟" ته وا ی جیهانه که ی شیواوه، هیچ شتێک واتایه که یه و ده بی تۆ روونکردنه وه یه که یه عقولی پی بده یت له باره ی ئەوه ی که بۆچی ئەوه ت کردووه که کردووته. ئەو ره زامه ند نابیت و پێناچیت بتوانی هه روا له گه لیدا بروت تا ئەو کاته ی که که تی ده گات له وه ی که چی بووه ته هۆی ئەوه ی تۆ ئەو په فتاره بنوینیت. ته نیا وتنی "نازانم" یان "پیم وانه بو" هیچ په یوه ندی نیه به لابرندی ترسه کانی له دووباره بوونه وه ی کرداره که.

به لām لیڤه دا تۆ ده که ویته ناو ته حه دییه که وه - ته حه دییه ک زۆریه ی ئەو خالکانه ی خنکاندووه که گه یشتوونه ته ئەو سنووره. چون کرداره کانت روون ده که یتوه به بی ئەوه ی که وا ده رکه وی به رگریان لیڤه که یت؟ ئەمه دوا یین شتێکه که تۆ ده ته وی بیکه یت.

باشترین رێگا بۆ روونکردنه وه ی کرداره کانت ئەوه یه که ره گوریشه یان له ناو ترسدا دابکو تیت. چ ئەوه ی بارودۆخیکی هاو پێیه تی یان بزنس بیت، تۆ ماله که ت هه ر له گه ل مرۆفه کاندایه. هه موو خه لکیش له ترس تیڤه گه ن. بنچینه یی و بیگه رده (بۆ نمونه "زنده قم چوو چونکه شته کان زۆد به باشی به پێوه ده چوون"، "ترسی ئەوه م هه بوو که فه سلم بکه یت نه گه ر له باره ی گره نتییه که وه درۆ نه که م"، "له به رنه وه درۆم کرد چونکه وتم نه گه ر راستییه که ت بۆ ده رکه وت ئەوا رقت لیم ده بیت").

ئێستا کردارەکانت وەکو ناپاکی بەرانبەر متمانە نابینرێن و زیاتر وەکو ترسی نائەقلانیی کە سێکی شلەزاو دەبینرێن. ئەمە لاوازی و ھەستیاریی تو زیار دەکات و ھەستی شکۆمەندی و ھیزبۆ ئەو دەگەڕێتەوە. بە ھێورکردنەوە ترسەکانت، ئەو رۆلێکی گەرم و چالاک دەبینیت لە گەپاندنەوێ ھەستکردن بە کۆنترۆلی خۆی.

لەبیرت بێت کە ئامانجە کە بریتیە لە گەپاندنەوێ ھەستی ھاوسەنگی و ئەمە لەگەڵ تاکتیکەکانی تردا کاریگەرە، چونکە داکوتانی پالئەرەکانت لە ترسدا، تێبینیکردنی خۆی خۆت کەم دەکاتەوە. ترس، کاردانەوێ کە لە بەرانبەر نەتوانیت لە مامەلەکردن لەگەڵ بارودۆخەکەدا. ئەمەش تەواو پیچەوانەیە لەگەڵ بێباکی، بیروباوەری خۆپەرستانە - شتێک کە تو ناتەوێ بیخەیتە پەر.

خالی ھیز

ئایا تا ئێستا تێبینیت کردووە کە کاتێک کە سێک میزاجمان تیک دەدا زۆرجار دوو شت ئەکەین؟ یەکەم، توپەر دەبین، دووھەم، ھەول دەدەین بزانی ئەو کەسە چۆن دەردەکەوێ. یەکەم، ئێمە توپەرەین چونکە ئێمە لەلایەن کەسە کەوێ "رێزمان نەگیرا" و دووھەم، دەمانەوێ بزانی چۆن دەردەکەوێ یان لەچی ئەچیت بۆ ئەوێ بریار بدەین ئاخۆ کەسە کە لەوانە یە کە بە "مەبەست" و ئەکەن. پیرەژنییک ئەوەندە پیاویکی گەنج توپەرمان ناکات. ئەمەش لەبەر ئەوەیە کە پێمان وایە پیرەژنە کە بە رێکەوت میزاجمان تیک دەدات و شتێکی شەخسی لە پێشتەوێ نە. تەواوی کاردانەوێ کانت لە خۆبینیی خۆتەوێ. کە سێک شتێکی لەگەڵدا کردوویت و تۆش توپەر بوویت.

قۇرغاقى ۴: ھىچ شەيتىڭ بۆي لى ئارادا نىيە

دواجار، گرنګه بزانی که کرداره کانت هیچ خۆشییەك، دەستګەوتییکی دارایی،
یان هیچ جۆره سوودیکی بە دواوه نەبووه. لەبەرئەوێ کەس ناتوانی لە کاتدا
بگپێتەوێ دواوه؛ دەبی ئەك ئەوێ بگەیهنیت کە ئەك تەنیا ئەوێ کردووتە
هەلە بووه، بگره هیچ سوودیکی چاوه پوانکراویشی لی بەرھەم نەھاتووه. بێرت
نەچیت کە کلیلی لیڤووردەیی لە گەپاندنەوێ ھاوسەنگیدایە بۆ
پەڕەندییەكە - جا کەسی بیت یان پیشەیی. ئەگەر بە شیوەیەك لە شیوەکان
شتێک بە دەستھێنا بوو، ئەوا دەبی شتیکی زیاتری بۆ بگپێتەوێ بۆئەوێ
لۆخەكە راست بگەیتەوێ. ھەرگیز دان بەوێ دامەنی کە رەفتارەكەت سوود
(پاداشتی دەرەکی) یان رەزامەندی (پاداشتی ناوێکی) تێدا بووه. بۆ نمونە
دەبی ھەندی شتی لەم بابەتە بلیت، "سیکسەكە ھەستیکی ژۆر ناخۆشی
لادوست کردم"، "ھەرگیز فلسیکی پارە دزراوێكەم خەرج نەکرد"، "دواتر
ھەستم بە دلتەنگی و گوناھییکی گەورە کرد" و ھیتەر.

نہم ستراتیژیہ ہستی لیبور دہیہ کہی دہ خاتہ کار. ٹیستا دہ بی چا وہ پئی
ناکہ شتیک بیت کہ ناتوانی جلہ وی بکہیت: کات. نہ و کاتہی کہ کاتی پئیست
تیدہ پہی، ہموو شتہ کان شوینی خویان دہ گرن و ژیان ناسایی پیشووت
دہ گہ پتہ وہ.

خالى ھېز

ئەوانەي سەرەوۈ ھەلەكانى رەفتارن، بەلام ھەندى جار وشەكانمان
برينداركەن. ئەمانە لە رېگەي تەكنىكىكەوۈ بە ئاسانى مامەلەيان لەگەلدا
دەكرىت بە ناوى بەجىهانىكردن. ھەموو ئەوانەي كە جارېك قسەيەكى رەقيان لە
دەم ھاتوۋەتە دەرەوۈ و ئەوانەي كە بە بى بىركردنەوۈ قسە دەكەن، ئەم
تەكنىكە وزەيەكى زۆرت بۆ دەگەپىنئىتەوۈ و ئىشى دلت كەم دەكاتەوۈ.

بە شىۋەيەكى كەسى

ئەگەر بە شىۋەيەكى راستەوخۆ بريندارى بكەيت، زۆرجار دەستەواژەيەكى
وەكو "بەگالتەم بو" برينەكانى سارپىژ ناكاتەوۈ. بۆيە دەبى ئەوۈ بكەيت كە
پىي دەوتىرئ بەجىهانىكردن ھەر كە قسەكەت لە دەم ھاتە دەرەوۈ. بۆ نغوۋە
تۆ لەگەل ھاوكارەكەت دەمەقالتتانه و تۆ پىي دەلئىت ھىچى لەباردا نىە
(نووپس!). رېك دواى ئەوۈي كە ئەم قسەيەت كرد، پىويستە كۆنترۆلكردى
زەرەرەكە بكەيت: "...ھەموو ئەوانەي دىكەش كە لەم كۆمپانىيەن". ئىمە
زىاتر بەو شتانه توپە دەبىن كە بە شىۋەيەكى كەسى لە بەرانبەرماندا
بەكاردىن. ئەو زيادانەي دەيخەينە پال قسەكە، كارىگەرىيەكەي كەم دەكاتەوۈ.
بەم شىۋەيە قسەكە بە باوۈپكى تەواو ۋەردەگىردىت و كارىگەرىيە
شەخسىيەكەي كپ دەكات. لەبرى ھەست بە برينداربوون كردن يان
دروستبوونى ھەستىكى ناخۆش لەلاي، لەوانەيە پىي وابىت پىويستت بە
پشويەك ھەيە.

كەسى سىيەم

ئەگەر وشەكانت بە پىچەوانە شكانەوہ يان بە بى نياز ئازارى كەسىكت دا،
وشەكانت بە جىھانى بکہ و قسەكانت بخەرە چوارچىوہى خالىكى
بەرئراوانترەوہ. بۆ نموونە بلى، "نا من نەموت تۆ شىتم دەكەى، وتم ھەر
كەسك يەت شىتم ئەكات". لە بەرئەوہى وەكو ئامازەيەك بە كەسى سىيەم
ئەيىستىت، زۆرجار بايى ئەوہندە گومان پەيدا دەبى كە مەبەستى روون
بكانەوہ.

چاوخساندەوہ بە سترائىزىدا

+ ئەگەر روونكردنەوہكەى تۆ بەھۆى بارودۆخىكەوہ بوو كە لە دەرەوہى
كۆنرۆلندايە، زۆر بە شىوہيەكى خوازراوتر وەردەگىردىت لە پۆزشىك كە تەنيا
ئەوھكارانە دەگەيەنىت كە تۆ كۆنرۆلت بەسەرياندا نەبووہ.
+ ئەگەر بارودۆخەكە لە دەرەوہى كۆنرۆلى تۆدا نەبوو- بەو مانايەى كە بە
ئەوای لە تۆوہ بوو- ئەوا دۇنيا بەرەوہ لەوہى كە بەرپرسىيارىتى تەواوى
كردارەكانت ھەلدەگريت.

+ دەبى پۆزش ھىنانەوہكەت راستگۆيانە و ديارىكراو بىت.
+ با كەسەكە بزانىت كە تۆ دەرەنجامى كردارەكان قبولە و ئامادەى
لەوہ پەيووونەوہ و ئەمەى كە چارەنوست لە دەستى ئەودايە. پىويستە ھەستى
ھىزى بۆ بگەرىنىتەوہ.

..... ساڳو لؤرياي له ناهت بيگردن

- + پيشاني بده كه چؤن نهو بارودوخه ي رهفتاره كه ي تؤي ليكه وتوه جاريكي تر له ناينده دا دووباره نابيته وه.
- + نه گهر ترس به شيك بوو له پالنه ره كه ت، دلنيا به له وه ي كه به ريكوپيكي رووني ده كه يته وه كه چؤن كرداره كانت ره گيان له و ترسه دا هه بووه.
- + پيشاني بده كه كرداره كانت هيچ سوود يان ده سته وتيكي چاوه پوانگراوي به دواوه نه بووه.

(۲۶)

باشترین رێگە بۆ گەیانندنی هەوالی خراب
چۆن و لە هەر گەسیک دەگەیت گە بە باشترین شیوە هەوال
خراب وەر بگریت

دەشت ژیان هەندێ جار دلپەقانهترین زەرپەمان لێبدات. کاتیەک تۆ لە بارودۆخێکدا بیت کە بووێتە هەلگریان گەیهنەری هەوالی خراب، ئەم ستراتیژییە زۆر بە کەلکەت دێت. تۆ لێرەدا ئەوە فێر دەبیت کە چۆن دەتوانیت شتێوازێ کاردانەوهی کەسە کە بۆ هەر بارودۆخێک بگۆڕیت، لە رێگەی گۆڕینی شتێوهی گەیانندنی زانیارییە کە پێی.

زمان کاریگەرییەکی بەهێزی هەیە لەسەر دەرکردنمان و دواچار هەستکردنمان بەوهی کە دەیبیستین. هەر لەبەر ئەوەشە کە زۆر جار خەلکی لێرەشیار دەزانن کە نابێت بلێن، "گریبەستە کە واژۆ بکە". لەبری ئەوە، پێشنیاری ئەوە دەکەن کە "ئۆکەیی ئەوراقە کە بکەیت". هەرچەندە هەمان شت دەکەیت، بە واژۆکردنی گریبەستە کە زۆر ئاسودە نیت، چونکە لەوێتە کە مندالین لە مێشکماندا چەسپێنراوە کە هیچ شتێک واژۆ نەکەین و بە پارێزەرێک بلێن کە سەیرێکی گریبەستە کە بکات. بەلام ئۆکەیی کردنی ئەوراقە کە، شتێکە کە دەتوانی بەبێ نیگەرانی بیکەیت.

رێبەری تایەفە و تەریقەتەکان پەڕی بە کاریگەریی بە ھێزی زمان دەبەن. لە ساڵی ۱۹۹۷دا، سێ و نۆ ئەندامی (ھێتھزگەیت) لە پڕۆسەیەکی خۆکوژی بەکۆمەڵدا گیانی خۆیان لەدەستدا. لە سەیرکردنەوێ شەریتە فیدیۆییەکاندا ئەندامەکان پێش مردنیان تۆماریان کردبوو، بەردەوام لە ئەندامانی ئەو تەریقەتە گۆپیست دەبین کە جەستەیان بە حاویە ناو دەبەن. تێکشکاندنێ "حاویە"یە کە ئاسانتەر لەو حالەتە کە جەستەت بێت. پێی بە پێی رەتبوونی کات ئەو بێرۆکەییەیان قبول کرد کە جەستەیان تەنیا حاویە و بۆیە گرنگی یان بە ھایەکی زۆر کەمی ھەیە. بۆیە بەلایانەوێ زۆر ئاسان بوو کە لە حاویە کە "قوتار" بین و خۆیان بکوژن.

خالی ھیز

سیاسییەکان لە ھێزی وشە تێدەگەن بۆ کاریگەری خستەسەر رەفتار و تێپروانین. خەلکی بەوێ ئاسودەترن کە گوێ بیستی کردەوێ سەربازی بین ئەک جەنگ، ھەرچەندە ھەمان مانایان ھەیە. ئێمە پێمان باشترە گوپیستی زیانی ماددی بێن ئەک ئەمە کە مۆلکی خەلک بە رێکەوت زیانی پێگەیەنرا. ئێمە بە دەستەواژە تەقەیی دۆستانە ئیزعاج نابین ئەگەر واکا راستەقینە کە- کوژانی سەرباز بە دەستی سەربازەکانی ھەمان ھیز- نەبیستین. ھەلبەت لە خۆیندەوێ ھەوالەکانی سەر لە بەیانیدا ئەگەر و ترا زیانی گیانی، کەمتر کارتیکراو دەبین بە بەراورد بەوێ کە بوتری: رێژەیی مردن. زۆربەمان دەزانین کە ئەم وشانە بە راستی واتایان چێ، بەلام ھەروەکو وێم گرنگ نیە. ئەمە شیوازی ھەرسکردنی زانیاریمانە و زمانیش بۆ ئەم پڕۆسە شتێکی جەوھەرییە.

زمان شىۋازى دەركىردىنمان بۇ واقع دەگۈپ، چونكى ئىمە جىهان لە رىگەى وشەكانەۋە دەبىنن. زمان بنچىنەى بىرە، بىرىش درىژكراۋەى ھەستە. بۇيە دەتوانىت كاردانەۋەى كەسىك بۇ بارودۇخىك لە رىگەى ھەلبىزاردنى وشەى گونجاۋەۋە بە شىۋەيەكى بەرچاۋ كەم بكتەۋە. كەۋاتە وشە "گونجاۋ"ەكان كامانەن؟

دەبىت خۆت لە زمانى زىر لا بدەيت. ئەۋ وشانە بەكارمەھىتە كە واتاى نىگەتىقى بەھىزىان ھەيە. ئەمە كاردانەۋەى ئۆتۆماتىكى بەربەست دەكات- ۋەكو ئەمەى كە زۆرچار دەبى گرىبەست ۋاژۇ بكتەين- ۋ يارمەتيدەر دەبى بۇ ئەۋەى زانىارىيەكە ھەزم بكتىت ۋ بە ھىمنى بىتتە بەشىك لە ھەست ۋ بىركردنەۋەى. زياتر ھەر بەۋ شىۋەيەى كە جەستە توۋشى شۆك دەبىت، ئەگەر ئازارنىكى زۆر زياد ھەبىت، ئەۋا بە ھەمان شىۋە ئەقلىش شۆك دەبىت. لەگەل ئەۋەشدا، ئەگەر ئىمە زانىارىيەكە بە شىۋەى ناۋىرى بچوك ۋەربىگرىن (بە بەكارمەھىتەنى زمانىكى نەرمتر) ئەۋا شۆكەكە ھىۋرتەر دەبىتەۋە ۋ ئەمە يارمەتيدەر دەبىت بۇ كەمكردنەۋەيەكى بەرچاۋى كاريگەرىى ھەۋالەكە. ئىمە دەلئىن، "كات سارپىژكەرەۋەيەكى گەۋرەيە"، چونكى ئەۋە كىتوپرى زانىارىيە نىگەتىفەكەيە كە ئازارەكە زياد دەكات. تىپەرىۋونى كات ۋامان لىدەكات كە شتەكان بخەينە ناۋ روانگەيەكى گونجاۋترەۋە. كاتىك شتى بۇ يەكەم جار ۋو دەدات، ھچى روانگەيەكەمان نىە، چونكى لە ئىستادايە. ھەموو كات ۋوزەمان دەبات.

با بلئىن كە كوپرە نۆ سالانەكەت ئۆتۆمبىللى خىزانەكەى بىردوۋ بۇ پىاسە ۋ پۇلىس ھىناۋىتەۋە. لەۋانەيە ناپرەحت بىيت. ئەى لەبرى ئەمە ئەگەر بۆت

دھرڪوت ڪه ڪوپھ نۆزدھ سالانه ڪهت ده سال له مه و بهر ئۆتۆمبيلھ ڪي
بردووه ته دهره وه؟ له هه ردو سيناريۆ ڪه دا تو تازه هه والھ ڪهت بيستووه، به لام
ڪاردانه وه ڪهت به ته واوي جياوازه. بۆچي؟ به هۆي دهر ڪردنت بۆ تيپه پريوني
ڪات. ڪات ٿامرازي ڪي ساڳي ٿوري به هيژه ڪه ده تواني به شيوه يه ڪي دراماتي ڪي
روانگه مان بگڙيت.

خالي هيڙ

زمان به هه مان شيوه دهر ڪردن مان بۆ چۆنيتي بيرهاتنه وهي شته ڪان
ده ڪڙپيت. توڙينه وه يه ڪي لؤفته س له ڪه واهيداني ڪدا وه ڪو شايه تحال
دهر يده خات ڪه چۆنيتي داپشته وهي پرسياره ڪه ده تواني به شيوه يه ڪي
به رچاو ڪار بڪاته سر چۆنيتي بيرهاتنه وهي ورده ڪاريه ڪه. بۆ نمونه،
په يوه ست به رووداوي هاتوچووه، ٿه وانهي ڪه پرسياريان ليڪرا ڪه ئۆتۆمبيلھ ڪه
چهند خيرا ده پويشت ڪاتي له ڪه ل ئۆتۆمبيلھ ڪي ترده ده عمي ڪرد، مه زندهي
تونديريان هه بو به به راورد به وانهي ڪه پرسياريان ليڪرا ڪه ئۆتۆمبيلھ ڪه چهند
خيرا ده پويشت ڪاتي ڪه بهر ئۆتۆمبيلھ ڪي تر ڪه وت.

چۆنيتي مامه له ڪردن مان له ڪه ل زانياريدا به هه مان شيوه ڪارتيڪراوه به
سيسته مي باوه پرمان. هه ر باوه پيڪ ڪه له باره ي بارودؤخي ڪي ديار يڪراوه وه
هه مان بيت، شيوازي ڪاردانه وه مان له به رانبه ريده ديار ي ده ڪات. بۆ نمونه،
هه ندي له ڪه لتوره ڪان بپوايان وايه ڪه له دايڪبون رووداوي ڪي خوشه، بۆيه
ٿاهه نكي پتوه ده گيپن و بپوايان وايه ڪه مردن باش نيه، بۆيه له پرسه ڪاندا

خه ميارن. به لام هه ندي له كه لتووره كان بړوايان وايه كه مردن وه رچه رځانيكي
شكړمه ندانه يه، رووداويكه كه ده بي ټاهه نكي بډ بگيردري و بويه له پرسه كاندا
دلخوشن. تيبيني بكه كه رووداوه كان خويان نين به لكو باوه پر
په يوه نديداره كانمانن ټوه ديارى ده كن كه هه ستمان چونه هه موو
زانبارييه كان- به تاييه ت هه والى خه مهين و ناخوش- كرده ي رستيگ باوه پڼ.

كاتيك كه سيك له به رانبه ر رووداويك ژيانيدا نارححت ده بيت، به هوى به كيك
له وسى باوه پر وه يه: (۱) پيى وايه كه بارودوخه كه هه ميشه ييه. (۲) پيى وايه
كه دژواره، به و واتايه ي كه گرنگتره له وه ي كه له واقعدا هه يه. (۳) پيى وايه
هه موو وزه و كات ده بات، به و واتايه ي كه رووبه ره كانى ترى ژيانيش داگير
ده كات.

كاتيك به كيك يان هه موو ټه م باوه پرانه ناماده ييان هه يه، نيگه راني و
ناوميديمان زياد ده كن. به پيچه وانه شه وه، كاتيك وه كو شتيكى كاتي،
گوشه گير، لاوه كي بير له كي شه يه ك ده كه ينه وه، ټه و باكمان پيى نيه. ټه گه ر به
شيوه يه كي ده ستركد ټه م فاكته رانه بپوكي نيت وه، ټه و ده توانيت به خيراى
تيروانيني كه سه كه بگورپيت و پوزه تيفى بكه يت. بيگومان جوړى هه واله كه
ده زانسى چون ټه م ته كنكه به كار به ينين، به لام ټه گه ر بتوانى لانسى كه م
موخاته به ي به كيك له وانه بكه يت، ټه و كارى گه ر ده بيت له كې كرده وه ي
كاردانه وه ناخوشه كه دا.

هه روه ها گرنگه له بيرمان بيت كه كاتيك زانبارييه كه زور ټالوزه يان ده لالاتى
ليلى هه يه، زورجار نازانين كاردانه وه مان چون بيت. هه ر ټه وشته ده لئينه وه كه
كه سانسى تر ده يلين. بډ نمونه، ټه گه ر ټو له سينه مايه كي قه ره بالغ بيت و
به كيك هاوار بكات "ناگر"، ده شى چون وه لام بده يته وه؟ تويزينه وه كان ده لئين،

ئەگەر بەشەكەي تىرى خەلك لە شوينەكانى خۇيان دانىشتىن، لەوانەيە تۆش ھەر دابنىشىت. بەلام ئەگەر تەنگەتاويىيەك دروستىبوو بۇ چوونە دەرەو، ئەوا لەوانەيە تۆش بېۆيتە دەرەو.

كاتىك ئىمە دۇنيا نىن لەوھى كە شتىك ماناي چى دەگەيەنى، دەرۋانىنە جىھانەكەمان بۆئەوھى زانىارىمان بۇ دابىن بىكات لەبارەي ئەوھى بزانىن تاچ رادەيەك "نارەھەت" بىن. چەندە ھىتور و ئارام بىت لەگەياندنى ھەوال، ئەوا ئەويش ئەوھەندە ئارامتر دەبىت.

تەكنىكىكى سايكولوژىي تىر، كە بەشەكە لە تىكپراي ستراتىژىيەكەت، پەيۋەندى بە ياساي بەراوردكردنەو ھەيە. ئەم ياسايە دەلەت، ئىمە شتىك ئەك ۋەكو خۇي لە خۇيدا، بەلكو پەيۋەست بە شتەكانى ترەو ھىر لى دەكەينەو ۋ ئەبىنىن. لە جەوھەردا، ئىمە بەراورد دەكەين. (ئەم دياردەيە لە بەشى ادا بە درىژى باسكراو). بە بەراوردكردنى بارودۇخەكە لەگەل شتىكى خراپتردا، ئەكەويتە بەر رۇشنايىيەكى نوئ و روانگەيەكى باشتر. بۇ نموونە، ئەگەر تۆ ئۆتۈمبىلەكەت بەيىتە لاي ھىتەر و پىت بلىت پىۋىستت بە بىكى نوئ ھەيە، لەوانەيە بەم پىيە دلئەنگ ببىت. لەگەل ئەوھەشدا، ئەگەر يەكەم جار پىت بلىت لەوانەيە پىۋىستت بە مەكەينەيەكى نوئ و پاوھرىكى نوئ و سىستەمىكى گزۆزى نوئ ھەبىت و سەعاتىك دواتر پىت بلىت تەنيا پىۋىستت بىرەكەكانى پىشەو ھەبىت، لەوانەيە بلىت "واو، ئەمجارە بەختم ھەبو". ئەو زانىارىيەكە نىيە كە زۆر گىرنگە، بەلكو سىياقى زانىارىيەكە ۋ پەيۋەندىداربۈونەوھى بە شتەكانى ترە.

با نموونەيەك ۋەرىگىرىن كە ھەندى لەو تاكتىكانەي سەرەوھى تىدايە. ھەرچەندە بە تەواۋى دەكەويتەسەر بارودۇخەكە، ئەو ستراتىژىيەي خوارەو

بەشىۋەيەكى بەرچاۋ ئىش و كارىگەرى سايكۇلۇزى كەم دەكاتەۋە. لەم سىنارىيۋەدا، پزىشكىك دەلىت نەخۇشەكەى شەكرەى ھەيە. بېۋانە شىۋانى موخاتەبەكردنەكان و بېريار بدە كە ئەگەر تۆ نەخۇشەكە بوويتايە، پىت باش بوۋەۋالەكە لە كاميان بېيىستىت؟

دكتورى (ئەلف)

بەپز بەداخەۋەم كە دەبى ئەم ھەۋالەت پى بگەيەنم، تۆ توۋشى شەكرە بويت. ھەر ئىستا پشكىنەكانى تاقىگەم ئەمەى بۆ دەرخستم. لەۋانەيە ھەر بزانىت و لەۋانەشە نەزانىت كە لەۋانەيە ھەرپەشە لە زىانت بكات و دەشىۋىۋەپروۋى گىروگرفتى سەخت بېيتەۋە ۋەكو بېرىنى ئەندامى جەستەت يان كۆپرى. لەم دەقەيە بەدۋاۋە دەبى ھەموو شتىكى زىانت بگۆپدرىت - خواردنت، ۋەرزىت و ھىتر. بە راستى پىم ناخۇشە.

دكتورى (ب)

ئۆكەى، تەندروسىت باشە ئەۋە نەبىت كە گۆپانىكى بچوك لە ئاستى شەكرى خوينتدا ھەيە. بەم ئەنجامانە خۇشچالم و باش بوۋ كە ھاتىت، چونكە ئوردنەبوۋ ۋەزەت بەرەۋ خراپى بېۋات. ھەر تۆش تاكە كەس نىت، ملىۋنان كەسى ترەن كە بەم ۋەزەۋە گرفتار بوون. ئەم نەخۇشىيە ناۋە تەكنىكىيەكەى (دايابىتس)ە. با پىشت بلىم، ئەم نەخۇشىيە بە تەۋاۋى قابىلى كۆنرۆلكردنە. ئەگەر بە شىۋەيەكى رىكوپىك ئاگادارىى خۆت بگەيت، ئەۋا ھەر ھەستىشى پى ئاكەى. لە راستىدا تۆ ماۋەيەكى زۆرە دوۋچارى ئەم حالەتە بوۋىتەۋە ۋ ئەگەر خواردنەكەت باش بگەيت و بەرنامەيەكى ۋەرزىت دابىنىت، لىزەيەكى زۆر و گۆپوتىنىكى باش ئەكەيتەۋە بە بەر خۆتدا.

ھەروەھكۈ بېنىتەن، ھەردو دىكتۇرەكە لە جەۋھەردا ھەمان زانىيارىيان گە ياند، بەلام دىكتۇرى (ب) زانىيارىيەكە لە شىۋەي بېگەي بچۇكدا گە ياند كە وال كەسەكە دەكات بېرۇكەكە قبول بىكات، لە رووى دەروونىيەۋە بارودۇخەكە ھەزم بىكات و لىرەۋە بە شىۋەيەكى بەرچاۋ كاريگەرىيەكە لە سەركەم بىت. نەرو زمانىكى نەرمەتى بەكارمىنا و وتى بارودۇخەكە لايەنى پۈزەتتى ھەيە، ۋەكۈ باشبۇونى تەندروسىتىيەكە بە شىۋەيەكى گىشتى. تەۋاۋى شىۋازەكە پۈزەتتىف بوو ۋە ھەندى دەستەۋازەي ۋەكۈ "بەم ئەنجامانە خوشحالم و باش بوو كە ھاتىت..." لەبرى "بەداخەۋەم.." بىگومان دەبى نەخۇشەكە وردەكارى تىرى پى بوتىت، بەلام دواتر لەكاتى خۇيدا. كاتىكىش ئەۋەي كە تازە و تراۋە ھەزم كرا، ئەۋا دەكرى زانىيارى تىر ۋەربىگىردىت بەبى توشبۇونى شۇك و ئەۋخەمۇكىيە لەگەلدايەتى.

چاۋخشاندىنەۋە بە ستراتىژىدا

+ خۇت لەۋ و شانە لادە كە واتايەكى زىر، نىگەتتىف و ئاۋازىكى. ناخۇشيان ھەيە. زمان بىنچىنەي بىرە، بىرىش دىرۇكرەۋەي ھەستە. بۇيە تۇدەتۋانى كاردانەۋەي كەسەكە لە رىگەي ھەلېژاردنى وشە دروستەكانەۋە بە شىۋەيەكى بەرچاۋكەم بىكەيتەۋە.

+ ئەۋكاتەي كە شىاۋە، بارودۇخەكە (يان چەند لايەنىكى) ۋەكۈ شىتىكى كاتى، گۆشەگىر و ناگىرنگ بخەرەپو.

+ لە رىگەي روونكرىدەۋەي ئەمەي كە چۇن دور نەبوو ۋەزەكە لەۋەي كە ھەيە خراپتر بى، ياساى بەراۋردكرىد بەكاربەيتە.

(۲۷)

به خيرايي و به بي هيچ دهمه قالييهك ئو شته به دهست بهينه ره وه كه به قهرز داوته

زۆريك له ئيمه نه زمووني قهرزداني شتيكي ههيه، جا پاره بيت، مشاريك بيت
يان هه رشتيكي تر، به لام ههست به نانا سوده يي دهكهين كه داواي
گه پاندنه وه ي بكهين. هه لبت نابي نهركه كه بكه ويته نهستوي تو بو
گه پاندنه وه ي، ده بي كه سه كه خوي بيگه پيئيته وه به بي ئه وه ي داواي ليبيكه ي.
به لام كاتيک نه مه ناكات، بپروانه چون به خيرايي و ئاساني ده يگه پيئيته وه. (به م
بۆنه ي وه، كاتي گرفتت هه يه له وتني نا، به ندي دواتر بخويته ره وه و هه رگيز
جاريكي تر ههست به گونا مه كه وه !).

به كه م قوناغي نه م ته كنিকে ته نيا بريتييه له داوا كردنه وه ي. هه ندي جار
شيوازي راسته وخو باشتري كارىگه ري هه يه. دلتياش به له وه ي كه پاساويكي
دروست بدهيت له باره ي ئه وه ي كه بۆچي له ئيستادا داواي ده كه يته وه. بو
نمونه، "سام، نه و دو سه دو په نجا دۆلاره ي كه ههفته ي رابردو پيم دايت
پيويستم پييه تي چونكه ده بي پاره ي ئه و فاتوره يه بدهم كه به ياني بۆم
ديته وه". ساده، ريك و په وان. نه گه ر له جيهانيكي كاملدا بژياينا يه، نه وا
ئه وه نده به س بوو، به لام كاتيک جيهانه كه وا نيه، نه وه ندهش به س نيه.

ئەگەر ئەمە كارىگەرى نى، ئەوا دەبىي تىن و توانىكى نۆرتىرى بەيتە بەر. لەبەرئەو دەى كەسەكە ئەو شتەى لايە كە پىويستت پىيەتى، گوپوتىنىكى زياتر بخەيتەگەر و روو بكەيتە خۆبىنيەكەى. ئەمە دەكرى بە چەند شيوازيك ئەنجام بدريت. دەكرى ئەو ستراتىژىيانەى خوارەو دەىك لەدواى يەك بەكاربەيتىرن و تا ئەو كاتەى كە سەرگەوتن بە دەست دەهيتىت. هەرودەكو دواتر دەبىنيەت، ئەگەر رووبەرووى بەرەنگارى بوويتەو. تاكتيكەكان بەقوەتتر دەبن.

۱- بە كەسەكە بلىي كە تۆ دەزانيت ئەو لەو جورە كەسانەى كە كاروكردارەكانيان بەجىيە. لە راستيدا، ئەمە شتەيكە كە تۆ لەودا پىي سەرساميت. ئەم قەسەى، هەستى شايستەى و سيستەمى باوهرى دەخاتە ناو هاوكيشەكەو (لە بەندەكانى پيششودا باسى ئەمەمان كردووە). ئىستا بە نەگەراندەو دەى ئەو دەى كە قەرزى كردووە لە تۆ، دەبىي پىناسەى بۆ خۆى و چۆنىتى بىنيى خۆى هەلبەسەنگىتتەو. دەشى شتەيكە لەم بابەتە بلىيت، "سامانسا، دەزانى شتەيكە كە هەميشە لە تۆدا پىي سەرسام بووم ئەو دەى كە هەميشە هەول ئەدەيت كردارەكانت بەجى و عادىلانە بن". ئىنجا پاش چەند سەعاتىك داواى پارەكەت بكەو و ئەویش بە شىو دەىكى نااگايانە بەرەو ئەو دەجولئ كە ئەو بكات كە "بەجى و عادىلانەى".

۲- بەم تەكنيكە، تۆ روودەكەيتە هەستى شكۆمەندىيەكەى. پىي بلىي كە چەند كەسىك كە ئىو هەردووكتان دەيانناسن (لە كەنار دەرياكە، لە گەرەك، لە سالۆن- پىويست ناكات ناوەكان بلىيت) پىيان وتوويت كە هەرگىز ئەو شتەت دەست ناكەوئتەو. دەشى بلىيت، "حەز ناكەم ئەو دەى وتوويانە راست بىت، ئەمە هەردووكمان وا لىدەكات گەرە بىيە دەر". ئەمەى وايلىدەكات كە

ھەست بىكات ھەموو كەسىپك باسى دەكات و بىھوى سىنورىك بۇ ئەم زىانە دابنى
- ئەمەش واتا گەپاندەنەھى ئەو شتەى تۆكە لايەتى.

۲- ئەگەر ئەو ھەش كاريگەرى نەبوو، ئەوا دەبى رىوشوئىنى توندتر بگىرە
بەر. تۆپى دەلىتى كە دەچىت ئەم مەسەلەيە بەوانىتر دەلىت بۆنەھى وەكو
چۆن تۆ پارەت لەدەستداو، ئەوانىش لەدەستى نەدەن. تۆدەى خەلكى ھەموو
شتىك دەكەن بۇ ئەھى ئابروى خۆيان بپارىزن، بەتايىت شتىكى سادە و
ساكارى وەكو قەرز.

چاوخساندەھى بە ستراتىژىدا

+ تەنبا داواى بگە، بەو مەرجەى كە پاساويك بەئىتەھە كە بۆچى ئىستە
دەتەوتەھە.

+ پىي بلى كە تۆ دەزانىت ئەو لەو جۆرە كەسانەيە كە ھەمىشە ھەول
ئەدەن كاروكردارى بەجى ئەنجام بەدەن.

+ روو بگەرە ھەستى شىكۆمەندىيەكەى. پىي بلى كە چەند كەسىپك كە ئىتە
ھەردووكتان دەيانناسن پىيان وتوويت كە ھەرگىز ئەو شتەت دەست
ناكەوتەھە.

+ پىي بلى كە دەچىت ئەم مەسەلەيە بەوانىتر دەلىت بۆنەھى وەكو چۆن
تۆ پارەت لەدەستداو، ئەوانىش لەدەستى نەدەن.

+ بىرىشت نەچى كە خەلكى چاكە لەگەل ئەوانەدا دەكەن كە كەيفيان پىيان
بىت. لىرەھە، ھەندى كەس گەپاندەنەھى شتەكە بۆت وەكو چاكەيەك لەگەل
تۆدەنەبىزن. ئەگەر ئەوانەى سەرەھە سوودىكىيان نەبوو ئەوا بېروانە بەندى ۱، وا
لە ھەر كەسىپك بگە كە كەيفى پىت بىت... ھەموو كاتىك، بۆ زامىنكردى
سەرگەوتنەكەت.

(۲۸)

(نا) بلى، بەبى ئازاردان يان ھەستىكرىن بە گوناھ

"نا" رستەيەكى تەواوہ - بۆيە بىلى.

بەلام ئەگەر زانىت بە ھۆى وتىنى (نا) يەكەوہ خەرىكە دەكەويتە نار
مشتومرىكەوہ، ئەو تەكنىكەى خوارەوہ بەكاربەيتنە. ئەمە يەككە لە ھەرە
باشترىن ئامرازە سايكۆلۆژىيەكان و لە بەشكى زۆرى خەم و ناخۆشى رىزگارت
دەكات.

ياسايەكى قەناعەتپەيتنەن ھەيە كە پىتى دەوتىرى ئالوگۆر كە لە بنەردەدا
دەلەيت، كاتىك كەسىك چاكەيەكمان لەگەلدا دەكات، زۆرجار ھەست دەكەين كە
پىويستە چاكەى لەگەلدا بكەينەوہ. پىشتىر باسى ئەمەمان كىردوہ، بەلام بە
كورتى: ھەر لەبەر ئەم ھۆكارەيە كە گروپە ئايىنييەكان لە فرۆكەخانەكاندا گول
يان ديارى تر پىشكەش دەكەن. ئەوان دەزانن كە زۆرىەى خەلكى ھەست بە
ناچارى دەكەن كە كۆمەكىكى بچوك ببەخشن. ئىمە دەزانن كە دەتوانن ئەمە
نەكەين، بەلام لەوانەيە ھەست بە ئائاسودەيى بكەين، ھەرچەندە يەكەم جار
ئىمە داواى ديارىيەكەمان نەكردوہ. كاتىك كەسىك شتىكمان پىدەدات، (واتە
كات، زانىارى، ديارى ھىتر)، زۆرجار ھەست بە قەرزاربارى دەكەين لە
بەرانبەرياندا. ھەربۆيەشە كە زۆرىك لە ئىمە بەلامانەوہ زەحمەت دەبىت كە

شتىك نەكپىن لەكاتىڭدا كە فرۇشيارە كە "ئەو ھەموو كاتەى لەگەل ئىمەدا" بەھەدەرداۋە. ھەست بە ئاسودەيىيەكى زياتر دەكەين ئەگەر بە شىۋەيەك لە شىۋەكان كەردەيەكى ئالوگۇر ئەنجام بەدەين - لەم حالەتەدا بە كپىنى شتىك. زۆرىيە خەلكى فرۇشيار باش بەئاگايە لەۋەى كە ئەگەر كاتىكى زۆر لەگەل تۇدا بەخەرج بەدەن، بەرھەمىكت پىشان بەدەن، پىشانىت بەدەن چۆن بەكارىت، ئەوا تۆ بە جۆرىك لە جۆرەكان ھەست بە ناچارى دەكەيت كە بىكرىت، ئەگەرچى دلىاش نەبىت ئاخۇ بە راستى دەتەۋى.

لە راستىدا دەكرى ئەم ياسايەى ئالوگۇر بە شىۋەى پىچەوانە پىادە بكرى. تەكنىكەكە بەم شىۋەيەى. كاتىك تۆ داۋاكە رەت دەكەيتەۋە (ئەو داۋايەى لىتكرۋە)، داۋاي چاكەيەك لەو كەسەكە بكە كە ھەر ئىستا وتت نا بۆ داۋاكەى. بە داۋاكەردنى چاكەيەك لىتى، كە لەوانەىە مل نەدات بۆى، تۆ بە شىۋەيەكى كارىگەر قەرزەكەى سەرت ئىلغا دەكەيتەۋە رىك لەو كاتەدا كە ئەو داۋاكەى تۆ رەت دەكەتەۋە. ھەروەكو چۆن كپىنى شىرتىك لەكاتگرتنى فرۇشيارەكە قەربو دەكەتەۋە، ھەستىكى ئاناگايانە ھەىە لەمەر ئەۋەى كە تەعادولىك لىۋىداۋە. تۆ دەلىتى نا، ئەۋىش دەلىتى نا. ھەر لەبەر ئەمە، ئەو بە شىۋەيەكى ئەفسوناۋى، ھەست دەكات گىرفتىك لەئارادا نەماۋە.

بۆ نمونە ھاورپىيەك تەلەفۇنت بۆ دەكات و داۋات لىدەكات ئاخۇ دەتوانىت ئۆتمبىلەكەى پىدەىت. تۆ لە ۋەلامدا دەلىت، "ئۆ، نا. ناتوانم چۈنكە خۆم بەكارى دەھىنم. بەلام خۇشحال بووم تەلەفۇنت كرد. ھەفتەى ئايندە سەفەر دەكم، دەتوانى سەگەكم بېيەتە دەرەۋە؟" ئىستا ئەو دەبىت داۋاي لىۋوردنت لىبكات و پۆزشىكت بۆ بھىنىتەۋە لەبارەى ئەۋەى كە بۆچى ناتوانى ئەمەت بۆ بكات. ئەمە كارىگەرىيەكى گەۋرەى ھەىە تەنەت لەسەر ئەو

خەلکانەش کە هەول دەدەن هەستکردن بە "گوناھ" ت لا دروست بکەن. ئەوان لە دەمەقالتی لەگەڵ تۆدا بە کاتیکی سەختدا تێپەر دەبن پاش ئەوەی داواکەیی تۆیان رەت کردوووەتەو. ئەمە وای لێدەکات زۆر ئیجراج ببێت و زۆر نااسۆدە ببێت لە بەرانبەر ئەوەی فشارت لێدەکات بۆ داواکەیی. تێبینی: دلنیا بەرەو ئەوەی کە ئەو داوایەیی تۆ دەبخەیتە پەوی ئەو، قورسە. هەرچەندە، دەتوانی کە داوای شتێک بکەیت کە بە راستی نااسایی بووایە و تۆ بتوێستایە ئەو بۆتی بکات، حالەتێک کە تیایدا، ئەگەر رازی بوو لەسەری، ئەوا گرفتت نابێ لەوەی کە ئەو چاکەییە لەگەڵدا بکەیت کە داوای دەکات.

ئەمەش زیادەییەکی کاریگەری تر بۆ سەر ئەم تەکنیکە. تێبینی وشەیی "چونکە" بکە لەو نمونەییە سەرەووەدا- لەبەر ھۆکاریک لەوێ دانراوە. توێژینەوێک کە لەلایەن لانگەر، بلانک و شاتقوویتز ئەنجامدراوە، دەریدەخات کە وشەیی "چونکە" ھێزیکی بێ ھاوتا دەگرێتەخۆی. بۆئەوەی سەرەبەری بکات بۆ بەکارھێنانی ئیستنساختە، ھاوکاریکی لانگەر دەلێت، "ببۆرن، دەتوانم ئامیژی ئیستنساختە بەکاربھێنم؟" کەمێک لە سەرۆو نیوەی خەلک رازی بوون. شتی سەرنجراکێش لێرەدا ئەوەیە کە لانگەر بۆی دەرکەوت کە دەتوانی تەقربەن وا لە ھەموویان بکات کە رازی بن کاتیک داڕشتنی داواکە گۆرەدا بۆ "ببۆرن، دەتوانم ئامیژی ئیستنساختە بەکاربھێنم، چونکە پێویستە چەند دانەیک لەمە کۆپی بکەم؟" پاساوێکە زۆر پوچ بوو. بێگومان تۆ ئامیژی ئیستنساخت بۆ ئەوەیە کە ئیستنساخت بکەیت. ئەو بۆچی ئەو دەستەواژە بە ئەوێندە کاریگەرە؟ چونکە وشەیی چونکە قبوڵیکی نااگایانە دروست دەکات کە روونکردنەوێکی پەوای بەدوادا دێت. ئێمە گوێبیستی شتێک دەبین و کاردانەوێکی ھاوتامان بۆی دەبێت. رستەکە واتای ھەبێت یان نا، گریمانەیی

.....سایکۆلۆژیای قەناەت بێگەرم.....

ئەو دەگەین کە هەبەتی و بۆیە خۆمان بەووە ماندوو ناکەین کە
روونکردنەووە کە شیتەل بگەین.

کەواتە کاتیگ تۆ دەتەوی بلیت نا، ریک بیلێ، وشە ی چونکە بەکاربێت و
دواتر داوای چاکەبەکی لێکە. وتویژە کە بەبێ هیچ هەستیکی ناخۆشی ئەو و بە
هەستیکی خۆشی تۆ کۆتایی دیت.

خالی هیژ

ئەگەر دلتیا نیت ئاخۆ دەتوانی یارمەتی بدەیت، مەلێ کە دلتیا نیت یان
پیری لێ دەگەیتەووە. زیرەکانەترین شتیگ کە لە کاتی داوالبێگەردندا بیکەیت
ئەو بە کە بلیت "بەلێ!" ئەگەر دەتوانی ئیشی لەسەر بکەیت ئەوا زۆر باشە،
بەلام ئەگەر ناتوانی ئەوا کەسە کە لانی کەم دەزانیت کە هەولتداوە چونکە تۆ
سەرەتا بە تامەرزۆییەووە رازی بوویت. بۆیە هۆکاری نەتوانینی
جیبهێکردنە کە ئەو نیه کە نەتویستوو، بەلکە ئەو بە کە ئیتر ناتوانیت
جیبهێ بکەیت. ئەمە لە سەرەتا دەستپێدە کات کاتیگ بۆ یە کەم جار داوات
لێکرا. ئەگەر کەسیگ داوای چاکە ی لێکردی، ریک بلی، "کێشە نیه". بەم
شیوەیە ئەگەر تۆ نەشتتوانی یارمەتی بدەیت، وا دەرناکەوی کە بە داوای
بۆزشینکا دەگە پیت.

چاوخساندنەووە بە ستراتیژیدا

+ کاتیگ تۆ داواکە رەت دەگەیتەووە (واتە ئەوێ خراوەتە پووی تۆ) ریک
لای ئەوێ کە دەلێ نا بۆ داواکە ی، داوای چاکەبەکی لێکە. بە داواکردنی

..... ساپكۇلۇرلۇق قەنەت بېگىدىن

چاگە يەك لەو كە ناتوانى جىبە جىبى بىكەت، تۆ بە شىۋە يەككى كارىگەر قەرزەكەسى
سەرت ئىلغا دەكەيتەۋە رىك لەو كاتەدا كە ئەو داۋاكەسى تۆ رەت دەكەتەۋە.
+ كاتىك تۆ داۋاكەسى ئەو رەت دەكەيتەۋە و بەر لەۋەسى كە داۋاى لى بىكەت
شىتەكت بۆ بىكەت، وشەى چۈنكە لە پۆزىشەكەتدا بەكاربەيتە. وشەى چۈنكە
قبولتىكى ناگاگايانە دروست دەكەت بە جۆرىك كە روونكردنەۋە يەككى رەۋاى
بەدۋادا دىت.

(۲۹)

**چۈن كەسىكى غەبوس و قىسەرەق بگەينە باشتىن ھاۋرېمان
ھەر كەسىگە، دەستىبەجى بەدەستى بېيئە !**

ھەر كاتىك كە كەسىك بە شىۋە يەكى رەق يان دىلرە قانە | مامەلە تدا لەگەلدا
دەكات بە ھۆى يەكىك لەم چوار ھۆكارانە ۋەيە. يەكەم، پىيى وايە تۇرقت
لېيەتى. دوۋەم، ھەست بە ھەرەشە دەكات لەلايەن تۆۋە. سىيەم، لەگەل
ھەمو كەسىكدا ھەروا رەقە. چوارەم، شىتىكت كىردوۋە كە رقى لېت بېت.
ئەگەر ھۆكارەكە برىتېيە لە سىيەم، ئەوا بېروانە بەندى ۲۵ لە بارەى ئەۋەى كە
ۋالە كەسىك بگەيت بىبە خشىت و بېرى بچىتەۋە. ئەگەر ھۆكارەكە برىتېيە لە
يەكەم، دوۋەم يان سىيەم، ئەوا بەردەوام بە لە خويىندەۋە تا دەگەيتە
ستراتېژىيەكى ساڳو لؤزى كاريگەر بۇ چاككردنى تېپىۋانىنى ھەر كەسىك لە
بەرانبەر خۆتدا.

يەكەم، دىنيا بەرەۋە لەۋەى كە كېشەكە تۇنيت. مەبەستم لەمە، ئەۋەيە كە
تۇيۇنەۋەكان دەلەين كەسىك كە وىنايەكى پۇزە تېقى لە خۆى ھەيە، پىيى وايە
كە خەلكى كاردانەۋەيەكى نەرميان لە بەرانبەرىدا دەبېت. پىچەۋانەكەشى
راستە. ئەۋەى كە وىنايەكى نزمى لە بارەى خۆيەۋە ھەيە، پىيى وايە كە خەلكى
كېلىيان پىيى نايەت. (لەبەرئەۋەى كە يىليان بە خۆيان نايەت، پىييان وايە كە

خەلكىش لەبەر ھەمان ھۆكار كە يىغان پىيان نايەت). بۇيە، ئەگەر تۇ وىنايەكى
خودىي نىگە تىقت ھەبىت، دەشى ئەمە ئەو بېوايەى تۇى لىبگە وىتەو كە تۇ
بىزراووت. ئەگەر ئەمە حالەتەكەى تۇيە، كۆمەلىك كىتېبى باش ھەن لەبارەى
پەرەپىدانى خۇبە ھەندزانىن.

لەودىو خۇبە ھەندزانىنەو، ئەگەر پىشېبىنى ئەو دەكەيت كە يەككە كەيلى
پىت نايەت- بەدەر لەوەى كە چۆن خۆت ئەبىنىت- ئەوا زۇرجار ئەو كەسە
پىشېبىنىيەكەت پىادە دەكەت. تەنەت ئەگەرچى وىنايەكى تەندروستى
لەبارەى خۆتەو ھەبىت بەلام پىت واپىت كەسىكى دىارىكراو كەيلى پىت
نايەت، لەوانىيە وەھا پەى بەو كەسە بېەيت كە بەشىوۋەيەكى كۆك لەگەن
باوۋرەكانت رەفتار دەكەت. سەرەپاى ئەمەش، تەنەت لەوانىيە
پىشېبىنىيەكانىشت بىنەھۆى ئەوۋى كە ئەو بەو شىوۋەيە رەفتار بىكەت.
پىشېبىنىيەكان رۇلىكى بەھىز دەبىنن لەوۋەدا كە چۆن پەيوەندىيەكانمان
دەردەكەن، چونكە ھەرۋەكو بە درىژاىى ئەم كىتېبە تىبىنىمان كرد، خەلكى
بەو شىوازەى كە تۇ پىشېبىنى دەكەيت، مامەلەت لەگەلدا دەكەن. دىنايەرەوۋە
لەوۋى كە ئەو تىپوانىنى تۇيان باوۋرەىكى ساختە نىيە كە درزى ناكۆكىيەكە
دروست دەكەت.

ئەگەر وىنا لە بەرانبەر خۆت، باوۋرەيان تىپوانىنەكانت كىشەكە نىن، ئەوا
ئەو تويۇنەوۋەى خوارەوۋە تىبىنى بىكە بۇ پىلاننىكى تۆكمە بۇ گۆپىنى ھەر
كەسىك بۇ باشتىن ھاوپىت.

نۆرىك لە تويۇنەوۋەكان پىشانى دەدەن كە ھەر كە بۇمان دەركەوت يەككە
كەيلى پىمان دىت، ئەوا ئىمەش لە بەرانبەردا كەيغمان پىى دىت. ئەمە ھەر ئەو
شتەيە كە بە سۆزى دوولايەنە ناسراوۋە. ئىمە ئەو كاتە بە يەككە سەرسامىن،

ريزي ده گرين و ڪه يلمان پيئي ديٽ ڪه پيئي وتين هه مان نه وهه ستانهي له به رانه رماندا هه به.

ٿيستا ڪامه باشترين ريگه به بڙ به رقه رارڪردي نزيڪا به تي له گه ل نه م ڪه سه دا؟ به ڪه سي سيئيه م، يان هاوپٽيه ڪي هه ر دوو ڪتان بلي ڪه تو به راستي ڪه بيلت به و ديٽ و ريزي ده گريت. نه و ڪاته ي زانياريه ڪه ڪه يشته وه نه و ڪه سه، سهرت سوڀ ده ميٽيٽ ڪه چئون ده گوڀيٽ. چ نه وه ي هاوڪاريڪ، به پٽوه به ريڪ، ياريد ده ريڪ ن دراوسيئيه ڪه بيٽ، هه مووان پٽويستيان به وه به ڪه ستايش بڪرين. با نه م ڪه سي سيئيه مه بزانيٽ ڪه تو به راستي چئون بير له م ڪه سه ده ڪه يته وه و تيبيني رووداني سيحره ڪه بڪه.

له وانه به تو بليٽ "بڙچي هه ر خوم نه چم پيئي بليم؟ نه وه هه موو پيچ و په نابه له گه ل ڪه سي سيئيه م دا بڙچي؟" له راستيدا دوو هوڪار هه به ڪه تو نايٽ خوت پيئي بليٽ. به ڪه ميان نه وه به ڪه له وانه به روو به پي مه ترسي نه وه ي بيته وه ڪه پيئي وايٽ نه وه ي ڪه ده يليٽ به راست نيه. ڪاتيڪ تو شتيڪ له ڪه سي سيئيه مه وه ده بيسيت، به ده گمه ن گومان له راستگويي نه و ڪه سه ده ڪه بيلت. نه مه ش له به رنه وه به ڪه بير ڪر دنه وه ڪه به م شيوه به ده بيٽ: "چي ده ست ده ڪه ويٽ له وه ي ڪه درق له گه ل مندا بڪات؟"

هوڪاريڪي تر ڪه بڙچي له ريگه ي ڪه سي سيئيه مه وه ڪاريگه ري زياتره، به مزي سهر و سه مه ره يي سروشتي مروغه وه به به و شيوه به ي ڪه له م نريزنه وه به ي خواره وه دا پيشان دراوه. خه لڪيڪ ڪه ويٽا به ڪي خودي پوزه تيف يان مام ناوه نديان هه به، به ڪه يفيٽه اتني دوولايه نه وه لام ي ڪه يفيٽه اتني نه وانيتر ده ده نه وه. به لام نه وانه ي ڪه ويٽا به ڪي خودي نيگه تيفيان هه به به شيوه به ڪي ته واو جياواز ڪار دانه وه يان ده بيٽ. هه روه ڪو

پىلانى مەزىنەنى لە سىرلىق مەزىنەگە ئۆزگەرتىش. لە ھالەتتەدا كە قىسە لە گەل-
ئەم كەسە دەكەيت، ئەم رىستەيەت لە بىر يېت! با كەيقت بە خەلكانى تىرىت و
تۆرەيان لى دەكەيت كە خىراتر كە يىغان يېت يېت لە ۋەي كە تەۋەي رۆژىك لە
ھەلى ئەۋەدا بە سەر بىيەت كە ۋايان لىيەكەيت كە يىغان يېت يېت. ئەۋەش بى
رادە ئاسانە كە ۋا لە يەككە بىيەت لە بارەي خۇيەۋە بىيەت. تەنبا چەند
پىسارلىكى لىيەكە و دەرگاكانى و تۆيۈز دەنەۋە.

بەلام ئىستە و تۆيۈزلىكى يەكلايەنە زىاتر مەنەلۈجىكە (قىسە كىرەن لە گەل خۇ)
نەك دىيالۋگ. بۆيە كاتىك تۆ زانىارى لە بارەي خۇتەۋە دەخەيتەپوۋ ئەم
پاسابەي سىرلىق مەزىنە لە بىر يېت. ئىمە كە يىغان بە خەلكانە دىت كە نەك
تەنبا كە يىغان پىمان دىت، بەلكو ھاۋشىۋەي ئىمەشەن. ئەگەر بۆي دەرگەوت كە
ھەمان بىرۋەيەت پىمان لە بارەي شىتەكەۋە ھەيە ئەۋا پىرلىكى سايكۆلۆژىت
دروستىكروۋە كە ۋايلەدەكەت ھەست بىكەت نىزىكتر بوۋەتەۋە لىت و كاردانەۋەي
خۋازاۋىرى ھەيەت.

لەسەرۋە ھەمۋە ئەمانەشەۋە، بىرىشت بى كە كەسىك نەك لەسەر بىنەمەي
ئەۋەي كە چ ھەستىكى بەرانبەر تۆ ھەيە بەلكو لەسەر بىنەمەي ئەۋەي كە چ
ھەستىكى لە بارەي خۇيەۋە لادروست دەكەيت، كەيى پىت دىت. دەتۋانى
ئەۋا رۆژەكە بە ھەلى ئەۋە بە سەر بىيەت كە ۋاي لىيەكەيت كە يىغان يېت يېت و
بىرگەنەۋەي باشى لە بارەتەۋە ھەيە، بەلام ئەۋە دروستكى ھەستىكە لاي
ئەۋە بارەي خۇيەۋە كە جىۋازى دروست دەكەت. دىنەمىكەكانى پەيۋەندى
ھەجىبەك بىن، لە رىگەي دروستكى ھەستىكى ئاسودە و گەرم گۈپ لەلەي،
ئەۋا تۆرۋەۋە دۆستايەتتەكى باش، راستەقىنە و دىرۋخايەن ھەنگاۋ دەنەيت.

جاوخساندنه وه به ستراتیژیدا

+ سه ره تا دنيا به ره وه له وهی که تیروانینه که ی تو کی شه که نیه. نه گر پیشبینی نه وه بکه یت که که سه که که یلی پی ت نایه ت، نه وا به نه گر ریکی زور له ریگی نه م روانگه ناخوشه وه کرداره کانی لیک ده ده یته وه.

+ به لایه‌نی سییه‌م بلی که تۆ به راستی که یفت به و که سه دیت و پیتی سه‌سامیت و/یا ن ریزی ده‌گریت. نه‌مه یاسای سۆزی دوولایه‌نه ده‌هینیت نه‌وه.

+ له ريگه‌ی پيشاندانی بایه‌خدا نیت به‌و، نه‌وا وایلیده که نیت خیراتر که یفی پیت
 بیت له‌وه‌ی که ته‌واوی روزه که به‌وه به‌سه‌ر بیه‌یت که وای لیبکه‌یت که یفی پیت
 بیت.

+ له باره ی نهو شتانه وه بدوی که ئیوه تیایدا هاوبه شن- بیرۆکه، به ها،
باوهر، هتد.

+ ئەو لە سەر بڻە مای ئەو هی که چ ههستیکی له باره ی خۆیه وه لا دروست دهکهیت که یفی پیت دیت. تو ده توانیت مه زنتین مروو بیت له جیهاندا، به لام نه که ر وای لیبکهیت که ههست به ناگرنگی بکات، ئەو ورقی لیت ده بیته وه.

(२०)

چون دهنگويهك بوهستينيت بهر لهوهي كه ناوت بزړيت

هه ز ده که ی بهرگری له خۆت بکهیت به بێ ئه وهی ببیته که سیکی گومانای؟
 ده نه وی تۆمه ته ساخته کان بهر په رچ ده دیته وه و له قازانجی خۆت به کاریان
 بهییتیه وه؟ ئیستا تۆ ده توانیت ده نگویه ک ده سته جی بوه ستیئیت و به م
 ناکتیکه سایکۆلۆژییه کاریگه ره توانا به ده ست بهیئیت. ده نگۆکان به نهیئنی و
 نه زانراوی په ره ده سین. ئه مه به و ماناییه که غه ییبه ت له بهر ئه وه درێژه
 ده کیشیت چونکه به هۆی سروشتی خۆیه وه پێی ده وتری به "نهیئنی". ئه گه ر
 سه رچاوه که ده ربخه یت ئه وایه که وشک ده بی. له زۆربه ی حا له ته کاند،
 ئه گه ری نه که که سی غه ییبه تکه ر به ئاشکرا بوونی، ده نگۆ بلاو بکاته وه.

ئەم تويۇڭنىڭ ۋە يەككە كارىگەرلىرى ئەم تەكتىكە دەردە خات - ئەمەي كە چۈن
ئەزەلراۋىي جەستەيى، شەرم كەم دەكەتە ۋە . زىمباردۇ چاكتە و داپۇشەرى دەم
ۋچاۋى كەردە بەر ھەموو ژنانى زانكۆي نىيويۇرك . داۋاي لىكردن شۆكى كارەبايى
لە ژنىك بەدن . (بىگومان شۆكەكان راستەقىنە نەبوون، بەلام بەشداران پىتيان
ۋابو راستەقىنەيە) . ئەوان دووجار پەنجەيان لەسەر دوگمەي شۆكەكە دانا
لەبەرئەۋەي گروپپىكى تىرى ژنان كە روخسارىيان دانەپۇشراۋو و ناۋيان بە روۋنى
لەسەر چاكتەكەيان بوو ئەمەيان كەرد .

هەروەها ئازاردانی ئەو خەڵکانە ئاسانتەرە کە ئێمە وەکو خەڵکی راستەقینە نایانبینین و ئەوانەش کە بە جەستە نایانبینین. لە جەنگدا، دەشی بەردانەوی بۆمبێک بە سەر شارێکدا برینێکی دەروونی کەمتر بۆ فرۆکەوانە کە دروست بکات بە بەراورد بە ئەو تەقەکردنە ی بە شیوەی رووبەروو لە لایەن سەربازێکەوە ئەنجام دەدرێ. ژمارەیه ک تاقیکردنەوی هاوتەریب پێمان دەلێن: کاتیێک ئێمە لە کەسە کە دوور خراپەو - کاتیێک ئێمە نایبینین و دوورە، لە رووی جەستەییەو - ئامادەییمان زیاتەرە کە زیانی جەستەیی پێ بگەیەنین. ئەمە بۆ گەیاندنی ئازاری سایکۆلۆژیش راستە هەروەکو لە حالەتی دەربڕینی تەشەببەدا. تێبینی ئەوە بکە کە دوو پێوەری سایکۆلۆژی جیا هەن. یەکیکیان ئەوەیە کە پەيوەندی بە بینینەو هەیه - ئاخۆ ئەتوانین کەسە کە ببینین - دووهمیشیان ئەوەیە کە پەيوەندی بە نزیکییەو هەیه - ئەو کەسە لە رووی جەستەییەو چەندە لە ئێمەو نزیکە.

ئەم توێژینەوانە و زۆریکی هاوشیوەی ئەمانە، سی ستراتیژی جیاواز دەخەنەروو بۆ وەستاندن غەیبەت. یەکەم، بچۆ بۆ سەرچاوە کە یان هەر کەسێک کە بەرپرسیارە لە دەنگۆکان و کەسە کە بناسەرەو. با بزانیێت کە تۆ دەزانیت کێیە و چی دەکات. دووهم، دەبی لە لای ئەو کەسە مرقفانە دەریکەویت. با بزانیێت کە کەسیکی راستەقینە لە پشت ئەو دەنگۆیانەو هەیه. سییەم، ئەوەندەوی دەکرێت خودی خۆت ئەمە بکە. نزیکایەتی واقعی - لە لای کەسە کە بوون - جیاوازییەکی گەورە دروست دەکات.

ئۆکە ی کەواتە ئەمە کاریگەرییەکی باش دروست دەکات کاتی سەرچاوە دەناسیتەو، بەلام ئەی ئەگەر نهیناسیتەو؟ ئەی ئەگەر دەنگۆیه ک بڵاویووەو و نەشتزانی لە کوێو سەری هەلداو و لە لایەن کێشەو بوو؟ یان لەبەر ئەو

هؤكاره، نه گهر تو كه سه كه بناسيت و هيچ باكي نه بيٽ له به رانبر نه وهى به
تؤى نه كات و نه و زيان هى به هؤى نه و دهنگويانه وه به ناويانگى تؤى
ده گه به نيټ؟ بؤ نه م حاله تانه، نه و ستراتيژييه ساڳو لؤرييه خواره وه
شيوازيكى كاريگه رى بى هاوتايه بؤ كوټرتؤل كړدى زهره ر.

له جه وه ردا دوو تاييه تمه ندى دهنگو هه ن كه نه وه ديارى ده كه ن ناخو
وه كو په تا بلاو ده بيټه وه يان پوچ ده بيټه وه. هؤكارى بلاو بوونه وهى دهنگوكان
نه وه به كه سهرنجراكيشن و باوه پيټكراو ديارن. په نديك هه به ده ليټ، نيوه
راستيه ك زؤر ترسناكتره له درؤيه كى ته واو. نه مهش له به رنه وه به كه چونكه
كهس به له باره ي شتيكه وه غه يبه ت ناكات كه به ناشكرا ساخته به و گه مژانه به،
به لام به هه بوونى تام و بؤيه كى راستى تيايدا، مه عقول ده بيټ و هه ر نه مه واى
لڼده كات سهرنجراكيشن بيټ بؤ قسه له سهر كړدن.

به لام تو ده توانى نه مه له قازانجى خؤت به كار به نيټ. له برى هه ولدان بؤ
نكولي كړن، داكؤكى بكه له دهنگو كه يان بچوكى بكه ره وه كه ده شى وا له
خلك بكات زياتر باوه رپى پى بكات، دهنگويه كى زؤر به قوه تر بلاو بكه ره وه كه
نه بيان داده پؤشيت، به لام نه ويش بگريټه وه خؤى. بؤ نمونه با بلين دهنگويه ك
بلاو ده بيټه وه له باره ي نه وهى كه تو دزى له كؤمپانيا كه ده كه يت. نكولى
ليكرن ته نيا تو به "تاوانبار تر" ده رده خات. له برى نه مه، ده بيټ نه و دهنگويه
بلاو بكه به وه كه "پاره دزراوه كه" ت بؤ پالپشتى نه و سى و شهش منداله
بووه كه گرتوونه ته خؤت يان بؤ نه وهى كورسيه ك له كه شتيه كى ناسمانيدا
هيجز بكه يت. ئيستا نه م دهنگو زؤر سهرنجراكيشنه باوه پيټ كړدى زهحه تتره و
گومان له باره ي راست و دروست بوونى ده ينيټه كايه وه. زؤريه ي خلكى به
لڼده له سه ده يبينن نه گهر مه عقول ديار نه بى. هيچ پاساويكيان نابى بؤ

ٺهه وٺي لڏي جيابڪه نه وهه ٻو ڏوڙينه وهه ٽوڙي راستي تيايدا ٺهه رته وٺي
شته ڪه ساخته ديار بي. ٺهه ش له بهر نه وهه ڪه دهنگوڪان به رهش وسپي
دهبينرڙن يان به راست يان به دهستڪرد. له بهر نه وهه به دهگهه ن له
دهنگويه ڪدا به لگهه به رجسته هه به، هه ڪه سهو خوي ٻه ريار نه دات ٺاخو
مه عقوله يان نا. له بهر نه وهه، ڇهنده سهير و ناٺاسايي بيت، ٺهه وهنده بي ماناٽرو
هينده ڪه متر سهرنجراڪيش دهبيت له وهه ڪه هه به. دهنگو له جو ڪه له به ڪي درو
ٺاشڪراڪاندا ڪال دهبيت وهه، له ڙير په نوي بي مانايدا دهنيڙريت. ڪه س نازانيت
له بارهه ڪيو باوهه به ڇي بڪات.

ٻويه ٺهه ر چوون ٻو سه رچاوه ڪه سه رنه گريت، دهنگو هه نوڪه ييه دريڙ
بڪه ره وهه ٻو نه وهه زانياريه ڪي ته واه سه رنجراڪيش بگريته خوي و لي ره وهه
ته وٺي شته ڪه به ٻوچ له قه له م ده دري.

چاوخشانده وهه به ستراتيڙيدا

+ ٺهه ر زانيت ڪي به رپرسياره له دهنگوڪان ٻوچ ٻو لاي و با بزانيت ڪه تو
ٺاگاداريت له وهه ٺهه ڪيه و ڇي دهڪات.

+ ده بي مرقانه خوت پيشان بدهيت. با بزانيت ڪه سيڪي راسته قينه له
پشت ٺهه دهنگويهانه وهه هه به.

+ له بري نڪوليڪردن، ڊاڪوڪي بڪه له دهنگوڪه يان ٻوڪي بڪه ره وهه ڪه
دهشي وات لڏيڪه "تاوانبارتر" دهريڪه ويت، دهنگويه ڪي سه رنجراڪيشتر بلاو
بڪه ره وهه ڪه ٺهه مه يان داده پوشيت، به لام له هه مان ڪاندا ده بگريته خوي.

(۳۱)

دەستىبەجى سەرگەردەن سەر بۈستىنە

ۋا لە ھەر كەسىڭ بىكە كە دانىشىت ۋ دەمى داڭخا

كاتىڭ كەسىڭ رەقە لەگەلماندا، يەكەم كاردانە ۋە مان پاراستنى خۇبىنى يان
خۇبە ھەندازانىنمانە. بە دەستە ۋازەى ۋەكو "چۇن جورۇت دەكەى ئەۋ قەسەيە
بە من بلىيى؟"، "خەز ناكەم ئەۋ قەسەيە دەكەيت ۋ پىيى نارەحت بوم"،
"بەسەرمندا مەقۇپىنە" ۋ ھىتر ۋەلام ئەدەينەۋە. ئىمە ئەۋكەسە تورپەيە
دەكەينە كىشەى خۇمان. بۇ دەبىت رىگە بە كەسىڭ بەدەيت كە بىرپار بەدات چۇن
ھەست دەكەيت؟ تورپەبوون دەبىتە ھۆى ئەۋەى كە كۆنترۇل بەدەيتە كەسەكە تا
جەۋى دۇخى ھەستىت بىكات. ئەمە ھىزىكى زۇرە كە كەسىڭ دەبىتە خاۋەنى،
بەتايىت كەسىڭ كە رەقە لەگەلندا. ئەمە تەنبا مەسەلەيەك نىە كە پەيۋەندى
ھەبىت بە قەسەى خەيالپالو ۋ پىشت بەخۇبەستىن، لە راستىدا ئەم ھىزە
بىكەتەيەكى سايكولوژىي راستەقىنەى ھەيە.

ئەگەرتۇ بەرەنگارى بىكەيت لە بەرانبەر كاردانەۋەى سەرەتايىت بۇ
ھەلچون، ئەۋا لەۋانەيە سەرت بسوپمىت لەۋەى روودەدات. لەبرى وتنى،
"بۇچى ۋا مامەلەم لەگەل دەكەيت؟" ھەۋل بەدە بلىيت، "پىدەچى تۇرۇڭىكى
بەرگىرگەت بەسەر بىبەيت؟". لەبرى ئەۋەى كە بلىيت "من ھىچم نەكردوۋە
بەۋشۋەيە قەسەم لەگەل مەكە"، بلىي "پىدەچىت ئەمە دىلگەنى كىرەپىتى".
مەبە بە خاۋەنى كىشەى ئەۋ. ئەمە كىشەى خۇيەتى نەك تۇ. ھەر كە وشەى

(من) ت به ڪارهينا، دايناميڪ سايڪوٿريپيڪان به شيوهيه ڪي ڊراماتيڪي دهگورين. پاشان دهبيت شتيڪ لهنيوان تو وئودا. به به ڪارهيناني وشي "تو"، توپه ڪه له ساحي ئودا دهمينيتوه و ڪيشه ڪه تنيا مولڪي خودي خوي دهبيت.

بهدهر له خونارههت نهکردنت، ئيستا تو ڪهسهڪت ناچار ڪردوه ڪه به شيوهيه ڪي بهرگريڪارانه بير بڪاتهوه وه لامبداتهوه و ڪرداره ڪاني بئ تو روون بڪاتهوه. تو ناچاري ناکهيت ڪه پاساو بدؤزيتوه بئ پشتگيري له قسهڪاني- لهبارهي ئوهي ڪه شتيڪي هلهت نهجام داوه. لهبري ئمه، تو پرسياڙي ليدهڪهيت ناخو ڪيشهي چيه، نهڪ تو و با تهواوي رؤژه ڪه بهمهوه سرگرم بيت.

تو بئوت دهردهڪهوي ڪه له ريگهي وهلام نهڊانهوي بهرگريڪارانه، به مشتموپه ڪه قهلس نابيت- چونڪ هيچ پهيوهندي به تووه نيه تا ئه وشويني ڪه ههول نادهيت ببيت خاوهن!

ئهگهر ئم رهفتاره بهڪاربهراڻيه بهشيڪي چوارچيويه ڪي گهورهتره و تو پهيوهندييه ڪي بهردهوامت لهگل ڪهسهڪدا هيه، بهوانه ئمهي خوارهوه. له ناوهروڪي پهيوهندييه نيوانه ڪهسيهڪاندا حقيقيڪ هيه: ڪهسهڪ بهو شيوهيه ڪه رايدهيٺيت، مامهلهت لهگلدا دهڪات. پئويسته وا بڪهيت بزاني ڪه رهفتارهڪي مايهي قبول نيه و تو تهحهمولي ناکهيت. بؤيه يهڪم شت ڪه دهبي بيڪهيت ئوهيه ڪه سهرنجي بئ رهفتارهڪي رابڪيشيت و ريگهي بدهي بزاني مايهي قبول نيه. له جيھاني ڪاملدا ئمه بهسه... بهلام ئيمه له جيھانيڪي ڪاملدا نازين. بؤيه با بزاني بئ ئه وهمه دهڪات و تو دهتواني چي بڪهي لهم بارهيهوه.

ئو لهبهرئوه بهو شيوهيه مامهلهت لهگل دهڪات چونڪ لهم ريگهيهوه ههست به بههيزي دهڪات. ئهگهر تو لهبارهي سهلامهتي جهستهبيتوه

نىگەرانتىت، ئەو دان بە "دەسلەت و ھىز" ەكىدا بىنى بۇ پوچكىردنەۋەي
توپەيىيەكەي. بۇ ئەم مەبەستە، تەنيا بلى "تۇ راست دەكەي، مەن داۋاي
لېيوردن دەكەم". ئەم دەستەۋاژە سىجىرىيە زۇرجار جۇگەلەي ژەھراۋىي
زارەكى وشك دەكات. پاشان لە بارودۇخەكە ۋەرە دەرەۋە ۋە پەيۋەندى بە
لايەنە بەرپرسەكانەۋە بكة. ئەگەر ئەمە كارىگەرىي خىراي نەبوۋ، دەتوانى ئەم
ئاكتىكە بەكاربەيتىت: خۇت زۇر لە كەسەكە توپەتر بكة لە خۇت. ئەو لەبەر
ئەۋە ھاۋار دەكات چۈنكە دەيەۋىت ۋەكو ئەۋەست بكةيت: توپە، بىرىندار،
ئاۋمىد و بچوك. بۇيە ئەگەر ۋاي لېيكەيت بىرواي ۋابىت ھەستىكى خراپتر لەوت
ھەيە، لە ھاۋاركردن ھىچى تىرى دەست ئاكەۋىت. كاتىك تۇ ئەكەۋىتە ۋىزەي
خۇت، ئەۋ ھىچ پاساۋىكى نامىنىت بۇ بەردەۋامبۈۋن لە لىدانىت. كاتى ھىرشەكە
كۆتايى دىت، بىرۇ ۋە شىۋەيەكى جىددى بىر لە پەيۋەندىيەكە بكةرەۋە.

چاۋخساندەۋە بە ستراتىژىدا

+ نىازى سەرەتايىت بۇ بەرگىركردن بوەستىنە. ئەگەر كېشەكە ھى ئەۋە،
مەيكەرە ھى خۇت! ھەر كە وشەي (مەن) ت بەكارھىنا، داينامىكە
سايكولۇژىيەكان بە شىۋەيەكى دراماتىكى دەگۆپىن. پاشان مەسلەكە
دەكەۋىتە نىۋان تۇ ۋە ئەۋەۋە.

+ ئەگەر تۇ لە خەمى سەلامەتىي جەستەيىت، دان بە "ھىز
دەسلەت" ەكىدا بىنى بۇ پوچكىردنەۋەي توپەيىيەكەي. ئەمە لە رىگەي
توپەبوۋىت لە خۇت زياتر لە توپەبوۋىنى ئەۋە تۇ، ئەنجام بدە.

(۳۲)

وا له هر كه سيڪ بڪه نه وهى له ناخيدايه هه ليرٽيٽ
هر كه سيڪ بيٽ، زانيارى ديارىڪراوى لي وهربگره

ناخوش نيه كه پرسيارىك بكهيت ته نيا بڙنه وهى وه لاميڪى ته مومڙاوى يان
نابه دلت ده سٽبكه ويٽ؟ و ايزانم ناخوشه. وه لاميڪت ده ست ده كه ويٽ، به لام هيچ
زانياريه كي به سووى تيڊا نابي. نه و نامرازه ساڳوڻوڙيانهى خواره وه ريگه
پي ده دن كه وه لاميڪى ليٽل به ناسانى بكهيت به وه لاميڪى راسته وخو و
راستتر. سهيري نه م نمونانهى خواره وه بڪه بڙنه وهى بزانيت چڻ وه لاميڪى
ليٽل ده كهيت به زانياريه كي به كه لڪي چروپري ديارىڪراو. بزانه وه لامي (ب)
چند كاريگرتره له وه لامي ته قليديى (نهلف).

۱ نهلف

قسه: پيم وانيه ڪڙبوننه وه كه به باشى به پڙوه چوويٽ.

وه لام: چڻ؟

قسه: هر پيم وانيه و ته واو، باشه !

۱ ب

قسه: پيم وانيه ڪڙبوننه وه كه به باشى به پڙوه چوويٽ.

وه لامي ژماره ۱: نايا كه سيڪ شتيكى وت يان هر بڙچوونى خوته؟

ۋەلامى ژمارە ۲: ئەۋە تۇرۇڭ ئىجازە بويى يان ئەۋان لىھاتوو نەبوون؟

ئەگەر تۇر داۋاي روونكردەۋەيەك بېكەيت ئەۋا كەسەكە ھەست بە ناچارى
دەكەت كە ۋەلام بەداتەۋە. خىستەنەپوۋى پرسىيارىكى فراۋان لە كاردانەۋە يان
ۋەلام بۇ قەسەيەكى گىشتى تەنيا ھەمان شت بەرھەم دېيىتەۋە.

۲ئەلف:

قەسە: نازانم ئاخۇ دەتوانم يان نا.

كاردانەۋە: مەبەستت چىيە، نازانیت؟ يان بۇچى ناتوانیت؟

قەسە: ھەر نازانم و تەۋاۋ، باشە؟

۲ب:

قەسە: نازانم ئاخۇ دەتوانم.

كاردانەۋە ۱: بە شىۋەيەكى دىيارىكراۋ چ شىتەك رىگەت لى دەگرى؟

كاردانەۋە ۲: دەبۋايە چى بېيى بۇنەۋەيە بتوانیت؟

كاردانەۋە ۳: ئەگەر بىتكردايە چى لە مەسەلەكە دەگرپا؟

تۇر لەۋەي سەرۋەدا تىيىنى دەكەيت كە كەسەكە خۇي ئەۋەندە بېرى لى
نەكردۋەتەۋە. بۇيە بە خىستەنەپوۋى ئەم پرسىيارانە رىگەي پى دەدەيت باشتر
لە بېكردەۋەكەي تىيىگات و لىرەۋەش تۇر ۋەلامىكى روونتر و دەقىقتە دەست
دەكەۋىت.

که س حەز ناكات بکه ویتە دۆخیکەوێ که تیایدا هەست بکات دەبێ بەرگری
له خۆی بکات. سەرەنجام، زۆرجار کاتی پرسیار له یه کێک دهکەیت که بێر له
چی دهکاتهوه یان هەست به چی دهکات، له وهلامدا دهلێت "نازانم". ئەم
کاروانهوهیه لهوانهیه وتویژهکه بوهستینیت و تو له گه پان به دواى وهلامهکاندا
جی بهیلتیت.

هەندێ جار ههروا ئاسانتره بلێی "نازانم" هه ربۆیه شه زۆرجار له سەرەوه تا
دهیلتین. ئەگەر تو به "چۆن؟" وهلامی بدەیتەوه که به شتیهیهکی تهقلیدی
دهردهبردریت، رێک وهلامی "نازانم" وهردهگریتهوه. هه رچۆنیک بیت، کاتیک تو
گوێبیستی "نازانم" دهبیت، ئەم تهکنیکانهی خوارهوه به کاربهێنه بۆ
به دهستهینانی ئەوانیارییهی دهتوێ (ئهوانه ههلبژێره که زیاتر له گه
بارودۆخهکی تۆدا گونجاون).

- "باشه، ئەو بۆ پێم نالێی چۆن بوو که گه یشتیتە ئەم نهتیجهیه؟"
- "دهزانم که نازانی، بهلام ئەگەر مه زهنده بکهیت، پیت وابه چۆن
دهبێ؟"
- "دهتوانی پێم بلێی که له گه ل کام به شهیدا گرفتت نیه؟"
- "له چ بارودۆخیکى رابردودا له به رانه ر ئەمه یاندا هه مان هه ست
هه بووه؟"
- "بۆ ئەو بیرکردنه وهیهی که ئیستا هه ته، چ هه ستیک دیته وه له گه لیدا؟"
- "دهتوانی بۆ ئەمه ته نیا یه ک هۆکار بلێی؟"
- "ئەگەر به وشه یه ک پێناسه ی ئەو بیرکردنه وه به ت بکهیت ده لێی
چی؟"

له هه موو ئه و کاردانه وه یان وه لامانه دا، تۆ فشاره که هه لده گریت. دان به گریتی که سه که له وه لامدانه وه داده نییت. پاشان تۆ پرسیار له که سه که ده که بیت که شتیکی تر بخاته پوو له کاتی کدا که له واقیعدا پرسیاره نوێکه ی تۆ بۆ به ده ستهپنانی وه لامی پرسیاره سه ره تاییه که ت و کردنه وه ی باسی که به ره و دیالۆگیکی واتادار.

ده شی "نازانم" ێک به هه مان شیوه به و واتایه بییت که که سه که هه ست به ناوان یان که مژه یی ده کات له باره ی کرداره کانی وه. له م حالته دا ده بی تۆ له ژێر باری به پرسیاریتییه که بیهیئیته ده ره وه. ئه م ته کنیکه سایکولوژییه زۆر باشه، چونکه وای لیده کات به بی ترسی ئه وه ی که تۆ حوکمی له سه ره ئه ده ییت، وه لام بدانه وه. دوا جار له وانه یه بجیته سه ره ئه و باوه ره ی که ئه مه ی به مه به ست نه کردووه. ئه مه زۆر کاریگه ره، چونکه ئه و پێویست ناکات هه ست به وه بکات که به پرسیاره له کرداره کانی. ئه مه "نیازی" ئه و نه بووه بۆ ئه وه ی که کردووه تی. ره فتاره که ی به شیوه یه کی ناگایانه نه بووه. له وانه یه ده سته واژه که ی شتیکی له م بابته بییت، "ده زانم دلتیا نیت له باره ی ئه وه ی که بۆچی ئه مه ت کردووه، بۆیه ده کری بێر له پالنه ریکی نا ناگایانه بکه یته وه که کاریگه ری هه بووه؟"

چاوخساندنه وه به سترا تیژیدا

+ کاتی که تۆ وه لامیکی لیّل وه رده گریت، پرسیار ی دیاریکراوتر بکه که په یوه ندییان به وه لامه که یه وه هه یه. ئه گه ر تۆ پرسیار یکی به دوا دا چوونی گشتی بکه ییت، ته نیا وه لامیکی تری گشتیت ده ست ده که وێ.

+ ئەگەر كەسكە دۇنيا نىيە لەوھى كە چۆن وە لام بداتەو، لەبرى ئەمە
پرسىياري لىبكە پىت بلى ھەستى چۆنە لە بارەى لايەنىكى بارودىخەكەو،
لەبرى تەواوى بارودىخەكە.

+ پرسىياري لىبكە ئاخۆ ھىچ پالەرىكى ناڭاگايانە لە پشت مەرزوعەكەو
ھەبوو. ئەمە ھەستى گوناھ لا دەبات لەكاتىكدا كە ھىچ دەلالەتەك ناىيت
لەوھى كە نيازەك ھەبوو.

(۳۳)

خېرا و ئاسان مامەلە لەگەل ھەر گىشەيە كىدا بگە

وا لە ھەر كەسىك بگە چىتر براوۋە نەبى!

چ ئەۋەى مەسەلە كەسى بىت يان پىشەيى؛ سۆراخى ئەم لىستە تاكتىكە
بگە و دۇنيا بە لە خاۋكردنەۋەى سىكالاى كەسىك لە بارەى ھەر شىتەكەۋە بىت.
بەكەم جار گوى بگرە. مايەى سەرسۇرمانە كە زۆربەى خەلكى نازانن چۇن
ئەمە بگەن. بۇ ئەۋەى گوى بگرىت، تۆ ھىچ شىتەك نالىت و تەنيا و تەنيا گوى
دەگرىت. ئەمە بەۋ مانايەيە كە نە كۆك دەبىت و نە نارازى و نە مشتومرىش
دەكەيت. لە ھەنگاۋى دواتردا تۆ رازى دەبىت، بەلام ئەگەر دەستەبەجى ئەمە
بگەيت، ئەۋا روۋبە روۋى ئەۋ بىروايەى دەبىتەۋە كە تۆ تەنيا دەتەۋى ھىۋرى
بگەيتەۋە يان دلى رابگرىت. كەۋاتە رىگەى بدە ھەر شىتەك كە دەپەۋى بىلەيت
بەبى قسە پىتېرىن، پاشان يان كۆك بە لەگەلىدا.
ھەندى جار خەلكى تەنيا دەيانەۋى ئەۋەى لە دلىاندابە ھەلېرىن. بۇيە با
قسە بگەن. ھەندى جار بەدۋاى شەپدا دەگەپن. ئەگەر قسەيان پى نەبىت،
ئەۋا ئاجار ھىچيان پى نامىنىت بىلەن. ئەگەر قسەيان پى بىت ئەۋا دەكەۋىتە
بەر مەترسى پىدانى تەقەمەنى زىاتر پىيان و لەبرى بەخۇداچوۋنەۋە،
مشتومرەكە توندتر دەكەن.

كەس نايەوئى ھەست بىكات كە بەكاربراوۋە. ئەمەش ۹۹،۹۹/ى ئەو ھۆكارەيە
كە بۆچى توپەيە. خۇبىنىيەكەي بىرىندار كراوۋە. شىتېك يان كەسىك بايى
پىۋىست رىزى نەگرتوۋە و ئازار دەچىزىت. كاتى لە قسە وەستا، ئەمەي
خوارەوۋە بىكە.

يەكە جار ئەوۋەي كە وتوۋىيەتى، بۆي بلىرەرەوۋە بۆنەوۋەي بزانى كە تۆگۈيت
لىگرتوۋە. پاشان لە رىگەي چەند دەستەواژەيەكەوۋە ھىزى پى بدە، " نايى
كەسىكى قورسى وەكو تۆ بە و حالەدا تىپەپى"، "دەزانم تۆ لەسەر ئەوۋە
رانە ھاتوۋى بە و شىۋەيە رەفتارت لەگەلدا بىكرى"، "يان" منىش بوومايە
ئەوۋەندەي تۆ ناپەھەت دەبووم". ئەم قسانە بە تەواۋى خاۋى دەكەنەوۋە.
دوايىن شىتېك كە تۆ دەتەوۋى، ئەوۋەيە كە توند بىت و بەم يەكەم ھەنگاۋە تۆ بە
تەواۋى بى چەكى ئەكەيت. تۆ لە رىگەي گۈيگرتن، كۆك بوون و قورسايدان بە
خۇبىنىيەكەي وات لىگرتوۋە كە ھەست بە گىرنگى بىكات. بەكارەيىنانى ئەم سى
ھەنگاۋەي گۈيگرتن، كۆكبوون و بوژاندەوۋەي خۇبىنىيەكەي، زۆرجار
بارودۇخەكە ھىور دەكاتەوۋە. بەلام ئەگەر سەرى نەگرت، بەم شىۋەيەي
خوارەوۋە بەردەوام بە.

ئىستا پىرسىارى لىبىكە ھەز دەكات چى بۆ بىكەي. ئەوۋەي كە ئەوۋەكو
چارەسەرىك دەيخاتەپوۋ، زۆر لەوۋە كەمترە كە تۆ پىسى ئەدەيت بۆ
قەرەبوكرىنى ئەوگرفتەنەي كە تىي كەوتوۋە. لە بارودۇخەكانى بىزىندا، ئىمە
زۆرجار ھەلەي وىستىنى بەخشىن بە جىھان، دەكەين بۆ لادان لە كىشەي
گەرەتر. بەلام لەسەر ھەلپە سەرەتايىيەكەت بوەستە و پىرسىارى لىبىكە كە ھەز
دەكات چى بۆ بىكەي.

له بارودۆخه که سییه کاندای، له وانه یه سکالاکان له دهسته واژه ی لێلدا ناراسته بکری، "من دلم خوش نیه" یان "تۆ شیتیم نه که ی". له کاتی کدا که له وانه یه کێشه ی جدیدیتری په یوه ندی له ئارادابن، رێگایه کی دیاریکراو هه یه بق یارمه تیدان له بارودۆخه دا. نه وه ی که ده بی بیکه ی، نه وه یه که وای لێ بیکه ی نه وه ندی ده کری دیاریکراو بیت له سه ر نه وشته ی که بیزاری ده کات. (به وانه به ندی ۳۲، وای هه رکه سیک بکه نه وه ی له ناخیدا یه هه لپێژیت، چون وه لامیکی لێل بکه ین به شتیکی دیاریکراو).

له کاتی کدا که تۆ نه وه ی سه ره وه ده که ی، هه ول بده پردیکی لێکتیگه یشتنی له گه لدا به رفه رار بکه ی بق نه وه ی که یفی پیت بیت و هیمنی بکه یته وه. ده شتی شتیوازی خۆ خستنه پووت کاریگه ریه کی گه وه بکاته سه ر تیپوانینی که سه که. نه گه ر له کاتی کدا که ته عبیر له ناخی خۆی ده کات، هه ردوو باله به یکه وه گرێداییت و شکلت بلێت "به نیازی که ی ده مت داخه ی؟" نه و به ره و شه پێک هه نگاو ده نییت. هه ربۆیه کردنه وه ی قۆپچه ی چاکه ته که ت یان گری نه دانی باله کانت به یه کترییه وه وای که سه که ده کات که متر هه ست بکات له حاله تی ململانیدا به. کاتی تۆ پردی له یه کتر تیگه یشتنت له گه ل که سه که دا هه به، نه گه ری زیاتره که هه ست به ئاسوده یی بکات و بکریته وه. پردی لێکگه یشتن معنانه دروست ده کات، رێگه ت ده دات پردیکی سابکولۆژی دروست بکه یته له گه ل که سه که دا. نه گه ری نه وه ده بیته که وتویژه که پۆزه تیله تر بیت و توش باوه رپێهینتر ده بیت. وه کو چاوخشاندنه وه یه ک، چه ند خالێکی به هیز هه ن بق بونیادنانی پردی لێکگه یشتن:

گونجاندىنى شىكل و جوله: ئەگەر دەستىكى لە گىرفانىدايە، تۆش دەستت بخەرە گىرفانتەو. ئەگەر بە دەستى ئامازەيەكى کرد، پاش چرکە ساتىك تۆش بە شىۋەيەكى ھەپەمەكى ھەمان ئامازە بکە.

گونجاندىنى قسە: ھەول بىدە تۆنى قسەى لەگەلدا بگونجىنىت. ئەگەر بە تۆنىكى ھىمەن و خاوقسە دەكەت، تۆش ھەمان شت بکە. ئەگەر خىرا قسە دەكەت تۆش خىرا قسە بکە.

گونجاندىنى وشە سەرەككەيەکان: ئەگەر ھەندى دەستەواژە و وشەى ديارىکراو بەکار دەھىنىت، کاتى قسە دەكەيت بەکارىان بەيئەو. بۇ نمونە، ئەگەر بلىت "زۆر ئاناسودە بوو کہ بەو شىۋەيە مامەلەم لەگەل کرا" دەشى تۆ دواتر لە وتویژە کەدا بلىت "دەزانم کہ تۆ لەوانەيە بەو جۆرە مامەلەيە ئاناسودە بووبىت". دلتيا بەرەو ھەلەو ھەى کہ کتومت لاساىى ناکەيتەو. ئاشکرايە کہ دووبارە کردنەو ھەى جولەکانى کەسىک ئەنجامى نابى. تەنیا ويئەدانەو ھەىک لە ھەندى لايەنى قسە و رەفتارى کەسەکە بەسە. ئەمە دەتوانى شارەزايەتتەيەكى بەھىز بىت بۆ تۆ ئەو کاتەى کہ تيايدا قال دەبىت.

خالى ھىز

لە بارودۇخە کەسىيەکاندا کہ تيايدا سکاالاکە بە شىۋەيەكى ديارىکراو ئاراستەى تۆ دەکرى، ئەو دەستەواژەيەى خوارەو دەربېرە و تەماشاکە چۆن توپەيى کەسەکە لەبەر چاوى تۆ نامىنىت: "نەمتوانى زۆر ئەسەلى خۆم دەربېرەم. شەرەزارم". جارىكى تر، لە خۆبىنيەكەى دراو ھەىو ھەىو تۆ تىکبشكىنى و ھەروە ھەستىكى شانازى و ھاوسەنگى دەست بۆ بگەپتەو. بە داننان بە ھەلەكەى خۆتدا، وای لیدەكەيت ھەلبستتەو. ئاشکرايە کہ لە تۆ

ئېدەگات، چونكى ئەمەكتومت ئەۋشەيەكە بېرىلى كىرۋەتەۋە - ئەمەي كە
ئۆگەمىزەي. ھېچى نەماۋە بېلىت. ئەگەر لەم خالەدا، تۆ ھېشتا پەلامار
دەرىيىت، بىرۋانە بەندى ۲۵، ۋالە ھەركەسىك بىكە بىتۋورىت لە بەرانبەر
ھەرىشەكدا بېت.

چاۋخشاندىنەۋە بە ستراتىژىدا

+ ھېچ مەلى. تەنيا گۈي بگرە. ئەۋە بلىرەۋە كە تازە وتى. دەستەۋاژەي
"مېزېدان" بەكاربەيتنە بۆ تۆكمەكردنى خۆبېنىيەكەي ۋە ھەستى خۆ بەگىرنگ
زانىنەكەي.

+ كاتى ئەمەي سەرەۋە دەكەيت، پردى لىككە يىشتىن بونىاد بىنى بۆ ئەۋەي
يارمەتى بدەيت ھەست بە سوكنايى ۋ ئاسودەيى بىكات لەگەل تۆدا.

(۳۴)

دەستبەجى رەفتارى ئىرەيى بوەستىنە

زۆرچار، ھەرچەندە بە ھەلە، باوەر واپە كە لە پەيوەندىيەكاندا ئەو كەسەي ئىرەيى دەيگىرىت كەسىكە كە ھەستى خۆبەھەندزانىنى نزمە. دواجار ئەگەر كەسىك باوەرپى بەخۆى بىت و ھەستىكى باشى لەبەرانبەر خۆيدا ھەبىت ئەوا ھۆكارىكى و ھا ئابى بۆئەو ھى كە نىگەرەن بىت لە دۆراندنى دەنكەكەي. بەلام دەرگەوتوۋە كە پەيوەندىيى نىوان ئىرەيى و خۆبەھەندزانىنى كەسەكە ئەو ھەندە نىيە. لەبرى ئەمە، زىاتر ئەگەرى ئەو ھەيە كە كەسىك لەو بوارانەدا ھەست بە ئىرەيى بكات كە بەتايبەت پەيوەندىيان بە ھەستى شايسەيىيە ھەيە.

بە دەرپرېنىكى تر، زۆرچار بەھىزكردنى خۆبەھەندزانىنى دەنكەكەت و ھەلام نىيە. ئەو تەنيا لەو بوارانەدا ھەست بە ھەرپەشە دەكەت كە پىتى واپە بىنەماي شوناسەكەي پىكەدەھىنن. بۆ نموونە لەوانەيە دىكتورىك ئىرەيى ببات بە بىستى ئەمەي كە دىكتورىكى تر زۆر شارەزاترە لە خۆى لە نەشتەرگەرىيەكى تايبەتدا. لەگەل ئەو ھەشدا، لەوانەيە ئەمەي كە جىم-ى دراوسىتى يارىزانىكى باشتىر بىت لە تىنسىدا ھىچ كارى تى نەكات. پىوانەي ئەو بۆ شايسەتەبوونى وەكو موقۇبىك بەھۆى شارەزايەتتەيەو ھەيەتى وەكو نەشتەرگەرىك نەك وەكو يارىزانىكى تىنسى.

با ٻلين تو ڙنگيت ڪه هاوڙيه ڪي نيرينه ڏهوله مهندي ههيه. ڏهنڪه ڪشت
 ڪوڙي ڦوڙه، زيرڪه، بهخهه و نيشڪه ره. بهلام نيگه رانه لهه ڀڻو
 راستيه ڪه پارهي ڦوڙي نيه، چونڪه بهلاي نهوه وه پاره شتيڪي گرنگه. ٻويه
 به ٻيڪرڻه وهي نهو، هاوڙيڪه ڦوڙ بهنرختر و "باشتر" ه لهو. لهوانه به
 ستراتيڙيه نمونه بيه ڪت نهوه بيت ڪه ڏهنڪه ڪت بههيز بڪهيت و پتي بليت
 ڪه چنده ڪه سيڪي مهزنه و چنده بهخه ميت ٻوي، بهلام ٻوڙ ڏهه ڏهه ڪه وي
 ڪاريگري نيه. پيوتني نه مه ڪه تو خوش ڏهوي و ڦوڙتر و زيرڪتره له
 هاوڙيڪه ڪاريگريه ڪي ڦوڙ ڪه مي ههيه ٻو ڪيڪرڻه وهي نهوههستي نيرهيه.
 نهه چاره سه ره ڪه نيه. لهبري نههه پيويسته ٻوي روون بڪهيه وه ڪه ٻوچي
 "تايه مهندي" ي هاوڙيڪه - لهه بارهه دا پاره - بهلاي ٽوه گرنگ نيه و ليڙه وه
 نيرهيه ڪي ناميتيت.

به ڪه مڪرڻه وهي بههائي نهو شتهي ڪه ڪه سڪه ڪي ترههيه تي و نهو نيه تي،
 ههستي نيرهيه به خيڙاي لهناوده بهيت.

ڏهنڪه ڪت پارهي بهلاهه گرنگه و ليڙه وه نرختيڪي گه وره تر لهه سه رهو
 ڪاڀرايه داده نيت، ٻويه پتي وايه ٽوش نههه ده ڪهيت. نيرهيه ڪي نهو به
 راستي ٻو نهو شتهيه ڪه هاوڙيڪه ههيه تي و نهو نيه تي.

ڪه وانه نهوه تايه مهندي ڪه هاوڙيڪه - لهه بارهه دا پاره - ڪه دهبي
 موخاته بهيان بڪهيت، نهه تايه مهندي ڪه هاوڙيڪه. تهنيا
 روونڪرڻه وهيه ڪي نه قلاني بهري لهه بارهه وهي ڪه ٻوچي نهه شتانهت بهلاهه
 گرنگ نيه و حالي باش دهبي. ٻو نمونه، دهتواني بليت، "پيوهري راسته قينه
 ٻو پياو نهوه نيه ڪه چهند پارهي ههيه، بهلڪو نهوهيه ڪه هاوڙيڪه ڪيڻ.
 لهه ڪاتيڪدا ڪه من ڪه يغم به هاوڙيڪه ديت، پيم وايه نهو خه لڪانهي ڪه ٻوڙ به

پاره ڪه ڀانهو لئ ڏه ڏهن، ٻو ڦه ره ٻو ڪرڻه وهى هه سستی ڪم و ڪورتي بيان نه مه
ده ڪن. ڪه ڀم به هاوڙي ڪم ڏيٽ، به لام به داخم ٻوئي". پاش بيستني نه مه،
ده ڪه ڪت گرفتني نابيت له وهى ڪه هاوڙي نه و بيت، چونڪه چيتر هه ست به
هه ڀه شهي مه سه لهي پاره ناکات. نه گهر هه ر شتيڪ هه بيت ٿيستا، نه و
راستي به ڪه نه و پاره به ڪي ٿا سوده به خشي هه به، چونڪه پئي وايه نه مه
ڪتومت نه و هڪاره به ڪه ٻوچي تو هاوڙي ڪت به لاهه سه رنجرا ڪيش نيه.

ڪاتيڪ تو نه م ٿا ڪتيڪه ده خه يته ڪار، وا باشته به شيوه به ڪي ريڪه وٽ نه مه
بڪه يت. به م شيوه به له وانه به پئي وانه بيت ڪه تو ته نيا ٻو نه وهى دلي بده يته وه
نه مه ده ڪه يت. شيوازي هه ڀه مه ڪي زامنيڪه ٻو نه وهى ڪه تو بروات پييه تي و تو
ده ته وي بزانئي ڪه هه ست چونه و نه مه ته نيا ٻو نه وه ناليت ڪه چوني تي
هه ستر ڏني بگوريت.

خالي هيڙ

نه گهر تو له گهل به ڪيڪدا ماله ده ڪه يت ڪه به شيوه به ڪي شيٽانه له
به رانبر هه موو شتيڪ و هه موو ڪه سيڪدا ٿيره به هه به، نه و ده به ڪه مئ
جيا و ازتر چاره سه ري بڪه يت. ٿيره به نه م ڪه سه ره گوريشهي له ناٿا راميه ڪي
قولدا به و خويندنه وه ٻو هه موو نه و شتانه ده ڪات ڪه ده يانلپيت و ده يانڪه يت و
ده گاته نه و نه ڄامه ي ڪه ناٿوانئي متعانه پي بڪات. ته نانهت بارودوخه هه ره
روونه ڪان به خراب ليڪده درينه وه و لڙيڪ له ٿوقيانوسيني هه سه
ناهاوسه نڪه ڪاندا له ده ست ده چيٽ. له ڪاتيڪدا ڪه له وانه به ده رمان ٻو نه م ڪه سه
گورجاو بيت، ٿا ڪتيڪي ڪي ساڳوڻوڙي هه به ڪه چاڪبوني ڪاتي دابين ده ڪات. نه و
له به رنه وه ٿيره به ده بات چونڪه درڪ به ناهاوسه نڪيه ڪ ده ڪات له

+ که سټک ته نیا له و بوارانه دا هه ست به ئیره یی ده کات که به بناغهی داده نیست بۆ شوناسه که ی. بته وکردنی خو به هه ندزانینه که ی چاره سه ر نیه . پټویسته نه و تایبه تمه ندییه به بچوک سه یر بکه یت که پټی وایه نه و نیه تی و نه وانیتر هه یانه . ئیره ییه که ی به راستی له و شته یه که نه وانیتر هه یانه و نه و نیه تی.

(۳۵)

چۆن باشتىن ئامۇزگارى لە ھەر گەسىك بەدەست ھېئىت

وتراوہ كە ئامۇزگارى شتىكە ئەو كاتە داواي دەكەيت كە وەلامەكەي دەزانىت، بەلام ھىوادارىت نەترانىايە. ھەندى جارىش تەنيا بۇ جەخت كىردنەوہ لە زانىارىي خۆمان داواي ئامۇزگارى دەكەين. بۆيە ئەگەر سۆراخى دەكەيت، مېشكىكى كراوہت ھەبى. ئامۇزگارىيەكى بەنرخ لەو خەلكانەوہ كە دەتوانى مەمانەيان پى بكەيت، زۆر بەنرخە. كېشەكە ئەوہيە كە ھەمىشە ئامۇزگارىي باش بە رىگاي دروست بەدەستناھىتىن.

يەكەم شت كە پىويستە لە بىرت بىت ئەوہيە كە نىگەران بىت لە وەرگرتنى ئامۇزگارى لەوانەي كە رىك لە تەنىشت تۆوہن. بەو واتايەي كە ئەگەرتىز كارىكى بى كەلك بكەيت، پىت وايە ھاوكارەكەت چۆن دەپوانىتە بىرۆكەي گەپانەوہت بۇ قوتابخانە؟ لەوانەيە ئىرەيى بچىتە ناو ئامۇزگارىيەكەيەوہ وئەو زانىارىيە بەدەست نەھىئىت كە بە باشتىن شىوہ لە بەرژەوہندىتدايە. چونكە ئەم ھاوكارەت لەوانەيە پاساوي ئەوہي بۇ خۆي ھىنابىتەوہ كە بۆچى ئەمىش پىگەي خۆي باشتىر نەكردوہ و ئىنجا ھەمان ئەو پاساوانەش بۇتۇ دەھىئىتەوہ. ئەمە بەو مانايە نىە كە مەحالە ئامۇزگارى باشى لىوہرىگىت، بەلام ئەگەرى نىە.

ھەروھە ئامۇزگارى لە كەسىك وەرەگرە كە مەترسى لە دەستدانى شىتىكى
 ھەيە لە ئەنجامى بېرىارەكەي تۆۋە. كەسەكە چەندە بابەتى و واقىيەتر بېت ئەوا
 دەتوانىت ئەۋەندە بەھا بە زانىيارىيەكەي بدەيت. زۆر كەس ئامۇزگارى لە
 دۆستان و خىزان وەردەگىرن، بەلام ئەم خەلكانە زۆر جار قازانچىكى
 سىروشتىيان لە دەرەنجامەكەدايە. ئەمە بەومانايە نىيە كە لە باشترىن
 سۈرمەندىبۈنى تۆيان گەرەك نىيە، بەلكو بەومانايەيە كە، يەكەم، حوكمىيان
 بەھۇى سۆزىيان تارىك دەبېت. دوۋەم، لەۋانەيە ئەۋە بلىن كە بۇ تۆيان ئەۋى
 بەبى لە بەرچاۋگىرتنى ھىۋاكانى تۆ.

ھۆكارى ئەمەي كە زۆر جار ئامۇزگارىي پۈچ دەكرىن ئەۋەيە كە زەھمەتە
 كەسىك بدۆزىتەۋە كە ھەمىشە لە ناخى دلىۋە بەرژەۋەندىي نىمەي
 ھەلگىرىت، بە جۆرىك لە جۆرەكان ئىرەيى نەبات، لە ھىچ ئاستىكدا پىيى وابېت
 بزانى كە چ شىتىك باشترىنە بۇ تۆ.

ۋە ھەمىشە، ھەمىشە ۋە ھەمىشە پاي دوۋەم، سىيەم و چۈرەم لەبارەي ھەم
 شىتىكەۋە كە دەيكەيت وەرىگرە. ھەر لە ئاراستەكان رىگاكانەۋە تا
 ئاراستەكانى ژيان، زانىيارى لە خەلكانى جىاجىيا وەرىگرە. ئەمە
 بەرچاۋپوونىيەكى بەنرخت پى دەدات لەۋەدا كە پىۋىستە بىكەيت. چەندە
 پىرسىار لە خەلكى زىاتىر بىكەيت، ئەۋەندە روانگەت بەرۋراۋانتر دەبېت. زۆر جار
 ئاۋىتەيەك لە بىروباۋەپى خەلكى جىاۋاز باشترىن كارىگەرى بۇ تۆ ھەيە. تۆ
 دەتوانىت پەي بە "مىشك"ى ھەر كەسىك بىيەيت، تەنانەت ئەگەرچى ئەۋ
 كەسەش بە باشى نەناسىت. ھىچ رىگايەكى باشتر لەۋ دەستەۋاژەيە نىيە بۇ كات
 دھۇشى كەسىك: "پىۋىستم بە ئامۇزگارىي تۆيە لەبارەي شىتىكەۋە". لەۋانەيە

تۆ تووشی سه رسورمان ببیت له و سامانه ی زانیاری که ده که ویتته بهر ده سنت
ئه و کاته ی که ته نیا داوای ده که یته .. به شتواری دروست.

خالی هیژ

هه ندی جاری وا هه یه که تۆ ناتووی زانیاری له خه لکی جیا جیا وه ربگریته:
له و بارودوخانه دا که تۆ ده زانیت راست و هه له له ئارادایه، به لام دلتیا نیت کامه
کامه یه. له م حاله تانه دا تۆ تاکه که سیکی بابه تیت ئه وی که نه زموونی هه یه له
پیشکه شکردنی ئامۆزگارییه کی وه هادا. که سیکی بدۆزه ره وه که له و بواره دا که
ئامۆزگارییه که ت ئه وی، ژیره. نه مه که سیکی که به هره ی "چۆنیتی زانین" ی
هه یه و نه زموونی ئه وه ی هه یه به شتوه یه کی کاریگر رینماییت بکات. هه ولی
ئه وه مه ده که کۆراییه ک له ژماره یه ک خه لک وه ربگریته. نه مه له بواری تام و
باش و باشتردا نه نجام بده که تیایدا رای تاکه که سی زیاتر خودییه نه ک بابه تی.
له گه ل ئه وه شدا، راستییه که، یان ئه وه ی که باشترینه بۆ تۆ، زۆرجار بابه تییه و
راویژ له م بواره نه دا به باشترین شیوه له لایه ن ئه و که سه وه پیشکه ش ده کری که
نه زموونی هه یه. نه مه ش له به رنه وه یه که کاتیک ته نیا تاکه شتیکی راست هه یه
بۆ نه نجامدان، پتویستت به پرسیار کردن له و که سه یه که ده زانی.

ویژای نه زموونی دیاریکراو، پتویسته بچیتته لای که سیکی که به قولی گوئی له و
شته نه کری که نه ته وی بیلایت و بهر له خسته پوهی ئامۆزگارییه که بهر
ده کاته وه. نه گه ر خیرا قسه ت پس بپریت به بی گوئیگرتنی ته و له باره ی
بارودوخه که، نه و ته نیا بایه خ به گوئیستبوون ده دات نه ک یارمه تیدان.

چاوخشاندهوه به سترائيڙيدا

+ به مڻشڪي ڪراوهوه گوي بگره، نه ڪ ته نيا ٻي جهختڪردنهوه لهوهي ڪه
دهتهوي بيبيستيت.

+ داواي ناموڙگاري له ڪه سٽڪ مه ڪه ڪه له وانهيه ٿيرهيه به تو يان به و
پيرڪانهي تو ببات.

+ داواي ناموڙگاري له ڪه سٽڪ مه ڪه ڪه هر جوره ترسيڪي - ههستي،
داراي يان هيتري له دهره نجامه ڪه ههيه

+ زانباري له خه لڪي جياواز و هه مه پهنگ وهريگره. چهنده پهئي زياتر
وهريگريت، نه وهنده روانگهت به رفراوانتر ده بيت.

۲۲.

سهریه‌ستیت له‌وه‌ی ره‌خنه‌کانت بخه‌یته‌پوو به‌بی نیگه‌ران بوون له بریندارکردنی.

۱. به‌بی کردنی به‌کیشیه‌کی گه‌وره، با بزانی که تو له‌به‌ر ئه‌وه ئه‌مه ده‌لئیت چونکه به‌خه‌میت - به‌خه‌میت بۆ ئه‌و و بۆ په‌یوه‌ندییه‌که‌تان.

۲. هه‌میشه به‌شیوه‌یه‌کی شاراوه ره‌خنه بگره. هه‌رچه‌نده پیت واییت که ئه‌وه‌نده مه‌سه‌له‌یه‌کی گه‌وره نیه، وا باشتره له‌ودیه ده‌رگا داخراوه‌کانه‌وه ره‌خنه بگریت.

۳. به‌پیا‌هه‌لدانی‌که‌وه بجۆره ناو ره‌خنه‌که‌وه. بۆ نمونه "بیل تو بی وینه‌ترین خوشه‌ویستی سه‌ر رووی ئه‌م زه‌وییه‌ی، هه‌رچه‌نده من بیرم له‌شتیک نه‌کرده‌وه..."

۴. ره‌خنه له‌کرداره‌که بگره نه‌ک له‌که‌سه‌که خۆی. به‌ده‌رپرینتیکی تر، له‌بری ئه‌وه‌ی که بلئیت "تو زۆر ئیزعاجیت کاتی‌ک..." وا باشتره بلئیت "تو که‌سیکی بی وینه‌یت، به‌لام له‌و حاله‌ته ده‌گه‌نانه‌دا که وا ری‌ده‌که‌ویت..."

۵. وای دامه‌نی که ئه‌مه شتی‌که به‌شیوه‌یه‌کی ناگایانه یان نه‌نقه‌ست ده‌یکات. باشتره که وه‌ها باسی بکه‌یت که ئه‌و نا‌ناگایانه یان بی مه‌به‌ست ده‌یکات.

۶. نه‌گه‌ر ده‌توانی هه‌ندی له‌به‌رپرسیاریتییه‌که بخه‌ره ئه‌ستۆی خۆت. تی‌بینی ئه‌وه بکه نه‌موت سه‌رزه‌نشته‌که. ئه‌م تاکتی‌که سایکولوژییه بۆ ئه‌وه‌یه که بیکه‌یته مه‌سه‌له‌ی تو و ئه‌و له‌به‌رانبه‌ر "شته‌که" دا نه‌ک تو له‌به‌رانبه‌ر ئه‌ودا. به‌ده‌رپرینتیکی تر، ده‌شی شتی‌کی وه‌کو "ده‌بوایه ده‌قیقتر بم کاتی‌ک باسی ئه‌م مه‌سه‌له‌یه‌مان ده‌کرد..."، "بی‌گومان ئه‌مه زۆر کاری‌که‌رتیه له..."، "زۆر دل‌گرام کاتی‌ک تو..."

۷. چاره سەرە که بخەرە روو. کاتی وەلامێک نەبوو، ئەوا ئەبوایە هەر لەسەرەتاوە نەبخەیتە پوو، چونکە هیچ کەلکی نیە. ئەگەر پێشت وا بیت گەرنە نیە چی دەبێت نامۆزگارییە کە هەر وەرناگرت، ئەوا ئەو کاتەش مەبخەرە روو. ئەگەر ئەو کاتە ببخەیتە پوو، ئەوا تەنیا خەمەت بە بەرژە وەندییەکانی خۆت دەگەیت و یارمەتیدەر نابیت بۆ بارودۆخەکە.

۸. رەخنە ئەو کاتە کاریگەرترینە کە پێی بێت تەنیا تۆ وەها نیت. بە وێنێ ئەمە ی که هەرچی بەک کە دەیکات یان کردوویەتی تۆر باوە، کاریگەرییەکی لەسەر خۆبیینی کەم دەبێتەو - بەو مانایە ی که بە شێوەیەکی کەسی وەری ناگرت. هەر ئەمەش هۆکاری ئەوەیە که هەلەدەچین - لەبەرئەوەی بە شتێکی شەخسی لێکی دەدەینەو.

چاوخساندەنەو بە سترا تێزیدا

- + باشترین کات بۆ رەخنە گرتن ئەو کاتە یە که لە رووداوە کە دا نیت.
- + کاتێک دابنێ لەنێوان رووداوە کە و رەخنە کەت.
- + بە کەسە کە بلی کە لەبەرئەو ئەو قەسە یە دەگەیت چونکە بەخەمیت.
- + هەمیشە دوور لە چاوی خەلک رەخنە بگرە.
- + بە پیاوە لادانیێک بچۆرە ناو رەخنە کە تەو.
- + رەخنە لە کردارە کە بگرە نەک لە کەسە کە.
- + ئەگەر دەتوانی بە شێک لە بەرپر سیاریتی هەلبگرە.
- + چاره سەرە کە بخەرە روو.
- + با بزانی کە تەنیا ئەو وەها نیە.

كاتىك تۆ شىتېك لەبارەى خۆتەو دەلىت، كەسەكەى تر نەك تەنيا لە رووى ساپكۆلۆزىيەو خۆنى نىزىكتەر دەبىنىت لە تۆ بەلكو ھەست بە پىويستىيەكى ئالوگپ دەكات لە رىگەى گىرپانەو ھى شىتېكى كەسى بۆ تۆ. ئىنجا بەرەبەرە لە بەرانبەر تۆدا دەكرىتەو و لىرەدا ھىزىكى راستەقىنە لە پىشت تاكتىكەكەو ھەيە. ئەمە ديار دەيەكى ساپكۆلۆزىيە تەواو كاريگەر و بى وىنەيە كە ئەنجامى دەپىت، چونكە ئەو كاتەى شىتېك بە تۆ ئەدات- تەننەت ئەگەر پەئىيەكى خۆ پىت- ئەوا مەنەى بە تۆ زۆر لەو كاتە زىاتر دەبى كە زانىارىيەكەى بە تۆ ئەدابو. چەندە شىت بۆ بدركىنىت، زىاتر ھەست دەكات كە لىتەو نىزىكە. ئەمە رىگا خۆش دەكات بۆ كرانەو بە رووى شىت تايىبەتەر و شەخسىتەدا.

ئەم كارلىكە ئاناگايانەيەى لىرە باسى دەكەين ئەو ھەيە كە، ئەو كاتەى كە كەسك شىتېكت بۆ دەدركىنىت، ئەوا مەنەى زىاتر پى دەكات. پىرسەى بېرىدەو ئاناگايانەكە ئەمەيە: "بۆچى دەبى پىم وتبىتى؟ خەتمەن مەنەم پىت ھەيە". بۆ كەمكردەو ھەى ئەو ھەستانەى كە بەھۆى ناھەماھەنگىيەكەو بەرھەم ھاتوون، ئەو لە رىگەى كەيشتنە ئەو ئەنجامەى كە دەبى مەنەت پى بگات، ئەم ئاكوكيە كپ دەكات.

ئەگەر تۆ قەسە لەگەل كەسكدا دەكەيت كە دەمى بۆ دەربىرىنى ھەر زانىارىيەكى پىرواتا داخراو، ئەم رىگايە تاقى بگەو. پىرسىارى لى بگە ئاخۆ لەبارەى شتە تەمومزاوييەكانى وەكو خوا بىرواى چۆنە يان ئەمەى كە لەبارەى زىندوبوونەو يان لەبارىردن ھەستى چۆنە و ھىتر. ئەو پىت دەلىت چونكە پىس وانىە كە ئەم زانىارىيانە ھەپەشەيەك بن، چونكە ناتوانى لە دى بەكاربەئىرنەو. لەگەل ئەو ھەشدا ئەو، بە شىو ھەيەكى تەواو شەخسى ھەگەكەى كىرەو تەو. ئەو لە نەپىنىيەك زىاترى وتو، پى وتووى كە كىيە و

..... ساڳوللوی قهعات پیکرن

په ردهی له سره ټاگایه که ی هه لمالیووه. نه مه هر نه و شته یه وای لیده کات
هه ست به نریکبوونه وه له تر و زیاتر متعانه ت پی بکات.

مایه ی سه رجه که هه موو نه یییه کان وه کویه ک دروست نابن. شوناسی
نیمه - نیمه کین - په یوه ندییه کی زور نریکی هه یه له گه ل نه وه ی که باوه پمان
به چی هه یه نه ک چی ده که ین. ده روازه ی متعانه به ناسانی ده چیته ناو نه م
ده رگا دانه خراوه ی پشته وه. نه م جوړه زانیارییه زور به ناسانی ده ست
ده که ویت، چونکه که سه که له به رخویه وه ده لیت: "زه رری نیه" به لام
نریکبوونه وه یه ک و هه ستیارییه کی چاوه پواننه کراو دروست ده کات. کاتیک
تیرپوانینه کانیت پی ده لیت، مشتومر له سره قورسای بیرو باوه پی مه که. نه که ر
توش "به ریکه وت" هه مان نه و تیرپوانینه ت هه بوو، نه مه به شیوه یه کی به رچاو
نریکایه تییه ساڅوللوییه که ت زیا ده کات. تو به هه مان شیوه ده توانی
پیویستبوونی به وه ی که شت بق بدرکینیت، زیاد بکه یت له ریگی نه وه ی که
وای لیکه یت ته رکیز بخاته سره حال ته هه ستییه که ی.

نه م هاندانه له سره بڼه مای نه و توپیرینه وه یه ی خواره وه یه که له بواری
پشتیوانی و هه سته کانداه نه جامدراوه. ته رکیز خسته سره نه مه ی که له
بارودوخیکی ناخوشدا چون هه ست ده که یت ده بیته هوی پیویستبوونیکی زیاتر
به قسه کردن له باره ی هه سته کانت. له م توپیرینه وه یه دا، راهینه رانی (نیف بی
نای) له راهینه انیکدا به شداریان کرد که تیایدا رولی بارمته ی رفینراویان بیني.
هه ندیکیان پییان و ترا که ته رکیز بخه نه سره بارودوخه که، نه وانیتر پییان و ترا
ته رکیز بخه نه سره دخی هه ستیان و هه ندیکی تریان هیچ زانیارییه کیان پی
نه درا. له م بارودوخه پر ستریسده دا، ته رکیز خسته سره هه سته کانی خود

بوو هۆی هۆشیارییه کی ههستی زیاتر و ئاره زوویه کی به هیز بۆ گه پان به دواى
پشتیوانیی کۆمه لایه تیدا.

ئەمەش زیاتر هەر له بهر ئه وه یه که نه و ژنانه ی که زۆر په یوه ستن به
ههستیانه وه، زۆرجار ههست ده کهن هاوسه ره کانیا ن زۆر بایه خیای پی نادەن
یان نه و پشتیوانییه ههستییه یان نا کهن که پتویستیانه. نه گه روا له که سه که
بکهیت که بیر له ههسته کانی بکاته وه، نه و به شیوه یه کی نا ئاگایانه ناچار ی
ده کهیت هانا بۆ پشتگیری تۆ بیات، بکریته وه و بدرکینیت. بۆ پیاده کردنی
ئەمە، هەر واهه که سه که بکه که ته رکیز بخاته سه ر چۆنیتی ههستکردنی
له باره ی بارودۆخه که وه نه ک بارودۆخه که خۆی. ئەمە پتویستبوونی به
قهسکردن له باره یه وه و ده رپرینی ههست و خه مه کانی زیاد ده کات. له راستیدا
واى لیده کات پتویستی به که سیك بیت بۆ ئه وه ی قسه ی له گه ل بکات له باره ی
هه ر شتیکی نیگه رانیبه خش که له ژیا نیدا ده گوزه ریت.

بهریشت نه چی که هه رگیز نه پارێتته وه. با بزانی که ئاره زووی زانیشت له
فرۆلته وه سه رچاوه ناگریت، به لکو له خه مه وه یه. پارانه وه وه کو که سیك
پیشانت ئه دات که بایه خ به زانی د ه دات نه ک یارمه تیدان.

دوا جار، نه گه ر زانیاری دیاریکراوت له باره ی شتیکه وه ده وى که کردوویه تی،
کاتی گونجاو بوو، سوودیک پیشکەش بکه بۆ ئه وه ی پیت بلیت. ریگه دان
بۆ ئه وه ی نه وه ی له ناخیدا یه تی به تالی بکاته وه باشه، به لام هه موو کاتی
کاریگه ر نه. یارمه تی به رجه سته پیشکەش بکه بۆ بارودۆخه که ی. نه گه ر
شتیکی خراپی کردووه یان تووشی گرفت بووه، با بزانی که هه رچه ک هه یه،
ئاماده یه یارمه تی بده ییت به هه ر شیوه یه ک که بتوانیت. به لیکدانی پشتیوانیی
ههستی و ئاماده یی بۆ یارمه تییه کی به رجه سته، نه و بۆت ده کریته وه.

له هه نديءَ حاله تدا، نه گهر شتي ٿي ڪردبيٽ ڪه مايه ي شانازي نيه بڻي،
له وانه يه دوايبن ته گهره خه مي نه وه ي بيٽ ڪه نه بي تڙ چؤن بي بي لي
بكه يته وه، بڙيه با بزانيت تڙ حوڪمي له سر ناده يٽ و هه موو ڪه سيڪ له و
شتانه ي ڪردووه ڪه نه و پتي شهر مه يان لي پهيما نه. لي ره شدا، ڪاتي باشه
بڙ هه نديءَ له و نه ينيه بچو ڪانه تي بڙ بدر ڪينيٽ ڪه توش زور مايه ي شانازي نين
بڙت.

نه گهر هيشتا پتي نه و توويت، به لام نزيڪ بووه ته وه و ته نيا هانداني ٿي
پيويسته، نه واه نه تآڪتي ڪه ي دواتر يارمه تي ده دات ناسوده تر بيٽ به ڪرانه وه.
نه مه ي واي ليده ڪات له گهل نه وه ي ڪردوويه تي بڙچي ڪردوويه تي ناشت بيته وه
و تاڪه ريگه يه ڪيش بڙ ڪردني نه مه، گه يشتنه نه و نه خا مه يه ڪه نه و پاساو
درلوه.

له و توڙه ڪه تدا، به رده وام به له ده رپيني نه و جوره ده سته واڙانه ي
خواره وه، دلنيا به ره وه له وه ي ڪه هڙڪار له به ران به نه بووني هڙڪاردا به راورد
ده ڪن، (نه لف) "نه گهر هه ستن ڪردووه ڪه ده بووايه بيڪه يٽ ته نيا ده تواني
نه وه بكه يٽ ڪه ڪردووته، نه گينا بڙ ده تڪرد؟" (ب) "ڪه س شتي ڪات نه گهر
پاساوي ٿي نه بي، ته نيا خه لڪي شيت شتي وا ده ڪن. به لام تڙ شيت نيت."
(ج) "تڙ نه مه ت ڪرد چوئڪه نه و ڪاته ده بووايه نه مه بكه يٽ. نه و ڪاته مه عقول
بووه، هه بڙيه ڪردووته. تڙ نه و شتانه ده ڪه ي ڪه مه عقولن، وانيه؟"

نه مه ده سته واڙه سادانه به ره به ره به رگريه ڪاني ناهيلن و سڙاخي
سه لماندن ڪرداره ڪاني ده ڪات. هه نديءَ جار راسته وخو ڪاريگه ريبان ده بي،
هه نديءَ جاريش ڪاتي ٿي ڪه مه ده خايه نن. به لام نه گهر ڪه سيڪ دووباره و

چەندبارە بەردەوام بىي لى بىستىنى ئىو جۆرە دەستەوازانە، ئىوا دەكرىتەوۋە و
تۇش گۆيىستى دانپىيانان ئىبىت.

چاوخساندەنەوۋە بە ستراتىژىدا

+ نەپتىيەك يان شىتىكى شەخسى بىي بلىي لى بارەي ئىوۋى كە چى لى زىيانى
تۇدا دەگوزەرىي. كاتى كەسىك شىتىكمان لى بارەي خۆيەوۋە بىي دەلىت، نەك
نەيا لى روۋى سايكۆلۆژىيەوۋە ھەست بە نىزىكايەتى دەكەين، بەلكو لى رىگەي
گىرپانەوۋەي شىتىكى شەخسىي خۇمان ھەست بە پىيويستىي ئالوگۇپ دەكەين.
+ لى بارەي شىتىكى گىشتىيەوۋە پىرسىيار لى بارەي تىپروانىنەكانى بىكە. كاتى
پىت ئىلى، لى سەر قورسايى بىروباوۋەپەكانى مىشتومپ مەكە. ئىگەر تۇ
"بەرىكەوت" ھەمان ئىو تىروانىنەت ھەبوو، ئىمە نىزىكايەتىي سايكۆلۆژىت
لەگەل ئىوۋا زىاد دەكات.

+ ئىگەر وا بىكەيت كەسەكە تەركىز بىخاتەسەر ھەستەكانى، ئىوا بە
شىۋەبەكى ئاناگايانە ناچارى دەكەي كە داۋاي پىشتىگىرىت لى بىكات، بىكرىتەوۋە
وقسە بىكات. بىي پىيادەكردنى ئىمە، وا بىكە كەسەكە تەركىز بىخاتەسەر چۆنىتى
ھەستىكردنى لى مەپ بارودۇخەكە نەك بارودۇخەكە خۆي.

+ ئىگەر دەشىت، سوودىك بىخەرەپوۋ لى بەرانبەر قىسەكردنىدا. ھەلپىشتىنى
ئىوۋى لى ناخىدايە باشە، بەلام ھەمىشە كارىگەر نىيە.

+ تۇرجار ترسى ئىوۋى كە تۇ چۆن لىي دەپروانىت دەبىتتە تەگەرە. لى
رىگەي زانىنى ئىمەي كە تۇ حوكم نادەيت و ئىمەي كە ئىمە ھەموومان ئىو
شئانە دەكەين كە مايەي شانازى نىن بۇمان، بەسەر ئىم ترسەيدا زال بە.

(۳۸)

**چۆن دەست و پەنجە لەگەل پرسىيارە ھەستىيارەكان (يان
پوچەكان) دا نەرم بگەين**

وا لە كەسەكە بگە كە دەستبەجى پاشگەز بىتەو و ھەموو كاتىك
ھەموو مشتومرىك بىرەرەو:

دەشت كورزان لە ھونەرى باو و پەخۇبوونى زارەكيدا ئامرازىكى بەنرخ بىت.
نۆرجار ئىمە لە مشتومرى بى مانادا گىر دەخۇين و ناچارى وەلامدانەو وە
پرسىيارى قۇر دەبين. لەبارەى ئەم دىالۆگەنەو شت زۆر نوسراو. بەلام بەشى
نۆدى كىشەى پەيوەندىدار بە ئامۇزگارى نەرىتيبەو، ئەو يە كە وايدادەنىت
تو دەتوانىت وتويزىكى زىرەكانە، لۆزىكى و بەمانات لەگەل ئەو كەسەدا ھەبىت.
ھۆكارى ئەمەى كە وتويزەكە گەيشتووتە ئەم ئاستە، ئەو يە كە تو ناتوانىت
ئەمە بگەيت. ئەو پېشنىارەى كە دەلەت ھەناسەيەكى قوول ھەلبكىشە و پىنى
بلى كە رىزلە ھەستەكانى دەگرىت و ھىتر، ئامۇزگارىيەكى خراپە. چونكە
كاتىك تو لەگەل گەمژەيەكدا دەدويسى ئەمە ئەنجامى نى. لە تىۆرەدا باش
دىارە، بەلام ئەگەر ئەو بايەخى بدايە بە وتويزىكى ھىمن و زىرەكانە و ئالوگۇپى

بېرۇپا، ئەوا ھەر لە سەرەتاوۋە نەدەكەۋىتتە ناۋ ئەم مەشتۇمپەرۋە. ئەو تاكتىكە ساپكۆلۇزىيەنى لىزەدا خراۋنەتەپۋو دەلەن ھىلى پەيۋەندى چىتر كراۋە نىيە بۇ پىرى ئەقلانى. لەبرى ئەمە، پىۋىستە تۆ تەكنىكى كاريگەر بەكاربېنى بۇئەۋەى بە خىزايى كۆنترۆلى گفتوگۇكە و بارودۇخەكە بىكەيت.

دو ھەلەى گەرە كە نىكەى ھەموو كەسىك دەيانكات

۱: يەكەمىن ياساى مەشتۇمپەر و گفتوگۇى كاريگەر ئەۋەيە كە ھەرگىزاۋەرىگىز نەكەۋىتتە ھالەتى بەرگىرىيەۋە. لەو چركەساتەدا كە تۆ دەست دەكەيت بە بەرگىرىكىدىن لە خۆت لە بەرانبەر تۆمەتلىكدا، دۇراۋىت. ئىستە تۆ لە شەرىكى قورسدايت. كاتىك تۆ ئەمە دەكەيت، ئەوا ئەۋە دەسەلمىنىت كە دەۋىتتە و لە ھالەتى پالدىن بە دىۋارەكەۋە مەشتۇمپەر دەكەيت.

بە داخەۋە ئەمە ئەۋەشتەيە كە ھەرىكە لە ئىمە بە شىۋەيەكى غەرىزى دەپەۋى بىكات و پىمان و تراۋە كە ئەمە بىكەين. بەلام ئەمە ھەلەيە. ئەگەر تا ئىستەكەسىكت بىنىبىت كە دەكەۋىتتە ھالەتى بەرگىرىيەۋە، نەك تەنيا تاۋانبار دەردەكەۋىت، بەلكو لە رىگەى كەۋىتتە ھالەتلىكى بەرگىرىكىدىن بەردەۋامەۋە، خىزا دەپىتە تورەكەى مەشتەكۆلە.

۲: ھەلە گەرەكەى تر ئەۋەيە كە پەرنىسىپى كەسەكە قىبول دەكەين و لەۋ لوانگەيەۋە مەشتۇمپەر دەكەين. بۇ نەۋەنە يەكەك پىت دەلەت: "پى ناچىت ھالەت باش بىت. بۇچى باشتر چاۋدىرى خۆت ناكەيت؟". خالى دەستىپىكى گفتوگۇكەت ئەۋەيە كە تۆ ھالەت زۆر باش نىيە. ئەمە پەرنىسىپىك نىيە كە پىۋىست بىكات تۆ لىيەۋە دەست پىبىكەيت، چۈنكە ئەۋەكەتە گىرنگ نىيە چى دەلەتتە لەبارەى ئەۋە ھالەى كە تىيادىت يان تىيادە نىت، يان چۆن چاۋدىرى

خۆت ده کهیت، هیشتا له سه هیللی که موکورتی و ناسودمه ندیی ده پۆیت. بۆ نمونه نه کهر بلّیت، "ئه مه له بهرئه وهیه که ته وای شهوی رابردوو خه بهر بووم.." نه و کاته نه و ده لّیت "بۆچی به درێژایی شهوی رابردوو خه بهر بوویت؟ ناتوانیت ئیشه که ته وای بکهیت؟" ئیستا تۆ له مشتومڕیکدایت و ناچاریت بهرگری له خۆت بکهیت.

چاره سه

له بهرئه وهی ئامانجی تۆ نه وه نیه که بکهویت ته حاله تی بهرگریه وه، نه و پیویسته بکهویت ته حاله تی هیرشه وه. به م شیوهیه ده توانیت داکۆکی له خۆت بکهیت به بی نه وهی که له حاله تی بهرگریدا بیت. کاتی پرسیارینکت لیکرا که هه ستت کرد بی مانایه، تۆش بلّی: "چ وه لāmیک به دلی تۆیه؟". کاتی که تۆ نه م پرسیاره ده کهیت، یه کیک له م دوو وه لāmهی خواره وه وهرده گریته وه. له وانه یه "نازانم" یک وهریگریته وه، حاله تیک که تیایدا ده شیت به "باشه، نه کهر تۆ پرسیارت کردوو نازانی چ وه لāmیکت ده وی، نه بی من چۆن بزانم؟"

وه لāmه که ی تر نه وهیه که له وانه یه وهریگریته وه و شتیکی دیایکراوه - به لام ئیستا تۆ شتیکت ده سته که توه که ئیشی پی بکهیت. تیبینی نه وهش بکه که نه م جاره نه و به پشتی نوساو به دیواره وه، وه لāmی پرسیاره کانی تۆ ده داته وه. بۆ نمونه، یه کیک ده لّیت تۆ نه وهنده پیر نیت که - "نه نجام دهیت. له بری وتنی، "به لی، من پیرم..." (که بهرگریکارانه یه چونکه ئیستا نه و دهیه وی پاساوه کانت بناسیته وه)، وه لāmی دلخوازی تۆ نه مه یه "حه ز ده که ی ته مه نم چه ند بیت؟" با بلّین نه و ده لّیت سی و چوار. وه لāmی تۆ

قسه ی پروپوچ

نهی نو کاتانهی که کهسه که شتیکی پروپوچ له باره ی تو یان به تو ده لیت؟
هر هه ولتیکی ناسایی بۆ بهرگریکردن له خوت ودها درده که وی که تو پاساو
بۆ قسه که ده هیئتیه وه و بهر و نه وه ده چیت که زور هه لېجیت و بکه ویته
حاله تی بهرگرییه وه. بیرت نه چیت، تو ده توانی حاله ته که پیچه وانه بکه ویته وه.

چاره سهر

له وه لامي شتیکی پوچدا، بۆ نمونه له بهرانبهر "تو به بی من نه وه نیت"
یان "نه وه ی کردت زور ده به نګانه بوو" بلای "خوشت باوه پ ناکه ی که نه مه
راسته". نیستا جاریکی تر، پیویسته کهسه که بهرگری له وه بکات که وتوویه تی
و تو ده توانی له باره ی پاساوه کانییه وه مشتومړی له گه ل بکه ویت نه که نه مه ی وای
لییکه ی له باره ی پاساوه کانی توه مشتومړت له گه ل بکات.

وه لامېکی تری گه وره نه مه یه "بۆچی قسه ی وا ده که ی؟" یان "بۆچی
که موکوپی له هه موو شتیګدا ده دوزیه وه؟ به هیچ شتیګ له زیانتدا دلخوشت
نیت؟" تیبینی ده که ویت که هر ته نیا نه گه ر نه که ویته حاله تی بهرگرییه وه نه وا
ناچاری ده که ویت که خوی روون بکاته وه و هه رگیز پیویست نابی وشه ی "من"
ده ربېریت، چونکه نه گه ر نه یکه ویته مه سه له ی خوت نه وا ناتوانی مشتومړت
له گه ل بکات!

هموو مشتومریک به لای بهران بهردا بشکینه وه

باشه، نهی نه گهر مشتومره که بدو پرنیت، به لگه کان له لای تو نه بن و ته نیا
ته وی بوی ده ریجیت؟ نیگه ران مه به، نه م ته کنیکه سایکولوژی به بی هاوتایه
ده سته بهی پزگارت ده کات.

نه گهر حه ز له و پرسیاره نیه که لیتکراوه، وه لای مه ده ره وه، وه لای
پرسیاریکی جیاواز بده ره وه. بق نه م مه به سته ش شتیکی وه کو " له چ
رویه که وه؟"، "گتومت مه به سته چیه؟" بلن، نه مه که سه که ناچار ده کات
که پرسیاره که ی به شیوه یه کی تر داپریتنه وه و تو وه لای نه م پرسیاره
دیاریکراوه نوییه نه ده یته وه له بری پرسیاره بنچینه ییه که بی نه وه ی خوشه لی
لادایت. بق نمونه با بلتین تو پرسیاره لی ده کرت، "نه وه چونه هموو
کرتکاره کان سکالایان له هه لومه رجه که هیه؟" نه سته مه بتوانیت وه لای نه م
پرسیاره بده یته وه و بیبه یته وه. نه مه وه کو نه وه وایه پرسیار له یه کیک بکری
ناخل هیشتا له ژنه که ی ده دات. هه وه لایک بی هه ر خراپه. بویه پرسیار له
که سه که بکه که پرسیاره که ی روون بکاته وه و تو وه لای پرسیاریکی
دیاریکراوی روون بده ره وه. سه یر بکه بزانه ده شی گزپانکاریه که چون بی:
"گتومت مه به سته چیه؟"

"نه، من، جوس و فرید پیمان وایه که بییتی و توویه تی که س پشوو یه کی
نه ونده دریزی پی نادریت بق نانی نیوه پز". ئیستا تو ناوی سی که ست بق
هینراوه که له باره ی کاتی نانی نیوه پز سکالا ده کن له بری نه وه ی که و ترا
هموو کرتکاره کان سکالایان له هه لومه رجه که هیه. نه م پرسیاره

مامه له لڳه لکڙڏني زور ٿاسانتر ده بيت، به لام تو هيشتا ده تواني زياتر به رته سڳي بگه ڀته وه و له م باره دا پرسيار ڪه ره ڪه له تو زياتر ده چيٽه ناو باب ته ڪه وه.

له وه لامدا ده تواني بلڻي "پشوي ناني نيوه پڙ؟" و به رده وام بيت. "حه ز ده ڪن کاتي ناني نيوه پڙيان چند بيت؟" لڙه وه ٻڙت ده رده ڪه وي ڪه هيڙي مشتم ڀڪڙڏني به خيڙاي لاواز ده بي. تو وه لامڻي پرسيار ڪي نوڀت داوه ته وه، بيخه ره حال تي به رگري ڪڙڏنه وه و واي ليڳه بچيٽه ناو مه به سته ديار ڪراوه ڪه وه.

جاري ڪي تر، نه وه ي ڪه گرنگه نه وه به ڪه وه ها ده رنه ڪه ويٺ ڪه هه وڻ نه ده ويٺ خوت له پرسياره ڪه نه دزيته وه. نه مه ي خواره وه ته ڪنيڪي ڪي تره ٻڙنه وه ي به نه رمي ته رڪيڙي لابه ويٺ به بي نه وه ي بگه ويٺه حال تي مشتم ڀڪڙڏن و ٻڙنه وه ي ريگه ي وتوڙي ڪي بونيادن رتر و به ڪه لڪتر خوش بگه ويٺ، نه مه ش هه موي به بي نه وه ي به رگري بگه ويٺ. نه ڪه ر نه و ته ڪنيڪانه ي سه ره وه گونجاو نين، نه وا نه وه ي خواره وه به ڪاريٽه:

دواي نه وه ي پرسيار ڪي سه خت ليڪرا، به م شيوه به وه لام بده ره وه، "پڻم وايه نه وه ي ڪه به راستي مه به سته نه وه به ڪه..." (نينجا پرسياره ڪه بگڙه). له خواره وه پيشان دراوه ڪه چوڻ نه مه جيٽه جي ده ڪريٽ:

تو پڻ نه وترٽ، "پڻم وايه تو بتوانيٽ نه م ڪڙمپانايه به پڙوه به ويٺ". به م شيوه به وه لام بده ره وه، "پڻم وايه له وه ي ڪه ده يليٽ مه به سنت نه وه به ڪه نه ڪه ر به متواني به تيچونه ڪان ڪه م بگه مه وه و داهات زياد بگه م نه وا نيعيرافٽ پڻ ده ڪڙم، وايه؟" نڀستا نه مه پرسياره ڪي نه و نه ٻوه، به لام ده لالت له و پالنه ره ده ڪات ڪه له پشتيه وه به تي. نه و ناچاره له لڳه ل پرسياره

نویکە تدا کۆک بیت، چونکە هیچ هۆکاریکی تر نابێ پیشانی بدات کە بۆچی ئەم کۆمپانیایەت پێ بە پێوە ناچێت. ئێستا تۆ ستراتیژییە کە تۆ زیادکردنی فرۆش روون دەکەیتەو و هەرگیز ناگەرێتەو بۆ سەر پرسیارە بنچینەییە کە.

تۆ پێت دەوترێت، "پێم وایە هیچ بایەخ بەم پەڕووەندییە بدەیت". تۆ دەلێیت "پێم وایە لەوێ کە دەلێیت مەبەستت ئەوێە تۆ هەستت بریندار بوو و ئەبێ من بتوانم پیشاننتی بدهم کە جاریکی تر ئەمە رووناداتەو". جاریکی تر، ئێستا تۆ شتیکی دیاریکراوت هەیه کە ئیشی لەسەر بکەیت. وەلامدانەوێ زیرەکانە ی پرسیارە موحەرە دەکان تەقربەن ئەستەمە. بیکە بە شتیکی روون و دیاریکراو ئینجا وەلام بدەرەو. با ناچار نەکرێت کە وەلامی شتیکی تەمومزایی بدەیتەو. تۆ ناتوانی بیبەیتەو. پرسیارە کە بگۆرە، بچوکی بکەرەو بۆ برگی دیاریکراو، ئینجا وەلام بەرەو.

با نموونەیهکی تر وەرگیرین. تۆ پرسیارە لی دەکرێت، "چۆن بوو ئەوا بەو شیوێە فەشەلت هێنا؟" تۆ لە وەلامدا دەلێیت "ئەگەر بە راستی لە تۆ تێبگم، ئەوا حەتمەن مەبەستت ئەوێە کە بزانییت ئەو هۆکارانە چێن کە تۆ لییان ناگادار نیت". ئەمە پرسیارە کە ی ئەو نیە، بەلام ئەمە یان وەلامدانەوێ ئاسانترە.

دوایار، کاتیکی تۆ لە ژێر لولە ی تەنگە کە دایت و کاتت پێویستە بۆ پیکردنەو لە ستراتیژییە کە ت، ئەوا "وتویژ وەستێنەر" دەکان بە کاربێنە. هەندێ دەستەواژە هەن کە سە کە تا رادەیه ک گێژ دەکەن. بە دەڕپڕینیکی تر، وایە گۆنێگرە کە دەکەن کە بە شیوێەیهکی کاتی لە هێلە کە لا بدات لە کاتیکی کە مێشکی لە هەول شیکردنەوێ زانیارییە کە دایە. ئەمانە ئەو کاتە بە کاربێنە کە پێویست دەکات گفتوگۆکە بوەستێنیت یان بچیتەو دۆخی ئاسایی. ئەمانە

کاتیک پې نه ده ن بڼ چرکړنه وهی بیرت له کاتیکدا که نه وانیر شه مه نه لری
بیرکړنه وهیان نه وه ستیت. که ده بانځوینیته وه، تیبینی نه وه ده که بیت که
دارشتهی وشه کان توژی ناپیکه و وا له نه قلی که سه که نه کات که بڼ چند
چرکه به ک قفل بېی له کاتیکدا که هه ولی شیکړنه وهی زانیارییه که ده دات. نه مه
ته کنیکه له هینو تیزمدا زځر به کار دیت بڼ چاندنی بیریکه و بڼ چون له نه ستی
مړیځدا:

"بڼ چی پرسپاری شتیکم لی ده که ی که خوت به دلنیا ییه وه نایزانیته؟"

"نایا به راستی بروات به وه هه یه که پیت و ابو ده یزانی؟"

"تیده گم له وهی که ده یلیتی، نه مه وای لیتا کات که راست بی."

"نه گهر چاوه پتی نه وه ت له من کرد بیت که بروام وایی، نه وا نه تده وت"

"پرسپاره که ت نه وه یه که پیت و ابو ده بی، وانیه؟"

"پیت وایه نه وهی که ده زانی چیت وت؟"

"نه ری بی ناگایت له وهی که بیرت چووه ته وه؟"

چاوخساندنه وه به ستراتیژیدا

+ هه رگیزا و هه رگیز مه چوره دڅخی به رگریکړنه وه. نه و ده قه یه ی که هه ول
نه ده ی به رگری له خوت بکه بیت نه وا دځاندووته.

+ به شیوه یه کی تو تلماتیکی پره نسپیی که سه که قبول مه که نه گینا
له وانه یه له زهره رت بشکیتته وه. له بری نه مه، توانا به ده ست بهینه و پرسپاری
لی بکه، بڼ روونکړنه وهی نه و بروایه ی که پتی که یشته وه.

..... ساڳوڻوڙيائي قهناوت ٻيڳرڻ
.....

+ يا ناچاري وه لآمدانه وهى پرسىياري ٿالڙ نه ڪرڻيت. ناتواني بيبيته وه.
پرسىاره ڪه بگڙهه، بچوڪى بگهه وهه بڙ برگه ي ديارى ڪراو، ٿينجا وه لآم
بده وهه.
+ نه گه به راستى خهريڪه بيدڙپڻيت، هيڙى هيڙپڻيڙم به ڪاريڻنه بڙ
بده ستهڻناني ڪاڻي بڙ بير ڪرڻه وهه و داناني سترانيڙى.

(۳۹)

تهنيا ٻوڏاڳان و ٻاوگان

وا له منڊاله ڪهت بگه به شيوازيڪي دروست رهفتار بگات، دهستهجي؟

نم تهڪنيڪانه پيشانت ددهن ڪه چون وا له منڊاله ڪهت بگهيت هاوڪاريت
بگات ڪاتيڪ ليهاٽووي ٻاوڪايهتي يان دايڪايهتيت به راستي لهزير
تافيڪردنه وهدايه. ليرهدا پٽويسته تيبيني نهوه بڪريت ڪه زورجار بزوي و
ڪيشه رهفتاريهڪاني تررهگيان له هوڪاره فسيولوجييهڪاندايه نهڪ
ساڳوڻوڙايهڪان. نهو خواردنانهي ڪه ڪافين، شهڪريان هر ماددهيهڪ
دهگرنهخو ڪه لهوانهيه منڊاله ڪهت پٽي ههستياري بيت (تهنانهت شتيڪ ڪه به
روالهتيش بي زيان بيت وهڪو گهنم، برنج يان شير) دهنواني ناهاوسهنگييهڪي
جدي دروست بگات. بيرت نهچي ڪه نهو منڊالهي بچوڪانهي ڪه تهنانهت چهند
قومڪ ڪولا دهخونهوه لهوانهيه وهڪو نهو پيگهيشتوانه ڪاردانهوهيان ههبيت
ڪه دوويان سي قوتو دهخونهوه. تهنانهت دهشي ڪاريگهرترين
شارهزايهتييهڪاني دايڪايهتي يان ٻاوڪايهتي بي نهنجام بن نهگهر منڊاله ڪهت
نهتواني هوشي ليت بي لهبرنهوهي بهسهر ديوارهڪهدا باز دهدات. ههرگيز
هيڙي بهرنامهي خوراڪي له رهفتاري منڊاله ڪهتدا فهراموش مهڪه.

لە جەۋھەردا دوو بىرگە ھەن بۇ بەدەستەينانى ھاۋكارى لە مندالەكەتەۋە، يان ھەر لەبەر ئەم ھۆكارە، لە پىگەيشتىۋانەۋە. ئەۋان ھەستى كۆنترۆل و بەكارھىننى بەلگەي ھەستى، پى دەبەخشن. ئەمەي خوارەۋە نمونەيەكە بۇ ئەمەي كە چۆن ھەردووكى ئەمانە دەتوانن بە جيا يان بە يەكەۋە پىادە يىن.

چۆن وا بە مندالەكەت دەكەيت گويىت لى بگريىت؟ چ ئەۋەي كىشەي خەۋتن يىت يان ئەۋە يىت كە نايەۋى جەل لەبەر بىكات، ئەم تەكنىكە زۆر كارىگەر دەيىت. ئىختيارىكى پى بەدە. بە پىدانى ئىختيارىك كە دەلالەتە لە ھاۋكارى، ۋاي لىپكە كە لايەنكى چالاكى پىرۆسەكە يىت. بۇ نمونە لەبىر ئەۋە كە بە مندالەكە بلىيت "تەكايە لەسەر مېزەكە دادەنيشى بۇ نان خواردن؟" بلى "دەتەۋى لەسەر كورسى لە بەرانبەر تەلەفزيۇن دابنيشيت يان لەسەرە مېزەكەۋە بىروانىتە دەرەۋەي پەنجەرەكە؟". ئەگەر تۆ ۋەھمى كۆنترۆلى پى بەدەيت، ئەۋا ئامادەيىكە زياترى دەبى بۇ ھاۋكارى و ئەۋكاتەي كە پابەنديش بىو بەمە ئەۋا بەردەۋامى پى دەدات.

ئەمە چەندە بۇ مندالان راستە، بۇ پىگەيشتىۋانىش ھەروايە. تويژىنەۋەكان پىشانمان دەدەن كە ئەۋ زىندانىيانەي دەتوانن كەمىك كۆنترۆلىان بەسەر ژىنگەكانياندا ھەيە - بە تۋانىنى گۋاستنەۋەي كەل و پەل، لەبەردەستىۋونى سىتى تەلەفزيۇن و كوزاندەۋە و ھەلكردى گلۆپەكان - كەمتر توۋشى دلتەنگى و كەمتر كردارى كارى تىكدەرەنە دەكەن. تويژىنەۋەكانى ئەم بۋارە بە ھەمان شىۋە دەگەنە ئەۋ ئەجامەي كە ئەۋ كرېكارانەي سەربەستىيان پىدراۋە لە راپەپاندنى ئەركەكان و بىرپاردان، ئەۋا مەعنەۋياتيان باشتەرە.

خەلكى، بەھەمان شىۋە مندالانىش، پىۋىستىيان بەۋەيە كە بىروايان وابىت جۆرە كۆنترۆلىكى بەسەر ژيانى خۇياندا ھەيە. ئەگەرنا، لەۋانەيە ئەمە

سەربىكىشىت بىق ئەۋەى گە پىتى دەۋىرئىت "دەستەۋىستانى لە رىگەى
فىرېۋىنەۋە"، گە بىرئىيە لە بۇچۈۋى كەسىك لەمەپ ئەۋەى گە كۆنترۆلى نىە
بەسەر رووداۋە خراپە دووپات بوۋەۋەكان يان تەنەت بەسەر رووداۋە
رۇتىنىيەكانى ژيانىدا. دەشىت ئەمە بىتتەۋى رەفتارى شىۋاۋ و كىشەى
سايكولۇرئى. پىۋىستە لىرەدا بلىتىن كە بەخشىنى سەربەستىيەكى زۆر بە مندا،
بەبى سنوۋرى گونجاۋ، بە ھەمان شىۋە لەۋانەيە كىشەى پەيوەندىدار بە
دىسپلىنى لى بگەۋىتتەۋە. مندا، پىۋىستى بە سنوۋرىبەندى ھەيە و ئەۋەندەى
بتوانى بەرەۋ قولايى دەپۋات تا پىتى دەگات. بە دانەنانى سنوۋرىبەندى گونجاۋ،
رەفتارى مندا، دەگاتە رىژەى چاۋەپۋاننەكراۋ تا ئەۋەى گە روۋبەپۋى
بەرەنگارى دەبىتتەۋە.

بىرگەكەى تر ئەۋەيە كە ھەۋل نەدەيت بە لۇزىك مندا، بىجولئىنىت. چۇن ۋاى
لىدەكەيت كە ئەۋە ئەنجام بدات كە بە باشتىن شىۋە لە قازانجىەتى؟
ھەقىقەتە سارد و سەختەكان تەرجەمە بگە بۇ شىتىك كە كارىگەرى لەسەر
ۋاقىعەكەى دادەنىت. بۇ نموۋە ئەگەر بىتەۋى ددانەكانى بشۋات، ئەگەر پىتى
بلىتى ئەمە نەكات ئەۋا ددانەكانى كلۇر دەبن ئەۋا بى مانايە. لەبرى ئەمە، پىتى
بلىتى كە ئىمە بۇئەۋەى بتوانىن چىژ لەۋ خۋاردنە ۋەربىگىرىن كە دەيخۇين،
ددانەكانمان دەشۇين. ئەۋ ھىچ باۋەپ و بىرۇكەيەكى لەبارەى كلۇرىۋىنەۋە نىە،
بەلام بە دلىيايىيەۋە بۇ خۋاردنى بەتام ھەيەتى.

چاۋخشاننەۋە بە سترائىژىدا

+ كىشە رەفتارىيەكان زۆرجار رەگيان لە ھۆكارە فسىۋلۇجىيەكاندايە، نەك
سايكولۇجىيەكان. ئەۋ خۋاردنەۋەى كە كافىن، شەكر يان ھەر ماددەيەكى تىرى

تېدايە كە مندالە كەت پېيى ھەستىيار بېيت ئەوا دەتوانى ناھاسەنگىيەكى
ساڭكۆلۈجىي بەرچاۋ دروست بىكات.

+ ھەستىكى كۆنترۆل بەسەر ئەۋەي كە لە ژيانىدا روۋ دەدات بدە بە
مندالە كەت. ئەگەر تۆۋەن ھەمى كۆنترۆلى پىي بدەيت، ئەوا نامادەيى بۆ ھاۋكارى
زىاتر دەيى، ھەر كە خوشى پابەند كىرد ئەوا بەردەۋام دەيى.

+ بەلگەي پەيۋەندىدار بە ھەست، بەكاربەيتنە. ھەقىقەتە سارد ۋەقەكان
بە شىتەك كار دەكاتەسەر ۋاقىيەكەي.

(۴۰)

لە نزيكەي ھەموو دەستدرېژىيەكى فيزيكى يان سېكسى قوتار بېە

ژيانىكى زىرەكانەتر بۇ ژنان و پياوان

لە ھەموو تاكتيكەكانى ئەم كتيبەدا، لەوانەيە ئەمەيان ئەك تەنيا ريزگرتن لە خۆت و تەندروستى ئەقلىت رزگار بكات، بەلكو تەنانت ژيانت بپاريزيت. بۇ تيگەيشتن لە دايناميكەكان و پيادەكردنى تەكنيكە سايكولوژىيەكان، ئيمە ئەم ھيرشانە دابەش دەكەين بۆدوو دەستەواژە: دەستدرېژىي سېكسى و دەستدرېژىيە جەستەيەكان.

خالى ھيز

ئەگەر ھيرشكەرەكە تەنيا شتەكانى تۆى بوى- پارەكەت، كيسەباخەلت، جانتاكەت، خشلەكەت، يان ھەر شتىك جگەلە خۆت، بىدەيە! ھەر كام لەم شتانە دەكرى شوپنيان پېر بكرىتەو...بەلام شوپنى تۆنا. ئەگەر ئەوتەنيا "شتەكان"ى بويت ئەوا تۆ خوشبەختيت.

دەستدرېژىيە سېكسىيەكان: ئەم تەكنيكانە لە خوارەوہا بۇ سەرەوہ ريزبەندى بکە.

تکایە تێبینی ئەو بەکە گە ھیچ تەکنیکیك شیوازیکی بێ ھەلە ی نە کە
ھەموو کاتیك لە ھەموو بارودۆخیكدا کاریگەر بیت. پێویستە بارودۆخە کە
ھەلبەسە نگیڤیت و لە و کاتەدا ھەرچیەکت بەلاو بە جێیە بیکەیت. ئەمە ی
خوارەو ھە چەند ئیختیارێک و چەند بیرۆکە یەکت ئەخاتە بەردەم کە لەوانە یە
کاریگەر بن، بەلام بۆ زانیاری زیاتر پێشنیار دەکەین پە یوەندی بەکەیت بە
سەنتەری نە ھیشتنی تاوان.

۱- لە و بارودۆخانەدا کە تۆ و ئەو یەکتە دەناسن- چ ئەو ی کە
پە یوەندیە کتان لە گەل یەکتەیدا ھەبێ یان پێشتر یەکتەتان بینی بیت- وا خۆت
نیشان بدە کە با یەخ بە و شتە ئە دەیت کە کەسە کە دە یکات. لە بارودۆخیکی
لاقە کردنی ھەول بۆ دراودا تاکە ئامانجی تۆ ئەو یە کە دەرباز ببیت بەر لەو ی
نازار بدرییت. ئەمەش بە باشترین شیوہ جێبەجێ دە بیت کە ھێرشکەرە کەت
پێی وابیت نیازت نە رابکە ی. بۆ یە ئە گەر ئاستیکی بچوکی سۆز پێشان
بدەیت، لەوانە یە ئەو، لە بەرزترین ئاستی و روزانی دا نیازە کانی تۆ وەکو
راستگۆ یە ک لێک بداتەوہ. پاشان کاتیك لاوازە یان دەرفەتی لێ ئە بینیت،
برینداری بەکە یان رابکە. بێرت نە چی کە ئە گەر پێی وابی تۆ بە شداریکی
ئارەزوومە ندیت ئەوا کە مەتر شە پانگێزانە و جیاوازتر دەردە کە ویت. ئەمە
کۆنترۆل بە سەر بارودۆخە کە تدا پێی دە بە خشییت.

ھەندی جار، خەلکی ئەو ھەلە یە ی کە دە یکن ئەو یە کە لە سەرە تا دا چ بە
شیوہ ی زارەکی یان فیزیکی یان ھەردوویکی، بەرەنگاری دە کەن. بەرەنگاری
غەریزە کەت بەکە بۆ بەرگری کردن لە خۆت. ئە گەر بەرگری کار نە بیت، ئەوا ئەو

ٺهونده توندوتيز ناييت و زور له سه رخوتر و بيٻاڪتر ده جوليت و ريگي
رؤيشنت ده کاته وه.

بیرت نه چيٽ که ده بي يه که م تاکتيکت بؤ راگردن بيٽ، به لام نه گهر
نه توانيت، با و ابراني که نه مه نه وشته يه که ده ته وي. هه ندي له و لاقه کارانه ي
که قوريانيه که ده ناسن، برهوايان وايه که نه م که سه يه شته که ي ده وي، بؤيه
پٽويست ناکات نه ونده ره زامه ندبه خش بيت. هر که گه يشته نه و برهوايه ي که
ناته وي رابکه يت، نه و سست ده بي و نه و کاته ش که گه يشته نه م ناسته،
بجولي.

سهره پاي هه ندي نامارهي بچوڪ بؤ په يوه نديکردني جهسته يي، پيشبکه نه.
به لي، پيشبکه نه، زورجاري تر له م کتيبه دا باسي هيڙي پيکه نينمان کردوه.
نه مه نامارهي که جيها نييه که پيشاني ده دات تؤ ناسوده يت و بارودوخه که
قبول ده که يت. با خه نده يه که گهره و فراوان بيپيت.

په يوه ست به وي که تؤ چه نده نه و که سه ده ناسيت، له وانه يه پٽويست
به وه بيٽ که زه مينه بؤ "بزوينه ريکي مه عقول" خوش بکه يت له باره ي نه وي
که تؤ ده ته وي سيکس له گه ل نه و که سه دا بکه يت. نه گهر تؤ بايي پٽويست
قه ناعه تهينه ر بيت، نه و ده تواني قه ناعه ت به ويش بيٽيت، له باره ي نه وي که
ده بي شتيکي کامل بيٽ و نه مه ي که تؤ ده ته وي شوينه که بگوريت - شوينيک
که رومانسيتر بيٽ.

نه گهر هيرشکه ره که ت نه ناسيت، نه و هيشتا ده توانيت هه ول بده يت
"قه ناعه ت" ي پي بيٽيت. گريمان تؤ ده تواني له سه ر جوړه ديالوگيک به رده وام
بيت، پٽويسته پي بلٽيت که نه مه کتومت خه يالي تويه و ده ته وي کرداره که

شىتېكى كاملى لى دەرىچىت. پى بلى كە چى بگەيت - وەكو راکشان، دانانى شىرتەكەت. ئەگەر لەم بارەدا كۆك بىت، ئەوا كۆنترۆلى بارودۇخەكەت كىردوۋە. پاشان ھەر شىتېك كە پىۋىستە بىكە بۆنەۋەي كە لىتى بدەيت يان/و رابگەيت. تىبىنى: پىۋىستە ئاگادار بىت كە ئەگەر دەستىرىژىيەكە بەردەوام بىت، لەۋانەيە ئەم تەكتىكە لە دادگا لەدۇي تۆ بەكاربەيتىرتەۋە. لەۋانەيە پارىزەرەكە "ئارەزوۋى ئاشكرا" ي تۆ وەكو نىشانەيەك بۆنەۋەي كە تۆ ويستوۋتە شتەكە روۋىدات، بەكاربەيتىرتەۋە.

۲- ھەول بەدە ھىرشكەرەكە ھىۋر بگەيتەۋە وقەناعەتى پى بېيتىت كە دەستىرىژىيەكە نەكات. ھەندى ژن تەنيا بە وتنى "بەستە" بە ھىرشكەرەكە يان، سەرگە وتوۋ بوون. بۆنەۋەي ئەمە كاريگەر بىت، ئەوا پىۋىستە ژنەكە بە باۋەپەخۇبوون و دلنبايىيەۋە بدوۋىت. پىۋىستە راشكاۋانە و لۇن قسە بگەيت. "نا! ھەر ئىستا بوەستە".

۳- ئەگەر لە مالەۋەيت، پى بلى كە ئىستە يەككە دەگەرپتەۋە. ئەگەر لە شىتېكى گىشتىت، ھاۋار بگە، بىزىنە و ھەول بەدە جۆرىك لە پىشۋى بىتتەۋە. ۴- دەشى ھىرشكەرەكە سارد بگەيتەۋە لە رىگەي ئەۋەي كە: قىز بگاتەۋە، بە رشانەۋەت، مىزكردنت، ئاخك كىردنت و ھىتر: وتنى ئەمەي كە نەخۇشىت يان ئابدزت ھەيە، شىتت يان نەخۇشى دەروۋىت ھەيە.

۵- بەرگى لەخۇكردنى جەستەيى. ئەگەر بىرىرى شەپتدا، دلنبا بەرەۋە لەۋەي كە لەۋە ناترسىت زىيانكى سەخت بە ھىرشكەرەكە بگەيەنيت. لەۋ شىتەي بە كە دەيتىشىت. چاۋەكان، گونەكان، قوپك و لوت بەتايىبەت ئاسكن. ئەگەر ھەستت كىرد كە بە بەرگىرىكردن لە خۇت بىرىندار دەبى و ئازارت پىدەكات، ئەوا ھەست بە تاۋان مەكە. ئامانجى سەرەنجامت مانەۋەيە لە زىاندا.

ئەگەر ھېرشكەرەكەت دەيەوئى بىتبات بۇ شوئىنىك، ئەوا ھەر شىئىك كە
 دەتوانىت بىكە بۇ ئەوئى لەگەلئا نەچىت. توئىزىنەوہكان پىشانى دەدەن كە
 ھەر كە سواری ئۆتۆمبىلى كرديت يان لەو شوئىنەئى كە لىيت دوورى خستىتەوہ،
 ئەوا ئەگەر زيان پىگەىشتنت بە شىئەيەكى بەرچاۋ زياد دەبى. شەق، قىزاندىن،
 دەست وەشاندىن، ھەر شىئىك كە پىئويستە بىكە بۇئەوئى لەو شوئىنەئى كە لىيت
 دوور نەخرىتەوہ. باشتىن بەرگرى، پەلامارىكى زىرەكانەيە. ئەگەر نەكەويتە
 حالەتى لەو جۆرەوہ، ئەوا پىئويست ناكات نىگەرانى ئەوہ بىت كە چۆن لىيان
 بىيتە دەرەوہ. زىرەك بە و وريايى بەكاربىتە. قەت نازانىت مامەلە لەگەل كىدا
 دەكەيت !

نهگه رتو سؤراخی ئەم تاکتیکانه بکهیت، ئەوا دەتوانیت لە نزیکەی هەموو دەستدریژییهکی جهستهیی بێیتە دەرەوە. تاکه ئامانجەت بریتییە لە هاتنە دەرەوە لە باروبۆخه که به‌بی برینداربوون. ئەو کردارێکی زیره‌گانه‌یه که به‌هه‌ستیکی برینداره‌وه قوتار بیت نه‌ک روخساریکی بریندار.

لە سەردەمبەدا كە زۆرێك لە خەلكی بە چاك و تیروانیینیکی سەریەخۆوه بوو

۴- په نډیکي کون هه په ده لیت " قهت ده مه قالی له که سیکدا مه که که له
تو شیتتره ". هر شتیک که ده توانی بیکه بوئو دهی پیی وایت سرشیتتی.
بقیزینه، هاوار بکه، قسه له گه ل خه لکی نادیاردا بکه، هر چیه کی تر. با پیټ
بلیم بچی نه م تکنیکه کاریگره. نه و له بهرنه وه شه پ به تو ده فروشی چونکه
پیی وایه بزاوله ده بی. گرنګ نیه چنده توپه ده بین، نیمه به ده گمهن شه پ
له گه ل که سیکدا ده که ین که ده زانین ده توانی ناسمانمان به مله و نهی پیشان
بدات. نه گه ر تو نه وه بکه یت که چاوه پیی ناکات، نه واکه سه که ده گاته نه و
نه نجامی که تو پیشبینی نه کراویت، هه موو شتیکت له توانادایه و له وانه شه
له راستیدا مایه ی هه په شه بیت. نه و چیت به سهر بارودوخه که دا زال نیه و
سهر نجام نه و نه ده هه ست به به هیزی ناکات.

۵- نه گه ر نه مه ش نه نجامی نیه، یه که م جار تو ده ست بوه شینه و قایم
ده ست بوه شینه. شه پ ده ست پیی مه که، به لام نه گه ر چارت نه بوو، دلنیا
به ره وه له وهی که ته وای بکه یت. له و شوینه ی بده که ده ینیشیتیت. به تاییه ت
چاوه کان، گونه کان، قورګ و لوت ناسکن.

چاوخشانده وه به ستراتیژیدا

ده ستراتیژیه سیګسییه کان

+ له سهره تادا به رهنګاری بکه له به رانېر نیازی به رګری له خوګردنت چ به
شیوه ی زاره کی بیت یان جهسته یی.

+ هه ول بده که هیرشکه ره که ت نارام بکه یتو وه و قه ناعه تی پیی بیتیت که
ده ستراتیژیه که نه کات.

+ ئەگەر لە مالهۆیت، پێی بلی که که سیکتان بە زوویی ئەگەر پێتەو. ئەگەر
لە شوێنێکی گشتیت، ھاوار بکە، بقیژێتە یان جۆرە پشیووییەکی تر دروست
بکە.

+ لەوانە یە بتوانیت ھێرشکەرە که سارد بکەیتەو ئەگەر وابکەیت که: قیژ
بکاتەو، بە رشانەو، میزکردنت، ئاخک کردنت و ھیتەر: وتنی ئەمە ی که
نەخۆشیت یان ئایدزت ھە یە، شیتیت یان نەخۆشی دەروونیت ھە یە.
+ بەرگری لە خۆکردنی فیزیکی. لەو شوێنە ی بدە که دەپێشیشیت. بەتایبەت
چاوەکان، گونەکان، قورگ و لوت ناسکەن.

دەستدریژیە فیزیکیەکان

+ بۆ سارکردنەوێ توپەییەکی، دان بە "توانا و ھیزەکی" دا بنی. بۆ ئەم
مەبەستە، تەنیا بلی، "تۆ راست دەکی، بعبوورە". پاشان لە بارودۆخە که
وەرە دەرەو.

+ لە کەسە زیاتر توپە بە لە خۆت و ھاندەرە "ناناگایانە" ھەکی بۆ
بەکاربردنی فیزیکی لەناوێبە.

+ ئێمە لەو کەسانە دوور دەکەوینەو که لە ئێمە سەرشیترن. بەشیوہ یەکی
پیشبینی نەکراو رەفتار بکە.

+ ئەگەر ھیچ شتیکی تر نەجامی نیە، کرداری بە. یە کەم جار دەست
بوەشینە و زۆر توند دەست بوەشینە. لەو شوێنە ی بدە که ئازاری ھە یە.
بەتایبەت چاوەکان، گونەکان، قورگ و لوت ناسکەن.

دهره نجام

ٺه ڪٽيٻه چاره سهرى ساڳوڻوڙي دهخاته پوو ٻو راست ڪردنه وهى ڪيشه ڪان، نه ڪه ڪه سه ڪان. ٻو نمونه، نه ڪه ر ٿو خوت له په يوه ندييه ڪي به ڪار به رانه دا بينيه وه، ٺه ڪٽيٻه به دنيا ييه وه يارمه تيت ديدات تا بارودوخه زيان به خشه ڪه ڪونتر ٿو بڪهيت به لام موخاته بهى پرسه گوره تره ڪه ناکات ڪه برتيني له وهى ٻوچي ٿو له م په يوه ندييه دايٽ. نه ڪه ر خه لڪي به ڪارت دهه ٿنن ٺهوا ٺه ڪٽيٻه يارمه تيت ديدات تا بيانخوينيته وه، به لام يارمه تيت نادات تا به شيوازي ڪي باشت هه ليا نبر ٿريت. سهره پاي ٺه مه، نه ڪه ر ٿو به بي بير ڪردنه وه هه نگاه بنيت و پٽويستت به ڪه سيڪ بي ڪه بٽوري، ٺهوا ٺه ڪٽيٻه به هه مان شيوه يارمه تيت ديدات ڪه ببور ٿريت. به لام نه ڪه ر ٿو به شيوه يه ڪي به رده وام داواي لٽي بور دن بڪهيت له به رانه ر ٺه و شتانه ي ڪه ڪردو تن، به لام يارمه تيت نادات تا زياتر بير بڪهيت وه له باره ي ٺالوز ڪاوييه ڪاني ٺه مه ي ڪه ٿو چي ده ڪهيت، چي ده لٽيت و ٺه مه چوڻ ده شي ٺازار به ڪه سي بگه يه نيت.

نه ڪه ر ٿو خوت له به رانه ر دوستيڪ يان هاو ڪاري ڪي ٿيره يي به ر دا بينيه وه، ده تواني به تا ڪه ته ڪنيڪي ڪي ساڳوڻوڙي ٿيره ييه ڪه نه هٽايت ڪه هه مووي نزڪه ي سي چرڪه ده خابه نيت. به لام يارمه تيت نادات تا په يوه ندييه ڪه هه لبسه نگينيته وه يان ره گوريشه ي ٿيره يي ٺه و دوسته ت پيشڪني.

ٺه مه وه ڪو هيچ ڪٽيٻي ڪي پيگه ياندني تر نيه، چونڪه ٺه مه زيان به بي هه وٽي ڪي زور، ٺاسان ده ڪات. ٿو ته نيا ته ڪنيڪه ساڳوڻوڙيه ڪه پياده ده ڪه پت

و کیشه که چاره سەر دهی. به لام نه گەر تۆ خۆت له م بارودۆخه سه ختانه دا
 دۆزیه وه، من هانت ده ده م تا نزیکتر له ئیختیاره کانت پروانیت له ژياندا.
 له کۆکردنه وهی ئەم تاکتیکانه دا، به به کارهێنانی پیوه ری "چاکه یه کی زیاتر
 بۆ هه مووان"، هه موو هه ولێک خراوه ته کار بۆ به رقه رارکردنی دۆخیکی نه خلاقى.
 بۆ نموونه، له وانه یه درۆکردن بۆ پارێزگاری له شه رمه زاربوون یان برینداربوونی
 هه سته کان، سوودی بۆ هه مووان هه یه. هه روه ها به کارهێنانی فریودان په سه نده
 نه گەر له زیان پیگه یشتن یان به کاربردن بته پارێزیت. له گه ل نه وه شدا، نه مانه
 هه میشه پرسى ره ش و سپى نین، بۆیه جیگای خۆیه تی ده ستخۆشى له هاو پیم
 رابى هینری هاریس بکه م له به رانه ر یارمه تیدانی بۆ روونکردنه وهی هه ندی خالی
 نه خلاقى دیاریکراو. به لام تکایه تیبینی نه وه بکه که ئەم ته کنیکانه له ژیری
 هاریس-ه وه سه رچاوه یان نه گرتوه به لکو شروۆفی کاریگه ری نه وه ده گرنه خۆ.
 تیبینی نه وه ده که یت که هه ستیکی باشترت له باره ی خۆت و ژیان به گشتی
 دروست ده ی. نه مه ش له به رنه وه یه چونکه به شى زۆری نا ئومیدی و پشیمویی
 ناوه وه مان له وه وه دیت که ناتوانین به شیوه یه کی کاریگه ر مامه له له گه ل
 خه لکی و بارودۆخ و ململانی سه خته کان بکه یین. بۆنه وهی ده ست بکه ی به
 پیاده کردنی ئەم ته کنیکانه، ده رگای نوێ به رووی تۆدا ده کړینه وه له کاتیکدا
 که هه ستیکی به رزتر به ده ست ده هینیت له باره ی نه وهی که تۆ کیت و توانای
 چیت هه یه. ئەم وینا خودییه تازه بووه وه ت ده توانی یارمه تیت بدات بۆ
 له قالدانی ناینده ت به و شکله ی خۆت نه ته وی. له بری بوون به قوریانی هه لبه ز
 و دابه زه کان، تۆ ده توانیت چاره نوست ئاراسته بکه یت و سوود له گه و ره ترین
 دیاری ژیان، ئه راده ی ئازاد، وه ریگریت.

ئەم كىتىپە بۇ ئەو نووسراوہ كە ھەستىكى بەھىزى و كۆنترۆل بەسەر
ژيانندا، پى بېخىت. بەلام لەگەل ئەم كۆنترۆلەدا، دەرۋەتتىكى ناوازە
دېتەئاراوہ.

ئەگەر بەھىلىت، زەمىنەت بۇ خۇش دەكات تا بەو شىۋازانەى ترسود
وہرىگىت كە لە ژيانندا رووبەروويان ئەبەووتەوہ. كاتىك شتەكان لە ژيانى
ئىمەدا بە باشى بەرپوہ ناچن، دەشى درىزكردنى دەستى يارمەتى بۇ ئەوانىتر
سەخت بىت. كاتىك زالىت، ئەوا دەستكەوتى زياترت ھەيە و ھەستىكى بى
وینەت ھەيە لە بارەى خۇت و ژيانتەوہ. تواناپيدانى ئەوانىتر، زەمىنەت بۇ
خۇش دەكات تا گەشەى كەسيت بگەيەنیتە ئاستىكى نوى.
شادى لە ژيانى نویت ببینە.

لیرەدا دەچیتە ناو جیبهانیگەوێه که تیایدا سایکولۆژیا زālە، ھۆنینهوێ فیل، گۆرپینی ئەقلی کەسیک یان گۆرپینی بارودۆخەکان کورت دەکرنێه وێ یاسایەکی ئاسان بۆ پیادە کردن - واتە زنجیرەیک تەکنیک و تاکتیکێ ئاسان.

تۆ دەتوانیت تەواوترین و پێشکەوتووترین ستراتژیی سایکولۆژی بەکاربھێنیت بۆ گۆرپینی ئەقل، بۆ گەرەترین چەکت. لە ھەمووی خۆشتەر، نابیت وەھا بزانییت کە ئیمە باسی ئەو فیلانە دەکەین کە ھەندێ جار کاریگەرییان لەسەر ھەندێ کەس ھەیە. ئەم کتیبە تەنیا ئەو تاکتیکە سایکولۆژییە دیاریکراوانە لەخۆ دەگرێت کە تەحەکۆم بە رەفتاری مۆبییەوێ دەکەن کە وات لێدەکەن لە ھەر کەسیک، لە ھەر شوێنێک و لە ھەر کاتێکدا، زیتەلتر، ھۆشیارتر و لێھاتووتر بیت. ئەمانە تاکتیکێ زیرەکانەن لەسەر بنەمای پرەنسیپی سایکولۆژیی دیاریکراو و دەکری لە ھەر بارودۆخێکدا پیادە بکری. وێنای ئەوێ بکە کە ژیاں چەندە ئاسان دەبیت کە بتوانی پێشبینی و کۆنترۆلی دەرەنجامی ھەر رووبەرووبوونەوێه بکەیت و لەبری چاوەڕێی ئەوێ بیت کە بزانییت چی روو دەدات، تۆ تاکتیکە سایکولۆژییە خێرا و کاریگەرە سەلمێنراوەکانت پیادە کردووە بۆ بەدەستھێنانی ھەماھەنگی تەواو لە ھەموو خەلکی و لە ھەر بارودۆخێکدا بیت.

لە بلاوگراوەکانی خانەیی چاپ و پەخشی رێنما

نرخ (5000) دینار